

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH MIASTA i GMINY
NOWA SARZYNA
NA LATA 2016 -2023**

Nowa Sarzyna 2016 r.

SPIS TREŚCI

**CZĘŚĆ I. PROCEDURA TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....6**

ROZDZIAŁ I. Prawne podstawy opracowania strategii..... 11

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm) 11
- 2) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2016 r. poz. 446)..... 12
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 930)). 12
- 4) Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz. U z 2016 r. poz. 1518 z późn. zm) .. 16
- 5) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – tekst jednolity z dnia 13 września 2012 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 169 z późn. zm)..... 19
- 6) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 43, poz. 225). 20
- 7) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r.poz.546 z późn. zm)).....22
- 8) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239) 23
- 9) Ustawa z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (Dz. U. 2016 r. poz. 487) 23
- 10) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224) 24
- 11) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645) 24
- 12) Ustawa z dnia 20 września 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390).....26
- 13) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575)26
- 14) Uchwała z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspieranie finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. z 2013 r. poz. 1024) 27
- 15) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. nr 94, poz. 651 z późn. zm) 28
- 16) Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 833) 28
- 17) Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581) 29
- 18) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 z późn. zm) 30
- 19) Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.) 30
- 20) Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty Dz. U. z 2015 r. poz. 2156)..... 31

ROZDZIAŁ II 34

2.1 DOKUMENTY PRAWNE I PROGRAMOWE RADY EUROPY 34

- 2.1.1 EUROPEJSKA KARTA SPOŁECZNA z 18.10.1961 r..... 34

2.2 DOKUMENTY PRAWNE I PROGRAMOWE UNII EUROPEJSKIEJ 34

2.3 KRAJOWE DOKUMENTY PROGRAMOWE..... 35

- 2.3.1 STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2014- 2020 35
- 2.3.2 Uchwała Rady Ministrów z dn. 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (M.P. z 2013 r. poz. 640) 37
- 2.3.3 Uchwała Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (M.P. z 2013 r. poz. 378)..... 38

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

2.3.4 Uchwała Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia Programu Fundusz Inicjatyw Społecznych 2014 - 2020 (M.P. z 2013 r. poz. 378).....	39
2.3.5 Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014 - 2020.....	40
2.3.6 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2014 - 2020.....	41
2.3.7 Program Operacyjny Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym 2014 – 2020	42
CZEŚĆ II. DIAGNOZA	45
ROZDZIAŁ I. Charakterystyka gminy	45
1.1 Opis społeczno – gospodarczy.....	45
1.2 Dane społeczno - demograficzne	56
A. Ludność.....	56
B. Mieszkania	63
C. Szkolnictwo.....	67
D. Bezrobocie	69
ROZDZIAŁ II. Diagnoza problemów społecznych gminy	76
2.1 DANE DOTYCZĄCE POMOCY SPOŁECZNEJ	76
2.2 BEZROBOCIE	115
2.3 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ i DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	129
2.4 DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	134
2.5 UZALEŻNIENIA	135
2.6 BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH.....	138
2.7 PRZESTĘPCZOŚĆ	171
2.8 PRZEMOC W RODZINIE.....	174
2.9 OSOBY STARSZE	184
2.10 BEZDOMNOŚĆ.....	194
Inne działania pomocowe	200
ROZDZIAŁ III. Mapa najbardziej istotnych problemów społecznych w danym sołectwie.....	211
ROZDZIAŁ IV. Analiza mocnych i słabych stron Miasta i Gminy Nowa Sarzyna	214
ROZDZIAŁ V. Zasoby umożliwiające rozwiązanie problemów społecznych	217
5.1 Edukacja	217
5.2. Kultura.....	219
5.3. Służba zdrowia.....	221
5.4 Zabezpieczenie społeczne.....	222
5.5 Sport i turystyka.....	228
5.6 Organizacje pozarządowe w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna	230
CZEŚĆ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	234
ROZDZIAŁ I. Misja i wizja gminy	234
ROZDZIAŁ II. Cel główny, cele strategiczne, operacyjne i działania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych	236
ROZDZIAŁ III. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań	237
1. ZAPOBIEGANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM UBÓSTWA.....	238

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

2. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU ORAZ POMOC NA RZECZ OSÓB BEZROBOTNYCH.....	242
3. WSPARCIE RODZINY W REALIZACJI FUNKCJI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH, SZCZEGÓLNIE W RODZINACH DYSFUNKCYJNYCH: WIELODZIETNYCH I NIEPEŁNYCH WYMAGAJĄCYCH POMOCY W ROZWIĄZYWANIU TRUDNOŚCI RZUTUJĄCYCH NA ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY.....	246
4. STWORZENIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, DŁUGOTRWALE LUB CIĘŻKO CHORYCH ZAPEWNIAJĄCEGO IM WŁAŚCIWĄ OPIEKĘ.....	247
5. TWORZENIE GMINNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA ALKOHOLIZMOWI, PRZEMOCY W RODZINIE I NARKOMANII.....	250
6. STWORZENIE SPRAWNEGO SYSTEMU POMOCY NA RZECZ DZIECI I RODZIN DOTKNIĘTYCH SIEROCTWEM, ZARÓWNO NATURALNYM JAK I SPOŁECZNYM.....	252
7. ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI ŻYCIOWEJ LUDZI STARSZYCH POPRZEZ POMOC W ŁAGODZENIU TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z WIEKU I STWORZENIE MOŻLIWOŚCI UCZESTNICTWA W ŻYCIU SPOŁECZNYM.....	253
8. ORGANIZACJA WSPARCIA OSÓB BEZDOMNYCH I ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ.....	255
9. PODWYŻSZANIE JAKOŚCI PRACY KADRY POMOCY SPOŁECZNEJ.....	256
ROZDZIAŁ IV. Zasady realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.....	258
ROZDZIAŁ V. Monitoring i ewaluacja.....	258
Cechy programów i projektów.....	260
PODSUMOWANIE.....	262
WYKAZ TABEL.....	264
SPIS WYKRESÓW.....	270
LITERATURA:.....	274

CZĘŚĆ I. PROCEDURA TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WSTĘP

Wśród różnego rodzaju przeszkód doświadczanych w dążeniu do pomyślnego i godnego życia, przedmiotem szczególnej uwagi polityki społecznej są te, które blokują możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb zbiorowości ludzkich. Blokady takie określa się mianem kwestii społecznych.

W języku potocznym słowo „kwestia” znaczy tyle co „problem” (sprawa, zagadnienie do rozwiązania, coś trudnego, z czym należy się uporać).

W nauce o polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym, natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dotkliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa,
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych,
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

Kwestie społeczne charakteryzują się występowaniem na masową skalę skrajnie trudnych sytuacji w życiu jednostek i rodzin, utrwalającym się upośledzeniem poszczególnych środowisk i kategorii ludności, piętrzącymi się konfliktami zakłócającymi funkcjonowanie społeczeństwa. U podłoża kwestii społecznych, ich powstawania i trwania leżą takie sposoby regulowania życia zbiorowego, które godzą w możliwość zaspokajania podstawowych potrzeb znacznej części społeczeństwa.

Źródła kwestii społecznych nie tkwią na zewnątrz, lecz wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego, które generują deprawację i poniżenie szerokich rzesz ludzkich. Kwestie społeczne zatem to nie fatum wiszące nad całym gatunkiem ludzkim. Mogą być one - jak każdy problem społeczny - ograniczane i rozwiązywane.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych ustala najważniejsze działania, które należy zrealizować, aby zapewnić mieszkańcom wspólnoty samorządowej Miasta i Gminy Nowa Sarzyna warunki sprzyjające rozwojowi społecznemu oraz wzrostowi poczucia bezpieczeństwa w wymiarze społecznym.

Strategia to ogólny program definiowania i realizacji celów organizacji oraz pełnienia jej misji.

W związku z wejściem Polski w struktury Unii Europejskiej przed władzami samorządowymi pojawiły się nowe zadania z zakresu polityki społecznej, wynikające z polityki regionalnej Unii Europejskiej. Ponadto zmiany legislacyjne w kraju nakładają na samorząd realizację wielu zadań sfery społecznej. Od 1 maja 2004 roku obowiązuje nowa ustawa o pomocy społecznej, przekazująca samorządom lokalnym realizację całych obszarów pomocy społecznej państwa.

Przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym, stoją do rozwiązania trudne problemy społeczne. Pogłębiające się dysproporcje

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

dotyczące rodzin, zjawiska związane ze sferą ubóstwa, niedostatek materialny rodzin, problemy egzystencji osób samotnych i starszych oraz niepełnosprawnych – tworzą powiązany ze sobą konglomerat problemów społecznych, które decydują w istocie o sposobie odczuwania jakości życia przez społeczność lokalną.

Miniony ponad 25 - letni okres stopniowego odchodzenia od modelu państwa opiekuńczego wywołał takie zjawiska społeczne, jak:

- rozwarstwienie społeczne- dychotomiczny podział na wygrani- przegrani, biedni- bogaci, pracujący- bezrobotni, itp.;
- marginalizacja (wykluczenie) wielu jednostek i dużych grup społecznych;
- rosnąca pauperyzacja – znaczne (długotrwałe) obniżenie standardu życia polskich rodzin;
- nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, lecznictwa, uczestnictwa w podziale dochodu narodowego i inne.

Podstawową na nie receptą powinna być skuteczna polityka społeczna państwa i samorządów terytorialnych, która przejawia się m.in. w:

- poprawie położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzeniu bieżących działań osłonowych;
- postrzeganiu zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywaniu do standardów unijnych i międzynarodowych, gdyż polityka społeczna w nowym ustroju przestała być własnością państwa;
- określeniu publicznych funduszy celowych i administrowanie nimi;
- określeniu zadań w zakresie socjalnej funkcji państwa.

Od skuteczności ich rozwiązania zależy funkcjonowanie wspólnoty samorządowej jaką stanowi gmina. Rozwiązanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, dlatego celowe jest strategiczne podejście, również na poziomie lokalnym, do zagadnień ze strefy polityki społecznej. Wyrazem tego procesu jest „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych”, kierująca działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej. Wytyczenie strategicznych kierunków, oparte jest na wnikliwej diagnozie problemów społecznych występujących w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna. Nie są one wyjątkowe i występują na wielu obszarach w skali całego kraju. Jednak intensywność i skala występowania poszczególnych zjawisk jest charakterystyczna Gminy. Zintegrowane podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w przedmiotowej Strategii, pozwala na przyjęcie nowych rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk. Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

Ważną częścią strategii społecznej jest wypracowanie propozycji projektowych związanych z europejskimi funduszami strukturalnymi.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych wskazuje na kluczowe kwestie społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy, na ich niezaspokojone potrzeby oraz wytycza kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych, dolegliwych i negatywnych, a także zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian. Została opracowana w oparciu o dane będące w dyspozycji Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie uzyskane w toku bieżącej działalności, dane uzyskane z Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, GUS, Wojewódzkiego i Powiatowego Urzędu Pracy, PFRON, PCPR, będące w dyspozycji tutejszej gminy oraz instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych jest zgodna ze Strategią Rozwoju Kraju 2014 – 2020, Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, Strategią Województwa Podkarpackiego, Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Leżajskiego na lata 2015- 2020 i Strategią Rozwoju Miasta i Gminy Nowa Sarzyna na lata 2015– 2023.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest w pełni zgodna z podstawowymi zasadami życia społecznego, a w szczególności zasadą pomocniczości partycypacji i współodpowiedzialności. Pojęcie pomocniczości oznacza, że struktury wyższe (władza) nie powinny wyręczać struktur niższych, czyli osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych w tym, z czym mogą one sobie poradzić we własnym zakresie. Rolą władzy winno być natomiast pobudzanie, podtrzymywanie struktur niższych, wspomaganie i wspieranie ich wysiłków wówczas, gdy realizacja określonych zadań przekracza ich możliwości. Wiąże się to nierozzerwalnie z godnością człowieka, czyli jego prawem do wolnego i świadomego działania – upodmiotowieniem. W tym ujęciu znaczenia nabiera zasada partycypacji społecznej polegająca na włączaniu obywateli w rozwiązywanie problemów, czy też zaspokajaniu istniejących potrzeb. Bardzo istotny staje się aspekt samopomocy, którego idea polega na wyzwalaniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych. Zadaniem sił zewnętrznych winno być zatem wspieranie i wzmacnianie tego potencjału oraz tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi.

Wszelkie podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie aktywnych podmiotów (zasoby ludzkie i instytucjonalne) działających na scenie publicznej:

- nieformalnych (bliższa i dalsza rodzina, kręgi koleżeńsko – przyjacielskie, sąsiedzi),
- instytucji publicznych rządowych i samorządowych,
- organizacji pozarządowych,
- biznesu.

Działania które będą podejmowane w odpowiedzi na faktyczne potrzeby i problemy mieszkańców będą realizowane na trzech poziomach:

- profilaktyki, czyli zapobieganiu powstawaniu niekorzystnych zjawisk jako działania o charakterze priorytetowym,
- pomocy doraźnej (ratownictwo), czyli świadczeniu natychmiastowej pomocy w sytuacjach kryzysowych,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- długofalowych programów naprawczych zmierzających do rozwiązania lub przynajmniej zminimalizowania problemów społecznych i lokalnych.

Działania będą kierowane głównie ku środowiskom, które pozostają na marginesie społecznym, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem. Zgodnie z Narodową Strategią Integracji Społecznej, pod pojęciem wykluczenia należy rozumieć: brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Są to między innymi: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny i publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy i organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych i innych, prywatna własność i przedsiębiorczość. Do kategorii najbardziej zagrożonych zjawiskiem wykluczenia należy zaliczyć:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych oraz niewydolnych wychowawczo,
- kobiety samotne wychowujące dzieci,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby bezrobotne, w tym w szczególności długotrwale oraz kobiety pozostające poza rynkiem pracy,
- osoby o niskich kwalifikacjach,
- osoby żyjące w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych,
- niepełnosprawnych i przewlekle chorych,
- osoby psychicznie chore,
- starsze osoby samotne,
- osoby opuszczający zakłady karne.

Rozwiązanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej, również na poziomie lokalnym, m.in.:

- bezpieczeństwo socjalne, tzn. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (bezrobocie, choroba, inwalidztwo, itp.),
- wiara w zasoby ludzkie, a więc inwestycje w człowieka, tzw. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi,
- pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego),
- życie rodzinne- uznanie rodziny ta podstawową instytucję społeczną, gdyż polityka społeczna jest polityką prorodzinną.

Realizacja tego procesu zawarta jest w gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych będącej sposobem, drogowskazem działania władz samorządowych i innych instytucji sfery pomocy społecznej.

Głównym narzędziem stosowanym w celu dokonania pozytywnych zmian będzie praca socjalna rozumiana jako wszelkie działania typu prospołecznego, których celem jest

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

podtrzymywanie, chronienie lub rozwijanie interesów jednostek, rodzin, grup i społeczności. Celem podejmowanych działań będzie nie tylko łagodzenie skutków trudnej sytuacji, w jakiej znalazło się wiele rodzin, ale również usuwanie przyczyn zaistniałej sytuacji oraz zapobieganie ich powstawaniu. W tym znaczeniu działania z zakresu pracy socjalnej będą polegały na udzielaniu pomocy wszystkim tym, którzy nie posiadają środków do egzystencji godnej człowieka. Pomoc w uzyskaniu tych środków i osiągnięciu najwyższego możliwego stopnia samodzielności odnosi się do ostatecznych celów pracy socjalnej, czyli umożliwienia kierowania własnym postępowaniem oraz niezależności od innych w procesie zabezpieczania warunków niezbędnych dla realizacji egzystencji godnej człowieka.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak oświata, służba zdrowia, sądownictwo i prokuratura a także policja oraz urząd pracy. W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w Nowej Sarzynie to nie tylko udzielanie wsparcia materialnego, ale przede wszystkim szeroko rozumiana praca socjalna, nastawiona na: wzmocnienie postaw aktywnych, stworzenie systemu wsparcia psychologicznego, poradnictwa prawnego, wdrożenie kontraktu socjalnego mającego na celu wspólne znalezienie sposobów rozwiązania konkretnych problemów i wyjścia z trudnej sytuacji z wykorzystaniem wszelkich dostępnych zasobów tak po stronie klienta, środowiska jak i Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Strategia opracowana została w oparciu o zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zgodnie z przywołaną ustawą do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez gminę należy między innymi opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna przedstawiona została następująca problematyka: w części pierwszej określono procedury tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania problemów społecznych, a w szczególności podstawy prawne dotyczące zabezpieczenia społecznego w Polsce, elementy prawa w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej oraz krajowe dokumenty programowe. W części drugiej przedstawiono diagnozę, na którą składa się charakterystyka gminy i diagnoza problemów społecznych. W części tej opracowano również w oparciu o diagnozę mapę problemów społecznych, przedstawiono analizę SWOT oraz zasoby umożliwiające rozwiązanie problemów społecznych. W części III opracowania przedstawiono strategię rozwiązywania problemów społecznych, na którą składa się: misja i wizja, cel główny, cele strategiczne, cele operacyjne i proponowane działania, służące rozwiązywaniu problemów społecznych. W części tej scharakteryzowano również zasady realizacji gminnej strategii, przedstawiono zasady monitoringu, ewaluacji i wskaźników, będących podstawą monitoringu. Opisano także cechy i propozycje programów będących uszczegółowieniem strategii.

Przedstawiona Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie podstawą do przygotowania projektów programów pozyskiwania środków finansowych rządowych, pozarządowych oraz pochodzących z Unii Europejskiej w szczególności z Europejskiego Funduszu Społecznego, Programu Operacyjnego Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Programu Operacyjnego Wsparcia Ekonomii Społecznej, Regionalnego Programu Operacyjnego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Europejskiego Obszaru Gospodarczego, i innych funduszy krajowych i zagranicznych zorientowanych na działania w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Dokument ten powinien być otwarty, poddawany ewaluacji, okresowej weryfikacji i niezbędnym modyfikacjom.

ROZDZIAŁ I. Prawne podstawy opracowania strategii

1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm)

W preambule Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyrażona jest zasada pomocniczości, zgodnie z którą państwo powinno wspierać obywateli i ich wspólnoty w działaniach mających na celu zaspakajanie ich życiowych potrzeb.

Rozdział II Konstytucji zawiera podstawowe wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela.

Do wartości konstytucyjnej została podniesiona godność człowieka, bowiem art. 30 tego rozdziału stanowi, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela oraz że jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Szczególne znaczenie dla zabezpieczenia społecznego mają przepisy z działu wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne. Są to:

- art. 65 ust. 5 stanowiący, że władze publiczne prowadzą politykę zmierzającą do pełnego, produktywnego zatrudnienia poprzez realizowanie programów zwalczania bezrobocia, tym organizowanie i wspieranie poradnictwa i szkolenia zawodowego oraz robót publicznych i prac interwencyjnych;
- art. 68 ust. 2 stanowiący, że obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego;
- art. 68 stanowiący, że każdy ma prawo do ochrony zdrowia oraz, że władze publiczne są zobowiązane do zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom ciężarnym, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku;
- art. 69 stanowiący, że władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej;
- art. 70 stanowiący, że każdy ma prawo do nauki oraz, że władze publiczne tworzą i wspierają systemy pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów;
- art. 71 stanowiący, że państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny, a rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej zwłaszcza wielodzietne i niepełne oraz matki przed i po urodzeniu dziecka mają prawo do szczególnej pomocy władz publicznych;
- art. 72 stanowiący, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka;
- art. 75 stanowiący, że władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.

2) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U z 2016 r. poz. 446)

Do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

W art. 7 ustawy określono zakres działania i zadania gminy, w tym ze sfery zabezpieczenia społecznego. Należą do nich w szczególności:

- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.2).

Ustawy określają, które zadania własne gminy mają charakter obowiązkowy.

Przekazanie gminie, w drodze ustawy, nowych zadań własnych wymaga zapewnienia koniecznych środków finansowych na ich realizację w postaci zwiększenia dochodów własnych gminy lub subwencji.

Ustawy mogą nakładać na gminę obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a także z zakresu organizacji przygotowań i przeprowadzenia wyborów powszechnych oraz referendów.

Zadania z zakresu administracji rządowej gmina może wykonywać również na podstawie porozumienia z organami tej administracji.

Gmina może wykonywać zadania z zakresu właściwości powiatu oraz zadania z zakresu właściwości województwa na podstawie porozumień z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Gmina otrzymuje środki finansowe w wysokości koniecznej do wykonania zadań. W celu wykonywania zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi.

3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 930)).

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

miast) na poziomie gmin. Realizując zadania pomocy społecznej współpracują oni, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

1. osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
2. cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
3. a) na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. ust. 1 pkt. 13 ustawy z dnia r. 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1650 z późn. zm.), lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,
b) na podstawie zgody na pobyt tolerowany - w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;
4. mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1525 z późn. zm), posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Prawo do świadczeń w formie interwencji kryzysowej, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego przysługuje cudzoziemcom, o których mowa w ust. 1 pkt. 15 oraz art. 53a ust. 2 pkt. 4 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Osoba lub rodzina ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania (ośrodki znajdują się w każdej gminie). Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2015 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 634,00 zł. natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 514,00 zł. Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłków okresowego i celowego.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Zadaniami gminy są:

Zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społ. ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej,
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
5. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, zasiłków celowych, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń, zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
7. opłacanie składek na ubezpieczenie emeryt. i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
8. praca socjalna,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

9. organizowanie i świadczenie usług opiek., w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiek. dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
10. prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
11. dożywianie dzieci,
12. sprawienie pogrzebu,
13. kierowanie do Domu Pomocy Społecznej. i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w D.P.S.,
14. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej,
15. utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społeczne.

Zadania własne gminy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych, pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
2. prowadzenie i zapewnienie miejsc w D.P.S. i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
3. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
4. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społ. oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, schronienie, posiłek i ubrania cudzoziemcom.

Od dnia 1 października 2015 r. kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 634,00 zł., a dla osoby w rodzinie wynosi 514,00 zł. Ustalono również maksymalną kwotę zasiłku stałego – 604,00 zł oraz kwotę dochodu z 1 ha przeliczeniowego – 288,00 zł.

4) Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz. U z 2016 r. poz. 1518 z późn. zm)

System świadczeń rodzinnych utworzony został jako system poza ubezpieczeniowych świadczeń socjalnych. Celem reformy systemu jest stworzenie spójnego systemu wsparcia rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej, wychowującej małe dzieci oraz dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych przewiduje cztery rodzaje świadczeń rodzinnych i dwa rodzaje kryterium dochodowego w przypadku ubiegania się o zasiłek rodzinny wraz z dodatkami. Od dnia 1 stycznia 2013 r. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka i specjalny zasiłek opiekuńczy uzależnione są od kryterium dochodowego. Aktualnie okres zasiłkowy trwa od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.

Świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22 a ustawy o świadczeniach rodzinnych,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Rada gminy w drodze uchwały może przyznać zamieszkałym na terenie jej działania osobom jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia ich dziecka (art. 22 a w/w ustawy).

Na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka;
- 3) osobie uczącej się.

Zasiłki rodzinne przysługują do ukończenia przez dziecko 18 roku życia, lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Dodatki do zasiłku rodzinnego:

- Dodatek z tytułu urodzenia dziecka;
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego przysługujący osobie uprawnionej do urlopu wychowawczego przez okres: 24 miesiące kalendarzowych; - 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu; - 72 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności. Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje samotnie wychowującym dziecko matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ drugi z rodziców dziecka nie żyje, ojciec dziecka jest nieznan, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone. Dodatek przysługuje również osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice osoby uczącej się nie żyją.
- Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej.
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności, powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.
- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przysługuje na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem w szkole nowego roku szkolnego oraz na dziecko rozpoczynające roczne przygotowanie przedszkolne.
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania przysługuje w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności - w wysokości 90 zł miesięcznie na dziecko albo w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych, reguluje kwestie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „becikowe”, przysługujące, na każde żywo urodzone dziecko. O świadczenie może ubiegać się matka lub ojciec, opiekun prawny albo opiekun faktyczny dziecka, niezależnie od dochodu rodziny, a wysokość „becikowego” wynosi 1000,00 zł. Wniosek o wypłatę zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy, od dnia narodzin się dziecka,

a w przypadku gdy wniosek dot. dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia, którąś z w/w form albo przysposobienia dziecka nie później jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Przepisu dotyczącego przedłożenia stosownego zaświadczenia nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko.

1. Świadczenia opiekuńcze.

- **Zasilek pielęgnacyjny** jest świadczeniem, które przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i osobie, która ukończyła 75 lat a także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.
- **Świadczenie pielęgnacyjne** z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą opieki, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie to przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

- **Specjalny zasiłek opiekuńczy** przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, rezygnują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

5) Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – tekst jednolity z dnia 13 września 2012 r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 169 z późn. zm).

W ustawie zostały uregulowane zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskutecznej egzekucji oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych; warunki nabywania prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego; zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego; finansowanie realizacji zadań przewidzianych w ustawie.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są osobom uprawnionym, tzn. osobom uprawnionym do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna, do czasu ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo.

Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej. Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego co do zasady przyznaje się na okres świadczeniowy, który rozpoczyna się 1 października, a kończy 30 września następnego roku kalendarzowego.

Jeżeli w trakcie pobierania świadczeń z funduszu alimentacyjnego orzeczeniem sądu nastąpi zmiana wysokości alimentów dokonuje się również zmian w wysokości pobieranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, np. w przypadku podwyżki alimentów kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostaje podniesiona do zasądzonej kwoty, nie więcej jednak niż 500 zł na dziecko, począwszy od miesiąca od którego nastąpiła podwyżka (za niepełne miesiące przyznaje się świadczenia w wysokości 1/30 stawki dziennej). W tym wypadku możliwe jest przyznanie wyrównania. Z kolei w przypadku obniżenia przez sąd alimentów, dokonuje się w ten sam sposób obniżenia świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Każda decyzja o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest przekazywana komornikowi sądowemu prowadzącemu postępowanie egzekucyjne. Decyzja ta jest podstawą

do prowadzenia przez komornika egzekucji mającej na celu odzyskanie od dłużnika całej kwoty, którą MOPS wypłacił osobie uprawnionej.

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Gminna jest organem prowadzącym wobec osób uchylających się od płacenia alimentów, a zamieszkujących na jej terenie.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów reguluje również działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych. Organ właściwy dłużnika przeprowadza wywiad alimentacyjny, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej oraz odbiera od niego oświadczenie majątkowe. Jeżeli organ właściwy dłużnika poweźmie informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji jest zobowiązany do przekazania tych informacji do komornika sądowego.

W przypadku braku zatrudnienia zobowiązuje dłużnika do zarejestrowania się jako bezrobotny albo poszukujący pracy, zwraca się do starosty o podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a gdy brak jest możliwości aktywizacji zawodowej występuje z wnioskiem do starosty o skierowanie go do robót publicznych lub prac organizowanych na zasadach robót publicznych, określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Uniemożliwienie przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego bądź odmowa złożenia oświadczenia majątkowego, odmowa zarejestrowania się w PUP lub nieuzasadniona odmowa przyjęcia pracy skutkuje wszczęciem postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Jeżeli decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych stanie się ostateczna, organ właściwy dłużnika kieruje wniosek do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego, dołączając odpis tej decyzji oraz wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209§ 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r.– Kodeks karny.

Zgodnie z art. 27 ust. 1, 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, z którego wynika, że dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z ustawowymi odsetkami, z czego:

- 20% kwot należności stanowi dochód własny gminy wierzyciela,
- 20% kwot należności stanowi dochód własny gminy dłużnika,
- 60 % kwoty oraz odsetki stanowią dochód budżetu państwa.

W przypadku, gdy organ właściwy wierzyciela nie jest jednocześnie organem właściwym dłużnika, przekazuje organowi właściwemu dłużnika 20% kwoty. W przypadku gdy adres miejsca pobytu dłużnika nie jest znany lub gdy dłużnik przebywa w zakładzie karnym 20 % kwoty wyegzekwowanej od dłużnika przekazywane jest na dochody budżetu państwa.

6) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 43, poz. 225).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Ustawa określa zasady zatrudnienia socjalnego. Zatrudnienie socjalne skierowane jest w szczególności do:

1. bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
2. uzależnionych od alkoholu,
3. uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających,
4. chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów
5. długotrwale bezrobotnych, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
6. zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
7. uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, 8.osób niepełnosprawnych w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Akapit Zgodnie z ustawą o zatrudnieniu socjalnym przez zatrudnienie socjalne należy rozumieć zapewnienie w/w osobom możliwości uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centra integracji zawodowej, kluby integracji zawodowej i zatrudnienia wspieranego.

Centra integracji zawodowej mogą być tworzone przez wójta, burmistrza i prezydenta miasta i działają w formie gospodarstwa pomocniczego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych.

Centrum integracji społecznej realizuje reintegrację zawodową i społeczną przez następujące usługi:

1. kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiągnięcie pozycji społecznych dostępnym osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu;
2. nabywanie umiejętności zawodowych oraz przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych;
3. naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnym staraniem, zwłaszcza przez możliwość osiągnięcia własnych dochodów przez zatrudnienie lub działalność gospodarczą;
4. uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi.

Po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach w centrum integracji społecznej, a w uzasadnionych przypadkach także przed jego zakończeniem na wniosek kierownika, pracownika socjalnego Centrum lub uczestnika:

- 1) powiatowy urząd pracy może skierować uczestnika do pracy:
 - a) u pracodawcy;
 - b) w Centrum.
- 2) uczestnicy mogą podjąć wspólną działalność gospodarczą na zasadach określonych w ustawie z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2016 r. poz. 21).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

W/w zatrudnienie jest wspierane finansowo ze środków Funduszu Pracy.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 gmina lub na jej zlecenie ośrodek pomocy społecznej lub organizacje pożytku publicznego prowadzące reintegrację zawodową lub społeczną mogą:

- 1) organizować roboty publiczne;
- 2) prowadzić kluby integracji społecznej organizujące działania o charakterze terapeutycznym, zatrudnieniowym i samopomocowym.

W klubach integracji społecznej można organizować i prowadzić w szczególności:

- 1) programy zatrudnienia tymczasowego mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony lub czas wykonywania określonej pracy, wykonywanie usług na podstawie umów cywilnoprawnych oraz przygotowanie do podjęcia zatrudnienia;
- 2) poradnictwo prawne;
- 3) działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych.

7) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r.poz.546 z późn. zm))

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa. Dlatego też art. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego stanowi, że ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Zgodnie z art. 2 ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie zatrudnienia oraz w sprawach bytowych (art. 8 ust. 1).

Zgodnie z art. 8 ust. 2 oparcie społeczne polega w szczególności na:

- 1) podtrzymaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego aktywnego życia;
- 2) organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji;
- 3) udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

8) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239)

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie obejmuje swoim zakresem wszystkie organizacje pozarządowe, (w definicji jako najważniejsze zostały wymienione fundacje i stowarzyszenia), jak również inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego.

Za działalność pożytku publicznego uznano działalność prowadzoną w sferze zadań publicznych obejmującą m.in. następujące zadania:

1. pomoc społeczną, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób - bezdomność jest jedną z takich sytuacji,
2. działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – niewątpliwie osoby bezdomne stanowią grupę zagrożoną wykluczeniem zarówno społecznym jak i zawodowym,
3. działalność charytatywną,
4. ochronę i promocję zdrowia,
5. działanie na rzecz osób niepełnosprawnych,
6. promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
7. porządek i bezpieczeństwo publiczne
8. przeciwdziałania uzależnieniom patologiom społecznym,
9. upowszechnianie i ochronę wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji,
10. promocję i organizację wolontariatu.

Sfera zadań publicznych, o której mowa w ustawie, obejmuje zadania w zakresie:

1. pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
2. działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
3. pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą.

9) Ustawa z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (Dz. U. 2016 r. poz. 487)

Uzależnienia, a wśród nich zwłaszcza alkoholizm są nierzadko w skutkach przyczyną bezdomności, lecz także powodują ogromne spustoszenie psychofizyczne i niszczą zdrowie.

Zasady udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia uzależnień w Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym:

1. Świadczenia w zakresie Poradni Leczenia Uzależnień udzielane są bez skierowania,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

2. Leczenie pacjentów bez zgody odbywa się na podstawie skierowania z Gminnej Komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych oraz decyzją postanowienia Sądu,
3. Leczenie pacjentów nie objętych ubezpieczeniem w NFZ finansowane jest przez Ministerstwo Zdrowia.

Koszty leczenia osób nie posiadających uprawnień z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego w zakresie m.in. zwalczania i przeciwdziałania alkoholizmowi finansuje budżet państwa. Osoby mają prawo korzystać z w/w świadczeń w publicznych zakładach opieki zdrowotnej i nie jest przy tym wymagane skierowanie. W przypadku osoby nieubezpieczonej, za konkretne udzielone jej świadczenie zdrowotne rachunek reguluje Ośrodek Pomocy Społecznej, który nie jest jednak obowiązany do wystawiania zaświadczenia będącego deklaracją zapłaty za świadczenie. Występują duże trudności z wyegzekwowaniem leczenia pomimo prawomocnych wyroków. Szpitale psychiatryczne niechętnie przyjmują także osoby pod wpływem alkoholu.

10) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224)

Ustawa określa, iż przeciwdziałanie narkomanii realizuje się poprzez odpowiednią politykę społeczną, gospodarczą, oświatowo-wychowawczą i zdrowotną. Finansowanie tych działań jest zadaniem podmiotów wykonujących zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, w tym administracji rządowej, samorządowej oraz NFZ. Do podmiotów zobowiązanych w zakresie przeciwdziałania narkomanii należą administracja rządowa i samorządowa, jednostki oświatowe, służba zdrowia, wojsko, policja, straż graniczna, organy celne, jednostki służby więziennej, jednostki organizacyjne pomocy społecznej i środki masowego przekazu. W celu właściwego wykonania postanowień ustawy powołano Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Biuro to jest głównym realizatorem Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Biuro i Program są nadzorowane przez ministra właściwego ds. zdrowia. Samorząd wojewódzki opracowuje Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii oraz powołuje eksperta wojewódzkiego ds. informacji o narkotykach i narkomanii.

Zadaniem gminy jest opracowanie Gminnego Programu ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Powinien on zawierać następujące działania:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej dla uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie osobom i rodzinom pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej,
- wspieranie organizacji pozarządowych i innych instytucji oraz osób fizycznych w rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczna osobom uzależnionym.

11) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 645)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Instytucjami rynku pracy realizującymi zadania określone w ustawie są: publiczne służby zatrudnienia, ochotnicze hufce pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego, instytucje partnerstwa lokalnego.

Powiatowe urzędy pracy prowadzą pośrednictwo pracy dla zarejestrowanych osób w razie braku możliwości zapewnienia odpowiedniej pracy: świadczą usługę poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej, świadczą usługę pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, inicjują oraz finansują w zakresie określonym w ustawie inne instrumenty rynku pracy, inicjują, organizują i finansują szkolenia, przygotowanie zawodowe dorosłych i staże oraz przyznają i wypłacają stypendia, inicjują i dofinansowują tworzenie dodatkowych miejsc pracy, przyznają i wypłacają zasiłki oraz inne świadczenia z tytułu bezrobocia.

Bezrobotny zgłasza się w celu dokonania rejestracji, do powiatowego urzędu pracy, właściwego ze względu na zameldowanie w miejscu pobytu stałego lub czasowego, a jeżeli nie jest zameldowany - do powiatowego urzędu pracy, na którego obszarze działania przebywa.

Osoba, która nie jest zameldowana lub posiada zameldowanie na pobyt stały w innej miejscowości niż miejsce zameldowania na pobyt czasowy, przy dokonywaniu rejestracji jako bezrobotna składa oświadczenie, że nie jest zarejestrowana w innym powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna.

Osoba, która została zarejestrowana jako bezrobotna i liczy w związku z tym na pomoc urzędu pracy (np. w postaci zasiłku, czy innych form pomocy opisanych poniżej) musi pamiętać o obowiązkach bezrobotnego. Przede wszystkim musi regularnie zgłaszać się do urzędu pracy (w wyznaczonych terminach) i być gotowa do podjęcia proponowanej pracy lub szkolenia. Powinna też informować urząd o wszelkich zmianach w swojej sytuacji, oraz w danych przekazywanych wcześniej urzędowi, w trakcie rejestracji.

Świadczenia z których może skorzystać osoba bezrobotna:

1. Zasiłek dla bezrobotnych,
2. Pośrednictwo pracy,
3. Usługi EURES - są realizowane na terenie państw UE, polegają w szczególności na: udzielaniu bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia zgodnie z prawem swobodnego przepływu pracowników w Unii Europejskiej;
4. Poradnictwo zawodowe polega na udzielaniu bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia oraz pracodawcom w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych,
5. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy polega na przygotowywaniu bezrobotnych i poszukujących pracy do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia,
6. Bezrobotnemu w okresie odbywania szkolenia, na które został skierowany przez starostę, przysługuje dodatek szkoleniowy, wysokość dodatku szkoleniowego wynosi miesięcznie 20 % zasiłku,
7. Prace interwencyjne - oznacza to zatrudnienie bezrobotnego przez pracodawcę, które

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

nastąpiło w wyniku umowy zawartej ze starostą i ma na celu wsparcie osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy,

8. Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy - oznacza to zdobywanie nowych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych poprzez praktyczne wykonywanie zadań zawodowych na stanowisku pracy według ustalonego programu uzgodnionego pomiędzy starostą, pracodawcą i bezrobotnym,

9. Roboty publiczne - oznacza to zatrudnienie bezrobotnego w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy przy wykonywaniu prac mających na celu reintegrację zawodową i społeczną,

10. Staż - oznacza to nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

11. Stypendium - oznacza to kwotę wypłacaną z Funduszu Pracy bezrobotnemu w okresie odbywania przygotowania zawodowego w miejscu pracy lub w okresie odbywania szkolenia, stażu u pracodawcy.

12) Ustawa z dnia 20 września 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

13) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575)

Zgodnie z art. 176 do zadań własnych gminy należy:

- a) opracowanie, realizacja i koordynowanie programu wspierania rodziny;
- b) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- c) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- d) finansowanie:
 - kosztów szkoleń dla rodzin wspierających, podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzieleniem pomocy.
- e) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym:
 - sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny;
 - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności.
 - zatrudnienie asystentów rodziny.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 do zadań gminy należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej tj.:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy.

Zadaniem gminy jest także opracowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

14) Uchwała z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspieranie finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. z 2013 r. poz. 1024)

Warunkiem wdrożenia programu na szczeblu gminy jest przyjęcie uchwały o przystąpieniu do jego realizacji. Doświadczenia kilku ostatnich lat potwierdziły, iż jedną z bardziej skutecznych form pomocy jest prowadzone przez gminy dożywianie uczniów w szkołach. Od 2005 r. dożywianiem objęto inne osoby znajdujące się w trudnych sytuacjach życiowych. Rozszerzony został krąg świadczeniobiorców, który obejmuje: dzieci do 7 roku życia, uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej (w tym w szczególności osoby samotne), w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne i bezdomne. Pomocy udziela się w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Określono kryterium dochodowe uprawniające do pomocy w w/w formie nieodpłatnie: to 150% kryterium dochodowego w pomocy społecznej osoby samotnie gospodarującej lub na osobę w rodzinie. Uchwała dopuszcza również przyznanie pomocy w formie posiłku dla uczniów, w których rodzinach przekroczono kryterium 150% kryterium dla pomocy społecznej na wniosek kierownika placówki edukacyjnej. Liczba takich uczniów nie może przekroczyć 20% uczniów objętych dożywianiem w miesiącu poprzedzającym przyznanie pomocy. Ta forma wsparcia nie wymaga przeprowadzenia

wywiadu środowiskowego i wydania decyzji administracyjnej. Jednak gmina musi przyjąć w tej sprawie stosowny program osłonowy.

15) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. nr 94, poz. 651 z późn. zm)

Przyjęcie ustawy wynika z przekonania, że spółdzielnie socjalne tworzą szansę na skuteczne rozwiązywanie problemów osób, które mają największe trudności z funkcjonowaniem w życiu społecznym i zawodowym, w tym głównie na rynku pracy. Ustawa uzupełnia istniejące regulacje w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej. Zapewnia ramy prawne do powstawania nowych podmiotów społeczno-gospodarczych, które staną się alternatywnymi miejscami pracy dla osób wymagających integracji społecznej. Ustawa wpisuje się w realizację założeń Strategii Lizbońskiej oraz wspólnotowego programu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Spółdzielnia socjalna liczy co najmniej 5 osób, nie więcej jednak niż 50. Przesłaniem takiej regulacji, jest stworzenie możliwości wspólnej pracy dla osób, które samodzielnie miałyby trudności w rozpoczęciu i prowadzeniu działalności gospodarczej.

16) Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 833)

Ustawa o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych, określa zasady udzielania przez Bank Gospodarstwa Krajowego z Funduszu Dopłat finansowego wsparcia podmiotom realizującym przedsięwzięcia polegające na tworzeniu zasobu lokali socjalnych, mieszkań chronionych, a także noclegowni i domów dla bezdomnych.

W ustawie dokładnie określono czym jest lokal socjalny (powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5m², a w wypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10m²), noclegownia, mieszkanie chronione, dom dla bezdomnych, inwestor, towarzystwo budownictwa społecznego. Opisane jakie podmioty są uprawnione do finansowania wsparcia i rodzaje wspieranych przedsięwzięć oraz zasady udzielania i rozliczania finansowego wsparcia.

Ustawa określa wysokość finansowego wsparcia na realizację przedsięwzięcia:

1. 20% kosztów przedsięwzięcia na: budowę budynku na nieruchomości stanowiącej własność gminy lub będącej w jej użytkowaniu wieczystym oraz na kupno lokali mieszkalnych,
2. 30% kosztów przedsięwzięcia na: remont lub przebudowę budynku będącego własnością gminy i przeznaczonego na pobyt ludzi, na zmianę sposobu użytkowania budynku będącego własnością gminy wymagającej dokonania remontu lub przebudowy, na kupno lokali mieszkalnych połączone z ich remontem oraz na budowę budynku,
3. 40% kosztów przedsięwzięcia na: remont lub przebudowę budynku oraz zmianę sposobu użytkowania budynku będącego własnością gminy, związku międzygminnego

albo organizacji pożytku publicznego, na remont lub przebudowę budynku przeznaczanego na pobyt ludzi albo części takiego budynku oraz na zmianę sposobu użytkowania budynku albo jego części, jeżeli taka zmiana wymaga dokonania remontu lub przebudowy.

Dofinansowania udziela Bank Gospodarstwa Krajowego ze środków Funduszu Dopłat zasilanego z budżetu państwa.

Wykorzystanie środków finansowych dostępnych w Funduszu Dopłat jest niskie. Może to być spowodowane nieznaną jakością aktów prawnych przez samorządy gmin i organizacje pożytku publicznego, dużymi utrudnieniami formalnymi w ubieganiu się o środki, oraz koniecznością dużego wkładu własnego.

17) Ustawa z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 581)

Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych to bardzo obszerny dokument, który określa beneficjentów tej opieki, zakres świadczonych usług, a także organizację całego systemu.

Dodatkowo Ustawodawca zobowiązuje władze publiczne do określenia zadań i ich realizację w zakresie zapewnienia równego dostępu do świadczeń.

Dokumentem potwierdzającym prawo ubezpieczonego do wykonania świadczeń opieki zdrowotnej jest karta ubezpieczenia zdrowotnego. Osoba, która nie posiada ubezpieczenia zdrowotnego może uzyskać bezpłatnie świadczenia pomocy zdrowotnej, jeżeli podlega uregulowaniom któregoś z aktów prawnych wymienionych w ustawie.

Kolejną możliwością uzyskania prawa do świadczeń jest decyzja wójta (burmistrza, prezydenta) gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy, Decyzja, o której mowa w ustawie powinna zawierać numer PESEL świadczeniobiorcy.

Decyzję świadczeniobiorca może otrzymać na własną prośbę po przedłożeniu następujących dokumentów potwierdzających: posiadanie obywatelstwa polskiego, zamieszkiwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego; stwierdzeniu spełniania kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W przypadku stanu nagłego decyzja jak wyżej jest wydawana na wniosek świadczeniodawcy udzielającego świadczenia opieki zdrowotnej.

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie powyższej decyzji przysługuje przez okres 90 dni od dnia określonego w decyzji.

Osoba może uzyskać status świadczeniobiorcy świadczeń w ramach niniejszej ustawy jeżeli dokona rejestracji w Urzędzie pracy i uzyska status bezrobotnego, wtedy jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem, jeżeli nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

Bezpłatne świadczenia, których uzyskanie nie wymaga skierowania lekarza ubezpieczenia zdrowotnego to usługi: ginekologa i położnika, dentystry, dermatologa, wenerologa, onkologa, okulisty, psychiatry, dla osób chorych na gruźlicę, osób zakażonych wirusem HIV, inwalidów wojennych i wojskowych, osób represjonowanych oraz kombatanów, dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych, osób uzależnionych od alkoholu, środków odurzających

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

i substancji psychotropowych w zakresie leczenia odwykowego, uprawnionego żołnierza lub pracownika, w zakresie leczenia urazów lub chorób nabytych podczas wykonywania zadań poza granicami państw.

W stanach nagłych świadczenia zdrowotne są udzielane bez wymaganego skierowania.

18) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 z późn. zm)

Niniejszy akt prawny reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i sposób wypłacania dodatków mieszkaniowych. Pierwszym kryterium, jakie należy spełnić, aby uzyskać dodatek mieszkaniowy, jest określony tytuł prawny, który przysługuje osobom będącym:

1. najemcom oraz podnajemcom lokalu mieszkalnego,
2. lokatorem spółdzielczego lokalu mieszkalnego,
3. właścicielem budynku i lokalu mieszkalnego,
4. posiadaczem innego tytułu prawnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
5. oczekującym na lokal zamienny albo socjalny.

Dodatek przysługuje, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy przed złożeniem wniosku nie przekracza 175% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% w gospodarstwie wieloosobowym. Ustawa określa normatywną powierzchnię użytkową lokalu mieszkalnego wraz z liczbą osób zamieszkującą dany lokal np. dla 1 osoby to 35m² a dla 5 osób to 65m². Powierzchnia ta ulega zwiększeniu o 15m², jeżeli w lokalu zamieszkuje osoba niepełnosprawna poruszająca się na wózku lub wymagająca zamieszkania w osobnym pokoju. Określono wysokość dodatku na:

- 15% dochodów w gospodarstwie jednoosobowym;
- 12% w gospodarstwie 2 do 4 osób;
- 10 % w gospodarstwie pięcioosobowym i większym.

19) Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.)

Przepis ten definiuje pojęcie odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej jako osobę, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu ustawy o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy sprzedaży energii elektrycznej. Określono również odbiorcę wrażliwego paliw gazowych jako tą, której przyznano ryczałt na zakup opału w rozumieniu ustawy o dodatkach mieszkaniowych. Odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej przysługuje ryczałtowany dodatek energetyczny w wysokości nie więcej niż 30% iloczynu limitu zużycia energii oraz średniej ceny energii elektrycznej. Wypłata tego dodatku jest zadaniem z zakresu administracji rządowej. Limit, o którym mowa powyżej wynosi

- 900kWh w roku kalendarzowym dla gospodarstwa jednoosobowego;
- 1250kWh w roku kalendarzowym dla gospodarstwa składającego się z 2 do 4 osób;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 1500kWh w roku kalendarzowym dla gospodarstwa składającego się z 5 i więcej osób.

20) Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty Dz. U. z 2015 r. poz. 2156)

Ustawa ta w rozdziale 8A określa zasady pomocy materialnej dla uczniów, do których zalicza m.in.: stypendium szkolne i zasiłek szkolny. Pomoc ta przysługuje uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych.

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, niepełności rodziny lub zdarzenia losowego. Stypendium udziela się w formie całkowitego lub częściowego pokrycia kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Uprawnieni do stypendium są uczniowie, gdy dochód na osobę w rodzinie nie przekracza wysokości dochodu na osobę w rodzinie, określonej ustawą o pomocy społecznej. Wysokość stypendium nie może być niższa niż 80% kwoty zasiłku rodzinnego i nie może być wyższa niż 200% tej kwoty. Stypendium jest przyznawane na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy w danym roku szkolnym.

Drugą formą pomocy jest zasiłek szkolny przyznawany uczniowi znajdującemu się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego. Zasiłek może być przyznany w formie pieniężnej lub rzeczowej do kilku razy w roku. Jego wysokość nie może przekroczyć pięciokrotności zasiłku rodzinnego.

21) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z dnia 17 lutego 2016 r. poz. 195)

Program Rodzina 500 plus to 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko, bez dodatkowych warunków. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także dla pierwszego lub jedyne dziecko przy spełnieniu kryterium 800 zł netto lub 1200 zł w przypadku wychowywania w rodzinie dziecka niepełnosprawnego.

Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin. Zgodnie z ustawą z pomocy skorzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18. roku życia. Rodzina z dwojgiem niepełnoletnich dzieci będzie mogła otrzymać 500 zł na drugie i kolejne dziecko niezależnie od dochodu. W przypadku rodzin z dochodem poniżej 800 zł netto na osobę wsparcie otrzyma rodzina także na pierwsze lub jedyne dziecko.

Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe jest wyższe i wynosi 1200 zł netto. Dodatkowe wsparcie w wysokości 500 zł otrzymają także rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka na każde dziecko, na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Świadczenie otrzyma rodzina bez względu na stan cywilny rodziców. Otrzymają je zatem zarówno rodziny, w których rodzice są w związku małżeńskim jak i rodziny niepełne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

oraz rodzice pozostający w nieformalnych związkach. W przypadku rodziców rozwiedzionych wsparcie otrzyma ten rodzic, który faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem.

Świadczenie wychowawcze będzie realizowane w gminach, a w sprawach, w których zastosowanie będą miały unijne przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, świadczenie realizować będą marszałkowie województw. Wybór optymalnych rozwiązań organizacyjnych w gminach, które zapewnią prawidłową i terminową realizację świadczenia wychowawczego, należeć będzie do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Analogicznie do funkcjonujących od wielu lat rozwiązań organizacyjnych dotyczących świadczeń rodzinnych, świadczenie wychowawcze będzie mogło być realizowane w danej gminie, zarówno w urzędzie gminy/miasta lub w wyodrębnionej komórce organizacyjnej w ośrodku pomocy społecznej lub innej jednostce organizacyjnej w danej gminie np. w funkcjonujących już w wielu miastach w Polsce specjalnych centrach utworzonych do realizacji świadczeń socjalnych.

Wniosek o to świadczenie będzie trzeba składać raz do roku. Będzie można to zrobić przez Internet lub osobiście w gminie. Osoby ubiegające się o wsparcie na pierwsze dziecko, będą dokumentowały sytuację dochodową dołączając do wniosku odpowiednie oświadczenie o dochodach. **Gdy rodzina będzie ubiegać się o świadczenie wyłącznie na drugie i kolejne dzieci nie będzie konieczności dokumentowania sytuacji dochodowej.**

Jedynie świadczenie na pierwsze dziecko uzależnione będzie od kryterium dochodowego i w takim przypadku co roku trzeba potwierdzić fakt nieprzekroczenia tego progu. We wniosku trzeba podać dane osoby starającej się o świadczenie, dane drugiego z rodziców oraz dane dzieci wraz z dodatkowymi zaświadczeniami i oświadczeniami jeśli takie będą w indywidualnej sprawie niezbędne. Jednocześnie gmina sama będzie pozyskiwała podstawowe dane o dochodach, więc nie trzeba będzie już dołączać tych informacji. Świadczenie wychowawcze, tak jak wszystkie świadczenia rodzinne, będzie wypłacane w sposób dogodny dla rodziców, czyli przede wszystkim przelewem na konto.

Wnioski można składać od 1 kwietnia 2016 r. tj. od momentu startu programu. **Jeśli wniosek zostanie złożony w ciągu pierwszych 3 miesięcy, rodzice dostaną wyrównanie wstecz od 1 kwietnia.** Do programu będzie można dołączyć w dowolnym momencie. W kolejnych miesiącach świadczenie jest wypłacane od miesiąca, w którym rodzice złożą wniosek. Co do zasady, dla osób korzystających z programu okres rozliczeniowy będzie trwał od 1 października do 30 września następnego roku kalendarzowego. Istotne jest, że pierwszy okres na jaki będzie przyznane prawo do świadczenia będzie dłuższy, gdyż rozpocznie się 1 kwietnia 2016 r. i trwać będzie do 30 września 2017 roku.

W przypadku dziecka niepełnosprawnego kryterium dochodowe na pierwsze dziecko będzie wynosi 1200 zł. Istotne jest, że w składzie rodziny brane są pod uwagę pozostające na utrzymaniu dzieci do ukończenia 25 roku życia. Dodatkowo, wliczane też są dzieci, które ukończyły 25. rok życia, legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna.

Rodzina z dwojgiem dzieci spełniająca kryterium dochodowe otrzyma miesięcznie 1000 zł. Jeśli jej dochody na osobę są wyższe niż 800/1.200 zł netto, otrzyma 500 zł miesięcznie, aż do ukończenia przez dziecko 18 r.ż. Rada Ministrów będzie miała możliwość podwyższenia wysokości wsparcia i kryterium dochodowego w zależności m.in. od poziomu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

inflacji. Świadczenie nie jest opodatkowane – rodzice otrzymają 500 zł, od których nie będą musieli odprowadzać podatku ani żadnych składek. Dotyczy to także rodziców prowadzących działalność gospodarczą.

Świadczenie wychowawcze 500 zł nie jest liczone do dochodu przy ustalaniu prawa do świadczeń z innych systemów wsparcia, dotyczy to w szczególności świadczeń z pomocy społecznej, funduszu alimentacyjnego, świadczeń rodzinnych, dodatków mieszkaniowych. Zgodnie z ustawą świadczenie wychowawcze nie będzie przysługiwać, jeżeli rodzinie przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze.

ROZDZIAŁ II

2.1 DOKUMENTY PRAWNE I PROGRAMOWE RADY EUROPY

2.1.1 EUROPEJSKA KARTA SPOŁECZNA z 18.10.1961 r.

Karta porusza wiele kwestii dotyczących ochrony przed ubóstwem i wykluczeniem społecznym (Europejska Karta, 1993). Do najistotniejszych należą: „Prawo rodziny do ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej”- art. 16. Z kolei w art. 30 wskazuje się na prawo do ochrony przed ubóstwem i marginalizacją społeczną. Natomiast w art. 31 zapewnia się prawo do mieszkania.

2.2 DOKUMENTY PRAWNE I PROGRAMOWE UNII EUROPEJSKIEJ

Zagrożenie ubóstwem i marginalizacją wymaga odpowiednich działań interwencyjnych, pomocniczych i wspierających. Formy i metody wspierania zależą od wielu czynników, a zwłaszcza od tego, co stanowi główną przyczynę ubóstwa i ekskluzji. Obok rozwiązań o charakterze uniwersalnym w coraz większym stopniu wykorzystuje się instrumenty dostosowane do indywidualnej sytuacji, a także programy finansowane ze środków Unii Europejskiej. Unia wpisała jako priorytet do realizacji zwalczanie wykluczenia społecznego, podkreślając, że człowiek jest najważniejszym czynnikiem rozwoju, kapitałem ludzkim.

Decyzja o podjęciu wspólnych działań mających na celu zwalczanie wykluczenia społecznego i ubóstwa zapadła na posiedzeniu Rady Europejskiej w Lizbonie marcu 2000 r. Rezultatem tego posiedzenia było wytyczenie priorytetów ekonomicznych i społecznych UE. Była to tzw. Strategia Lizbońska (www.wikipedia.pl).

W Europejskiej Agencji Społecznej wyodrębniono sześć priorytetów polityki społecznej. Z punktu widzenia interesującej nas problematyki, najistotniejszymi są: stworzenie większej liczby miejsc pracy, zwalczanie ubóstwa i wszelkich form dyskryminacji w celu promowania integracji społecznej, modernizacja systemów zabezpieczenia społecznego oraz wzmocnienie polityki społecznej.

Wspólną podstawą działań na rzecz walki z ubóstwem i wykluczeniem podejmowanych przez państwa członkowskie miały być ustalone w Nicei w grudniu 2000 cele:

1. Zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
2. Zapobieganie ryzyku wykluczenia,
3. Pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych),
4. Mobilizacja wszystkich aktorów/ organizacji ze sfery gospodarczej i społecznej.

W grudniu 2001 r. uzgodniony został „Wspólnotowy Program Działań na Rzecz Zwalczania Wykluczenia Społecznego” w latach 2002-2006. Program ten oparty był na metodzie otwartej koordynacji, która służyła wymianie najlepszych rozwiązań. Cele tego programu to przede wszystkim: lepsze zrozumienie zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa, wymiana doświadczeń w zakresie prowadzonej polityki i narodowych planów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

działań, zwiększenie zdolności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (www.mpips.gov.pl).

Wiodącą rolę w realizacji celów Agendy Lizbońskiej odgrywa Europejska Strategia Zatrudnienia (www.mpips.gov.pl). Podstawą do jej sformułowania był Traktat Amsterdamski przyjęty w 1997r. Jej stworzenie miało związek ze wzmagającym się problemem bezrobocia. Strategia ta określała skalę działań państw członkowskich na rzecz ograniczenia bezrobocia, redukcji ubóstwa i marginalizacji społecznej.

Agenda Społeczna 2005 – 2010 kładzie nacisk na propagowanie społecznego wymiaru wzrostu gospodarczego, na solidarność społeczną i międzypokoleniową i integrację społeczeństwa. Wskazuje na szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym w szczególności: potomstwo, osoby wcześniej kończące naukę, osoby samotnie wychowujące dzieci, duże rodziny - z jednym żywicielem, ludzi młodych o znacznej trudności w pozyskaniu zatrudnienia, kobiety (większa trudność zatrudnienia, niższe płace), osoby starsze, osoby niepełnosprawne lub przewlekle i obłożnie chore i ich opiekunów, bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych, ofiary przemocy, osoby uzależnione-alkohol, narkotyki, hazard. Spośród tych kategorii wywodzą się osoby bezdomne. Stąd w Sprawozdaniu w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym (2010) nacisk położono na wyeliminowanie nierówności w kształceniu i szkoleniu, w tym umiejętności informatycznych oraz na: dostęp do odpowiednich zasobów i usług, w tym przyzwoitych warunków mieszkaniowych, opieki zdrowotnej i ochrony socjalnej, ale także dostęp do kultury i rekreacji.

UE realizując politykę społeczną w krajach członkowskich przyjęła kolejne dokumenty ustanawiające przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności (rozporządzenie Rady (WE) nr. 1083/2006 z dn. 11.07.2006 r., rozporządzenie (WE) nr.1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dn.05.07.2006 r.. Fundusze te miały udzielać pomocy w ramach polityki spójności, działać i realizować cele strategii lizbońskiej (www.mpips.gov.pl).

2.3 KRAJOWE DOKUMENTY PROGRAMOWE

2.3.1 STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2014- 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2014-2020 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety w obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, w których koncentrowane będą działania państwa. Uwzględnia jednocześnie najważniejsze trendy rozwoju światowej gospodarki oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w Strategii Lizbońskiej. SRK nadaje priorytet działaniom, jakie podejmie rząd w latach 2014-2020 w celu realizacji wizji Polski (www.mrr.gov.pl).

W SRK podkreśla się, że państwo musi zapewniać obywatelom bezpieczeństwo i poczucie tego bezpieczeństwa. Państwo powinno także skutecznie ograniczać zakres biedy i margines wykluczenia społecznego oraz promować integrację społeczną.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Cel główny Narodowej Strategii Spójności to: tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Ma to być realizowane m.in. poprzez: wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości.

Efektywne wykorzystanie zasobów pracy powinno wspierać wzrost gospodarczy oraz zmniejszanie dysproporcji w rozwoju regionalnym. Wzrost zatrudnienia jest podstawowym czynnikiem zmniejszania zagrożenia napięciami i niespójnością społeczną. Wskazuje się także na potrzebę zdecydowanych działań na rzecz podniesienia poziomu wykształcenia osób o niskich kwalifikacjach, które nie są aktywne zawodowo oraz stworzenia dla tej kategorii większych możliwości zatrudnienia.

Strategia wyznacza kierunki dla 9 zintegrowanych z nią strategii m.in. Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Strategia określa 3 obszary strategiczne tj.

- I. Sprawne i efektywne państwo.
- II. Konkurencyjna gospodarka.
- III. Spójność społeczna i terytorialna.

W pierwszym obszarze strategicznym w zakresie spraw społecznych porusza się kwestię rozwoju kapitału społecznego, traktowanego jako inwestycję o charakterze długofalowym. Zwraca się uwagę na stworzenie regulacji prawnych dla rozwoju edukacji nieformalnej osób w wieku 50+, promowanie wolontariatu wśród tych osób, wzmocnienie organizacji pozarządowych. Podnosi się również kwestie wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy, promowania osób starszych wśród pracodawców. Jako cel główny przyjęto zwiększenie wskaźnika zatrudnienia do 71% w roku 2020.

W obszarze strategicznym trzecim wskazuje się na integrację społeczną, zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, traktowane jako zwiększenie możliwości zatrudnienia i dostępu do podstawowych usług publicznych. Planuje się zbudowanie systemu świadczeń społecznych nakierowanych na podjęcie i utrzymanie zatrudnienia. Podkreśla kwestię zatrudnienia osób niepełnosprawnych, szczególnie podnoszenia kwalifikacji, przygotowania środowiska lokalnego i pracodawców do uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. W obszarze tym celem jest również zmniejszenie ubóstwa w najbardziej zagrożonych grupach. Z jednej strony ma to być wsparcie rodzin poprzez selektywne świadczenia społeczne, ratownictwo społeczne i system podatkowy oraz wyrównywanie szans rozwojowych i przeciwdziałanie zaniedbaniom wynikającym z deficytów gospodarstw domowych. Szczególny nacisk ma być położony na działania edukacyjne, w tym kształcenie ustawiczne. Przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu będzie się również poprzez odpowiednią politykę mieszkaniową. W obszarze tym mówi się też o zapewnieniu dostępu do podstawowych usług publicznych: ochrony zdrowia, oświaty, kultury, sportu, pomocy społecznej, obsługi bezrobotnych. Planuje się wprowadzenie standardów świadczenia usług publicznych, z wykorzystaniem technologii informatycznych i komunikacyjnych.

2.3.2 Uchwała Rady Ministrów z dn. 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (M.P. z 2013 r. poz. 640)

Te dokument programowy jest elementem Strategii Rozwoju Kraju 2020. Składa się z 5 celów szczegółowych:

- I. Wzrost zatrudnienia.
- II. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
- III. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- IV. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
- V. Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

Strategia określa również działania w ujęciu cykl życia- cykl kariery. Podzielono je na następujące etapy:

- I. Wczesne dzieciństwo.
- II. Edukacja szkolna.
- III. Edukacja na poziomie wyższym.
- IV. Aktywność zawodowa, uczenie się dorosłych i rodzicielstwo.
- V. Starość.

Działania określone w Strategii będą podstawą do wykorzystania funduszy unijnych. Głównym celem działań zaplanowanych w Strategii jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób tak, aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

W celu szczegółowym I zakłada się:

- ułatwienie godzenia pracy z indywidualnymi potrzebami człowieka,
- rozwój opieki nad dziećmi do 3 lat,
- możliwość sprawowania opieki nad małym dzieckiem bez rezygnacji z pracy,
- ograniczenie czynników zniechęcających do zatrudnienia,
- aktywizacja zawodowa osób niepracujących, w tym długotrwale wykluczonych z rynku pracy,
- zwiększenie mobilności pracowników,
- dostosowanie rynku pracy do struktury demograficznej.

W celu drugim kładzie się nacisk na:

- zwiększenie efektywności wsparcia materialnego dla rodzin z dziećmi,
- zwiększenie dostępności mieszkań na wynajem,
- rozwój tzw. „srebrnej gospodarki”,
- aktywność osób starszych, w tym w ramach wolontariatu,
- poprawienie dostępności opieki ambulatoryjnej i szpitalnej w zakresie geriatry,
- rozwój opieki długoterminowej.

Cel trzeci obejmuje:

- tworzenie miejsc pracy dla osób starszych,
- poprawę systemu zabezpieczenia społecznego,
- poprawę efektywności aktywizacji zawodowej,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- poprawę dostępu osób wykluczonych do usług publicznych,
- ograniczenie skali ubóstwa i zagrożenia ubóstwem,
- działania na rzecz dzieci i rodzin zagrożonych dysfunkcją,
- rozwój pieczy zastępczej,
- rozwój form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, w tym poprzez ekonomię społeczną,
- wsparcia dla zagrożonych przemocą,
- wsparcie dla niepełnosprawnych i ich otoczenia,
- zwiększenie dostępu do mieszkań,
- ułatwienie zatrudnienia osobom odbywającym karę pozbawienia wolności.

W celu czwartym podkreśla się:

- rozwój sieci wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- rozwój alternatywnych form opieki środowiskowej dla przewlekle chorych, starszych i niepełnosprawnych.

W celu piątym kładzie się nacisk na:

- poprawę jakości kształcenia i szkolenia,
- rozwój kształcenia zawodowego,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- upowszechnienie wiedzy o przedsiębiorczości, w tym o przedsiębiorczości społecznej wśród uczniów i studentów.

2.3.3 Uchwała Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (M.P. z 2013 r. poz. 378)

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej jest gospodarzem drugiego obszaru Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (dalej SRKS). Obejmuje on zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne. W SRKS wskazano, że dla całości przedsięwzięć w ww. obszarze wykorzystane zostaną doświadczenia MPiPS we wspieraniu działań, w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. W kolejnej perspektywie finansowej ma nastąpić kontynuacja funkcjonowania Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, który stanowi merytoryczną i finansową formułę budowy społeczeństwa obywatelskiego jako integralnego elementu kapitału społecznego. Wyrazem tej kontynuacji jest właśnie Program FIO. Spośród listy działań zawartych w SRKS można wyodrębnić te, do których odnosi się Program FIO i które będą przezeń wspierane.

Należą do nich m.in.:

- 1) projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej;
- 2) upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli;
- 3) stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami;

- 4) różne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym;
- 5) rozwijanie i promocja indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu;
- 6) wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;
- 7) ułatwienie działalności organizacji obywatelskich;
- 8) wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

Program FIO, przez swój cel główny i cele szczegółowe, wpisuje się w realizację celu operacyjnego *Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne* oraz w mniejszym zakresie 1 *Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji, Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy i Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego*. Jego koncepcja pozostaje także w zgodzie z postanowieniami SRKS.

2.3.4 Uchwała Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia Programu Fundusz Inicjatyw Społecznych 2014 - 2020 (M.P. z 2013 r. poz. 378)

Składane projekty realizują cel główny P FIO, jakim jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne. Realizacja P FIO ma umożliwić obywatelom angażowanie się w różnorodne działania na rzecz innych, swoich wspólnot oraz w tworzenie, realizację i monitoring polityk publicznych.

Finansowane będą wyłącznie projekty mieszczące się w ramach statutowej działalności nieodpłatnej lub odpłatnej pożytku publicznego. Uprawione podmioty mogą składać oferty o dofinansowanie zadań w ramach jednego z czterech Priorytetów:

1. Małe inicjatywy;
2. Aktywne społeczeństwo;
3. Aktywni obywatele;
4. Silne organizacje pozarządowe,
5. oraz komponentów wyodrębnionych w ramach tych Priorytetów.

Zakres możliwych do zrealizowania w ramach P FIO działań obejmuje wszystkie wymienione w art. 4 UoDPPioW obszary działalności pożytku publicznego.

Maksymalny czas realizacji projektu:

- dla tzw. projektów „jednorocznych”: od 1 czerwca 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.
- dla tzw. projektów „dwuletnich”: od 1 czerwca 2014 r. do 30 listopada 2015 r.
- dla projektów „trzyletnich”: od 1 czerwca 2014 r. do 30 listopada 2016 r.
- dla projektów w priorytecie 1: od 1 czerwca 2014 r. do 30 listopada 2016 r.
- w Komponentie Wsparcia Działań Rzeczniczych i Strażniczych realizowane są jedynie projekty „trzyletnie”: od 1 czerwca 2014 r. do 30 listopada 2016 r.
- w Komponentie Działań Systemowych realizowane są jedynie projekty „dwuletnie”: od 1 czerwca 2014 r. do 31 grudnia 2015 r.

Uprawniony podmiot może złożyć 1 ofertę w ramach ogłoszonego konkursu. Jednakże w ramach jednej osobowości prawnej oddziały terenowe mogą złożyć maksymalnie 4 oferty. Konkurs obejmuje nabór ofert na cztery Priorytety.

6. Wysokość wnioskowanej dotacji:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- dla projektów „jednorocznych”: od 10 tys. zł. do 100 tys. Zł,
- dla projektów „dwuletnich”: od 20 tys. zł. do 200 tys. zł (minimalna dotacja w danym roku nie mniej niż 10 tys. zł),
- dla projektów „trzyletnich”: od 30 tys. zł. do 300 tys. zł (minimalna dotacja w danym roku nie mniej niż 10 tys. zł),
- dla projektów w priorytecie 1: wysokość wnioskowanej dotacji na cały okres realizacji projektu uzależniona jest od liczby mieszkańców w województwie: do 3 mln. zł.,
- dla projektów w Komponentie Wsparcia Działań Rzeczniczych i Strażniczych: do 1,5 mln. zł (w równych częściach po 500 tys. zł rocznie). Dofinansowana zostanie 1 oferta,
- dla projektów w Komponentie Działań Systemowych: do 500 tys. zł (w równych częściach po 250 tys. zł rocznie). Dofinansowane zostaną 3 oferty.

Wymagany wkład własny:

Tabela 1 Wymagany wkład własny

Wartość dotacji	Środki własne
10 tys. zł do 40 tys. zł włącznie	Co najmniej 10% wartości dotacji środki własne niefinansowe lub finansowe
ponad 40 tys. zł do 300 tys. zł włącznie	Co najmniej 10% wartości dotacji środki własne niefinansowe lub finansowe, w tym nie mniej niż 5% wartości dotacji wkład finansowy

Źródło: opracowanie własne.

2.3.5 Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014 - 2020

Cel główny Programu to: do 2020 r. podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem w aktywizacji osób w trudnej sytuacji oraz dostarczycielem usług użyteczności społecznej działającymi w społeczności lokalnej.

Ciekawe są Priorytety, które wraz przypisanymi do nich działaniami będą faktycznym drogowskazem realizacji celów Programu:

W Priorytecie I - Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium, przewidziano działania takie jak wspieranie: partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych i planowania lokalnego, lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej, rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez ekonomię społeczną, działań na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez ekonomię społeczną, działań na rzecz solidarności pokoleń poprzez ekonomię społeczną, usług aktywnej integracji poprzez ekonomię społeczną. Priorytet II - Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej, przewiduje następujące działania: określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej oraz zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej.

W Priorytecie III - System wsparcia ekonomii społecznej, przewiduje się zastosowanie: bezzwrotnych oraz zwrotnych instrumentów finansowych, usług wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej.

Priorytet IV - Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym, zakłada: działania z zakresu koordynacji polityki wobec ekonomii społecznej na poziomie krajowym oraz regionalnym, samoorganizacji ekonomii społecznej, monitoringu ekonomii społecznemu.

Autorzy Programu oceniają, że dzięki jego wdrożeniu przybędzie ok. 50 tys. miejsc pracy dla osób wykluczonych społecznie. Jaka będzie trwałość tych miejsc, jak nowe podmioty poradzą sobie na rynku, to już jest pytanie, na które dziś trudno odpowiedzieć. Program będzie finansowany przez EFS oraz Programy wojewódzkie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.¹

2.3.6 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2014 - 2020

Nowy wymiar aktywnej integracji.

W Programie przedstawiono szeroką diagnozę ubóstwa i wykluczenia społecznego dotyczącą w szczególności: rodzin, dzieci, osób starszych, bezdomnych, niepełnosprawnych. Opisano podstawowe problemy z jakimi borykają się te kategorie społeczne: bezrobocie, problemy mieszkaniowe (przeludnienie, mieszkania substandardowe, zaległości czynszowe i eksmisje, brak mieszkań socjalnych), bezdomność, niedorozwój usług pomocy i integracji społecznej.

Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia zatrudnienia oraz do wzrostu spójności społecznej. Jego rezultatem będzie obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprawacją materialną.

Cel główny będzie osiągnięty poprzez działania wpisane w następujące poszczególne cele operacyjne wśród których z punktu widzenia mojej pracy najistotniejsze są: zapobieganie niepewności mieszkaniowej oraz reforma zarządzania systemem rynku pracy i integracji społecznej.

Priorytety Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu istotne dla przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób bezdomnych to: zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałania bezdomności, reforma budownictwa komunalnego (mieszkania na wynajem, socjalne mieszkania kontraktowe), zintegrowane działania na rzecz zapobiegania utracie mieszkania, zadłużeniom czynszowym, eksmisjom i bezdomności, diagnozowanie i mierzenie problemu wykluczenia mieszkaniowego, rozwiązywanie problemu bezdomności, zmiany strukturalne systemu integracji społecznej.

¹ Miżejewski C., (red) Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014 - 2020.
<http://isp.org.pl/uploads/filemanager/pdf/KPRESISPprezentacja40213.pdf>, dostęp: 19.07 2013

Przedstawione cele i priorytety są propozycją poprawy sytuacji osób wykluczonych społecznie, w tym bezdomnych. Sprawną realizację mają zapewnić działania legislacyjne, organizacyjne i odpowiednie wsparcie finansowe ze środków EFS, EFRR i źródeł krajowych.²

2.3.7 Program Operacyjny Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym 2014 – 2020

Program jest krajowym programem operacyjnym pomocy żywnościowej i/lub podstawowych produktów konsumpcyjnych, o którym mowa w art. 2 pkt. 3a projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Oprócz działań obejmujących pomoc żywnościową oferować będzie jeszcze działania towarzyszące mające na celu włączenie społeczne odbiorców końcowych pomocy żywnościowej. Program będzie realizowany na terenie całego kraju.

Program Operacyjny „Pomoc Żywnościowa” w Polsce jest zgodny z horyzontem czasowym Strategii Rozwoju Kraju 2020. Program wpisuje się w obszar Strategii Rozwoju Kraju dotyczącej spójności społecznej i terytorialnej, w celu 111.1 „Integracja społeczna” kierunek interwencji III.1.2. „Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych oraz w cel główny Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - *obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/lub deprivacją materialną i/lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy.*

Zgodnie z projektem rozporządzenia FEAD osoby najbardziej potrzebujące to osoby fizyczne, w tym osoby żyjące samotnie, w rodzinie lub grupy złożone z takich osób, których potrzeba uzyskania pomocy została stwierdzona na podstawie obiektywnych kryteriów przyjętych przez właściwe organy krajowe lub ustalonych przez organizacje partnerskie i zatwierdzonych przez odnośne właściwe organy.

Zakłada się, że pomocą w ramach Programu objęte zostaną osoby o najniższych dochodach korzystające z pomocy społecznej lub utrzymujące się z niskich dochodów, nieprzekraczających 150% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej²⁰ lub na osobę w rodzinie²¹ określonego w art. 8 ust. 1 pkt. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. Dodatkowym kryterium wyboru, oprócz kryterium ubóstwa, będą także przesłanki art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych. Kryteria te będą mogły ulegać zmianie w zależności od sytuacji społeczno-gospodarczej. Uzgodnień w tym zakresie dokonywać będzie instytucja zarządzająca wspólnie z instytucją pośredniczącą oraz z organizacjami partnerskimi.

Organizacje uczestniczące w Programie powinny współpracować z ośrodkami pomocy społecznej, w szczególności w zakresie doboru odbiorców i/lub weryfikacji kwalifikowalności klientów. Będą mogły również w określonych sytuacjach samodzielnie kwalifikować osoby

² Miżejewski, C., (red.) Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji. Materiał wewnętrzny, MPiPS, Warszawa 2013

potrzebujące do udziału w Programie w oparciu o wyżej wymienione kryteria. Liczba osób kwalifikowanych do pomocy żywnościowej samodzielnie przez organizację partnerską nie może przekroczyć 30% wszystkich osób dożywianych rocznie przez daną organizację, chyba że ośrodek pomocy społecznej odmówi współpracy w zakresie wskazywania osób do wsparcia w ramach programu.

2.3.8 Program wieloletni „senior - wigor” na lata 2015-2020

CEL PROGRAMU „Senior-WIGOR”

Celem strategicznym Programu „Senior-WIGOR” jest wsparcie seniorów poprzez dofinansowanie działań jednostek samorządu terytorialnego, zwanych dalej „jednostkami samorządu”, w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior-WIGOR”, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu charakteryzujących się niskimi dochodami lub wysokim odsetkiem seniorów w populacji ogółem lub brakiem infrastruktury pomocy społecznej służącej do realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych poza miejscem ich zamieszkania.

Celem Programu „Senior-WIGOR” jest w szczególności zapewnienie wsparcia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym.

W ramach Programu „Senior-WIGOR” przewiduje się udostępnienie seniorom infrastruktury pozwalającej na aktywne spędzanie czasu wolnego, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego. Inicjowanie współpracy Dziennych Domów „Senior-WIGOR” z innymi inicjatywami na rzecz aktywizacji osób w środowisku lokalnym. Współpraca Dziennych Domów „Senior-WIGOR” z innymi inicjatywami na rzecz aktywizacji osób w środowisku lokalnym przez jednostki samorządu poprzez inicjowanie współpracy i łączenia inicjatyw lokalnych prowadziłyby do skutecznej aktywizacji seniorów oraz włączenia ich w życie społeczności lokalnych.

Program „Senior-WIGOR” jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego jednostek samorządu w obszarze realizacji zadań własnych określonych w art. 17 ust. 2 pkt. 3, art. 19 pkt. 11 oraz art. 21 pkt. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2015 r. poz. 163), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”,
- poprawy jakości życia seniorów,
- zapewnienia seniorom wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w tym wsparcia specjalistycznego,
- integracji społecznej środowiska seniorów, w tym rozwoju działań samopomocowych,
- zwiększenia zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnych.

2.3.9 Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020

Podstawą dla zaprojektowania Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 stały się doświadczenia z realizacji Rządowego Programu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012–2013, współpraca z organizacjami realizującymi projekty w ramach komponentu konkursowego Programu oraz szeroki dialog z przedstawicielami sektora pozarządowego, środowisk naukowych i eksperckich, samorządów, administracji centralnej, organizacji związkowych i organizacji pracodawców, prowadzony m.in. w ramach działalności Rady ds. Polityki Senioralnej.

Szczególnie ważnym wyrazem nowego podejścia do problematyki osób starszych jest podmiotowe ujęcie tej kwestii społecznej. W konsekwencji dało to podstawy do przyjęcia zintegrowanej, horyzontalnej formuły Programu, odnoszącej się do różnorodnych potrzeb oraz interesów istotnych dla tak wrażliwej społecznie fazy życia człowieka.

Program, podobnie jak jego pierwsza wersja na lata 2012–2013, jest przedsięwzięciem kompleksowym, uwzględniającym obszary i kierunki wsparcia umożliwiające osiągnięcie celu głównego, jakim jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program zakłada praktyczne włączenie sektora organizacji pozarządowych do działań służących zaangażowaniu seniorów.

Fundamentalne znaczenie dla przyszłości polityki publicznej dla osób starszych ma stworzenie strategicznych podstaw do jej realizacji, co przewidywał drugi – systemowy komponent Programu ASOS 2012–2013. Racjonalna koncepcja długofalowej polityki w tym zakresie może powstać, w najbliższej przyszłości, jedynie w formule partycypacyjnej, z udziałem wszystkich interesariuszy. Rada ds. Polityki Senioralnej stała się platformą do stworzenia długofalowego dokumentu, odpowiadającego na obecne i przyszłe potrzeby kraju zidentyfikowane w obszarze osób starszych.

Założenia Programu mogą zostać zrealizowane jedynie poprzez planowanie, projektowanie oraz wdrożenie długofalowych działań realizujących dalekosiężne cele. Z tego względu Program przewidziano na siedem kolejnych lat, gdyż tylko działania kompleksowe i odpowiednio długookresowe mają szansę przynieść trwałe efekty dla sytuacji społecznej osób starszych realizowane wobec wyzwań demograficznych Polski.

CZEŚĆ II. DIAGNOZA

ROZDZIAŁ I. Charakterystyka gminy

1.1 Opis społeczno – gospodarczy

Historia

Tereny gminy Nowa Sarzyna puszcza, nazwana później Sandomierską. Pierwsze ślady osadnictwa na piaszczystych brzegach Sanu pochodzą już z okresu neolitu (4500 p.n.e.). Była to koczownicza ludność myśliwska, posługująca się głównie łukiem. Później, w okresie brązu, teren zamieszkiwali Prasłowianie związani z tzw. grupą tarnobrzeską kultury łużyckiej. Znalezione w Leżajsku monety z okresu wpływów kultury rzymskiej, świadczą o przebiegającym tędy szlaku handlowym. W okresie tzw. wędrówki ludów, czyli przemieszczania się plemion Germanów, Hunów i Awarów (IV - VI w. n.e.), nastąpił zastój w osadnictwie, a nawet opuszczanie przez ludność doliny Sanu.

Miejscowość powstała na gruntach XIV-wiecznej wsi Sarzyna. W XVI i XVII wieś i okolice były najeżdżane przez Tatarów. Już po pierwszym rozbiórce z roku 1772 obszar Sarzyny, znalazł się w rękach Austriaków, którzy prowadzili systematyczną politykę kolonizacyjną, wykupując ziemię od zubożałych Polaków. Powstały wówczas liczne kolonie niemieckie m. in. Konigsberg w Woli Zarczyckiej, Niemcy w Łukowej, Hirsbach w Jelnej.

Po odzyskaniu niepodległości mieszkańcy Sarzyny i pobliskich miejscowości borykali się z wieloma trudnościami. Mało urodzajne ziemie nie wydawały dużych plonów, dlatego na szerszą skalę rozwinęło się koszykarstwo. Bardziej dynamiczny rozwój okolic Sarzyny nastąpił dopiero od 1937 r., kiedy to ówczesne Ministerstwo Spraw Wojskowych podjęło decyzję o budowie zakładów chemicznych, mających produkować nitrozwiazki.

W ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego, w roku 1937 rozpoczęto budowę zakładów chemicznych z przyfabrycznym osiedlem. Podczas II wojny światowej w okolicy Sarzyny były przeprowadzane liczne akcje dywersyjne polskiego podziemia. Okupacja oraz działania wojenne spowodowały na terenie fabryki ogromne straty. Po wojnie rozpoczął się okres intensywnej odbudowy zakładu i budowy nowych osiedli mieszkaniowych. W 1956 Nowa Sarzyna otrzymała status osiedla, a prawa miejskie w 1973. Nowa Sarzyna charakteryzuje się zupełnym brakiem „starej zabudowy”, budynki miasta są powojenne. Wyglądem bardziej przypomina duże osiedle niż miasto.

Najważniejsze firmy produkcyjne

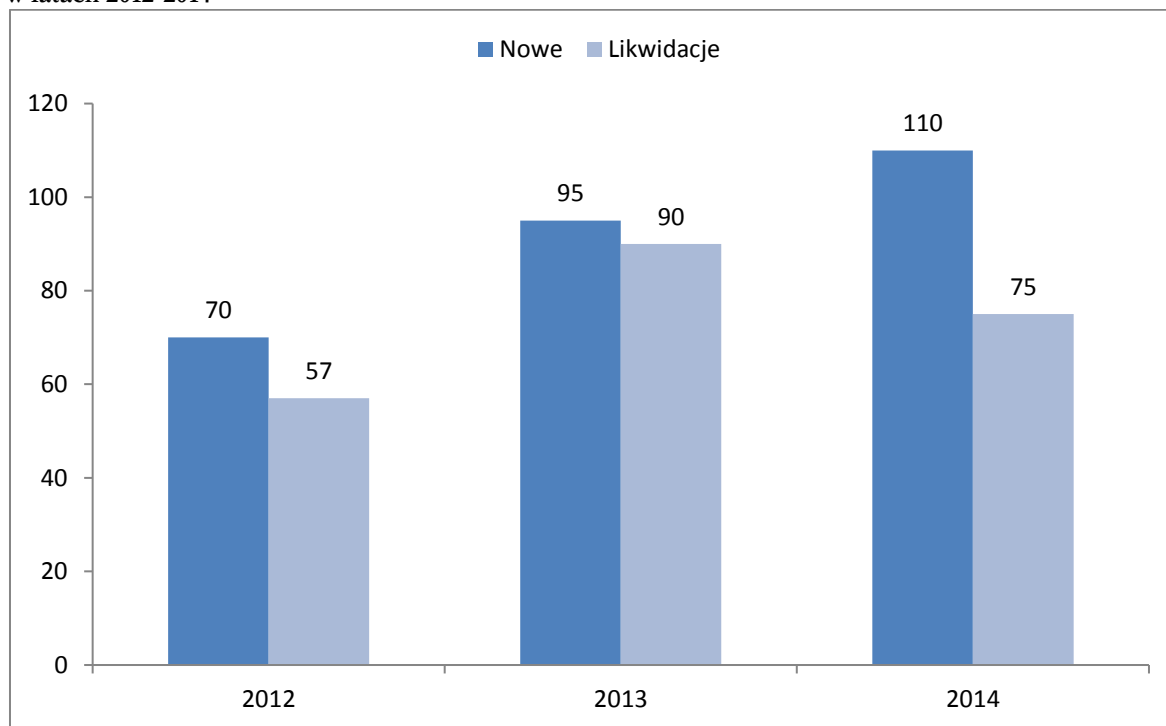
Tabela 2 Ilość firm wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
Nowe	70	95	110
Likwidacje	57	90	75

Źródło: Ewidencja działalności gospodarczej – UM i G Nowa Sarzyna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 1 Ilość firm wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wykres 1 obrazuje ilość firm wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014. Odnotowano systematyczny – znaczny - wzrost liczby nowych firm wpisywanych do ewidencji działalności w tym czasie. Największa liczba likwidacji miała miejsce w 2013 r., po czym w 2014 r. zmniejszyła się.

CIECH Sarzyna (dawniej Zakłady Chemiczne Organika-Sarzyna) jest jedną z kluczowych spółek Grupy CIECH i filarem jej segmentu organicznego. Korzenie firmy sięgają 1937 roku. CIECH Sarzyna specjalizuje się w produkcji środków ochrony roślin (AGRO) oraz żywic. Pełen asortyment wyrobów obejmuje ponad 1000 pozycji i ich pochodnych. Do najbardziej znanych znaków handlowych należą marki z segmentu AGRO: Chwastox oraz Agrosar. Firma, poza europejskimi, obsługuje także rynki w Azji i Australii.

Obsługiwane segmenty rynku:

- Przemysł chemiczny,
- Przemysł elektroniczny,
- Budownictwo,
- Rolnictwo i ogrodnictwo.

Zakład Gospodarki Komunalnej w Nowej Sarzynie Sp z o.o.

Zakres działalności zakładu – struktura wydziałowa:

Wydział Ciepłownictwa

Rodzaj działalności – przesył i dystrybucja energii cieplnej.

Wydział Wodociągów i Kanalizacji

Rodzaj działalności – zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków.

Wydział Obsługi Technicznej

Rodzaj działalności: zbieranie i wywóz komunalnych nieczystości stałych, utrzymanie wysypiska odpadów, administrowanie cmentarzy komunalnych, utrzymanie terenów zieleni, transport.

Elektrociepłownia Nowa Sarzyna

Polenergia Elektrociepłownia Nowa Sarzyna Sp. z o.o. (ENS) to pierwsza w kraju prywatna elektrociepłownia gazowa wybudowana w latach 1998-2000 od podstaw jako tzw. *green field project*. Elektrociepłownia prowadzi nieprzerwanie działalność operacyjną od czerwca 2000 roku. Od 2011 roku Właścicielem ENS jest spółka *Polenergia Holding*, należąca do międzynarodowej grupy inwestycyjnej *Kulczyk Investments* działającej w następujących sektorach: energetyka, surowce mineralne oraz infrastruktura i nieruchomości.

Zakład Mechaniczno Remontowy "CHEMREM-ORGANIKA" Sp. z o.o. w Nowej Sarzynie Jest cenionym w Polsce i za granicą producentem metalowych elementów i podzespołów mechanicznych oraz zbiorników i reaktorów ciśnieniowych. Specjalizuje się w realizacji zamówień nietypowych, małoseryjnych i jednostkowych, choć nie stroni również od produkcji typowej i wielkoseryjnej. Ponad 70 letnie doświadczenie, fachowa kadra inżynieryjno-techniczna, nowoczesny sprzęt informatyczny oraz potencjał techniczny sprawiają, że Chemrem-Organika jest cenionym partnerem zarówno na rynku krajowym jak i zagranicznym. "CHEMREM-ORGANIKA" Sp. z o.o. powstała w 1997 roku w wyniku prywatyzacji służb pomocniczych w istniejących od 1937 roku Zakładach Chemicznych „Organika-Sarzyna” S.A. w Nowej Sarzynie koło Leżajska. Z chwilą powstania większość prac remontowo-usługowych była wykonywana dla Zakładów Chemicznych „Organika-Sarzyna” S.A. w Nowej Sarzynie.

Szybko jednak, bo już w 1998 roku, zaczęto oferować usługi klientom zewnętrznym. W miarę upływu czasu zainteresowanie współpracą wykazały firmy zagraniczne z Danii, Holandii i Niemiec, a także firmy krajowe.

Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska"

W 1948 utworzono Gminną Spółdzielnię "Samopomoc Chłopska". Jej podstawową działalnością jest handel, produkcja spożywcza, gastronomia.

Gminna Spółdzielnia jest zrzeszona w Spółdzielczej Grupie Zakupowej „Samopomoc” w Przeworsku, której członkami jest 9 Spółdzielni, to jest: Dynów, Leżajsk, Medyka, Nowa Sarzyna, Przeworsk, Sieniawa, Żurawica, Bircza oraz Ustrzyki Dolne.

KOREBUD Sp. z o.o. - Komunalny Zakład Remontowo Budowlany

Przedmiotem działalności Spółki jest: działalność usługowa związana z zagospodarowaniem terenów zieleni, wydobywanie żwiru i piasku, zbiórka i burzenie obiektów budowlanych, roboty ziemne, wykonywanie robót ogólnobudowlanych związanych z wznoszeniem budynków, budowa dróg kołowych, roboty nawierzchniowe dla potrzeb budowy obiektów sportowych, budowa obiektów inżynierii wodnej, zakładanie stolarki budowlanej, wykonywanie podłóg i ścian, malowanie, wykonywanie robót budowlanych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

wykończeniowych, towarowy transport drogowy pojazdami specjalizowanymi, wywóz płynnych nieczystości.

Firma handlowo budowlana Janik sp. z o.o.- Ruda Łańcucka

Oferuje szeroki materiały budowlane, usługi koparko-ładowarką, usługi mechanicznego zamiatania ulic, placów i chodników, transport towarów i transport odpadów, czyszczenie kanalizacji i opróżnianie szamb.

Firma Handlowa SARGO Sp.j.

Budownictwo - usługi i zaopatrzenie, sklep z narzędziami, sklep z akcesoriami.

Producenci i hurtownie wyrobów z wikliny.

Zakłady wikliniarsko-koszykarskie specjalizują się w produkcji wyrobów z wikliny o szerokim zakresie przeznaczenia, a także o różnych kształtach i wymiarach.

Wikliniarstwo to uprawa na plantacjach wierzby wikliniarskiej oraz zbiór i uszlachetnianie surowca wiklinowego (pręty i kije) do produkcji plecionkarskiej oraz wyrobu wyplatanych mebli. Ma ono charakter rękodziela, porównywalnego do dzieła artystycznego, ponieważ obróbka mechaniczna ogranicza się tylko do kilku czynności. Wiklinę sadi się też jako rośliny pionierskie przy zagospodarowaniu nieużytków i w celu zapobiegania erozji gleby, a także w zadrzewieniach krajobrazu otwartego, w parkach i osiedlach.

Wikliniarstwo ma bogatą i piękną tradycję w kulturze regionu. Obecnie jest ono głównym zajęciem mieszkańców wsi z terenu gminy Nowa Sarzyna. Trudnią się nim całe rodziny, a sztuka wyplatania oryginalnych wyrobów przekazywana jest z pokolenia na pokolenie. Wyroby z wikliny, ze względu na surowiec pochodzenia naturalnego oraz pracę ręczną, mają swój prosty i niepowtarzalny wdzięk. Bogaty asortyment i coraz nowsze wzory, sprawiają że każdy znajdzie coś interesującego dla siebie. Obecnie około 2 tys. rodzin zajmuje się wyplataniem koszy, mebli i galanterii wikliniarskiej produkowanych na eksport, głównie do Niemiec i Holandii.

Oferują produkty wiklinowe które można zastosować w mieszkaniach, ogrodach, na wyposażeniu wewnątrz sklepowych oraz w systemach wystawienniczych. Przykładowe produkty: kosze rowerowe, płoty z wikliny, kosze z wikliny w systemie szytym, kosze prezentowe z wikliny, ogrodowe osłonki, kosze ogrodowe z wikliny, fotele z wikliny, maty wiklinowe, brudniaki, gazetniki, kwietniki stojące, kwietniki wiszące, meble wiklinowe, wiklinowe legowiska, owocarki, amfory, abażury, osłonki na donice, pufy z wikliny, parawany z wikliny

Handel i usługi

Hotele

1. Hotel Restauracja "MARIO", Sarzyna, nr 659A,
2. Hotel Sportowy MZKS "UNIA", Nowa Sarzyna, ul. Piłsudskiego 2,
3. Noclegi – Marian Szostak, Ruda Łańcucka 82 A,
4. Hotel "ROMERO", Nowa Sarzyna, ul. Jana Pawła II 2a,
5. Hotel "Azalia", ul. Chemików 4,

Restauracje

1. Restauracja AGAWA, ul. Korczaka 1, 474,
2. Restauracja AZALIA, Nowa Sarzyna ul. Chemików 4,
3. Restauracja MARIO, przy trasie Nisko – Leżajsk,

Kawiarnie i pizzerie

1. Kręgielnia MARIO, Sarzyna 659a,
2. Pizzeria RAWIOLA, Nowa Sarzyna ul. B. Prusa 21,
3. Pizzeria RAWIOLA, Wola Zarczycka 94B,
4. Pizzeria ANIELA, Nowa Sarzyna ul. Braci Śniadeckich 2 oraz MOSiR, ul. Konopnickiej 2,
5. Kawiarnia - Klub AGA, Nowa Sarzyna ul. Prusa 19,
6. Pizzeria-Resturacja "Swing" Wola Zarczycka 147B.

Mała gastronomia

1. Mała Gastronomia Pizzeria VERONA w m. Wola Zarczycka 398,
2. Mała Gastronomia AZALIA w Woli Zarczyckiej - (Ośrodek wypoczynkowy "Kołacznia")- Stanisław Sarzyński.

Bary

1. Bar Piwny, Nowa Sarzyna ul. Azalii Pontyjskiej 2a,
2. Bar Piwny, Nowa Sarzyna ul. Kościuszki 41,
3. Bar przy stacji paliw „NANI”, Sarzyna 609 A,
4. Bar przy stacji paliw "Rumierz", Nowa Sarzyna, ul. Kwiatkowskiego 1.

Parkingi

1. Parking przy stacji paliw „NANI” s.j. w Sarzynie nr 609 A,
2. Parking przy stacji paliw w Nowej Sarzynie ul. Kwiatkowskiego,
3. Parking przy hotelu „MARIO” w Sarzynie nr 659 A,
4. Parking przy hotelu „ROMERO” w Nowej Sarzynie ul. Jana Pawła II – 2a.

Służba zdrowia

Zakłady opieki zdrowotnej

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medycyna" Poradnia (Gabinet) Pielęgniarki Środowiskowej - Rodzinnej Nowa Sarzyna ul. Chemików 3,
2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medycyna" Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ,
3. Nowa Sarzyna ul. Chemików 3,
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia" Gabinet Diagnostyczno Zabiegowy Nowa Sarzyna ul. Chemików 3,
5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia" Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ Dla Dzieci Nowa Sarzyna ul. Konopnickiej 4,
6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia" Poradnia (Gabinet) Pielęgniarki Podstawowej Opieki Zdrowotnej Nowa Sarzyna ul. Konopnickiej 4,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

7. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia" Punkt Szczepień,
8. Nowa Sarzyna ul. Konopnickiej 4,
9. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia" Pracownia Usg,
10. Nowa Sarzyna ul. Konopnickiej 4,
11. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Centrum Zdrowia" Poradnia (Gabinet) Lekarza POZ Nowa Sarzyna ul. Konopnickiej 4.

Apteki

1. Apteka "Azalia" ul. Azalii Pontyjskiej 2a Apteka ul. Kościuszki 37,
2. Apteka Prywatna ul. Chemików 3a,
3. Apteka Prywatna ul. 1-go Maja 7 Apteka ul. KEN 4/15.

Kultura

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Nowej Sarzynie.

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna jest instytucją kultury posiadającą osobowość prawną, wpisaną do rejestru instytucji kultury Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

Organ założycielski i prowadzący (organizator) - Miasto i Gmina Nowa Sarzyna.

AGENDY

1. Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Nowej Sarzynie,
2. Oddział dla Dzieci,
3. Filia w Jelnej,
4. Filia w Łętowni,
5. Filia w Sarzynie,
6. Filia w Tarnogórze,
7. Filia w Woli Zarczyckiej,

PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI

Biblioteka służy zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa Miasta i Gminy Nowa Sarzyna oraz upowszechnianiu nauki i kultury.

Do podstawowych zadań Biblioteki należy:

1. Gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwojowi czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych,
2. Udostępnianie zbiorów bibliotecznych do domu, na miejscu,
3. Prowadzenie działalności informacyjnej,
4. Popularyzacja książki i czytelnictwa,
5. Współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami i organizacjami w zakresie rozwijania czytelnictwa oraz zaspokajania potrzeb kulturalnych i oświatowych społeczeństwa.

CZYTELNIE INTERNETOWE

Strategia Rozwiązania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Czytelnie internetowe w Miejskiej i Gminnej Bibliotece Publicznej w Nowej Sarzynie, Jelnej Łętowni i Woli Zarczyckiej.

Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury

Oferuje wynajem pomieszczeń na szkolenia, konferencje, imprezy i spotkania okolicznościowe: sali widowiskowej, sali kominkowej.

Salony wraz z pomieszczeniami socjalnymi w filiach: Sarzyna, Gościńiec, Jelna, Łętownia, Wola Zarczycka, Judaszówka.

Prowadzone zajęcia w Ośrodku Kultury:

Zajęcia wokalne (zespół dziecięcy), sekcja orkiestry dętej (flet poprzeczny), emisja głosu (zajęcia indywidualne), zajęcia z elementami muzykoterapii (ŚDS Sarzyna), break dance, zumba i fitness.

Kino w jakości 3D4K.

Media lokalne:

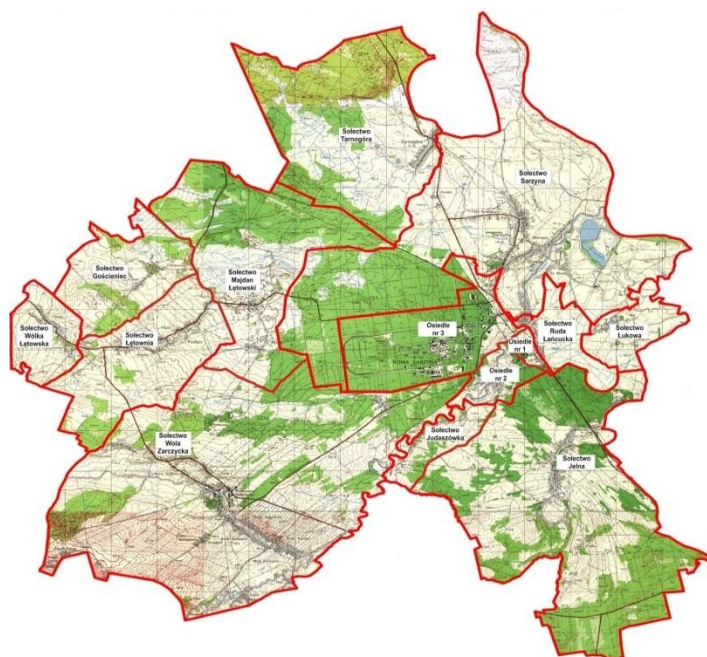
Nowosarzyńska Telewizja Kablowa „LokalTel” Sp. z o.o.

Przedmiot działalności:

1. telewizja kablowa,
2. działalność radiowo-telewizyjna,
3. działalność związana z filmem i przemysłem wideo,
4. reklama,
5. transmisja danych i teleinformatyka.

Miesięcznik „Azalia” – informacje społeczno – gospodarcze z terenu miasta i gminy.

Podział administracyjny Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Sołectwo: Wólka Łętowska

Liczba mieszkańców: 611.

Sołectwo: Łukowa

Liczba mieszkańców: 679

Sołectwo: Łętownia-Gościniec

Liczba mieszkańców: 590

Sołectwo: Sarzyna

Liczba mieszkańców: 4008

Sołectwo: Jelna

Liczba mieszkańców: 2097

Sołectwo: Tarnogóra

Liczba mieszkańców: 867

Sołectwo: Łętownia

Liczba mieszkańców: 1469

Sołectwo: Wola Zarczycka

Liczba mieszkańców: 4006

Sołectwo: Majdan Łętowski

Liczba mieszkańców: 794

Sołectwo: Ruda Łańcucka

Liczba mieszkańców: 883

Sołectwo: Judaszówka

Liczba mieszkańców: 352

Nowa Sarzyna - liczba mieszkańców 6012, w tym:

- Osiedle nr 1 w Nowej Sarzynie,
- Osiedle nr 2 w Nowej Sarzynie,
- Osiedle nr 3 w Nowej Sarzynie.

Instytucje i urzędy administracji publicznej

Urząd Miasta i Gminy w Nowej Sarzynie ul. Kopernika 1, 37-310 Nowa Sarzyna. Obsługuje obywateli poprzez:

- Referat Organizacyjny i Spraw Obywatelskich,
- Referat Budżetu i Finansów,
- Referat Planowania i Gospodarki Komunalnej,
- Referat Inwestycji i Gospodarki Gruntami,
- Urząd Stanu Cywilnego,
- Miejsko-Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- Wieloosobowe Stanowisko ds. Gospodarowania Odpadami Komunalnymi,
- Stanowisko ds. Pozyskiwania Funduszy Unijnych i OSP,
- Stanowisko ds. Obsługi Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Wieloosobowe Stanowisko ds. Promocji i Sportu,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- Redakcja oficjalnej strony Miasta i Gminy www.nowasarzyna.eu, Redakcja miesięcznika "Azalia".

Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół i Przedszkoli

ul. Mikołaja Kopernika 1, 37-310 Nowa Sarzyna

Podstawowy zakres działalności: obsługa ekonomiczno-administracyjna szkół i przedszkoli terenu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

Rewir Dzielnicowych Wydziału Prewencji i RD KPP w Leżajsku

Komisariat Policji w Nowej Sarzynie, Chemików 3a, Nowa Sarzyna

Telefon: +48172413297– zapewnienie porządku publicznego.

Państwowa Straż Pożarna. Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza, Chemików 5

Ochotnicze straże pożarne Miasta i Gminy: funkcjonują we wszystkich sołectwach. Oprócz działań w zakresie ochrony p. pożarowej i pomocy w sytuacji klęsk żywiołowych prowadzą szereg przedsięwzięć w zakresie kultywowania kultury, dziedzictwa narodowego, organizują spotkania i imprezy na rzecz dzieci, młodzieży i osób starszych.

Religia

Na terenie miasta i gminy działalność duszpasterską prowadzą następujące kościoły, parafie rzymskokatolickie:

1. Jelna, pw. św. Franciszka z Asyżu,
2. Łukowa, pw. Miłosierdzia Bożego,
3. Nowa Sarzyna, parafia pw. NMP Królowej Polski,
4. Sarzyna, pw. św. Sebastiana,
5. Tarnogóra, pw. św. Stanisława Biskupa,
6. Wola Zarczycka, pw. Przemienienia Pańskiego,
7. Łętownia pw. Świętej Katarzyny Dziewicy i Męczennicy,
8. Majdan Łętowski pw. Matki Bożej Częstochowskiej.

Sport i turystyka

MZKS UNIA NOWA SARZYNA - Miejsko - Zakładowy Klub Sportowy.

Rok założenia: 1951

Barwy: czerwono - białe – niebieskie.

Klub prowadzi następujące sekcje: piłka nożna, szachy.

W skład obiektów klubu wchodzi: Stadion, Basen o wymiarach olimpijskich, korty ziemne i asfaltowe, Hotelik Unia, Sklep patronacki.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowej Sarzynie

Podstawowy zakres działalności:

- zarządzanie obiektami rekreacyjno-sportowymi,
- udostępnianie bazy rekreacyjno-sportowej szkołom, stowarzyszeniom, innym organizacjom społecznym oraz klientom indywidualnym i grupom zorganizowanym,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- organizacja imprez rekreacyjno-sportowych i turystycznych służących upowszechnianiu kultury fizycznej,- organizacja zajęć z zakresu rehabilitacji ruchowej dla osób niepełnosprawnych,
- propagowanie aktywności fizycznej jako formy profilaktyki społecznej i zdrowotnej,
- aktywizacja społeczności lokalnej.

Działalność Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji skierowana jest głównie do dzieci i młodzieży, jednak zabiegamy również o coraz powszechniejszy udział osób dorosłych w szeroko rozumianej kulturze fizycznej oraz w organizowanych grupowych zajęciach rekreacyjnych i zawodach. Atutem Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Nowej Sarzynie jest bogata oferta rekreacyjna, z której każdy, niezależnie od wieku może skorzystać z pożytkiem dla swojego zdrowia i samopoczucia.

Obiekty MOSiR-u w Nowej Sarzynie to blisko 6000 m² zabudowy, oraz tereny, na których znajdują się:

- kryta pływalnia,
- hala sportowa,
- siłownia "Atlas",
- sauna fińska i infrared,
- sala konferencyjna,
- sala do aerobiku,
- sala do tenisa stołowego,
- "Moje boisko- Orlik 2012",
- boisko do siatkówki plażowej,
- gminne centrum informacji,
- skatepark.

Ponadto na obiektach MOSiR-u prowadzą działalność następujące podmioty:

- szkoła nurkowania "Aquarius",
- gabinet kosmetyczny "Doris",
- gabinety fizykoterapii NZOZ "Panorama",
- ognisko muzyczne "Świat Muzyki",
- szkoła nauki jazdy,
- pizzeria "Aniela",
- biuro rachunkowe.

Kompleks boisk sportowych „moje boisko – orlik 2012” w Nowej Sarzynie

Administratorem zespołu boisk sportowych „MOJE BOISKO-ORLIK 2012” jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowej Sarzynie. Boiska czynne są przez cały tydzień w godzinach ustalonych dla każdej pory roku.

Zajęcia sportowe koordynuje pełniący dyżur trener środowiskowy. Korzystanie z boisk jest bezpłatne. Boiska dostępne są:

- a) podczas planowanych zajęć szkolnych dla dzieci z przedszkoli oraz uczniów szkół Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w okresie roku szkolnego,
- b) boiska dostępne są dla wszystkich chętnych: dzieci, młodzieży i dorosłych w grupach zorganizowanych,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- c) kluby sportowe działające na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna mogą nieodpłatnie korzystać z boiska wielofunkcyjnego „Moje Boisko ORLIK 2012” do celów treningowych zgodnie z dokonaną rezerwacją u administratora lub trenera środowiskowego sprawującego nadzór nad boiskiem. Teren objęty jest ciągłym monitoringiem.

Gospodarstwa agroturystyczne:

Wola Zarczycka 781 – Kołacznia,

Jelna 151, Michał Zawadzki.

Ruda Łańcucka 101,

Wola Zarczycka 480,

Szlaki rowerowe

W marcu 2012 r. na terenie Gminy Nowa Sarzyna zostały oddane do użytku dwa szczegółowo oznakowane szlaki turystyki rowerowej. Przebiegają one przez obszary atrakcyjne pod względem przyrodniczym, historycznym i kulturowym. Do wyboru są szlaki zielony i czerwony, których trasa przebiega przez najbardziej urokliwe zakątki Gminy. Po drodze mijamy liczne pomniki przyrody, rezerwat azalii pontyjskiej, obszar chronionego krajobrazu oraz zabytkowe obiekty architektoniczne i sakralne. Projekt „Oznakowanie szlaków turystycznych w gminie Nowa Sarzyna” został zrealizowany dzięki wsparciu finansowemu Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Ekomuzeum w widłach Wisły i Sanu

W ramach projektu "Ekomuzeum w widłach Wisły i Sanu" zlokalizowano szlaki, obiekty, miejsca, zasoby przyrodnicze, kulturowe oraz działalność lokalnych społeczności z północnej części województwa podkarpackiego. Ekomuzeum powstało dzięki zaangażowaniu się trzech Lokalnych Grup Działania: Lasowiackiej Grupy Działania, Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Ziemi Nizańskiej" oraz Lokalnej Grupy Działania "Region Sanu i Trzebośnicy", działaniu samorządów lokalnych, a przede wszystkim mieszkańców tego obszaru.

Dzięki questom (wyprawom) można aktywnie spędzić czas na terenie Ekomuzeum, jednocześnie dowiadując się wiele o historii i atrakcjach w danym miejscu. Jest to coraz popularniejsza forma turystyki, łącząca zwiedzanie z zabawą. Rozrywka ta podobna jest do harcerskich podchodów, ale zapewnia świetną zabawę zarówno dzieciom, jak i dorosłym.

W ramach projektu zostało zaprojektowanych dwadzieścia dwie trasy turystyki zrównoważonej oraz szlak rowerowy o długości 160 km z dziewięcioma wiatami postojowymi. Koszt zrealizowanego projektu w całości został sfinansowany ze środków zewnętrznych - w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy” objętego PROW na lata 2007-2013.

Na terenie gmin Nowa Sarzyna i Leżajsk powstały gry terenowe typu quest w Sarzynie, Woli Zarczyckiej, Przychojcu i Brzozie Królewskiej, trzy trasy Nordic Walking, szlak kajakowy rzeką Trzebośnica oraz trasa rowerowa z Brzozy Królewskiej do Majdanu Łętowskiego (szlak kończy się w gminie Nowa Dęba).

Rezerwat Azalia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Na terenie gminy Nowa Sarzyna osobliwością na skalę Europejską jest położone w przysiółku Kołacznia w pobliżu Woli Zarczyckiej naturalne stanowisko azalii pontyjskiej zwanej inaczej różanecznikiem żółtym - jedyne w Europie, poza Wołyniem i Polesiem. Złocista barwa kwiatów nadaje w maju jej otoczeniu niezrównanego uroku, egzotycznego piękna i przyciąga wielu turystów.

Stanowisko to zostało odkryte w 1909 roku przez J. Jędrzejewskiego, nauczyciela szkoły ludowej, a opisane przez prof. Mariana Raciborskiego. Ojczyznę i głównym ośrodkiem występowania różanecznika żółtego są góry Kaukazu i południowego wybrzeża Morza Czarnego oraz góry Taurusu na południowo - wschodnim skraju Wyżyny Anatolijskiej, charakteryzujące się łagodnym klimatem i znacznymi opadami atmosferycznymi. W Kołacznia zarośla różanecznika zajmują powierzchnię ok. 450 m² piaszczystego wzniesienia wydmowego.

Z azalią związanych jest również wiele legend, które mówią o Tatarach, o zasadzce, o śmierci wodzów. Półksiężycowatą wydmnę interpretują jako mogiłę usypaną zabitemu chanowi, a krzewy azalii jako posadzone na jego cześć. Rezerwat utworzony został zarządzeniem ministra leśnictwa i przemysłu drzewnego 14 lutego 1957 roku w celu "zachowania naturalnego stanowiska azalii pontyjskiej, krzewu objętego ochroną gatunkową". Różanecznik żółty umieszczony został w "Polskiej czerwonej księdze roślin" jako gatunek rzadki.

Inne miejsca imprez rekreacyjnych i zawodów sportowych tzw. grzybki: Sarzyna, Tarnogóra, Jelna, Łętownia- Gościniec.

1.2 Dane społeczno - demograficzne

A. Ludność

Tabela 3 Ludność Polski w latach 2012-2014

Lata	Ludność ogółem	W tym	
		Mężczyźni	Kobiety
2012	38 533299	18 649334	19 883965
2013	38 495659	18 629535	19 866124
2014	38 478602	18 619809	19 858793

Źródło: GUS

Tabela 4 Ludność województwa podkarpackiego w latach 2012-2014

Lata	Ludność ogółem	W tym	
		Mężczyźni	Kobiety
2012	21 29951	10 42947	10 87004
2013	21 29294	10 42602	10 86692
2014	21 29187	10 42683	10 86504

Źródło: GUS

Tabela 5 Ludność Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

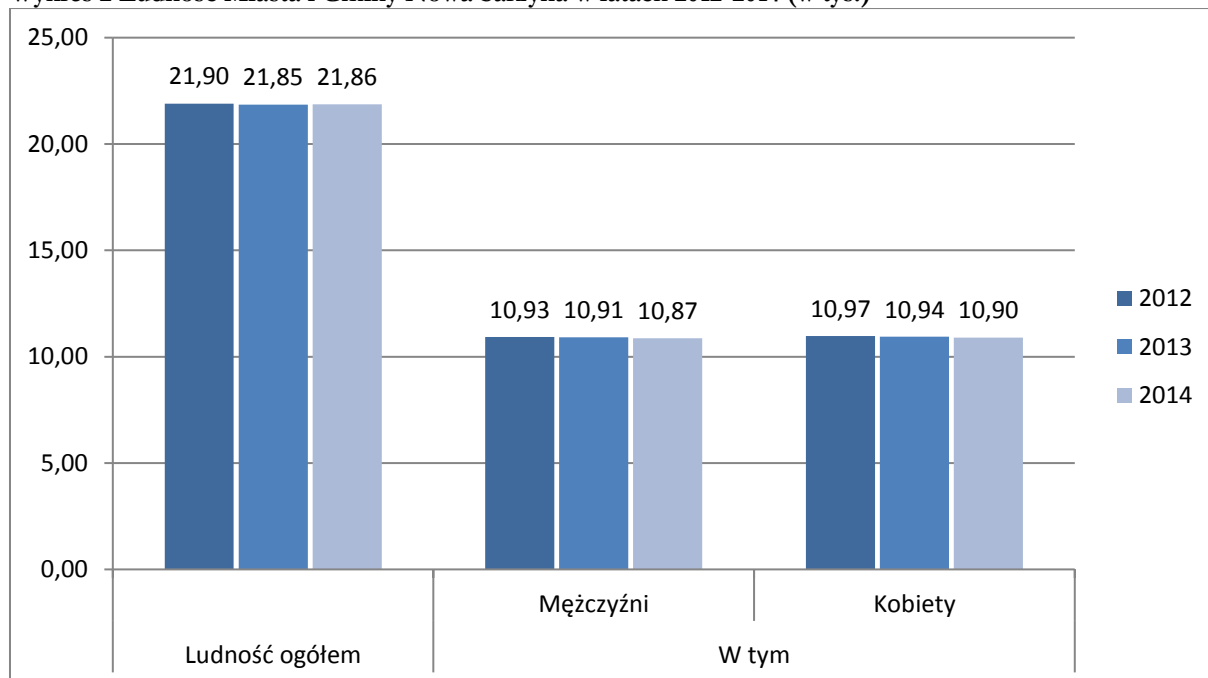
Lata	Ludność ogółem	W tym
------	----------------	-------

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

		Mężczyźni	Kobiety
2012	21 897	10 929	10 968
2013	21 852	10 914	10 938
2014	21 857	10 865	10 992

Źródło: UMiG Nowa Sarzyna

Wykres 2 Ludność Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 (w tys.)

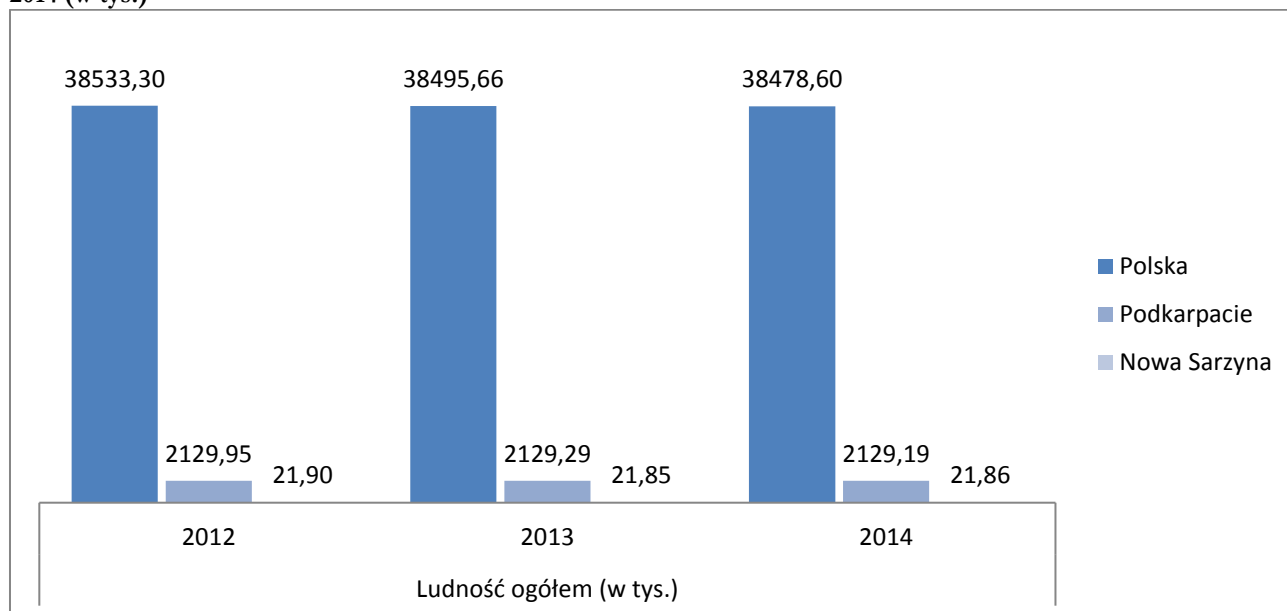
Jak wskazano w Tabeli 4 oraz na powyższym wykresie, na przestrzeni lat 2012-2014 liczba ludności Gminy Nowa Sarzyna zarówno ujmowana ogółem, jak i z podziałem względem płci utrzymywała się na podobnym poziomie. Daje to możliwość planowania działań o wysokim stopniu prawdopodobieństwa.

Tabela 6 Ludność Polski, województwa podkarpackiego oraz Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 w tys.

Ludność	Ludność ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Polska	38 533299	38 495659	38 478602	18 649334	18 629535	18 61989	19 883965	19 866124	19 855793
Podkarpacie	21 29951	21 29294	21 29187	10 42947	10 42602	10 42683	10 87004	10 86692	10 86504
Nowa Sarzyna	21 897	21 852	21 857	10929	10914	10 865	10968	10938	10 992

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 3 Ludność Polski, województwa podkarpackiego oraz Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 (w tys.)

W Tabeli 5 i Wykresie 2 przedstawiono liczbę ludności Gminy Nowa Sarzyna na tle danych pochodzących z Polski i województwa Podkarpackiego w latach 2012-2014. Liczba ludności na terenie Polski i Podkarpacia systematycznie malała w tym okresie, podczas gdy liczba osób zamieszkujących teren Gminy Nowa Sarzyna, po niewielkim spadku w 2013 r., w kolejnym roku nieznacznie wzrosła.

Tabela 7 Wykaz osiedli i sołectw Miasta i Gminy Nowa Sarzyna z podziałem na liczbę ludności w 2014 w tys.

Nazwa Osiedla, sołectwa	Liczba ludności	% do ogółu ludności	Kobiety	%	Mężczyźni	%
Osiedle nr 1 w Nowej Sarzynie	2058	9	1083	53	975	47
Osiedle nr 2 w Nowej Sarzynie	3081	14	1575	51	1506	49
Osiedle nr 3 w Nowej Sarzynie	841	4	439	52	402	48
Sarzyna	1657	8	829	50	828	50
Łukowa	426	2	215	50	211	50
Ruda Łańcucka	1421	6	695	49	726	51
Wola Zarczycka	612	3	295	48	317	52
Jelna	686	3	334	49	352	51
Judaszówka	807	4	392	49	415	51

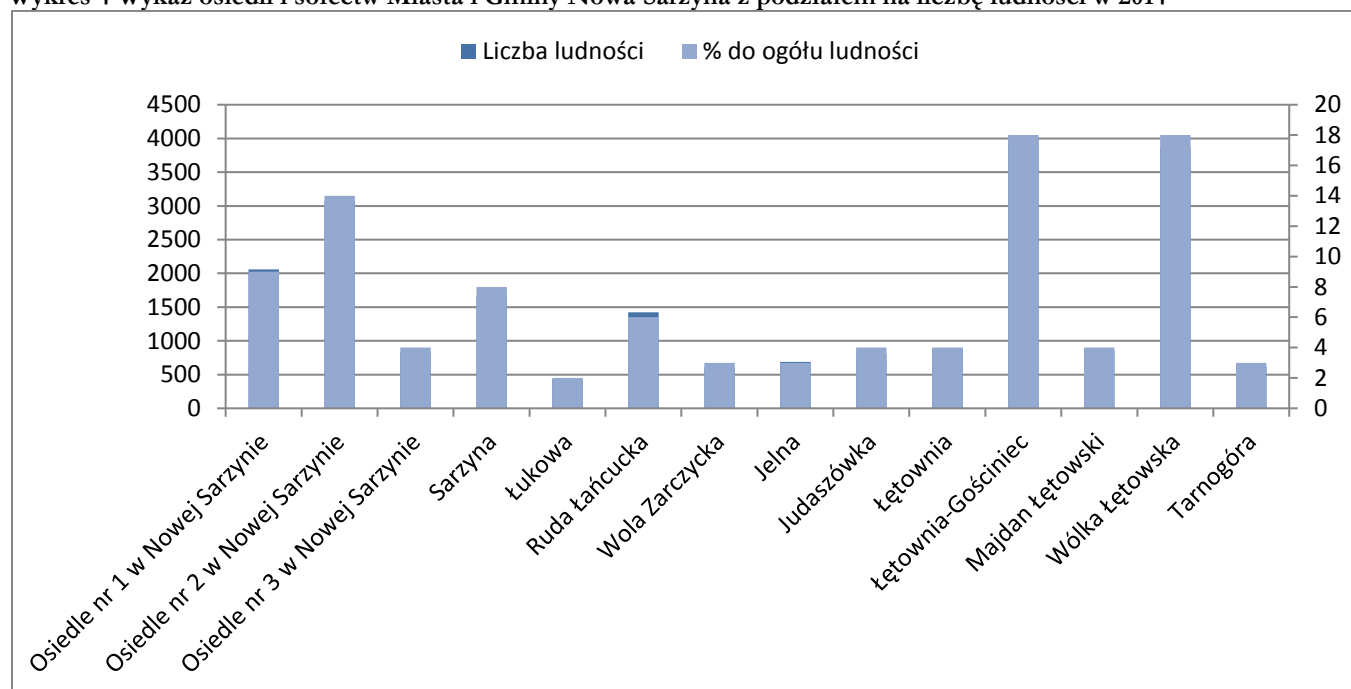
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykaz osiedli i sołectw Miasta i Gminy Nowa Sarzyna z podziałem na liczbę ludności w 2014 w tys.
(cd.)

Łętownia	888	4	452	51	436	49
Łętownia-Gościnniec	4004	18	2011	50	1993	50
Majdan Łętowski	863	4	419	48	444	52
Wólka Łętowska	3870	18	1942	50	1928	50
Tarnogóra	616	3	305	49	311	51
Razem	21 830	100	10 986	-	10844	-

Źródło: Opracowanie własne UM i G Nowa Sarzyna

Wykres 4 Wykaz osiedli i sołectw Miasta i Gminy Nowa Sarzyna z podziałem na liczbę ludności w 2014

Na powyższym wykresie przedstawiono liczbę ludności zamieszkującą osiedla i sołectwa Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2014 r. Największą liczbę osób odnotowano w Łętowni - Gościnniec oraz w Wólce Łętowskiej, natomiast najmniejszą w Łukowej.

Tabela 8 Powierzchnia i ludność Miasta i Gminy Nowa Sarzyna (Stan na 31.12.2014 r.)

Gmina	Ludność ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Powierzchnia w km ²	Ludność na 1 km ²
Miasto i Gmina Nowa Sarzyna	21 830	10 986	10 844	144	151

Źródło: Opracowanie własne

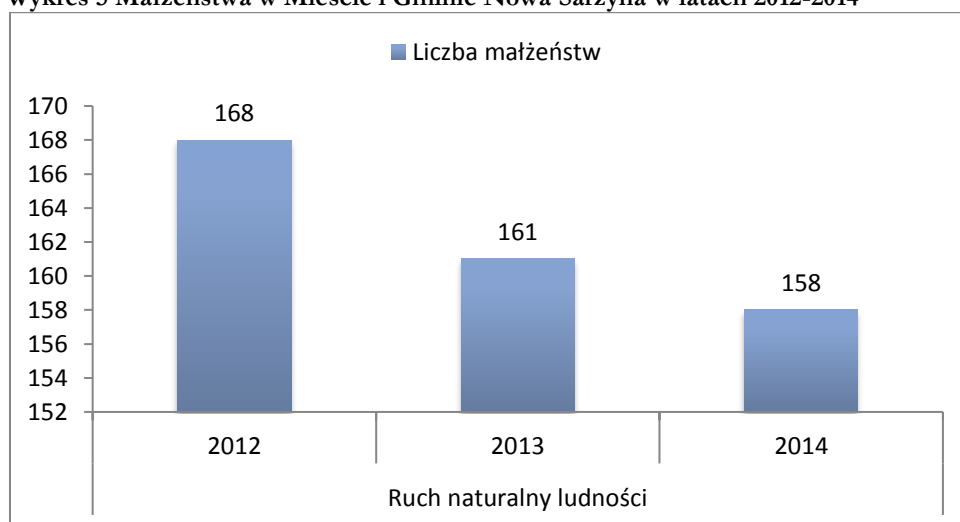
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 9 Ruch naturalny ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Ruch naturalny ludności			
	2012	2013	2014
Małżeństwa:	168	161	158
Urodzenia żywe:	199	216	195
Zgony:	176	196	176
Małżeństwa na 1000 ludności:	7,6	7,3	7,2
Urodzenia żywe na 1000 ludności:	9,0	9,8	8,9
Zgony na 1000 ludności:	8,0	8,9	8,0
Przyrost naturalny na 1000 ludności:	1,05 %	0,9 %	0,8 %

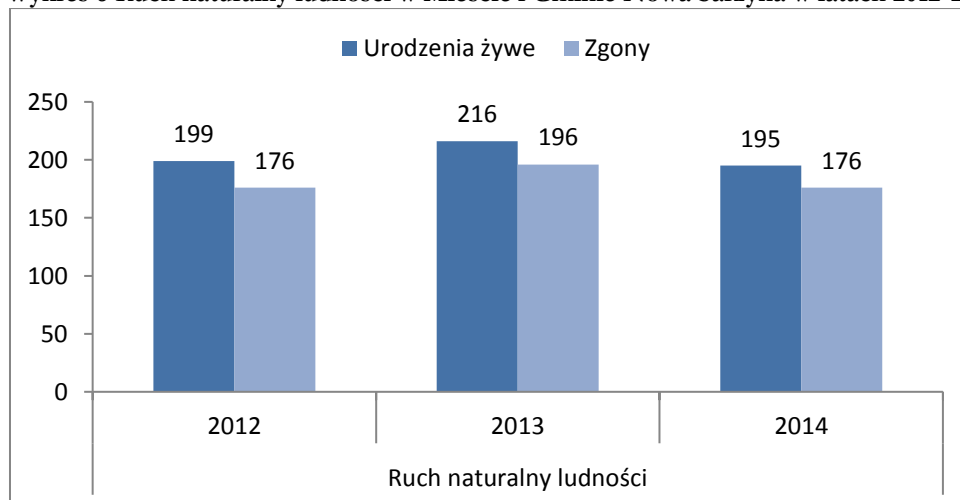
Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 5 Małżeństwa w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wykres 5 obrazuje wyraźny i systematyczny spadek liczby małżeństw na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014., co przy pewnej stabilizacji urodzeń świadczy o prawdopodobnej większej liczbie związków nieformalnych.

Wykres 6 Ruch naturalny ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Po roku 2012 odnotowano wzrost liczby urodzeń żywych, po czym w 2014 r. zmniejszył się on do poziomu niższego niż było to w 2012 r. Liczba zgonów w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna wzrosła po 2012 r., natomiast w 2014 r. powróciła do wcześniejszego poziomu.

Tabela 10 Przyrost naturalny w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2011-2013

Rok	Liczba ludności	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2011	21956	244	187	2,6‰
2012	21890	199	176	1,1‰
2013	21852	216	196	0,9‰

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędy Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Analizując Tab. 10 należy zauważyć nieznaczny, ale stały spadek liczby ludności Miasta i Gminy Nowa Sarzyna, który jest proporcjonalnie taki sam dla kobiet jak i mężczyzn.

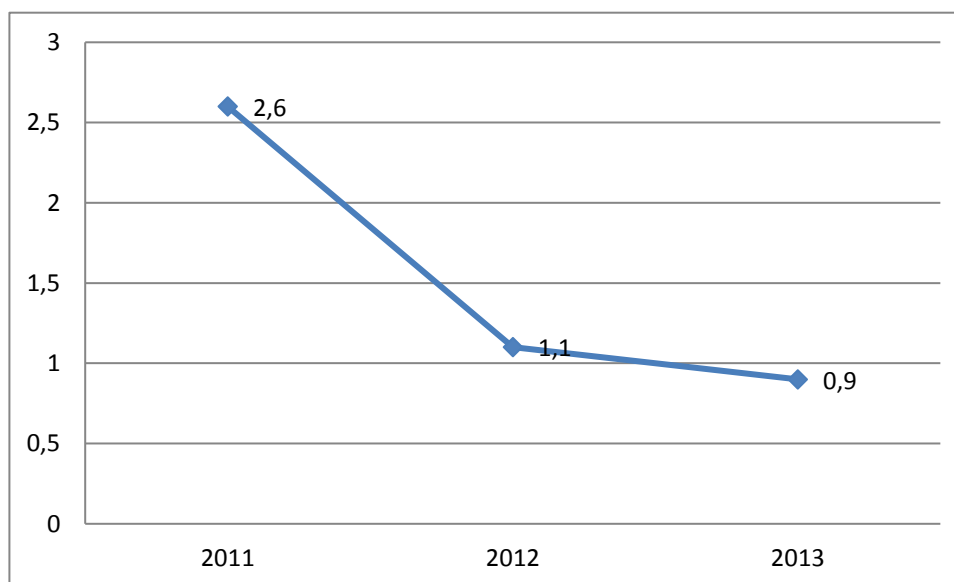
Dane dotyczące przyrostu naturalnego w tab. 2 potwierdzają tendencję demograficzną wykazaną w tab. 1. Następuje spadek liczby urodzeń przy wzroście liczby zgonów co wynika ze starzenia się społeczeństwa. W rezultacie przyrost naturalny w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna spadł z 2,6‰ do 0,9‰. Przy pomocy działań zewnętrznych i własnych możliwości prorodzinnych gmina powinna podjąć prace w celu powstrzymania, a następnie odwrócenia tej tendencji.

Tabela 11 Ruch naturalny ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014

Nazwa	Ludność	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
Miasto i Gmina Nowa Sarzyna	21 857	195	176	0,86 %

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 7 Przyrost naturalny w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2011-2013

Przyrost naturalny na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna zmniejszył się o ponad połowę po roku 2011, po czym odnotowano nieco mniejszy spadek na przestrzeni lat 2012-2013.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 12 Podział wiekowy ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2015 r.

Kategoria wieku mieszkańców	2015	
	Liczba osób	%
0 - 7 lat	1580	7
8 – 18 lat	3127	14
Kobiety od 19 – 60 lat	6394	29
Mężczyźni od 19 – 65 lat	7317	34
Pozostali mieszkańcy: kobiety od 60 roku życia i mężczyźni od 65 roku życia:	2153	10
Mieszkańcy powyżej 75 roku życia	1259	6
Razem	21 830	100

Źródło: UM i G Nowa Sarzyna

Tabela 13 Przekrój wiekowy mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2015 r.

Kategoria wieku	2015 r.	%
0-6	1324	6
7-15	2525	12
16-20	1491	7
21-40	6788	31
41-60	5693	26
61-65	1289	6
66-70	880	4
71-80	1151	5
Pow. 80	689	3
Razem	21 830	100

Źródło: UM i G Nowa Sarzyna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 8 Przekrój wiekowy mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2015 r.

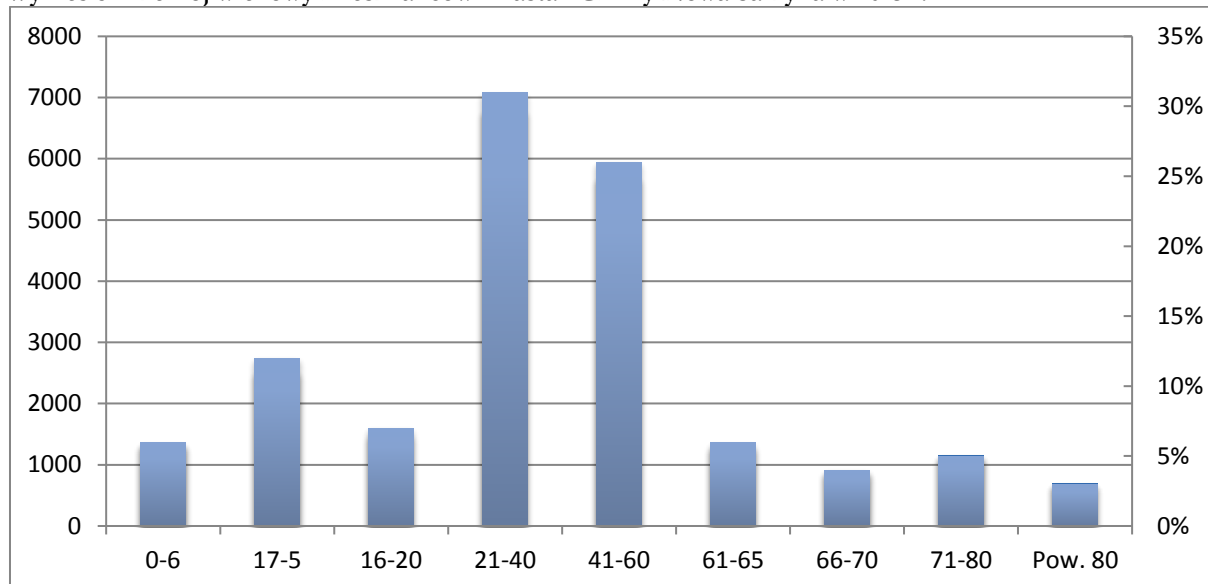

Tabela 13 oraz Wykres 8 obrazują przekrój wiekowy mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2015 r. Największą część stanowią osoby w wieku produkcyjnym, czyli między 21 a 60 r.ż. Mimo tego dzieci do szóstego roku życia stanowią jedynie 6% ogółu populacji na tym terenie.

Tabela 14 Migracje ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2015 r.

Lata	Rodzaj migracji	Zameldowani	Mężczyźni	Kobiety
2015	Ogółem	311	149	162
	Wewnętrzne	BD	BD	BD
	Zewnętrzne	BD	BD	BD

Źródło: UM i G Nowa Sarzyna

Tabela 15 Migracje ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014

Lata	Napływ				Odpływ				Saldo migracji
	Ogółem	Z miasta	Ze wsi	Z zagranicy	Ogółem	Do miasta	Na wieś	Za granicę	
2012	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD
2013	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD
2014	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD	BD

Źródło: UM i G Nowa Sarzyna

Poważnym utrudnieniem diagnozy sytuacji ludnościowej gminy jest brak danych dotyczących bilansu migracji ludności. Bez nich trudno będzie w przyszłości ocenić skuteczność polityki gminy zachęcającej do osiedlania się na jej terenie.

B. Mieszkania

Tabela 16 Zasoby komunalne w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 w tys. m²

	2012	2013	2014
Powierzchnia użytkowa mieszkań	5,3	4,9	4,7

Źródło: Opracowanie własne UM i G Nowa Sarzyna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 17 Nowe mieszkania komunalne/socjalne oddane w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
Powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych	0	0	0
Powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych	0	0	0

Zródło: Opracowanie własne UM i G Nowa Sarzyna

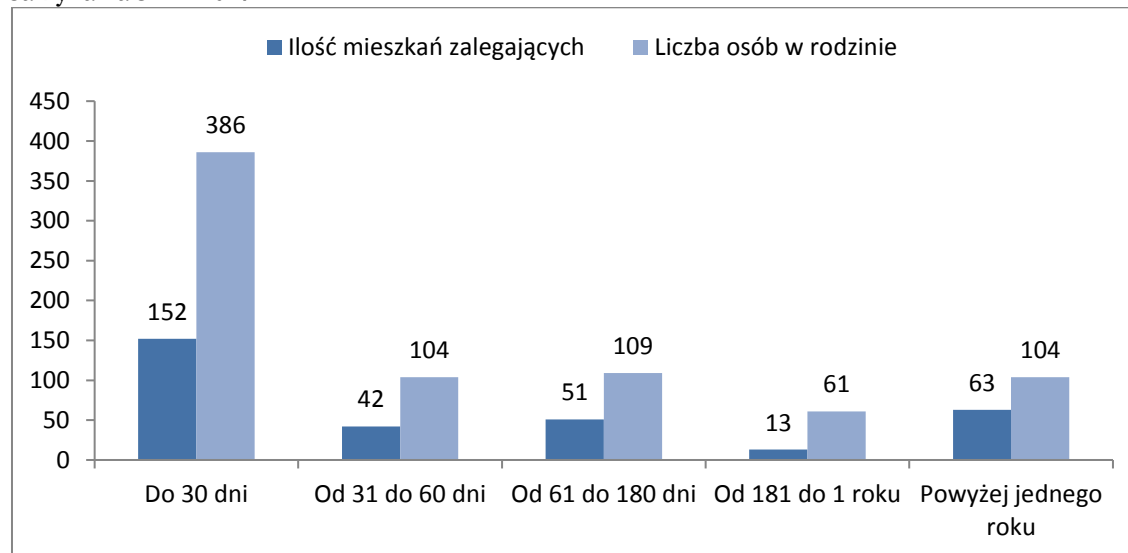
Należy wykorzystać instrumenty wynikające ze środków RPO 2014 – 2020 w celu poprawy sytuacji w zakresie mieszkań komunalnych i socjalnych.

Tabela 18 Zestawienie zaległości w opłatach czynszowych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna na 31-12-2014

Przedział zaległości	Kwota zaległości	Ilość mieszkań zalegających	Liczba osób w rodzinie
Do 30 dni	44 802,13 zł	152	386
Od 31 do 60 dni	25 439,87 zł	42	104
Od 61 do 180 dni	88 056,61 zł	51	109
Od 181 do 1 roku	71 765,74 zł	13	61
Powyżej jednego roku	57 1228,18 zł	63	104
Razem	801 292,53 zł	321	764

Zródło: Opracowanie własne UM i G Nowa Sarzyna

Wykres 9 Zestawienie ilości mieszkań zalegających i liczby osób w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna na 31-12-2014

Według danych z 31.12.2014 r., najwięcej osób zalegało z płatnościami za czynsz przez okres nie dłuższy niż 30 dni. Mieszkańcy zalegający z czynszem przez okres od 181 dni do 1 roku mieli najbardziej liczne rodziny, gdyż na 13 rodzin przypadało 61 osób. Należy podejmować działania na wczesnym etapie występowania zaległości, tak aby rodziny nie wpadały w spiralę zadłużenia czynszowego.

Tabela 19 Ilość osób oczekujących na mieszkanie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
Liczba osób oczekujących na mieszkania	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne UM i G Nowa Sarzyna

W tym przypadku praktycznie brakuje danych w gminie, co jest praktycznie trudne do uzasadnienia.

Dodatki mieszkaniowe i energetyczne

Dodatki mieszkaniowe

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej od 1 kwietnia 2014 roku realizuje zadanie własne w zakresie przyznawania dodatków mieszkaniowych.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

- najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych,
- członkom spółdzielni mieszkaniowych zamieszkującym na podstawie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego,
- osobom zajmującym lokale mieszkalne w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% najniższej emerytury obowiązującej w dniu złożenia wniosku w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym.

Za dochód uważa się wszelkie przychody po odliczeniu kosztów ich uzyskania oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe. Powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego, w którym znajduje się jeden lokal mieszkalny /dom jednorodzinny/ w przeliczeniu na liczbę członków gospodarstwa domowego nie może przekraczać:

- $35\text{m}^2 + 30\% = 45,50\text{ m}^2$ dla 1 osoby,
- $40\text{m}^2 + 30\% = 52,00\text{ m}^2$ dla 2 osób,
- $45\text{m}^2 + 30\% = 58,50\text{ m}^2$ dla 3 osób,
- $55\text{m}^2 + 30\% = 71,50\text{ m}^2$ dla 4 osób,
- $65\text{m}^2 + 30\% = 84,50\text{ m}^2$ dla 5 osób.

Wysokość dodatku mieszkaniowego stanowi różnicę między wydatkami przypadającymi na normatywną powierzchnię użytkową zajmowanego lokalu mieszkalnego, a kwotą stanowiącą wydatki poniesione przez osobę otrzymującą dodatek.

Dodatek mieszkaniowy przyznaje się na okres 6 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Dodatku mieszkaniowego nie przyznaje się, jeżeli jego kwota byłaby niższa niż 2% kwoty najniższej emerytury obowiązującej w dniu wydania decyzji.

W okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2014 roku przyjęto 170 wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych. Pomocą w formie dodatku mieszkaniowego objęto łącznie 135 gospodarstw domowych. Na ten cel wydatkowano kwotę ogółem 210 683,59 zł w tym:

- zasób komunalny (własnościowe) – 70 479,44 zł
- zasób komunalny (lokatorskie) – 61 542,21 zł
- zasób spółdzielczy – 64 325, 55 zł
- Miejski Zakład Komunalny Leżajsk – 8 527,68 zł
- inne – 5 808,71 zł

Tabela 20 Dodatki mieszkaniowe w latach 2012-2014

Rok	kwota	Liczba rodzin pobierających świadczenie
2012	267.884 zł	BD
2013	274.324 zł	BD
2014	278.921 zł	135

Źródło: Opracowanie własne - MGOPS

Dodatki energetyczne

Odbiorcą wrażliwym energii elektrycznej jest osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Gospodarki z dnia 17 kwietnia 2014 r. wysokość dodatku energetycznego w okresie od dnia 1 maja 2014 r. do 30 kwietnia 2015 r. wynosi:

- dla gospodarstwa prowadzonego przez osobę samotną – 11,36 zł/m-c;
- dla gospodarstwa składającego się z 2 do 4 osób – 15,77 zł/m-c;
- dla gospodarstwa składającego się z co najmniej 5 osób – 18,93 zł/m-c.

Dodatki energetycznie w całości finansowane są z dotacji budżetu państwa.

W okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 2014 roku wypłacono 110 dodatków energetycznych w łącznej kwocie 2 023,98 zł w tym:

- 18 dla gospodarstw prowadzonych przez osoby samotne (w kwocie 227,20 zł);
- 44 dla gospodarstw składających się z 2 do 4 osób (w kwocie 772,73 zł);
- 48 dla gospodarstw składających się z co najmniej 5 osób (w kwocie 984,36 zł);
- koszt wypłaty dodatku energetycznego (2%) – 39,69 zł.

Z pomocy w formie zryczałtowanego dodatku energetycznego w roku 2014 (od 1 kwietnia do 31 grudnia 2014) skorzystało łącznie 20 gospodarstw domowych.

Tabela 21 Dodatki energetyczne w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	kwota	Liczba rodzin pobierających świadczenie
-----	-------	---

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

2012	-	-
2013	-	-
2014	Od 1.04.14r. -31.12.14r. 2.023,98 zł	22

Źródło: Opracowanie własne

Skromna wysokość tego świadczenia powoduje niskie zainteresowanie jego uzyskaniem.

C. Szkolnictwo

Tabela 22 Dzieci korzystające z placówek edukacyjnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Liczba dzieci w roku szkolnym 2012 - 2014												
Szkoła	Przygotowanie przedszkolne			Zerówka			Szkoła podstawowa			Gimnazjum		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
SP Nowa Sarzyna	-	-	-	-	-	-	380	368	393	-	-	-
SP Wola Zarczycka	-	-	-	-	-	-	253	247	255	-	-	-
SP Łętownia	-	-	-	-	-	-	195	172	161	-	-	-
SP Ruda Łańcucka	-	-	-	-	-	-	80	81	87	-	-	-
SP Jelna	19-	15-	22-	19-	19-	16-	96	94	88	-	-	-
SP Tarnogóra	-	-	-	26-	30-	29-	72	71	74	-	-	-
SP Wólka Łętowska	-	-	-	-	-	-	64	62	57	-	-	-
Gimnazjum Nowa Sarzyna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	375	333	324
Gimnazjum Wola Zarczycka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	145	144	137
Gimnazjum Łętownia – Sołectwo Majdan Łętowski	-	-	-	-	-	-	-	-	-	141	141	144
Zespół Szkół Sarzyna	-	-	-	-	-	-	229	219	225	139	131	126
Razem	-	-	-	-	-	-	1369	1314	1340	800	749	731

Źródło: ZEAS w Nowej Sarzynie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

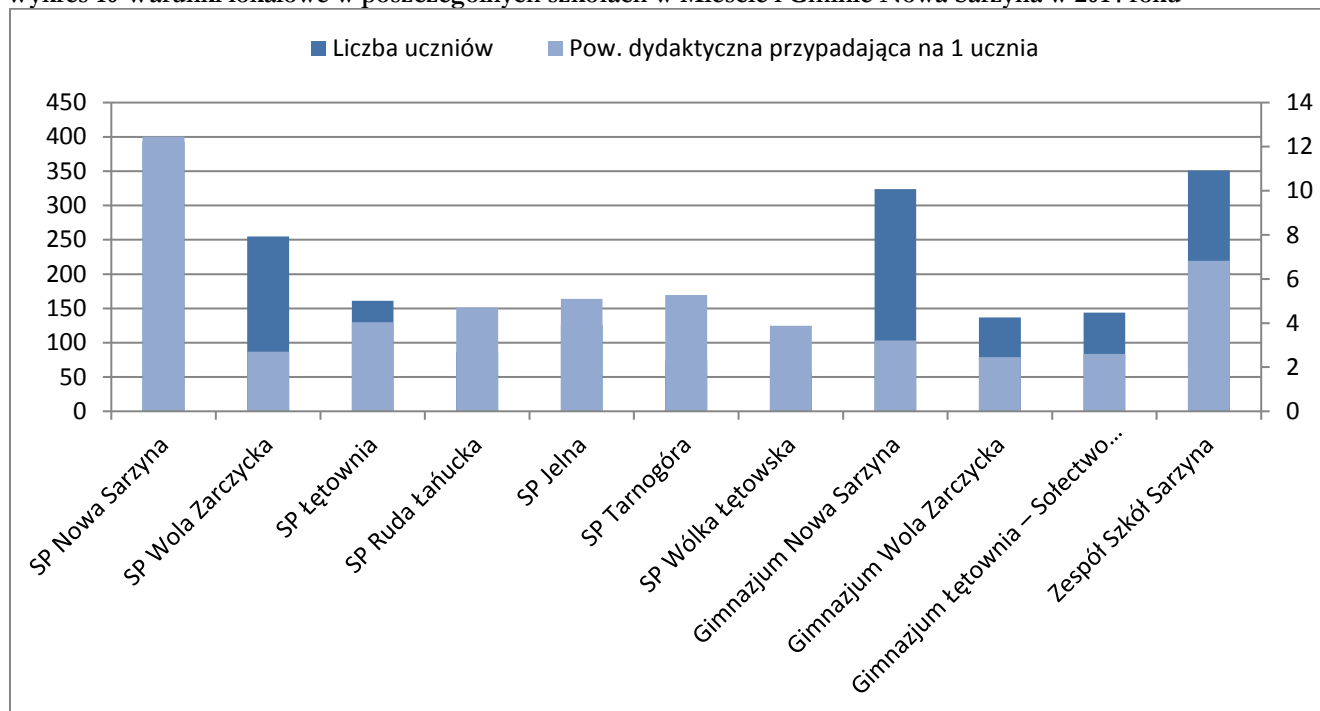
Tabela 23 Warunki lokalowe w poszczególnych szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku

Szkoła	Liczba sal dydaktycznych	Powierzchnia dydaktyczna (m ²)	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Pow. dydaktyczna przypadająca na 1 ucznia
SP Nowa Sarzyna	19	4896,5	393	35	12,46
SP Wola Zarczycka	9	686	255	27	2,70
SP Łętownia	12	651	161	22	4,04
SP Ruda Łąncucka	10	409,16	87	14	4,70
SP Jelna	10	642,55	126	13	5,10
SP Tarnogóra	6	390	74	14	5,27
SP Wólka Łętowska	5	221,20	57	13	3,88
Gimnazjum Nowa Sarzyna	19	1039,2	324	42	3,21
Gimnazjum Wola Zarczycka	8	337,37	137	22	2,46
Gimnazjum Łętownia – Sołectwo Majdan Łętowski	8	380,55	144	20	2,6
Zespół Szkół Sarzyna	24	2396,38	351	50	6,83
Razem	130	12 049,91	2109	272	53,25

Źródło: ZEASiP Nowa Sarzyna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 10 Warunki lokalowe w poszczególnych szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku

W 2014 r. największą powierzchnią dydaktyczną przypadającą na jednego ucznia odnotowano w Szkole Podstawowej w Nowej Sarzynie oraz Zespole Szkół w Sarzynie. Natomiast najmniejszą powierzchnią dydaktyczną dysponowały Szkoła Podstawowa w Woli Zarczyckiej oraz Gimnazja w Nowej Sarzynie, Woli Zarczyckiej oraz w Łętowni.

Tabela 24 Uczniowie niepełnosprawni w szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014

Rodzaj dysfunkcji	Liczba uczniów
Uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, posiadający orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego	16
Dzieci i młodzież z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim uczniowie z niepełno sprawnościami sprzężonymi oraz z autyzmem	1
Uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w oddziałach integracyjnych	-
Dzieci niepełnosprawne w przedszkolach	1
Uczniowie niesłyszący z niepełnosprawnością ruchową	6
Uczniowie niesłyszący i słabo słyszający z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	4
Uczniowie niewidomi i słabo widzący z niepełnosprawnością ruchową z zaburzeniami psychicznymi	2

Tabela: ZEASiP Nowa Sarzyna

D. Bezrobocie

Tabela 25 Stopa bezrobocia dla Polski, województwa podkarpackiego, powiatu Leżajskiego w latach 2012-2014

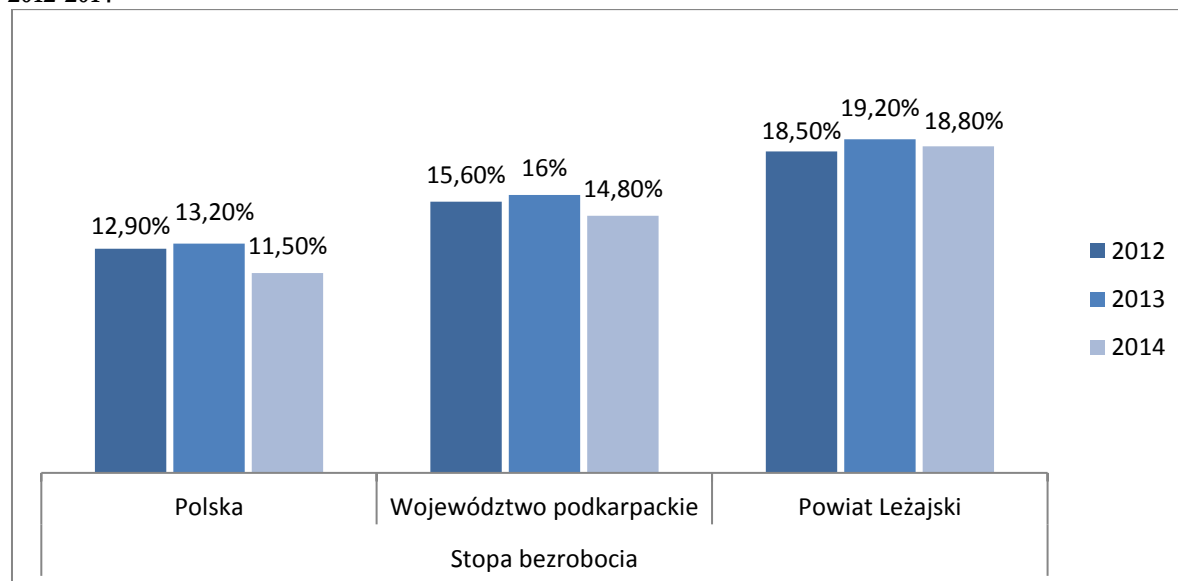
Lata	Stopa bezrobocia dla:		
	Polski	województwa podkarpackiego	Powiatu Leżajskiego
2012	12,9	15,6	18,5

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

2013	13,2	16	19,2
2014	11,5	14,8	18,8

Źródło: PUP Leżajsk

Wykres 11 Stopa bezrobocia dla Polski, województwa podkarpackiego oraz powiatu Leżajskiego w latach 2012-2014

Zarówno na terenie Polski jak i województwa podkarpackiego po 2012 r. odnotowano wzrost stopy bezrobocia. Natomiast w 2014 r. obniżyła się ona do poziomu niższego niż miało to miejsce w 2012 r. W przypadku Powiatu Leżajskiego również miał miejsce wzrost stopy bezrobocia po 2012 r., jednak w 2014 r. spadek nie był tak wyraźny jak w przypadku całego kraju oraz województwa podkarpackiego.

Tabela 26 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Bezrobotni ogółem	1772	1920	1797
Bezrobotni niepełnosprawni	34	47	38

Źródło: PUP Leżajsk

Tabela 27 Bezrobotni w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według stażu pracy (Stan na 31.12.2014 r.)

Staż pracy	do roku	1-5	6-10	11-20	21-30	Powyżej 30	bez stażu
Ogółem	328	411	226	204	95	49	484
Kobiety	173	210	128	109	31	13	250
% kobiet w ogólnej liczbie	53	51	56	18	32	26	52

Źródło: PUP Leżajsk

Tabela 28 Osoby bezrobotne w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według czasu pozostawania bez pracy (Stan na 31.12.2014 r.)

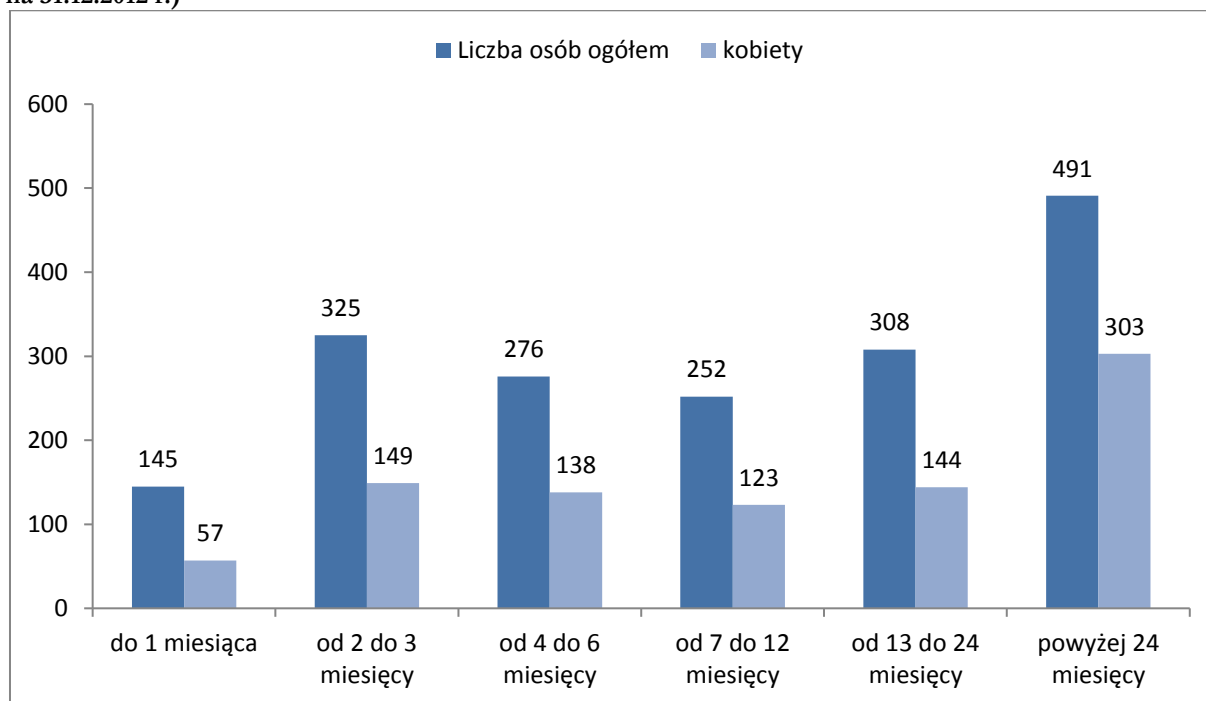
Czas pozostawania bez pracy	Liczba osób ogółem	kobiety
do 1 miesiąca	145	57
od 2 do 3 miesięcy	325	149

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

od 4 do 6 miesięcy	276	138
od 7 do 12 miesięcy	252	123
od 13 do 24 miesięcy	308	144
powyżej 24 miesięcy	491	303
Razem	1797	914

Zródło: PUP Leżajsk

Wykres 12 Osoby bezrobotne w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według czasu pozostawania bez pracy (Stan na 31.12.2012 r.)

Najmniejszą liczbę osób bezrobotnych pod koniec 2012 r. stanowiły osoby pozostające bez zatrudnienia przez okres do jednego miesiąca i byli to głównie mężczyźni. Najwięcej osób bezrobotnych nie miało pracy dłużej niż przez okres jednego roku, przy czym były to głównie kobiety. Przyjmuje się że wpadnięcie w syndrom bezrobotnego następuje powyżej 1 roku pozostawania bez pracy, Dlatego należy wykorzystać wszelkie instrumenty rynku pracy, programy UE i własne możliwości w celu aktywizowania osób bezrobotnych przed tą granicą.

Tabela 29 Bezrobotni w Polsce oraz województwie podkarpackim – podział w latach 2012-2014 - stan na koniec roku

Rok	bezrobotni			Z prawem do zasiłku				Bez prawa do zasiłku			
	ogółem	kobiety		ogółem	W ogólnej liczbie bezrobotnych	Kobiety		Ogółem		kobiety	
			%		%		%		%		%
2012	2 136 815	1 099 186	51,4	358 250	16,8	171 008	47,7	1 778 565	83,2	928 178	52,2
2013	2 157 883	1 099 456	51,0	297 778	13,8	137 988	46,3	1 860 105	86,2	961 468	51,7
2014	1 825 180	939 648	51,5	242 378	13,3	122 042	50,4	1 582 802	86,7	817 606	51,7

źródło: sprawozdanie MPiPS-01

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 30 Bezrobotni w województwie podkarpackim – podział w latach 2012-2014 - stan na koniec roku

Rok	bezrobotni			Z prawem do zasiłku				Bez prawa do zasiłku			
	ogółem	kobiety		ogółem	W ogólnej liczbie bezrobotnych	kobiety		ogółem		kobiety	
			%		%		%		%		%
2012	153 807	77 880	50,6	23 290	15,1	9 817	42,2	130 517	84,9	68 063	52,1
2013	154 216	77 415	50,2	17 978	11,7	7 275	40,5	136 238	88,3	70 140	51,5
2014	137 932	70 305	51,0	15 501	11,2	7 126	46,0	122 431	88,8	63 179	51,6

źródło: sprawozdanie MPiPS-01

Tabela 31 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Polsce w latach 2012-2014 - stan na koniec roku

Wykształcenie	2012		2013		2014	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Wyższe	250 989	11,7	258 815	12,0	225 441	12,4
Policealne, średnie zawodowe	472 460	22,1	476 074	22,1	401 041	22,0
Średnie ogólnokształcące	226 270	10,6	228 802	10,6	191 855	10,5
Zasadnicze zawodowe	603 912	28,3	605 664	28,1	504 267	27,6
Gimnazjalne i poniżej	583 184	27,3	588 528	27,3	502 576	27,5
Razem	2 136 815	100,0	2 157 883	100,0	1 825 180	100,0

źródło: załącznik 1 do sprawozdania MPiPS-01

Tabela 32 Struktura wykształcenia bezrobotnych w województwie podkarpackim w latach 2012-2014 - stan na koniec roku

Wykształcenie	2012		2013		2014	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Wyższe	20 155	13,1	21 146	13,7	19 134	13,9
Policealne, średnie zawodowe	39 397	25,6	39 036	25,3	35 164	25,5
Średnie ogólnokształcące	15 818	10,3	15 841	10,3	14 213	10,3
Zasadnicze zawodowe	46 968	30,5	46 739	30,3	41 493	30,1
Gimnazjalne i poniżej	31 469	20,5	31 454	20,4	27 928	20,2
Razem	153 807	100,0	154 216	100,0	137 932	100,0

źródło: załącznik 1 do sprawozdania MPiPS-01

Tabela 33 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

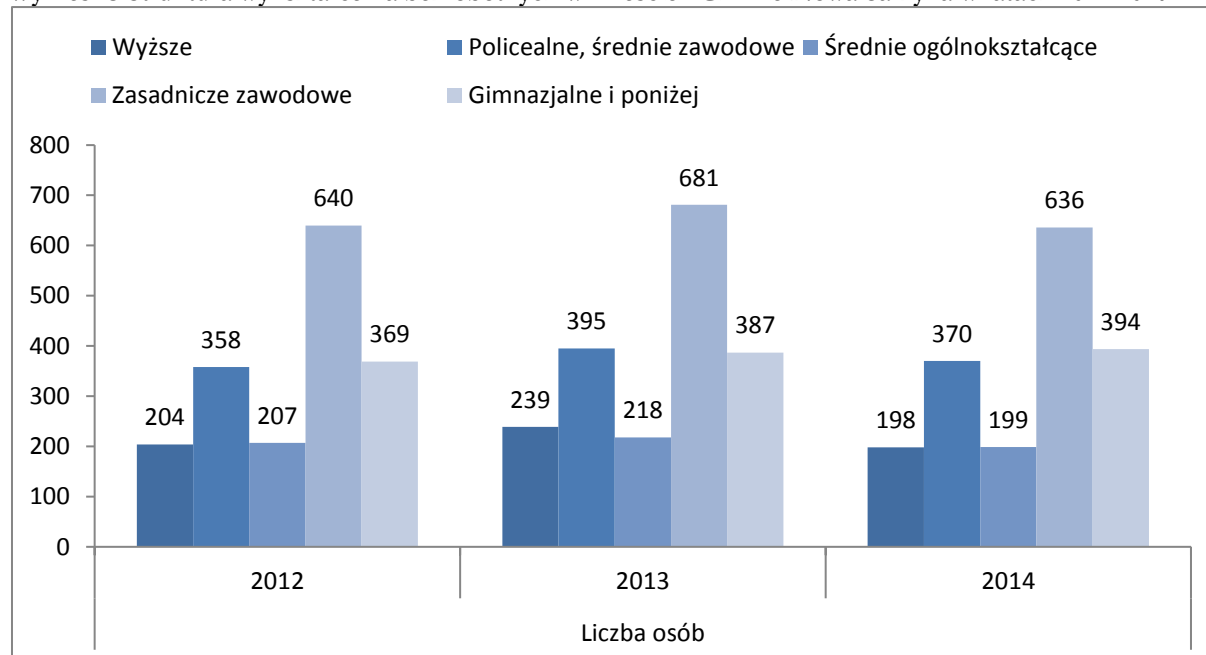
Wykształcenie	2012		2013		2014	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Wyższe	204	11	239	13	198	11
Policealne, średnie zawodowe	358	20	395	21	370	21
Średnie ogólnokształcące	207	12	218	11	199	11

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Zasadnicze zawodowe	640	36	681	35	636	35
Gimnazjalne i poniżej	369	21	387	20	394	22
Razem	1778	100	1920	100	1797	100

Źródło: PUP Leżajsk

Wykres 13 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Na Wykresie 13 przedstawiono strukturę wykształcenia osób bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014. Najmniejszą część osób bezrobotnych na tym terenie stanowiły osoby z wykształceniem wyższym oraz średnim ogólnokształcącym. Natomiast najwięcej osób bezrobotnych ma wykształcenie zasadnicze zawodowe. Liczba osób z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym i gimnazjalnym lub niższym jest na zbliżonym do siebie poziomie. Niepokojąca jest znacząca ilość osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. Mogą oni w przyszłości stanowić potencjalną grupę długotrwale bezrobotnych. Do tej kategorii oraz do osób z wykształceniem zawodowych "starego typu" i z wykształceniem średnim ogólnokształcącym należy kierować oferty szkoleń zawodowych, a następnie staży.

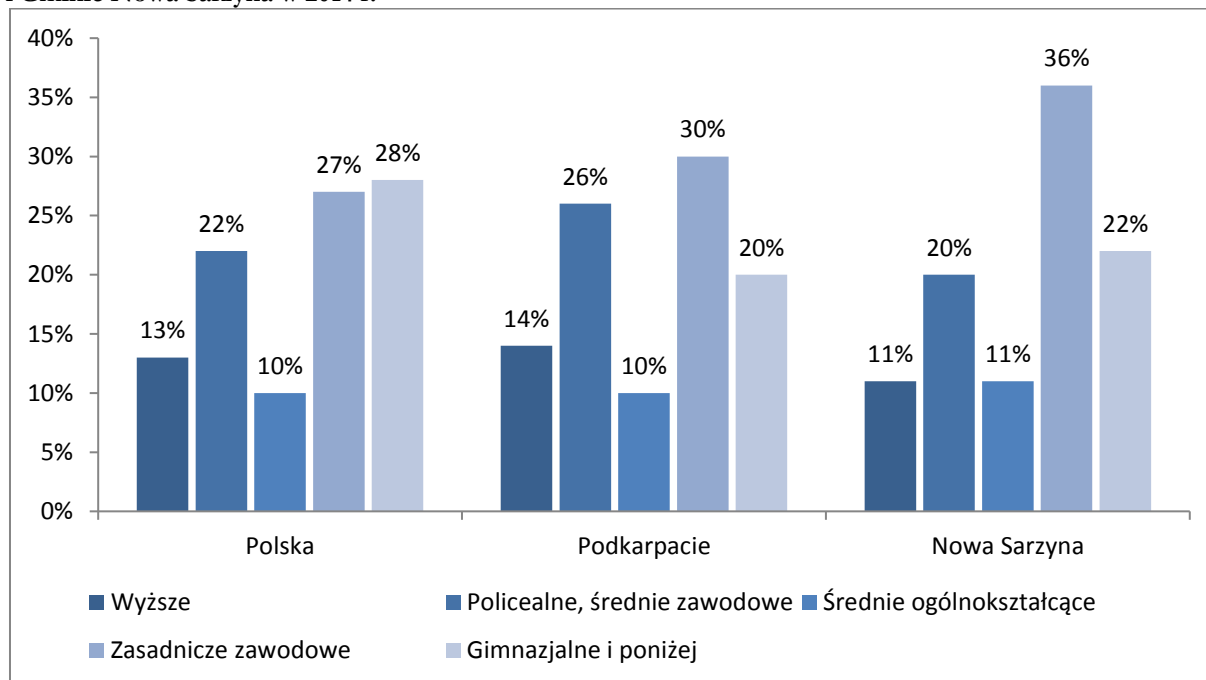
Tabela 34 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Polsce, województwie podkarpackim oraz Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Wykształcenie	Polska		Podkarpacie		Nowa Sarzyna	
	Liczba osób (w tys.)	%	Liczba osób (w tys.)	%	Liczba osób (w tys.)	%
Wyższe	225,4	13	19,1	14	198	11
Policealne, średnie zawodowe	401	22	35,2	26	370	20
Średnie ogólnokształcące	191,9	10	14,2	10	199	11
Zasadnicze zawodowe	504,3	27	41,5	30	636	36
Gimnazjalne i poniżej	502,6	28	27,9	20	394	22
Razem	1825,2	100	137,9	100	1.797,0	100

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 14 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Polsce, województwie podkarpackim oraz Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

W 2014 r. największą część osób bezrobotnych na terenie kraju stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Mogą oni stanowić potencjalną kategorię permanentnych klientów pomocy socjalnej. Nieco inaczej było na terenie Podkarpacia oraz Miasta i Gminy Nowa Sarzyna, gdzie najwięcej osób bezrobotnych miało wykształcenie zasadnicze zawodowe. Najmniejszą część osób bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem ogólnokształcącym oraz wyższym.

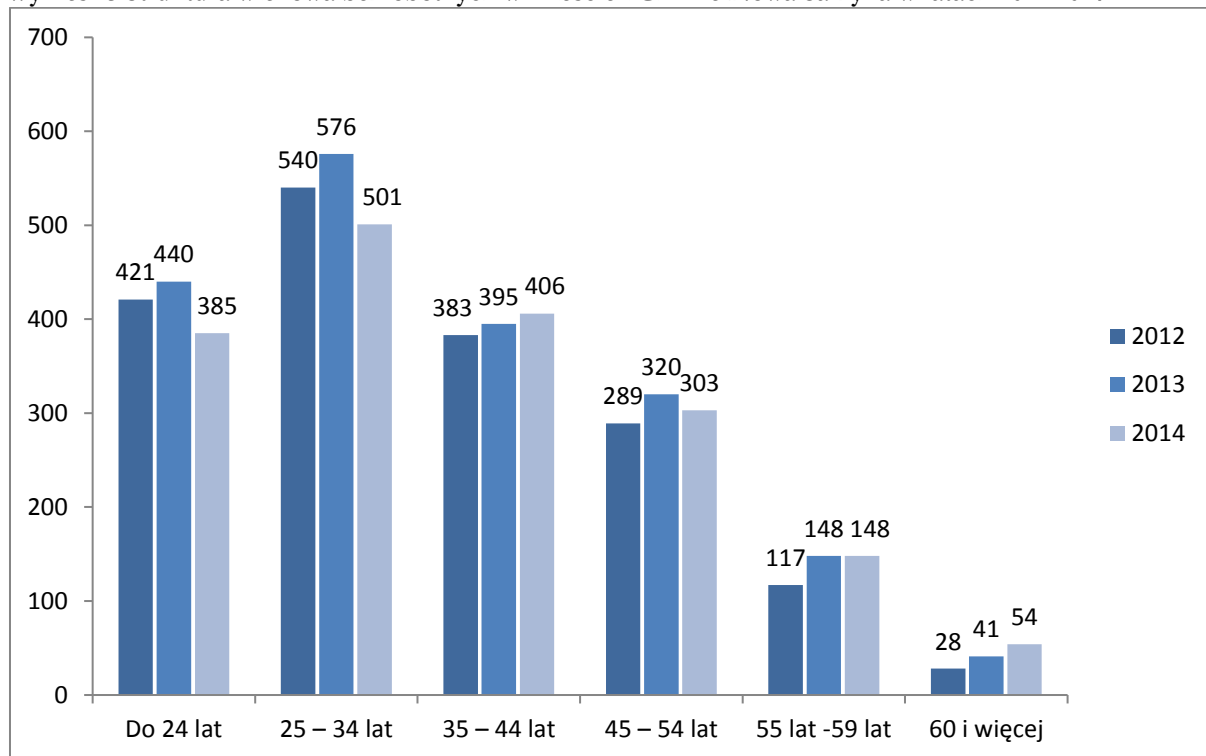
Tabela 35 Struktura wiekowa bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wiek	2012		2013		2014	
		%		%		%
Do 24 lat	421	24	440	23	385	22
25 – 34 lat	540	30	576	30	501	28
35 – 44 lat	383	21	395	20	406	22
45 – 54 lat	289	16	320	17	303	17
55 lat -59 lat	117	7	148	8	148	8
60 i więcej	28	2	41	2	54	3
Razem	1778	100	1920	100	1797	100

Źródło: PUP Leżajsk

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 15 Struktura wiekowa bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Na przełomie lat 2012-2014 najwięcej osób bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna było w wieku 25-34 lat i wobec tej kategorii, w tym bez kwalifikacji przydatnych na rynku pracy należy kierować oferty aktywizacji zawodowej.

Tabela 36 Charakterystyka bezrobotnych powiatu leżajskiego w latach 2012 – 2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Pobierający zasiłek	645	565	463
Zwolnienie z przyczyn zakładu pracy	79	191	187
Stopa bezrobocia [%]	18,5	19,2	18,8
Bezrobotni na 1 ofertę (z terenu powiatu) *	36,5	36,2	35

*dane średnioroczne. Źródło: PUP Leżajsk

ROZDZIAŁ II. Diagnoza problemów społecznych gminy

2.1 DANE DOTYCZĄCE POMOCY SPOŁECZNEJ

A. Dane ogólne

Tabela 37 Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Polsce wśród całej populacji w latach 2012-2014

Lata	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% ogółu populacji
2012	38 533 299	1 218 692	3 250 112	8,43
2013	38 495 659	1 257 048	3 322 193	8,63
2014	38 483 957	1 192 378	3 083 939	8,01

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i Sprawozdania MPiPS – 03

Tabela 38 Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w województwie podkarpackim wśród całej populacji w latach 2012-2014

Lata	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% ogółu populacji
2012	2 129 951	74 223	245 759	11,54
2013	2 129 294	77 922	252 137	11,84
2014	2 128 483	73 423	231 636	10,88

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i Sprawozdania MPiPS – 03

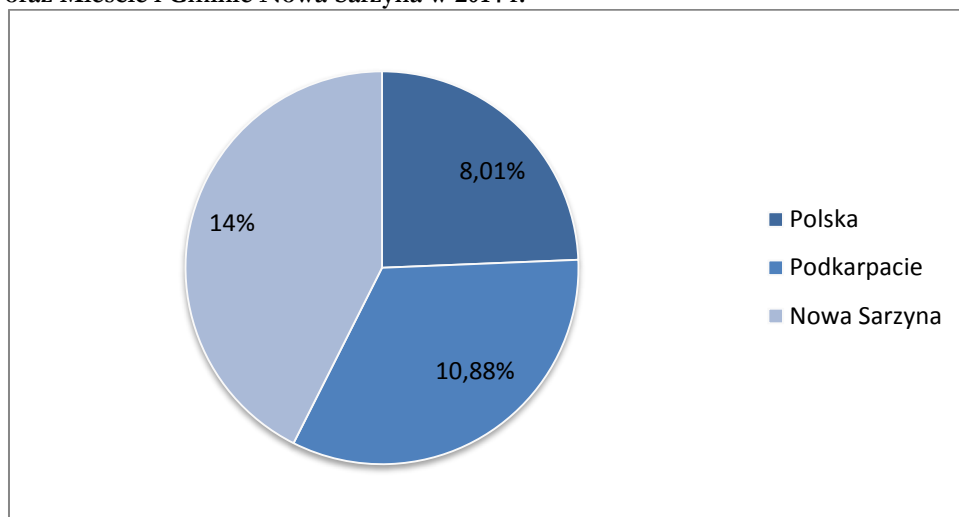
Tabela 39 Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Polsce, województwie podkarpackim oraz Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% ogółu populacji
Polska	38 483 957	1 192 378	3 083 939	8,01
Podkarpacie	2 128 483	73 423	231 636	10,88
Nowa Sarzyna	21 857	923	3 060	14,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Sprawozdania MPiPS – 03 i POMOST-u

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 16 Procentowa liczba populacji objęta pomocą społeczną w Polsce, województwie podkarpackim oraz Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

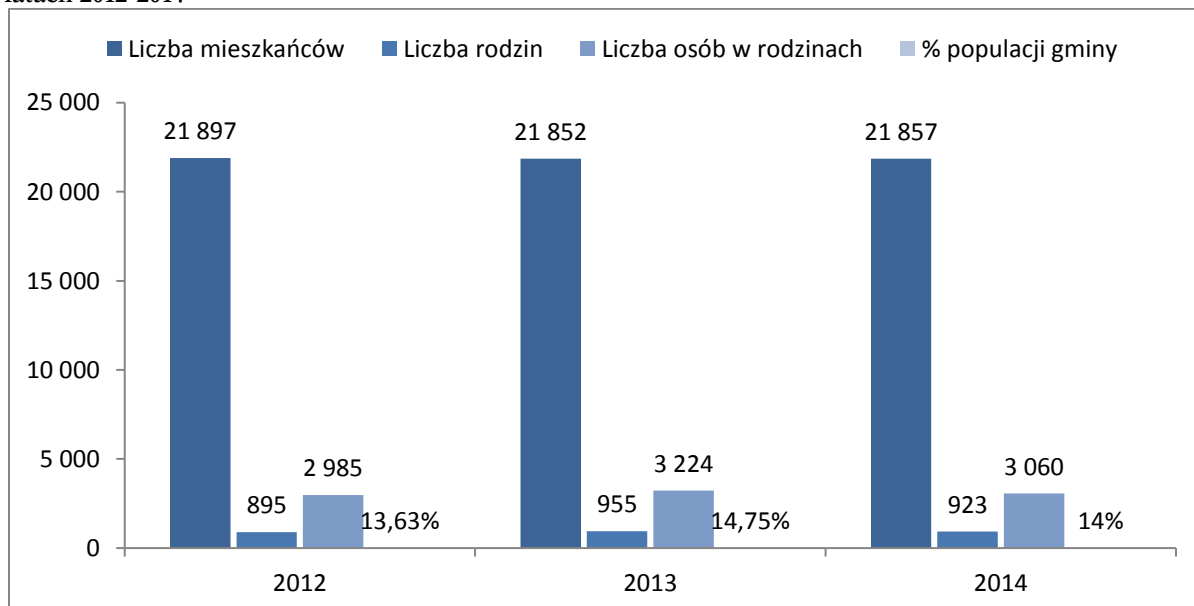
Jak wynika z Wykresu 6, Miasto i Gmina Nowa Sarzyna miała największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w porównaniu zarówno do obszaru całego kraju, jak i województwa podkarpackiego.

Tabela 40 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Lata	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% populacji gminy
2012	21 897	895	2 985	13,63
2013	21 852	955	3 224	14,75
2014	21 857	923	3 060	14,00

Zródło: Opracowanie własne: POMOST

Wykres 17 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Zarówno liczba mieszkańców, jak i rodzin oraz liczba osób w rodzinach, a co za tym idzie procent populacji Gminy, korzystających z pomocy społecznej wzrosła w roku 2013,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

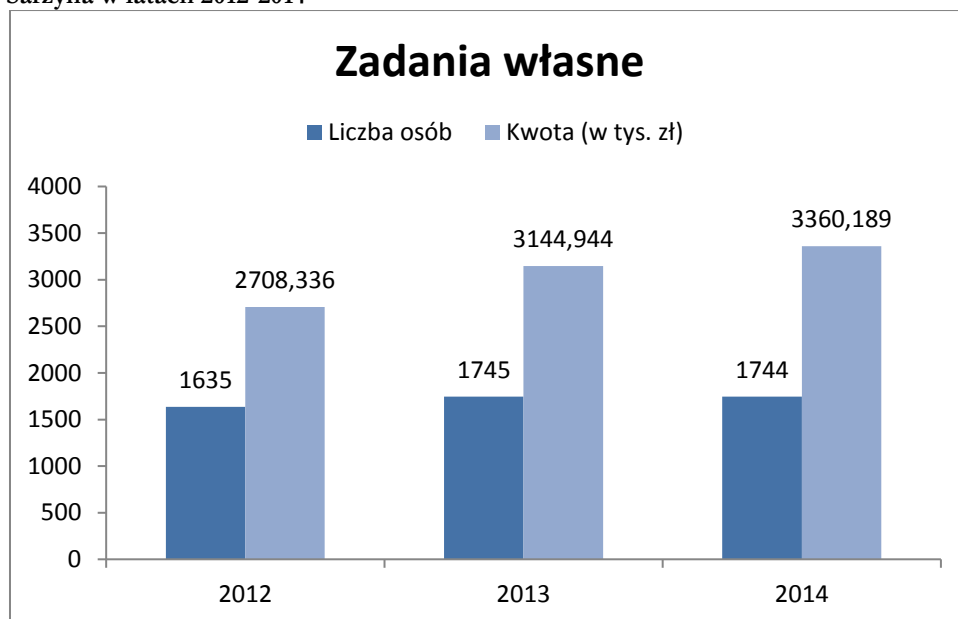
w porównaniu do roku poprzedniego. Natomiast w 2014 r. odnotowano niewielki spadek korzystających z pomocy społecznej na tym terenie. Jednak należy uznać, że jest to sytuacja w miarę stabilna.

Tabela 41 Zestawienie liczbowe osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

	Zadania własne		Zadania zlecone	
	Liczba osób	Kwota (zł)	Liczba osób	Kwota (zł)
2012	1 635	2 708 336	2	2 100
2013	1 745	3 144 944	4	13 000
2014	1 744	3 360 189	8	29 376

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: POMOST i sprawozdania MPiPS -03

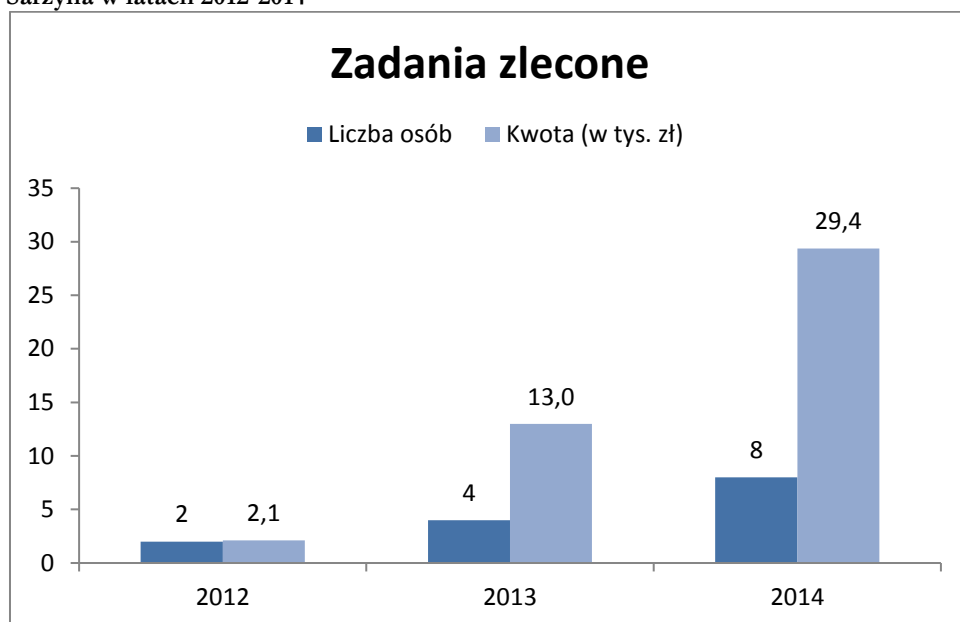
Wykres 18 Zestawienie liczbowe osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W ramach zadań własnych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna odnotowano na przestrzeni lat 2012-2014 wzrost kwoty przeznaczanej na świadczenia w ramach pomocy społecznej. Liczba osób objętych taką pomocą wzrosła w 2013 r., po czym w 2014 r. pozostała na poziomie porównywalnym do roku poprzedniego. Należy jedna zaznaczyć, że większość tych świadczeń jest w znacznym stopniu finansowana ze środków administracji rządowej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 19 Zestawienie liczbowe osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 co rok ulegała podwojeniu – zadania zlecone. Znacznie zwiększała się też kwota przeznaczana na ten cel w omawianych latach. Jednak w liczbach bieżących stonowią oni ułamek w stosunku do ogółu korzystających z pomocy społecznej, gdyż większość świadczeń stanowią zadania własne.

Tabela 42 Powody przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

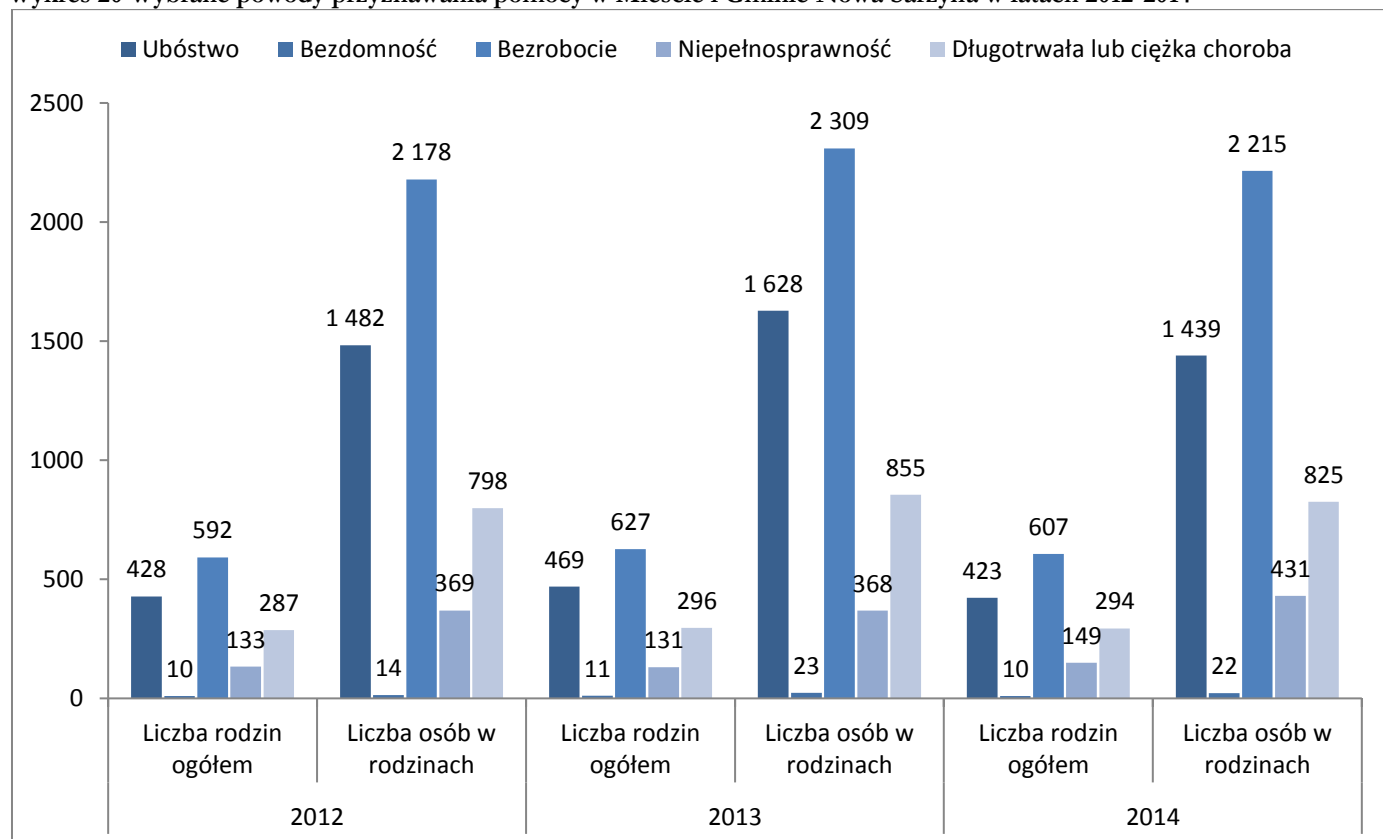
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin ogółem w 2012 r.	Liczba osób w rodzinach w 2012 r.	Liczba rodzin ogółem w 2013 r.	Liczba osób w rodzinach w 2013 r.	Liczba rodzin ogółem w 2014 r.	Liczba osób w rodzinach w 2014 r.
Ubóstwo	428	1 482	469	1 628	423	1 439
Bezdomność	10	14	11	23	10	22
Bezrobocie	592	2 178	627	2 309	607	2 215
Niepełnosprawność	133	369	131	368	149	431
Długotrwała lub ciężka choroba	287	798	296	855	294	825
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadz. Gosp. Domowego – ogółem w tym:	112	479	108	484	99	433
rodziny niepełne	69	225	63	220	51	177
rodziny wielodzietne	31	199	32	205	30	184
Przemoc w rodzinie	15	44	13	34	10	28
Alkoholizm	57	160	53	138	52	129
Narkomania	1	1	0	0	2	6

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	11	11	10	21	4	11
Zdarzenia losowe	0	0	0	0	2	5
Sytuacja kryzysowa	2	4	0	0	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	2	3	0	0

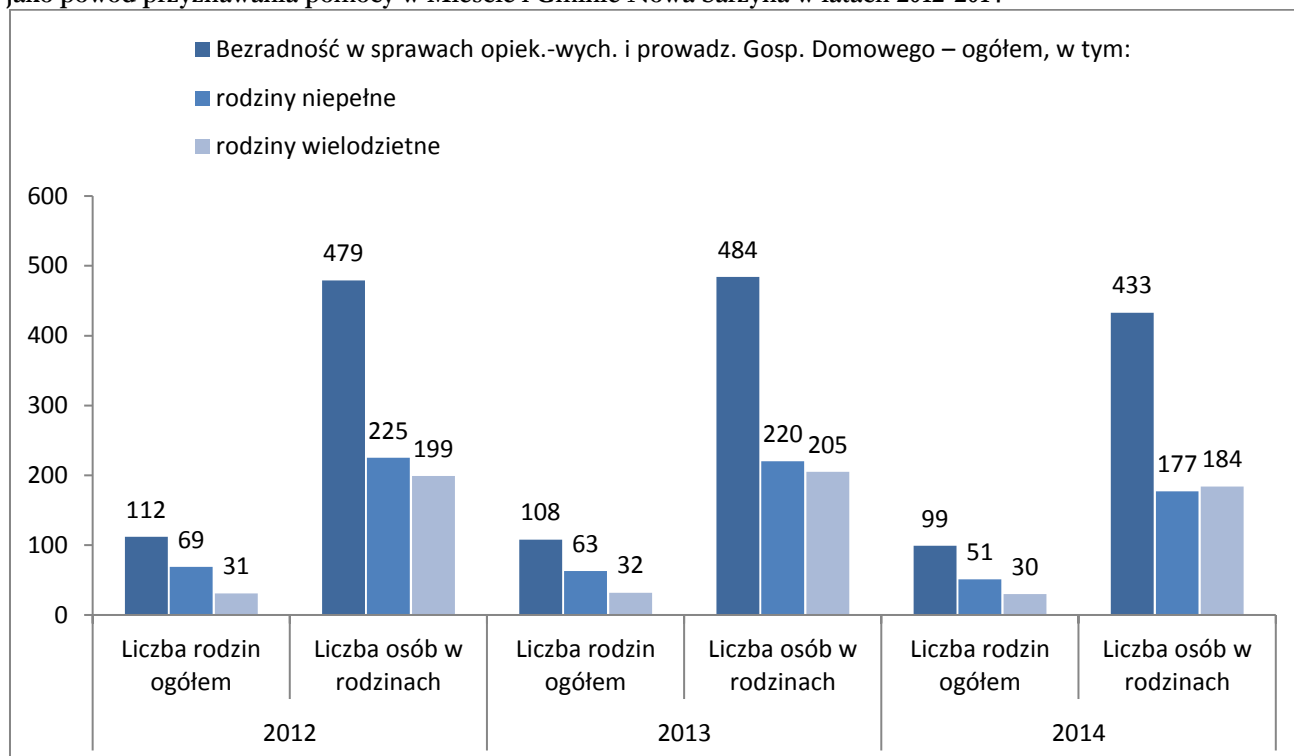
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Wykres 20 Wybrane powody przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

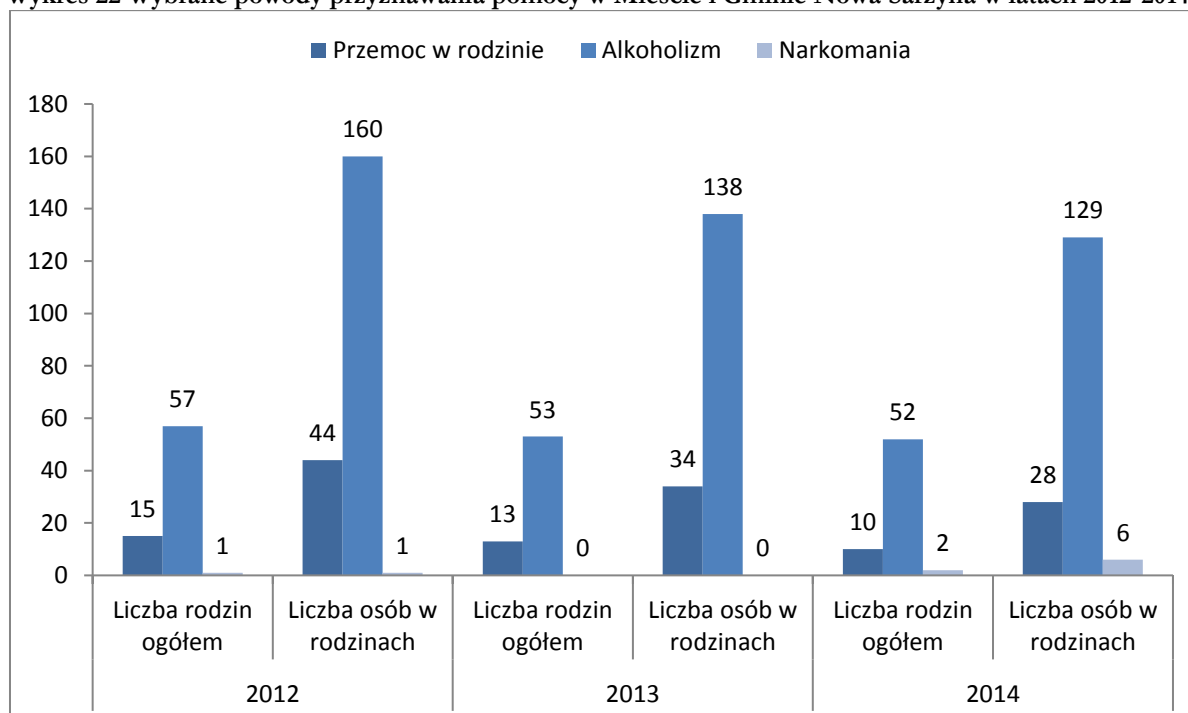
Najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 było bezrobocie oraz ubóstwo. Znaczący jest udział długotrwałej choroby. Najmniej osób korzystało z tego typu pomocy z powodu bezdomności.

Wykres 21 Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jako powód przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Na przestrzeni lat 2012-2014 odnotowano niewielki spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Około dwukrotnie częściej z tego typu pomocy korzystały osoby z rodzin niepełnych niż z rodzin wielodzietnych, przy czym różnica ta zmniejszyła się w roku 2014.

Wykres 22 Wybrane powody przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

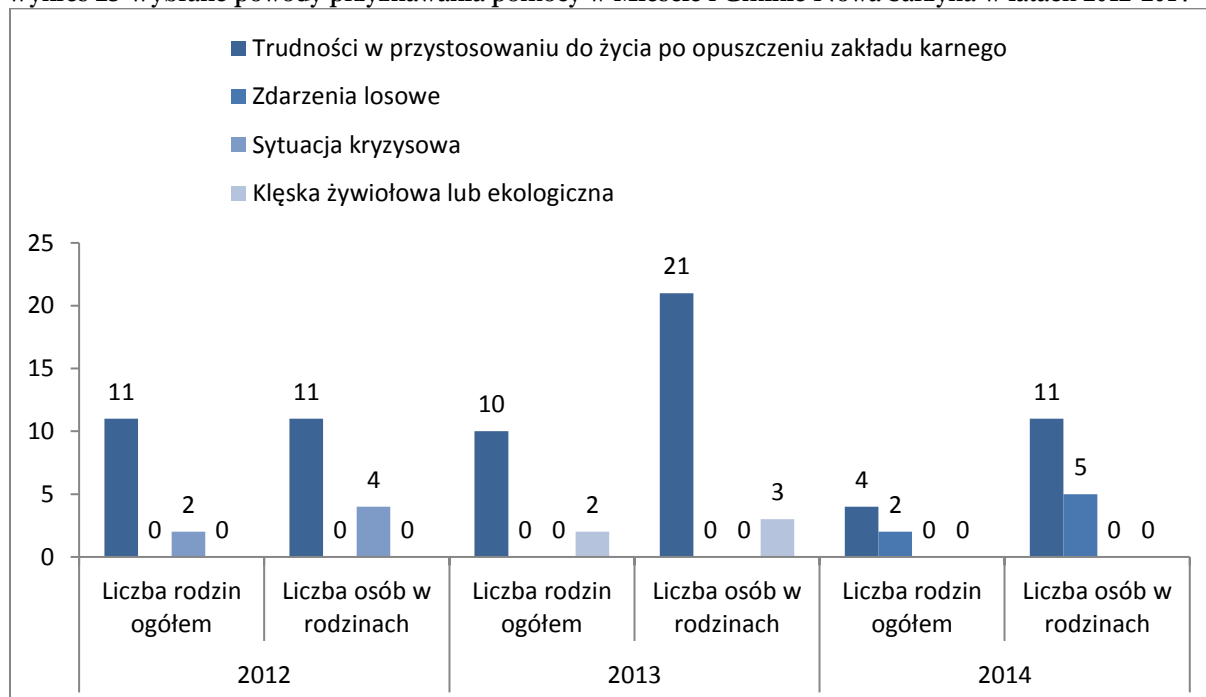

Najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy w zakresie patologii w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna było w latach 2012-2014 uzależnienie od alkoholu, przy czym liczba osób korzystających z tego powodu z pomocy na przestrzeni tych lat systematycznie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

zmniejszała się. Podobnie było w zakresie przemocy w rodzinie, która była drugim co do częstości powodem przyznawania pomocy.

Wykres 23 Wybrane powody przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Jak przedstawiono na Wykresie 23, najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy spośród wymienionych były trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W latach 2012-2014 nie przyznano świadczeń z powodu klęski żywiołowej lub ekologicznej.

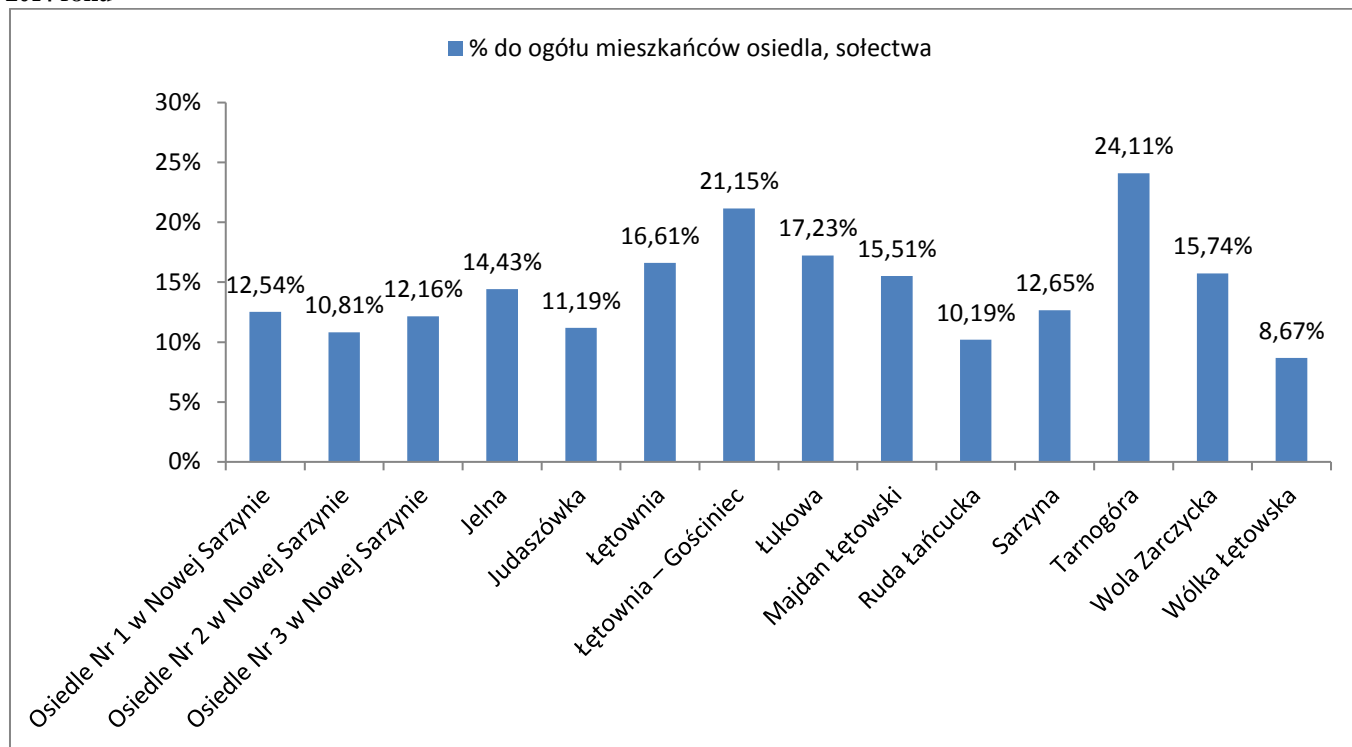
Tabela 43 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku.

Nazwa osiedla, sołectwa	Liczba mieszkańców	Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej		
		Rodziny	Osoby	% do ogółu mieszkańców osiedla, sołectwa
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	2 066	113	259	12,5
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	3 099	107	335	10,8
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	847	30	103	12,2
Jelna	1 677	72	242	14,4
Judaszówka	420	13	47	11,2
Łętownia	1 409	69	234	16,6
Łętownia – Gościniec	610	32	129	21,2
Łukowa	679	33	117	17,2
Majdan Łętowski	819	34	127	15,5
Ruda Łańcucka	883	30	90	10,2
Sarzyna	4 008	140	507	12,6
Tarnogóra	867	63	209	24,1
Wola Zarczycka	3 862	170	608	15,7
Wólka Łętowska	611	17	53	8,7
Razem	21 857	923	3 060	14,00

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 24 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku

W 2014 r. w największym stopniu korzystali z pomocy społecznej mieszkańcy Tarnogóry oraz Łętowni - Gościniec. Najmniejszy odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej w tym roku odnotowano w Wólce Łętowskiej i Rudzie Łańcuckiej.

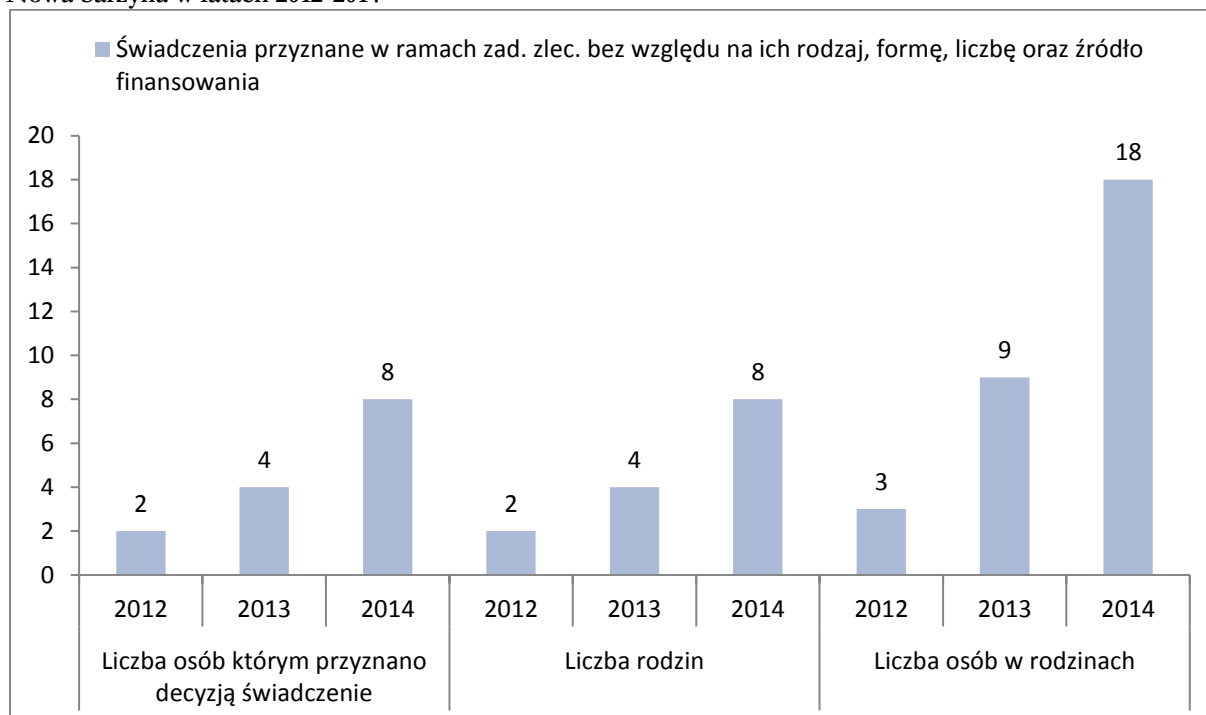
Tabela 44 Zestawienie zbiorcze rzeczywistej liczby osób objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	1 637	1 749	1 749	895	955	923	2 985	3 224	3 060
Świadczenia przyznane w ramach zad. zlec. bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania	2	4	8	2	4	8	3	9	18
Świadczenia przyznane w ramach zad. wł. Bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	1 635	1 745	1 744	893	951	918	2 982	3 215	3 054
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej – ogółem	X	X	X	729	470	327	2 370	1 541	1 024
W tym wyłącznie w postaci socjalnej	X	X	X	48	27	25	111	69	47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: POMOST

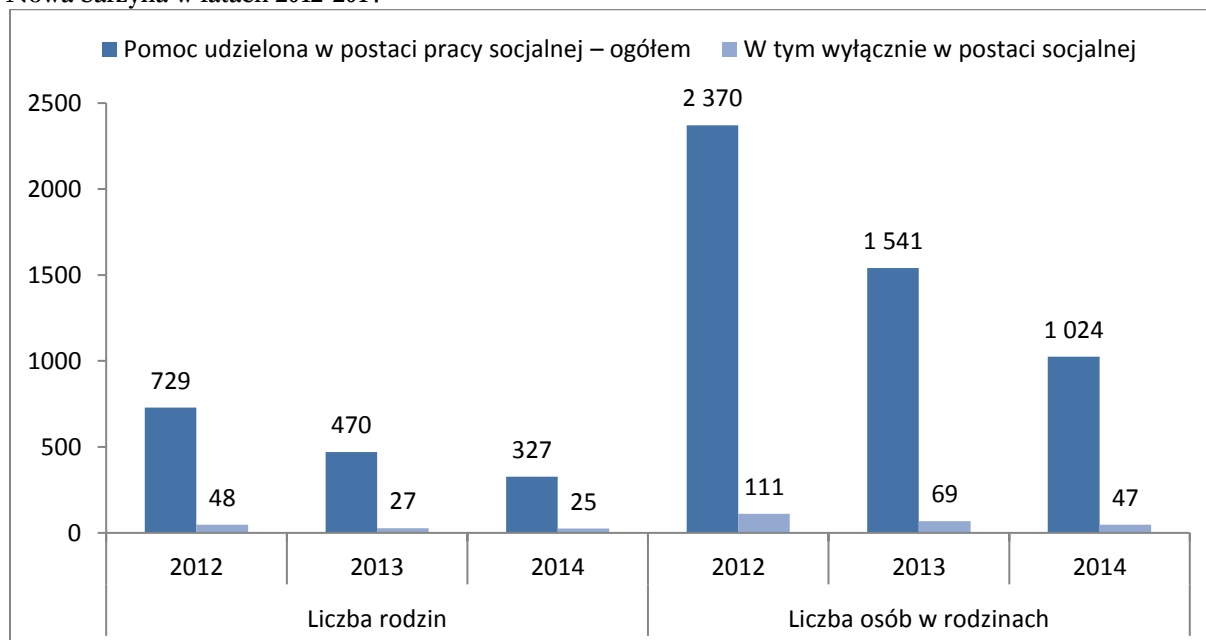
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 25 Zestawienie zbiorcze rzeczywistej liczby osób objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W latach 2012-2014 każdego roku podwajała się liczba osób, którym przyznano świadczenie. Podobnie było w przypadku liczby osób w rodzinach.

Wykres 26 Zestawienie zbiorcze rzeczywistej liczby osób objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Zarówno pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej, jak i pomoc w postaci wyłącznie socjalnej w latach 2012-2014 zmniejszała się. Największy spadek odnotowano po roku 2012. Niestety świadczenie to były ściśle powiązane z realizowanymi przez MGOPS projektami systemowymi. Po ich zakończeniu spadła liczb świadczeń w postaci pracy socjalnej..

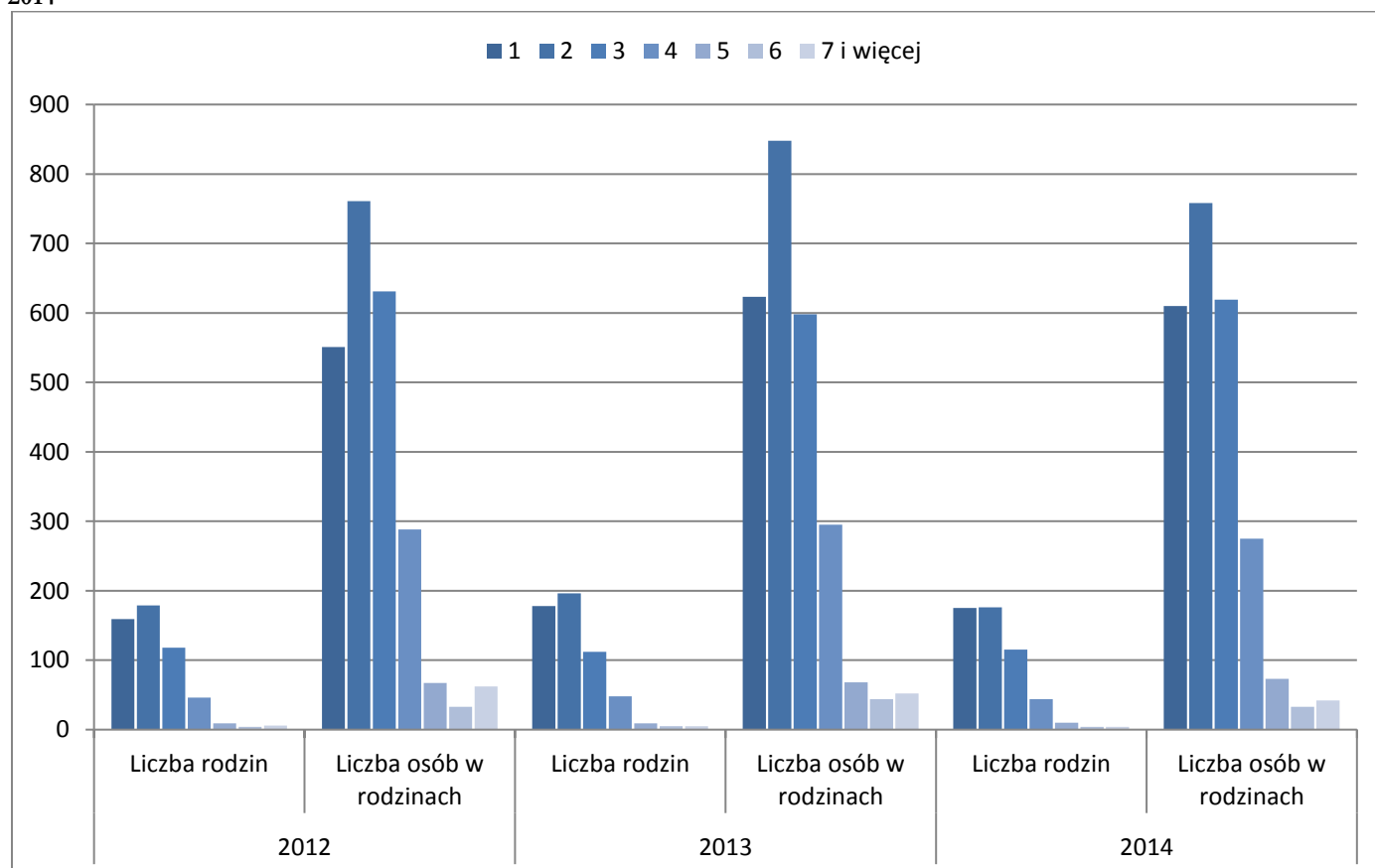
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 45 Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014

Rok	2012			2013			2014		
	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi o liczbie dzieci	1	159	551	1	178	623	1	175	610
	2	179	761	2	196	848	2	176	758
	3	118	631	3	112	598	3	115	619
	4	46	288	4	48	295	4	44	275
	5	9	67	5	9	68	5	10	73
	6	4	33	6	5	44	6	4	33
	7 i więcej	6	62	62	7 i więcej	5	52	7 i więcej	4
Razem	X	521	2 393	X	553	2 528	X	528	2 410

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Wykres 27 Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014

Najwięcej rodzin korzystających z pomocy MGOPS w Nowej Sarzynie posiadało dwoje lub jedno dzieci na przestrzeni lat 2012-2014. Nieco mniej rodzin korzystających z pomocy miało jedno lub troje dzieci. Najmniejszą kategorią korzystającą z pomocy były rodziny wielodzietne.

B. Finanse

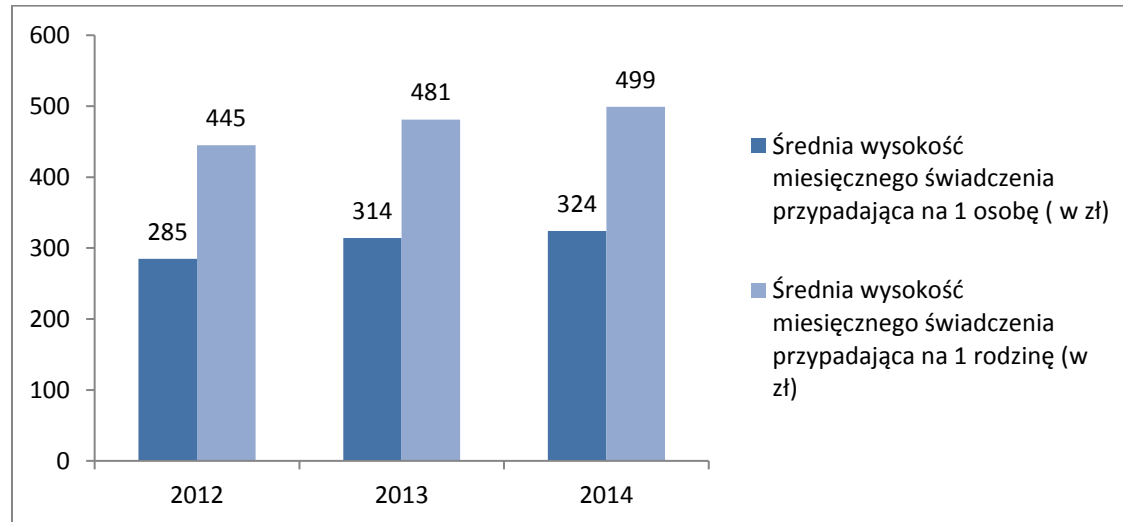
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 46 Średnia wysokość miesięcznego świadczenia przyznawanego przez MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012 - 2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Średnia wysokość miesięcznego świadczenia przypadająca na 1 osobę (w zł)	285	314	324
Średnia wysokość miesięcznego świadczenia przypadająca na 1 rodzinę (w zł)	445	481	499

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

Wykres 28 Średnia wysokość miesięcznego świadczenia przyznawanego przez MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012 - 2014

Jak przedstawiono na Wykresie 18, średnia wysokość miesięcznego świadczenia przyznawanego przez MGOPS w Nowej Sarzynie, systematycznie wzrastała w latach 2012 - 2014.

Tabela 47 Wykonanie planu budżetu MGOPS w Nowej Sarzynie według rozdziałów w latach 2012 – 2014 w zł

Lp.	Tytuł	2012	2013	2014
1	Rozdział 85212 Świadczenia rodzinne	7 363 003	7 371 141	7 527 744
2	Rozdział 85213 - składki na ubezpieczenie zdrowotne	52 289	53 328	62 603
3	Rozdział 85214 - zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie społeczne	453 901	685 807	749 339
4	Rozdział 85216- Zasiłki stałe	327 317	376 400	374 754
5	Rozdział 85219 - ośrodki pomocy społecznej (razem z proj. Systemowym)	1 561 190	1 693 863	2 073 185
6	Rozdział 85228 -usługi opiekuńcze i specjalistyczne	261 362	236 733	251 986
7	Rozdział 85278 - usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	7 000	0
8	Rozdział 85295 - pozostała działalność m.in. (dożywianie)	1 440 158	1 758 020	2 026 589

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

9	Rozdział 85215 Dodatki mieszkaniowe	267 884	274 323	212 708
10	Ogółem	11 727 104	12 456 615	13 278 908

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Nowej Sarzynie

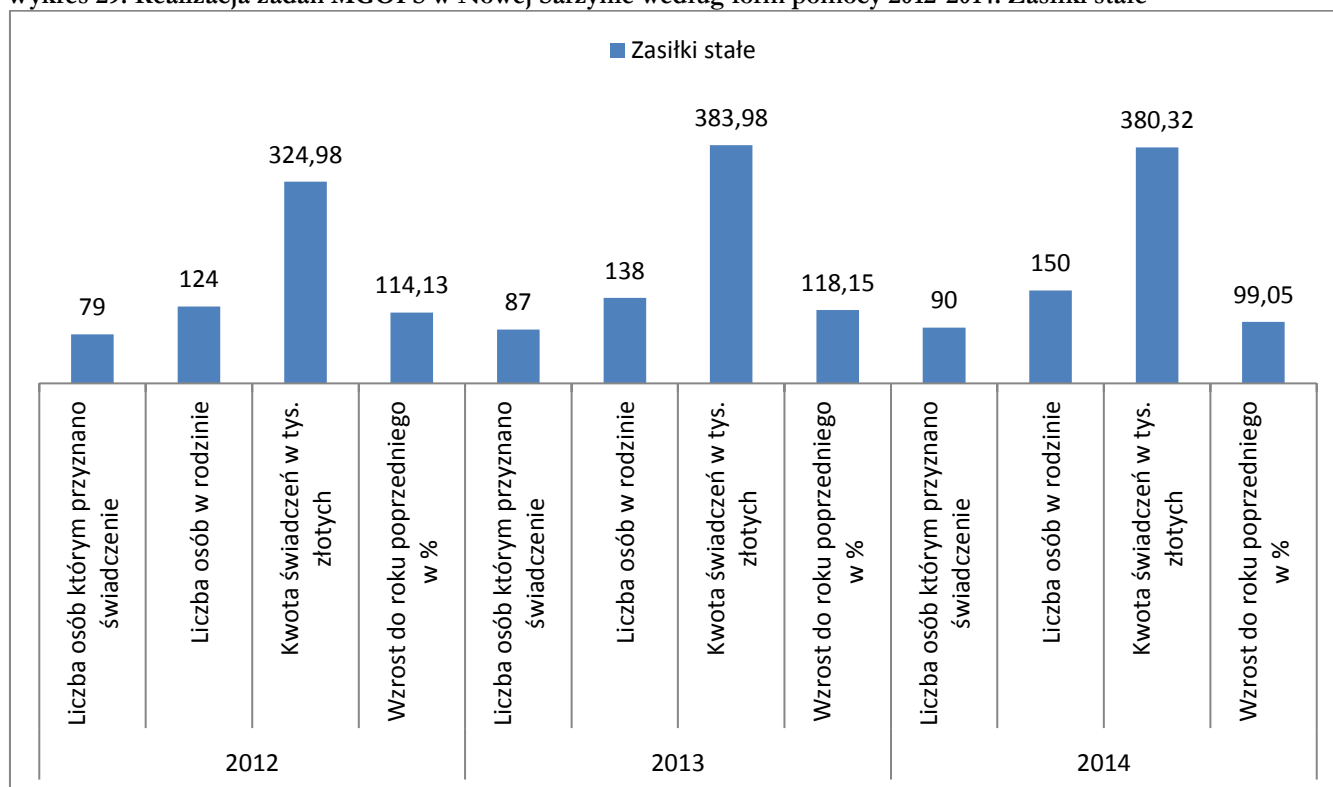
Tabela 48 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014

Lp.	Formy pomocy	2012				2013				2014			
		Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń w tys. złotych	Wzrost do roku poprzedniego w %	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń w tys. złotych	Wzrost do roku poprzedniego w %	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń w tys. złotych	Wzrost do roku poprzedniego w %
1.	Zasiłki stałe	79	124	324 979	114,13	87	138	383 976	118,15	90	150	380 321	99,05
2.	Zasiłki okresowe	332	1 172	334 287	181,34	417	1 417	633 125	189,40	408	1 347	701 347	110,78
	w tym: środkami własnymi środkami z dotacji	0 332	0 1 172	0 334 287	0 181,34	0 417	0 1 417	0 633 125	0 189,40	0 408	0 1 347	0 701 347	0 110,78
3.	Posiłek w tym dla dzieci	811	1 863	326 933	122,80	884	2 057	389 563	119,16	897	1 981	399 667	102,59
		811	1 863	326 933	122,80	865	2 038	384 487	117,60	865	1 948	374 631	97,44
4.	Usługi opiekuńcze	46	50	206 303	131,48	42	47	198 348	96,14	44	50	192 434	97,02
5.	Zasiłek celowy zdarzenie losowe	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	2	5	1 500	x
6.	Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0,00	1	1	1 956	X	0	0	0	x
7.	Zasiłek celowy, celowy specjalny, celowy zwrotny	735	2 343	1 001 181	178,92	776	2 494	900 923	89,97	714	2 434	1 046 542	116,16
8.	Poradnictwo specjalistyczne	x	95	x	90,48	x	70	x	73,68	x	0	x	x
	Interwencja kryzysowa	x	4	x	50,00	x	0	x	0,00	x	0	x	x
	Praca socjalna	x	2 370	x	105,01	x	1 541	x	65,02	x	1 024	x	66,45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Nowej Sarzynie

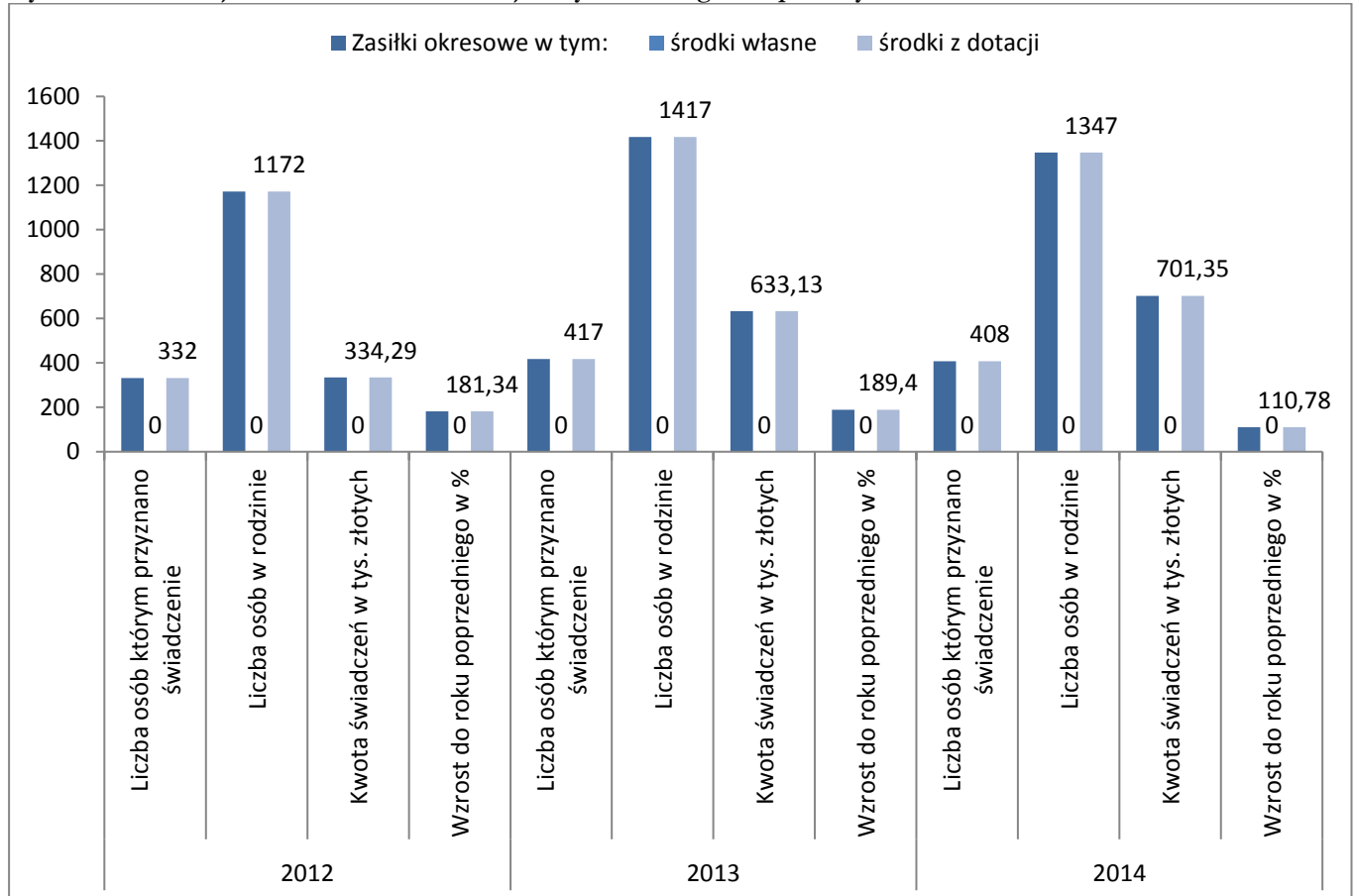
Wykres 29: Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Zasiłki stałe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Największy wzrost przyznawanych zasiłków stałych w ramach zadań MGOPS w Nowej Sarzynie odnotowano w 2013 r. Rok później również nieznacznie wzrosła liczba rodzin i osób w rodzinie, którym przyznano zasiłek, jednak kwota przeznaczona na ten cel nieznacznie zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim. Zadanie w całości finansowane z pozyskanej dotacji.

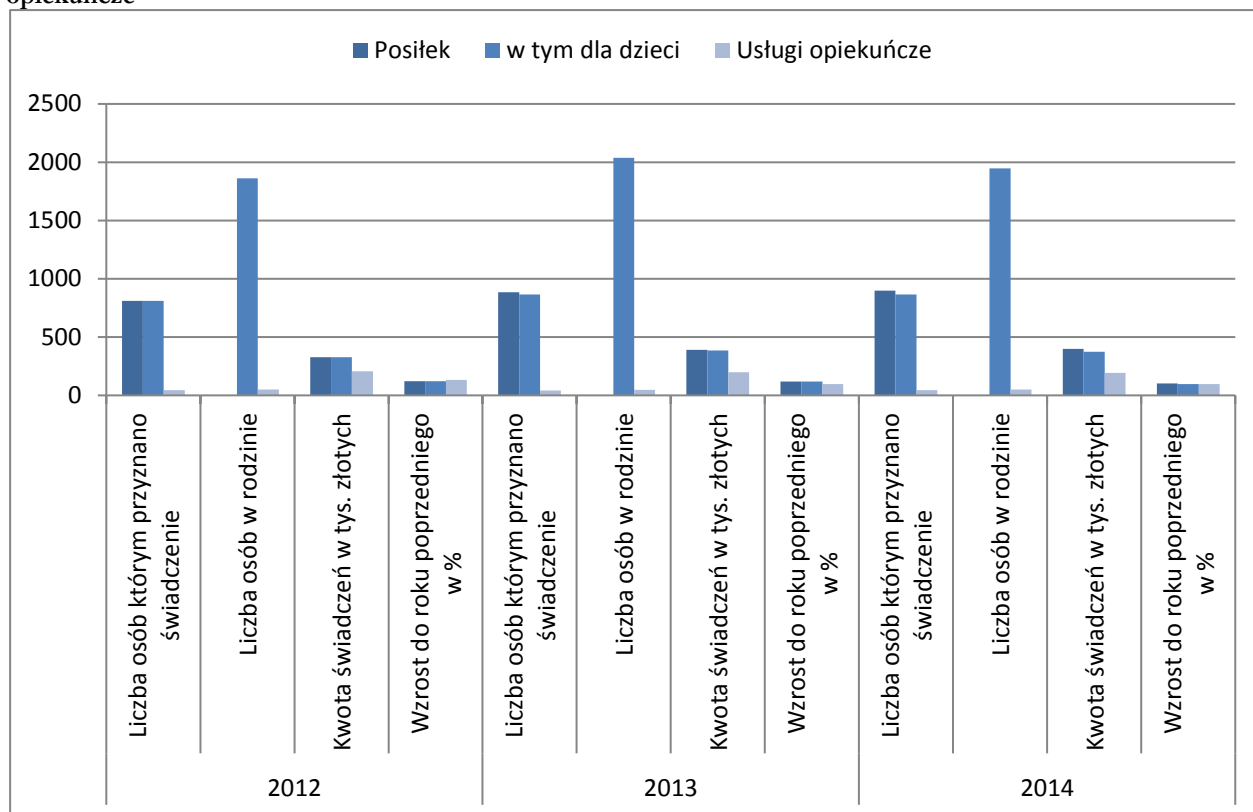
Wykres 30 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Zasiłki okresowe

W latach 2012-2014 odnotowano systematyczny wzrost kwoty przeznaczonej na zasiłki okresowe, przy czym największy skok miał miejsce w 2013 r. Zadania finansowane były w całości ze środków pozyskanych z dotacji. Liczba osób w rodzinach objętych zasiłkami okresowymi wzrosła w 2013 r., po czym nieznacznie zmniejszyła się w roku kolejnym.

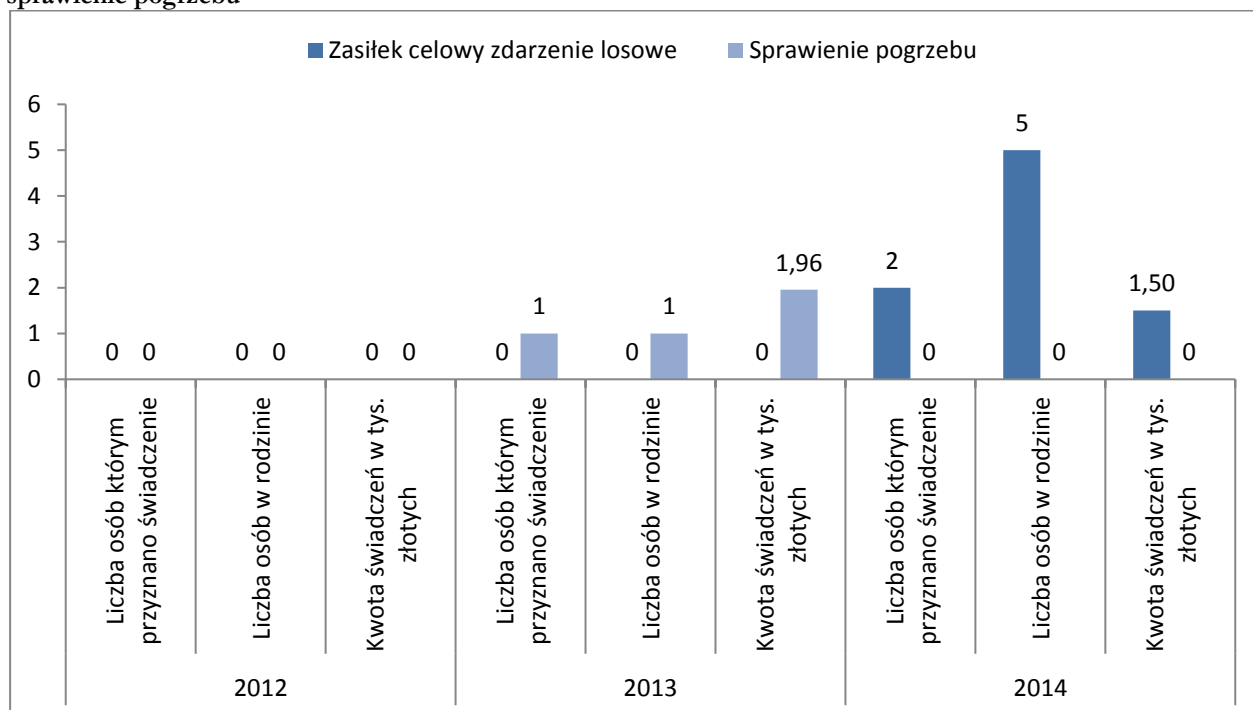
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 31 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Posiłki i usługi opiekuńcze

W latach 2012-2014 odnotowano wzrost wydawanych posiłków oraz kwoty przeznaczonej na ten cel. Liczba osób w rodzinie korzystających z tego typu pomocy początkowo wzrosła w 2013 r., po czym uległa nieznacznemu obniżeniu. W blisko 75% środki pozyskano z dotacji wojewody.

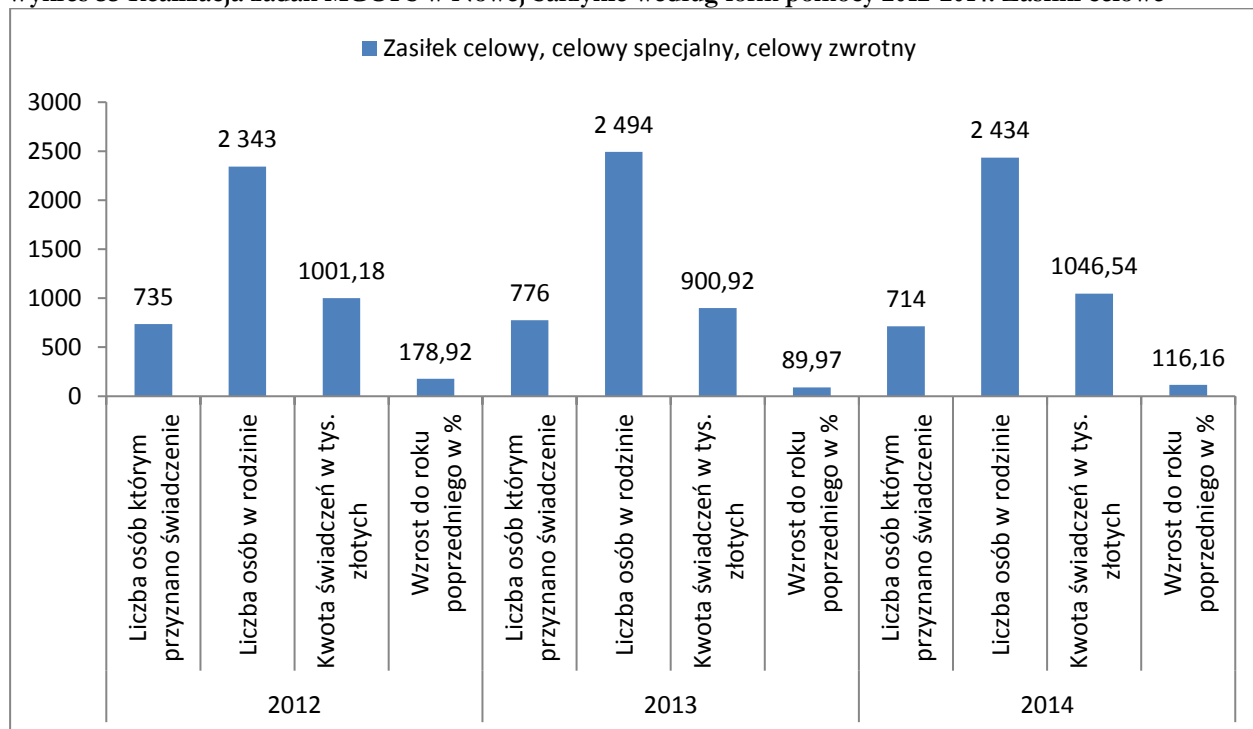
Wykres 32 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Zasiłek celowy i sprawienie pogrzebu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

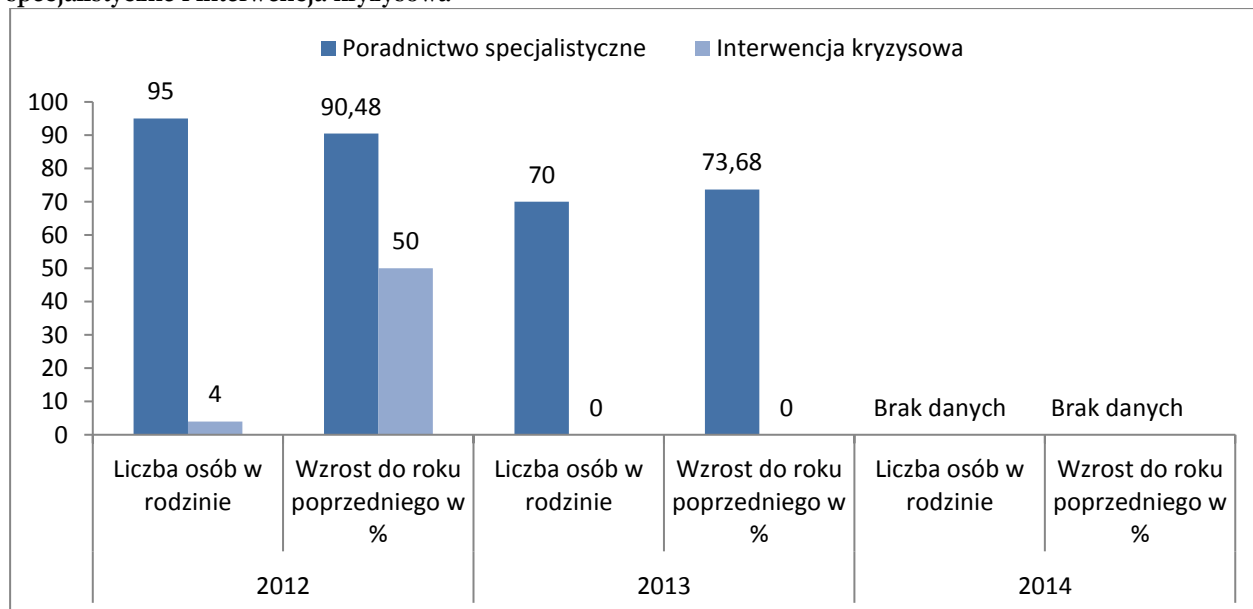
W latach 2012-2014 w ramach zadań MGOPS w Nowej Sarzynie zasiłki celowe przeznaczone w ramach zdarzeń losowych przyznano dwóm osobom w 2014 r., natomiast wsparcie finansowe na sprowadzenie pogrzebu otrzymała jedna osoba w 2013 r.

Wykres 33 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Zasiłki celowe

Odnotowano wzrost liczby osób, którym przyznano zasiłek celowy, celowy specjalny oraz celowy zwrotny w 2013 r. w porównaniu do roku poprzedniego. W 2014 r. liczba osób, którym przyznano tego typu świadczenie zmniejszyła się do poziomu niższego niż było to w 2012 r. Mimo wzrostu liczby przyznawanych świadczeń, kwota przeznaczona na ten cel w 2013 r. była niższa niż w roku 2012, po czym wyraźnie wzrosła.

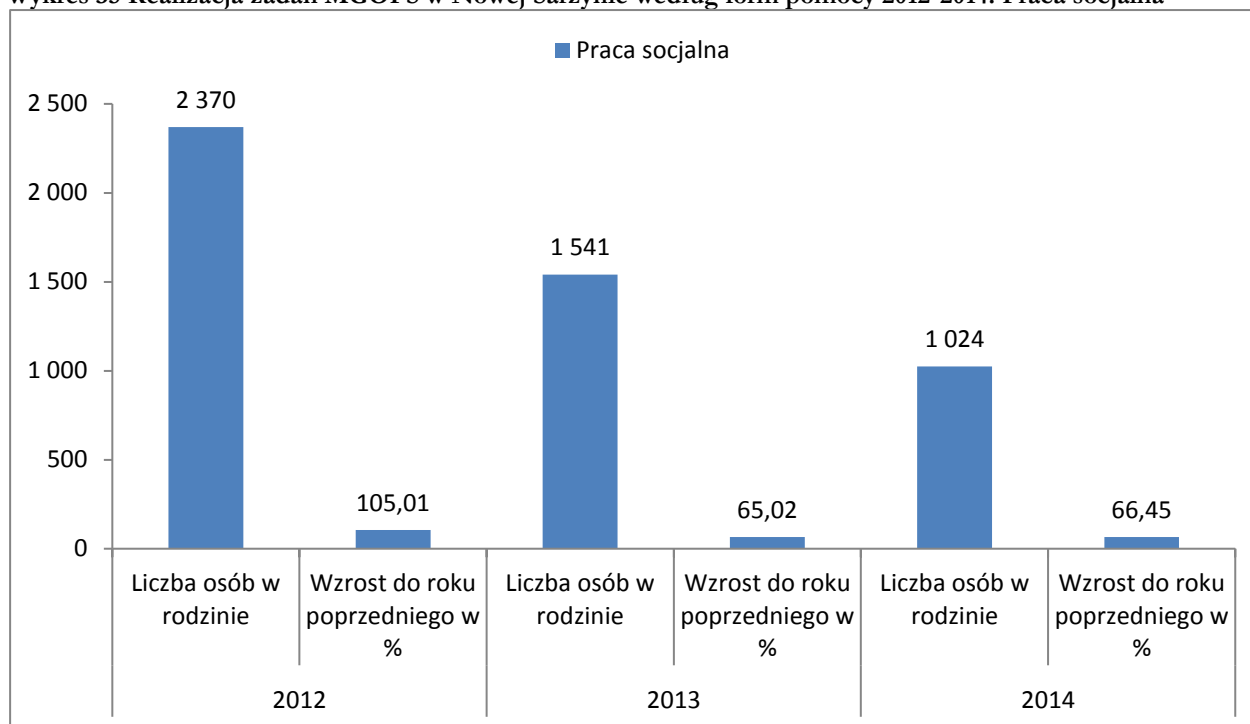
Wykres 34 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

W 2013 r. odnotowano mniejsze zainteresowanie poradnictwem specjalistycznym niż miało to miejsce w 2012 r. Z interwencji kryzysowej skorzystały w 2012 r. cztery osoby, natomiast w 2013 r. nie udzielono tego typu wsparcia.

Wykres 35 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Praca socjalna

Każdego kolejnego roku w okresie od 2012 r. do 2014 r. coraz mniej osób korzystało z pomocy w ramach pracy socjalnej, przy czym największy spadek miał miejsce po roku 2012.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie zgodnie z ustawą o pomocy społecznej ma możliwość przyznawania pomocy w formie rzeczowej. Pomoc taka jest również przyznawana zgodnie z art. 11 ust. 1 w/w ustawy „ w przypadku stwierdzenia przez pracownika socjalnego marnotrawienia przyznanych świadczeń, ich celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem bądź marnotrawienia własnych zasobów finansowych może nastąpić ograniczenie świadczeń, odmowa ich przyznania albo przyznanie pomocy w formie świadczenia niepieniężnego”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 49 Realizacja pomocy rzeczowej w ramach środków własnych gminy dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	Forma pomocy rzeczowej											
	zakup opału		zakup leków		zakup żywność		zakup odzieży i obuwia		zakup artykułów chemicznych		Wyrobiecie zdjęć do dowodu osobistego	
	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł
2012	1	291,51	4	443,69	0	0,00	0	0,00	1	30,00	2	40,00
2013	26	9428,81	35	5888,29	12	4053,21	17	2957,50	20	9314,12	1	35,00
2014	38	12800,00	12	1005,03	57	23891,55	21	3816,41	24	2022,82	1	25,00

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 50 cd. Realizacja pomocy rzeczowej w ramach środków własnych gminy dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	Forma pomocy rzeczowej													
	zakup butli gazowej		Opłata usługi fryzjerskiej		Opłata energii elektrycznej		zakup drzwi wejściowych		zakup pościeli		Opłata za wodę		Opłata za wywóz nieczystości	
	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł	Ilość osób	Łączna kwota zł
2012	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2013	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2014	1	60,00	2	75,00	2	400,46	1	400,00	1	87,00	1	65,38	1	150,00

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 51 Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.

x	2012	2013	2014
Ilość godzin wykonana	0	0	633
Ilość osób objętych pomocą	0	0	1

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Niskie zapotrzebowanie i wykonanie wynika z zabezpieczenia potrzeb dla tej kategorii osób poprzez istniejące na terenie gminy wielu ośrodków wsparcia dla dzieci i osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wieloletni Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

1 stycznia 2014 r. weszła w życie uchwała Nr 221 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020 z dnia 10 grudnia 2013 r. (M.P. z 2013 r. Nr 221), a 30 stycznia 2014 r. weszła w życie uchwała Nr L/317/2013 Rady Miejskiej w Nowej Sarzynie w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków poniesionych przez Miasto i Gminę Nowa Sarzyna na pomoc w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych na lata 2014-2020.

W 2014 r. na realizację tego programu wydatkowano 1 440 031,50 zł w tym środki z budżetu gminy 411 870,50 zł.

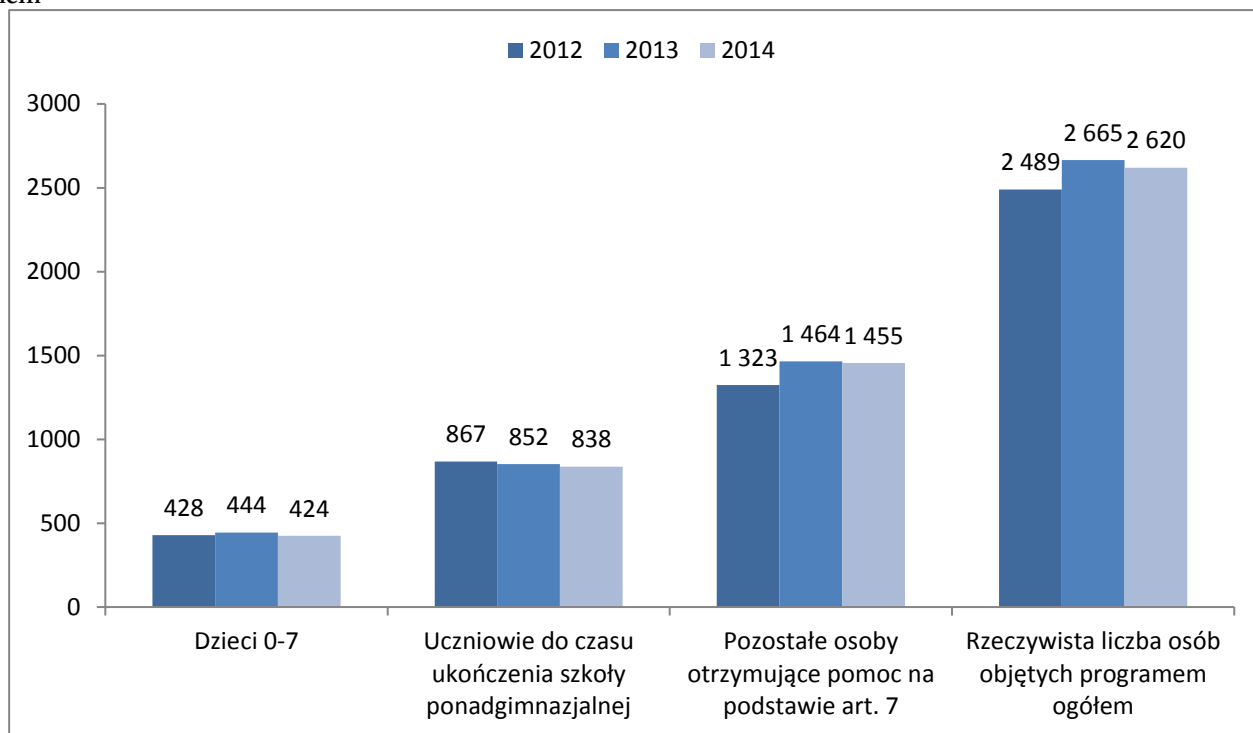
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 52 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014

x	2012					2013					2014				
	Dzieci 0-7	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7	Rzeczywista liczba osób objętych programem ogółem	% w stosunku do 2011 r.	Dzieci 0-7	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7	Rzeczywista liczba osób objętych programem ogółem	% w stosunku do 2012 r.	Dzieci 0-7	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7	Rzeczywista liczba osób objętych programem ogółem	% w stosunku do 2013 r.
Liczba osób objętych programem	428	867	1 323	2 489	127,71	444	852	1 464	2 665	107,07	424	838	1 455	2 620	98,31
Koszt programu w złotych	x	x	x	1 560 340	239,66	x	x	x	1 367 214	87,62	x	x	x	1 440 032	105,33
w tym budżet gminy	x	x	x	584 670	299,34	x	x	x	416 184	71,18	x	x	x	411 871	98,96
Liczba posiłków	20 428	81 555	0	101 983	100,04	24 056	90 057	1 450	115 563	113,32	22 712	89 165	5 671	117 548	101,72

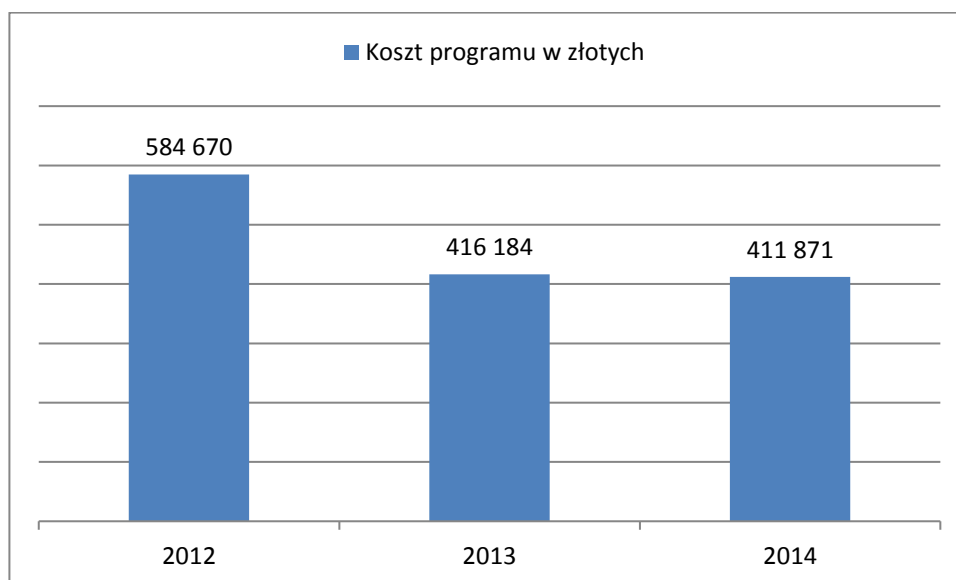
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 36 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014: Liczba osób objętych programem

Liczba dzieci korzystających z programu "Pomocy państwa w zakresie dożywiania" wzrosła nieznacznie w 2013 r. w porównaniu do roku poprzedniego, po czym w 2014 r. zmniejszyła się do poziomu z 2012 r. Liczba uczniów w wieku do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej korzystających z Programu w okresie od 2012 do 2014 r. nieznacznie zmniejszała się, natomiast liczba pozostałych osób otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 zauważalnie wzrosła w roku 2013, po czym w 2014 r. pozostała na porównywalnym poziomie do roku poprzedniego. Rzeczywista liczba osób objętych Programem wzrosła w 2013 r., po czym nieznacznie obniżyła się.

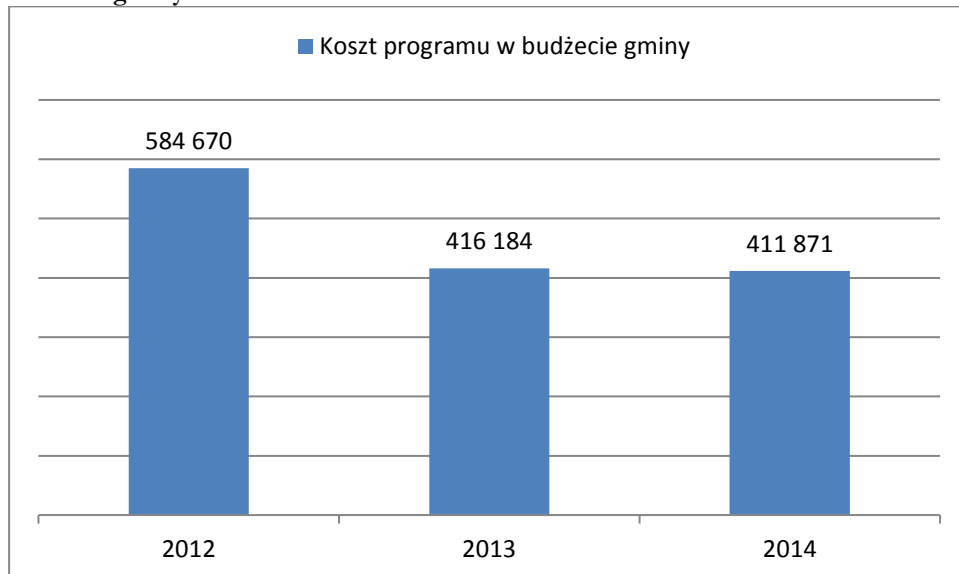
Wykres 37 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014: Koszt programu w złotych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

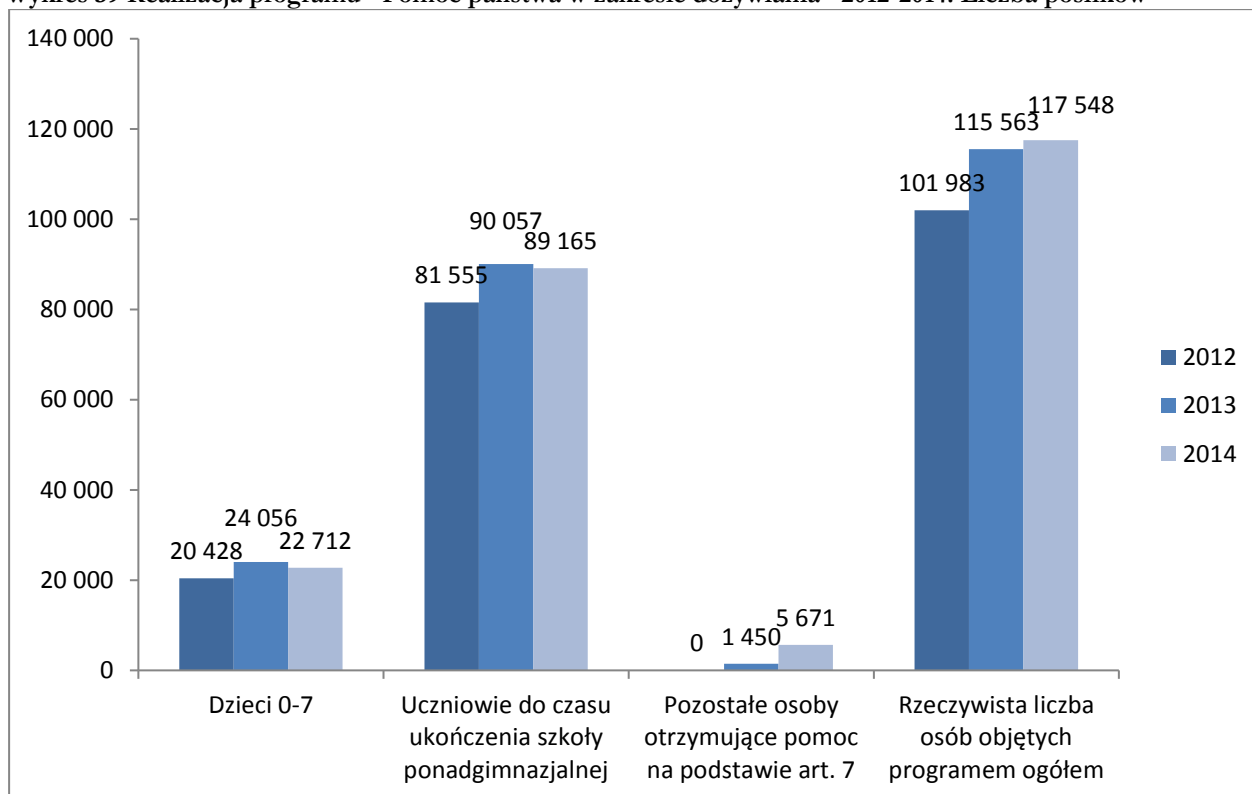
Koszty programu Pomocy państwa w zakresie dożywiania znacznie zmniejszyły się w 2013 r. w porównaniu do roku poprzedniego, po czym pozostały na porównywalnym, ale nieco niższym poziomie w 2014 r.

Wykres 38 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014: Koszt programu w budżecie gminy

Koszty programu Pomocy państwa w zakresie dożywiania w budżecie Gminy znacznie zmniejszyły się w 2013 r. w porównaniu do roku poprzedniego, po czym pozostały na porównywalnym, ale nieco niższym poziomie w 2014 r.

Wykres 39 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014: Liczba posiłków

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Liczba posiłków wydawanych dzieciom w wieku do lat siedmiu wzrosła w 2013 r., po czym nieznacznie spadła. Porównywalnie przedstawiała się liczba posiłków wydawanych uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. Natomiast ilość posiłków wydawanych pozostałym osobom otrzymującym poziom na podstawie art. 7 wyraźnie wzrosła na przełomie lat 2013/2014, szczególnie, że w 2012 r. nikt nie korzystał z tego typu pomocy. W związku z tym rzeczywista liczba osób objętych programem systematycznie wzrastała w omawianym okresie czasu, co było szczególnie widoczne w 2013 r. Z tabeli Nr 52 wynika, że w 2013 r. liczba osób objętych Programem zwiększyła się w stosunku do 2012 r. o 176 osób. Natomiast w 2014 r. liczba osób objętych Programem w stosunku do 2013 r. pozostała na podobnym poziomie oraz wzrosła kwota środków przeznaczonych na dożywianie o 72 818,00 zł, pomoc doraźna lub okresowa w postaci gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. W 2014 roku dożywianiem objęto 841 dzieci w wieku od 0 do ukończenia szkoły różnego typu. Dożywianie dzieci było prowadzone w systemie zbiorowym w przedszkolach, szkołach różnego typu, bursach, internatach szkolnych. Pomoc w formie dożywiania przyznawano w 2014 roku bezpłatnie, jeżeli dochód nie przekraczał 150% kryterium dochodowego, czyli dla osoby samotnie gospodarującej 813,00 zł netto, a na osobę w rodzinie 684,00 zł netto. Ponadto w 2014 r. pomoc w formie dożywiania była udzielona 45 dzieciom i młodzieży, gdzie dochód przekraczał 150 % kryterium dochodowego.

Tabela 53 Realizacja Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2012 – 2014.

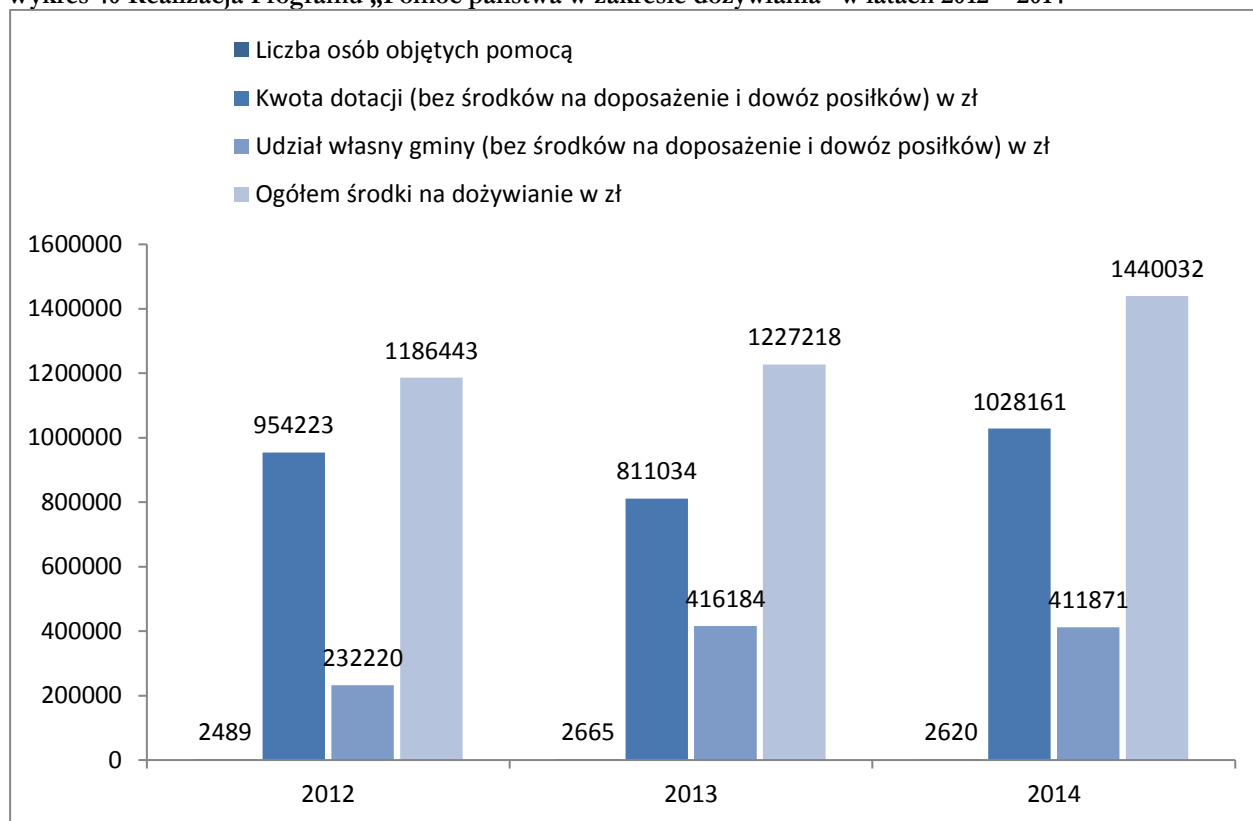
Lata	Liczba osób objętych pomocą	Kwota dotacji (bez środków na doposażenie i dowóz posiłków) w zł	Udział własny gminy (bez środków na doposażenie i dowóz posiłków) w zł	Ogółem środki na dożywianie w zł
2012	2 489	954 223	232 220	1 560 340 w tym Koszty doposażenia stołówek 373 897
2013	2 665	811 034	416 184	1 367 214 w tym Koszty doposażenia stołówek 139 996
2014	2 620	1 028 161	411 871	1 440 032

Źródło: Opracowanie własne: Sprawozdanie Pomoc państwa w zakresie dożywiania.

Należy zwrócić uwagę, że w latach 2012 – 2013 na doposażenie stołówek i punktów dożywiania przeznaczono łącznie 513 893 zł, co znacznie poprawiło jakość ich funkcjonowania i możliwości przygotowania urozmaiconych posiłków.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 40 Realizacja Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2012 – 2014

W latach 2012-2014 odnotowano stopniowy wzrost środków przeznaczonych na dożywianie, przy czym większość funduszy pochodziła z dotacji. Jej wielkość początkowo zmniejszyła się w roku 2013, po czym wzrosła w roku 2014. Liczba osób objętych Programem wzrosła w roku 2013, po czym nieznacznie obniżyła się w roku 2014. Udział własny gminy również początkowo uległ zwiększeniu, a następnie pozostał na porównywalnym do roku 2013 poziomie.

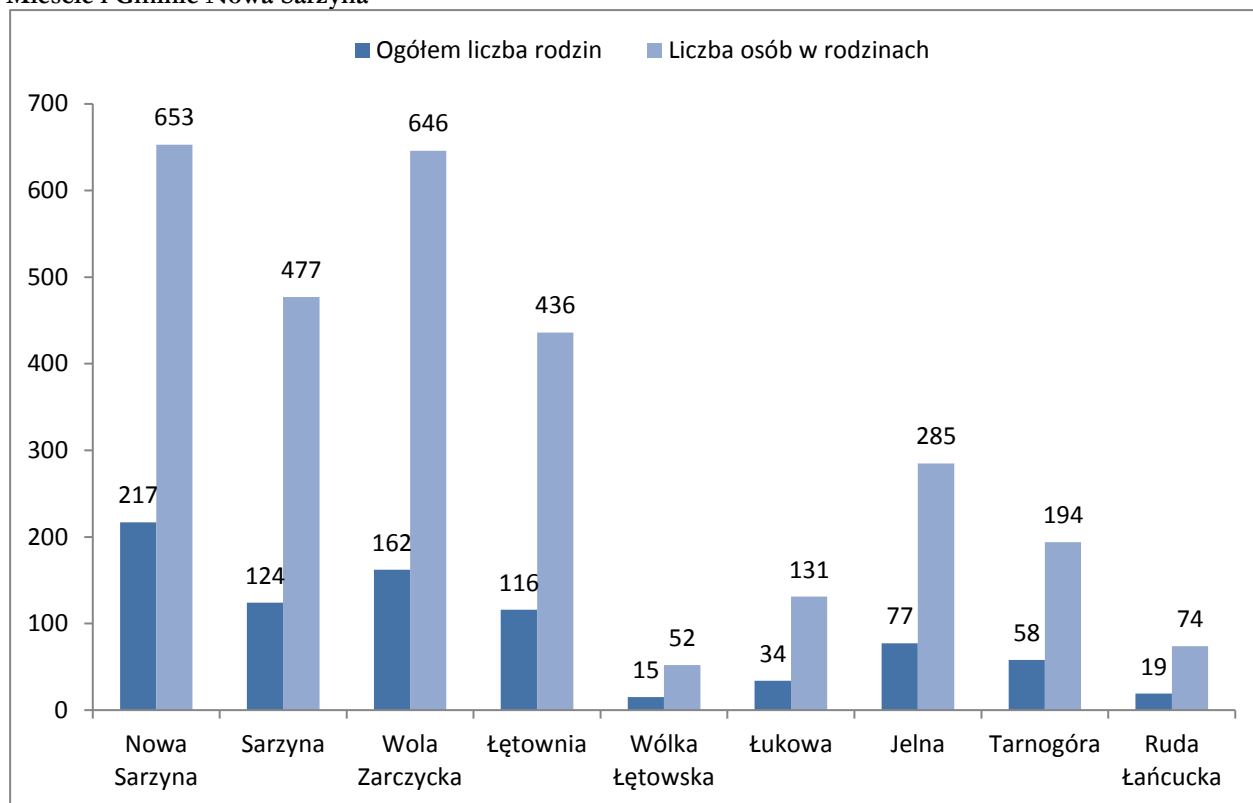
Tabela 54 Liczba rodzin korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2014 r. w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna

Nazwa jednostki administracyjnej gminy	Ogółem liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	w tym rodziny wielodzietne	% liczby rodzin wielodzietnych do ogółu
Nowa Sarzyna	217	653	28	13
Sarzyna	124	477	31	25
Wola Zarczycka	162	646	46	28
Łętownia	116	436	24	20
Wólka Łętowska	15	52	3	20
Łukowa	34	131	7	20
Jelna	77	285	20	26
Tarnogóra	58	194	9	15
Ruda Łańcucka	19	74	5	26
Ogółem:	822	2948	173	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS Nowa Sarzyna

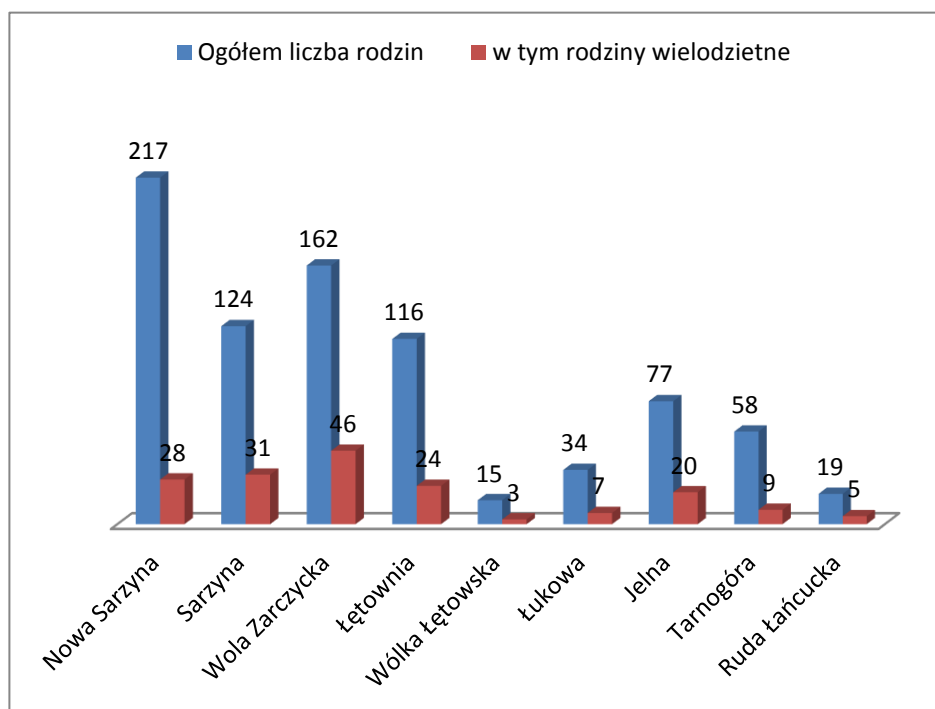
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 41 Liczba rodzin korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2014 r. w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna

Największa liczba rodzin korzystających z programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" w 2014 r. zamieszkiwała teren Nowej Sarzyny oraz Woli Zarczyckiej, natomiast jedynie kilkanaście rodzin otrzymało wsparcie na terenie Wólki Łętowskiej i Rudy Łańcuckiej.

Wykres 42 Liczba rodzin programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2014 r. w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

W 2014 r. największa liczba wielodzietnych rodzin skorzystała z programu dożywiania na terenie Woli Zarczyckiej i Sarzyny. Natomiast Wólka Łętowska i Ruda Łańcucka były terenami z najmniejszą liczbą rodzin korzystających z tego typu pomocy.

Jak wynika z tab. 54 największy odsetek rodzin wielodzietnych korzystających z dożywiania zamieszkuje na terenie Woli Zarczyckiej, Jelnej, Rudzie Łańcuckiej i Sarzynie. Natomiast najmniej w Nowej Sarzynie i Tarnogórze. Średnia dla gminy jak i w żadnej miejscowości nie przekracza 30 % rodzin wielodzietnych, co oznacza, że zdecydowana większość rodzin wielodzietnych ma dochody powyżej 684 zł netto na osobę w rodzinie. Nie są to dochody pozwalające na pokrycie potrzeb rodziny w pełnym zakresie, gdyż nie przekraczają minimum socjalnego wynoszącego dla rodziny 4-osobowej ok. 846 zł netto na osobę w rodzinie (źródło: dane IPiSS, stan na 31 grudzień 2014 r.). Jednakże pozwala to na realizację najpilniejszych potrzeb rodziny.

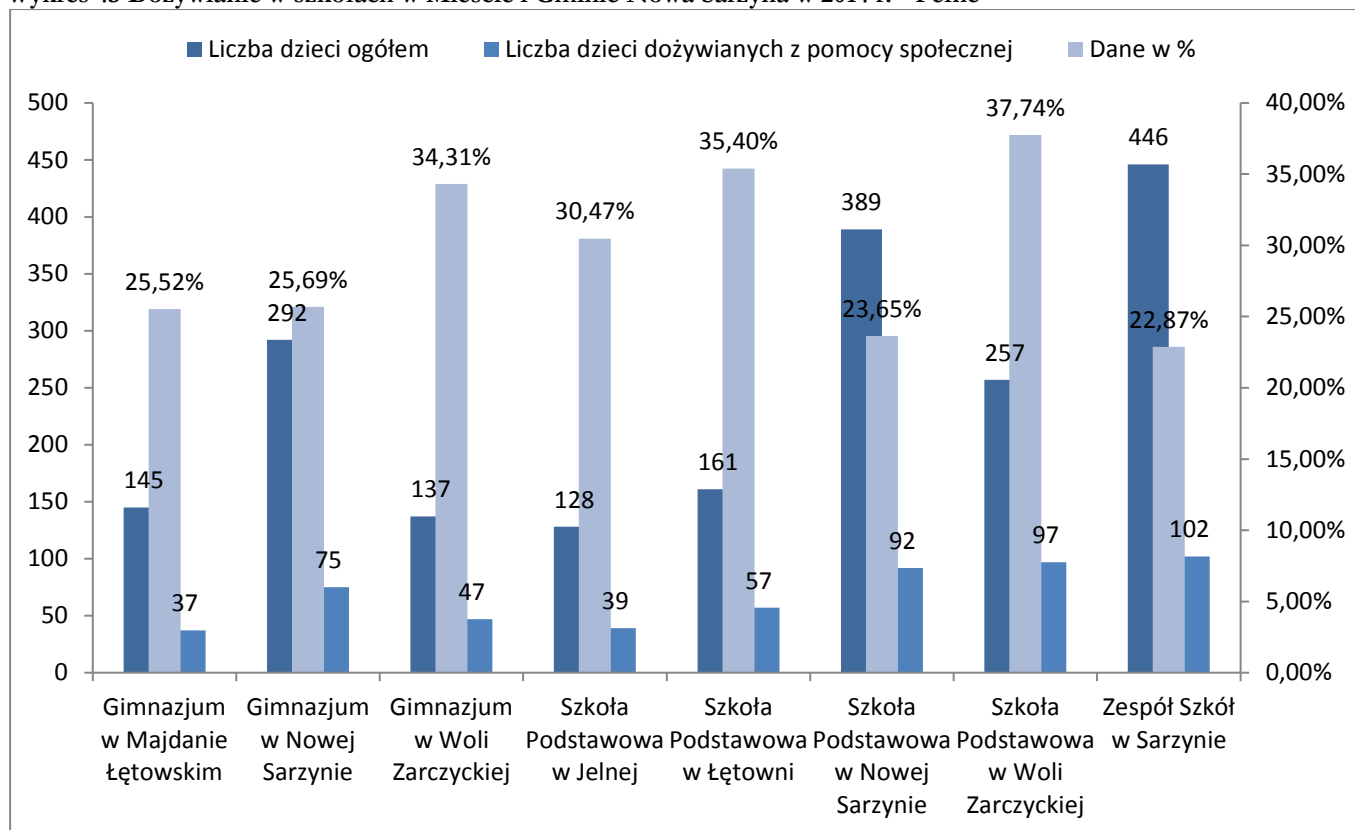
Tabela 55 Dożywianie w szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Nazwa Szkoły	Liczba dzieci ogółem	Dane dotyczące ilości dzieci korzystających z dożywiania		Rodzaj posiłku
		Liczba dzieci dożywianych z pomocy społecznej	Dane w %	
Gimnazjum w Majdanie Łętowskim	145	37	25,52	Pełny obiad
Gimnazjum w Nowej Sarzynie	292	75	25,69	Pełny obiad
Gimnazjum w Woli Zarczyckiej	137	47	34,31	Pełny obiad
Szkoła Podstawowa w Jelnej	128	39	30,47	Pełny obiad
Szkoła Podstawowa w Łętowni	161	57	35,40	Pełny obiad
Szkoła Podstawowa w Nowej Sarzynie	389	92	23,65	Pełny obiad
Szkoła Podstawowa w Rudzie Łańcuckiej	106	36	33,96	Jedno danie gorące
Szkoła Podstawowa w Tarnogórze	103	33	32,04	Jedno danie gorące
Szkoła Podstawowa w Woli Zarczyckiej	257	97	37,74	Pełny obiad
Szkoła Podstawowa w Wólce Łętowskiej	64	7	10,94	Jedno danie gorące
Zespół Szkół w Sarzynie	446	102	22,87	Pełny obiad
Razem	2 228	622	27,92	x

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

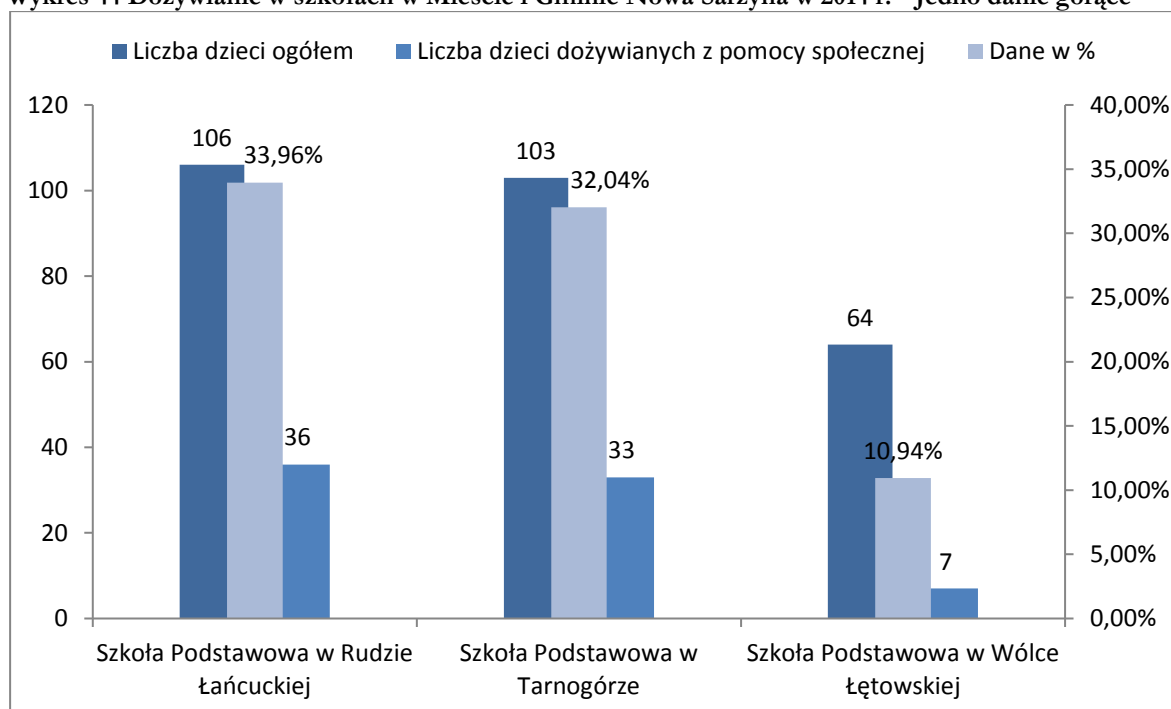
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 43 Dożywianie w szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r. - Pełne

Największy odsetek dzieci korzystających z pełnych posiłków w ramach programu dożywiania odnotowano w 2014 r. w Szkole Podstawowej w Woli Zarczyckiej oraz w Szkole Podstawowej w Łętowni i Gimnazjum w Woli Zarczyckiej. Najmniejszy procent dzieci objętych dożywianiem uczęszczał do Zespołu Szkół w Sarzynie oraz Szkoły Podstawowej w Nowej Sarzynie. Należy podkreślić że w każdej placówce zapewniono dzieciom ciepły posiłek.

Wykres 44 Dożywianie w szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r. - Jedno danie gorące

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

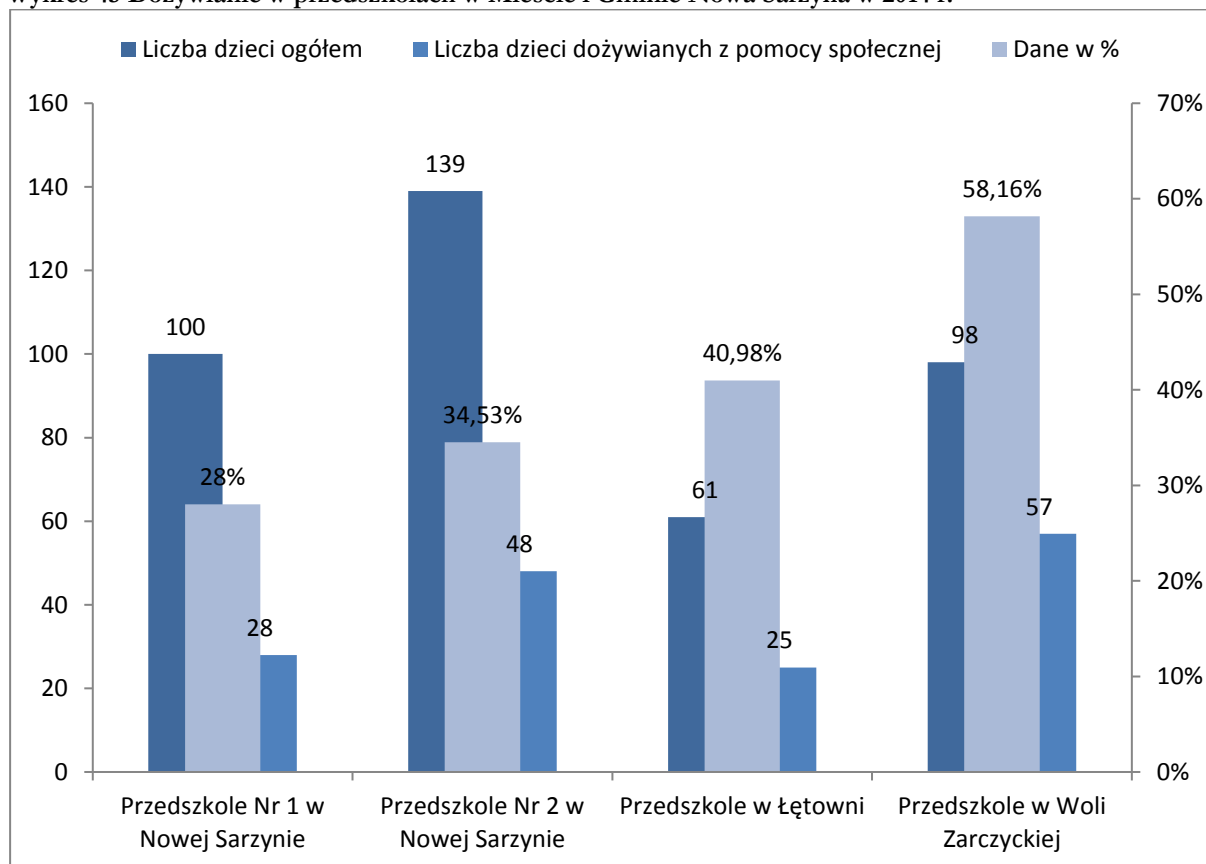
Największy procent dzieci korzystających z dożywiania w formie jednego ciepłego dania odnotowano w Szkole Podstawowej w Rudzie Łańcuckiej, natomiast najmniejszy w Szkole Podstawowej w Wólce Łętowskiej.

Tabela 56 Dożywianie w przedszkolach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Nazwa Przedszkola	Liczba dzieci ogółem	Dane dotyczące ilości dzieci korzystających z dożywiania w ramach pomocy społecznej		Rodzaj posiłku
		Liczba dzieci dożywianych z pomocy społecznej	Dane w %	
Przedszkole Nr 1 w Nowej Sarzynie	100	28	28,00	Pełny obiad
Przedszkole Nr 2 w Nowej Sarzynie	139	48	34,53	Pełny obiad
Przedszkole w Łętowni	61	25	40,98	Pełny obiad
Przedszkole w Woli Zarczyckiej	98	57	58,16	Pełny obiad
Razem	398	158	39,70	x

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

Wykres 45 Dożywianie w przedszkolach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Ponadto w 2014 r. 195 dzieci dożywianych było w 30 szkołach z poza terenu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna oraz 4 dzieci w Niepublicznym Ośrodku Rewalidacyjno – Wychowawczym Stowarzyszenia „Integracja bez granic” w Nowej Sarzynie.

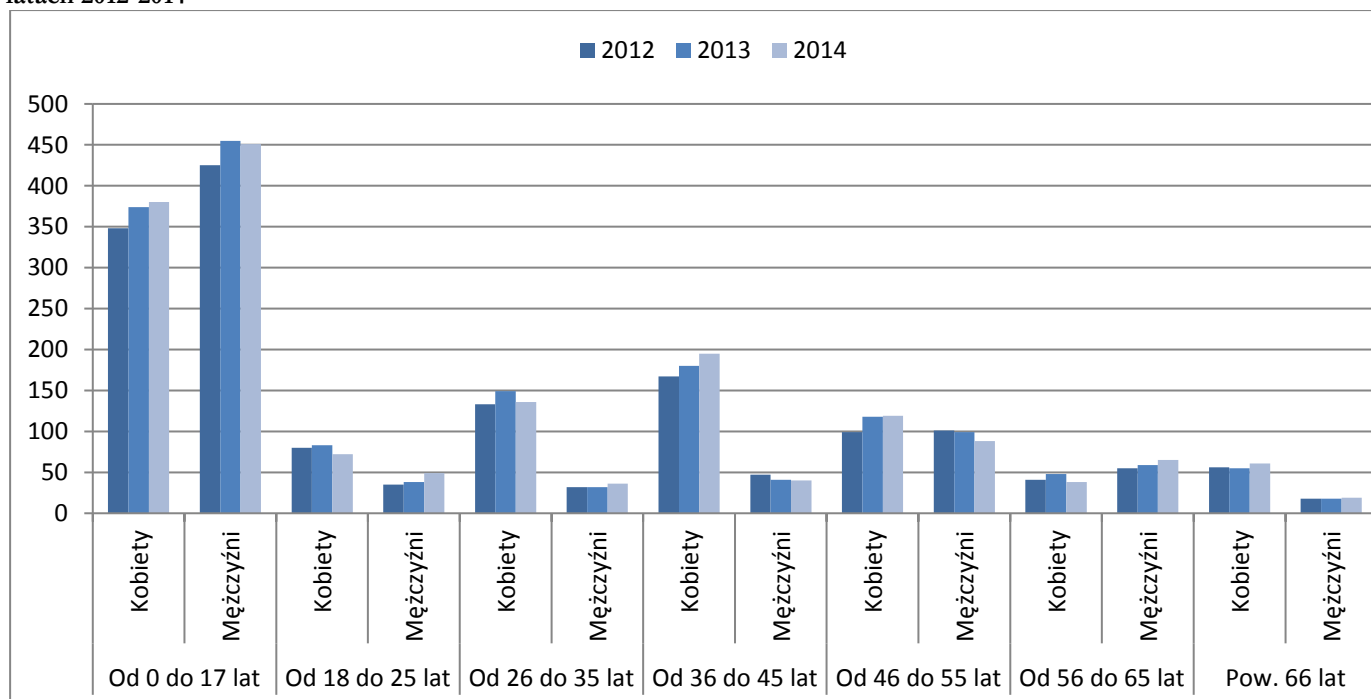
C. Klienci- sytuacja rodzinna, finansowa, mieszkaniowa

Tabela 57 Przekrój wiekowy osób, którym przyznano świadczenie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Przekrój wiekowy		2012	2013	2014
Od 0 do 17 lat	Kobiety	348	374	380
	Mężczyźni	425	455	451
Od 18 do 25 lat	Kobiety	80	83	72
	Mężczyźni	35	38	49
Od 26 do 35 lat	Kobiety	133	149	136
	Mężczyźni	32	32	36
Od 36 do 45 lat	Kobiety	167	180	195
	Mężczyźni	47	41	40
Od 46 do 55 lat	Kobiety	99	118	119
	Mężczyźni	101	99	88
Od 56 do 65 lat	Kobiety	41	48	38
	Mężczyźni	55	59	65
Pow. 66 lat	Kobiety	56	55	61
	Mężczyźni	18	18	19
Razem		1 637	1 749	1 749

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

Wykres 46 Przekrój wiekowy osób, którym przyznano świadczenie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

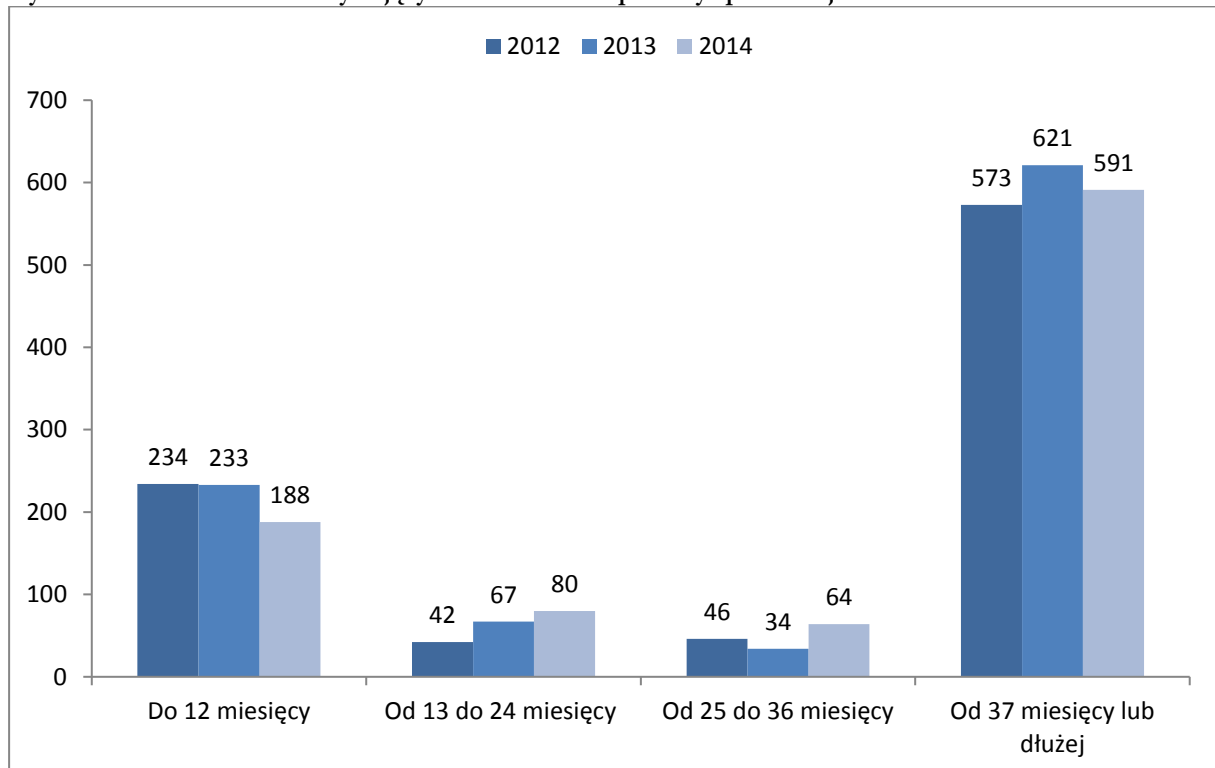
W latach 2012-2014 odnotowano systematyczny wzrost liczby kobiet w wieku 0-17 oraz 36-55 lat korzystających z przyznania świadczeń w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna. Zmniejszyła się natomiast liczba mężczyzn korzystających z tego typu pomocy w wieku 36-55 lat. Zarówno kobiety jak i mężczyźni w wieku do 17 roku życia stanowili na przestrzeni tych lat głównych beneficjentów świadczeń.

Tabela 58 Okres korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2014

Okres korzystania z pomocy	Rok					
	2012		2013		2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Do 12 miesięcy	234	340	233	375	188	302
Od 13 do 24 miesięcy	42	98	67	130	80	177
Od 25 do 36 miesięcy	46	114	34	90	64	146
Od 37 miesięcy lub dłużej	573	1 085	621	1 154	591	1 124
Razem	895	1 637	955	1 749	923	1 749

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

Wykres 47 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2014

Najwięcej rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2015 to rodziny otrzymujące pomoc przez okres równy lub dłuższy niż 37 miesięcy. Odnotowano stały wzrost liczby rodzin przyjmujących świadczenia przez czas od 13 do 24 miesięcy. Liczba rodzin objętych świadczeniami przez okres poniżej jednego roku zmniejszyła się wyraźnie w 2014 r.

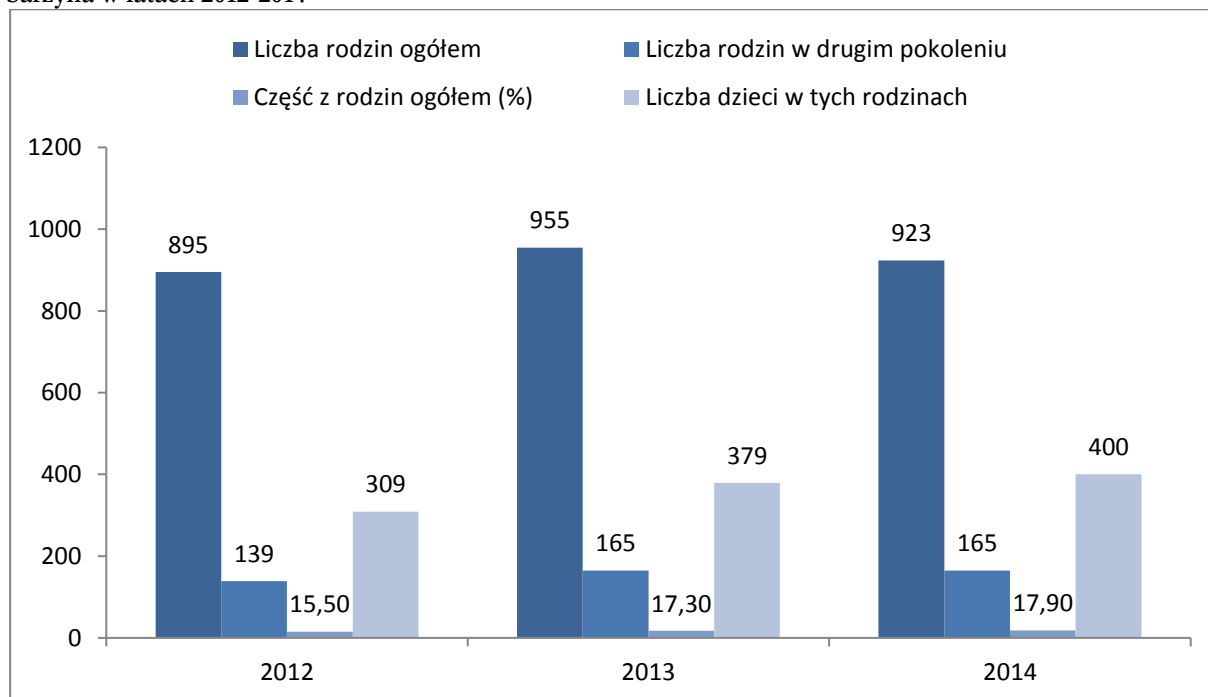
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 59 Liczba rodzin korzystających w drugim pokoleniu z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba rodzin w drugim pokoleniu	%	Liczba dzieci w tych rodzinach
2012	895	139	15,5 %	309
2013	955	165	17,3 %	379
2014	923	165	17,9 %	400

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 48 Liczba rodzin korzystających w drugim pokoleniu z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W latach 2012-2014 wzrosła liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w drugim pokoleniu. Wzrost odnotowano także na przełomie 2012/2013 roku w kwestii liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w drugim pokoleniu.

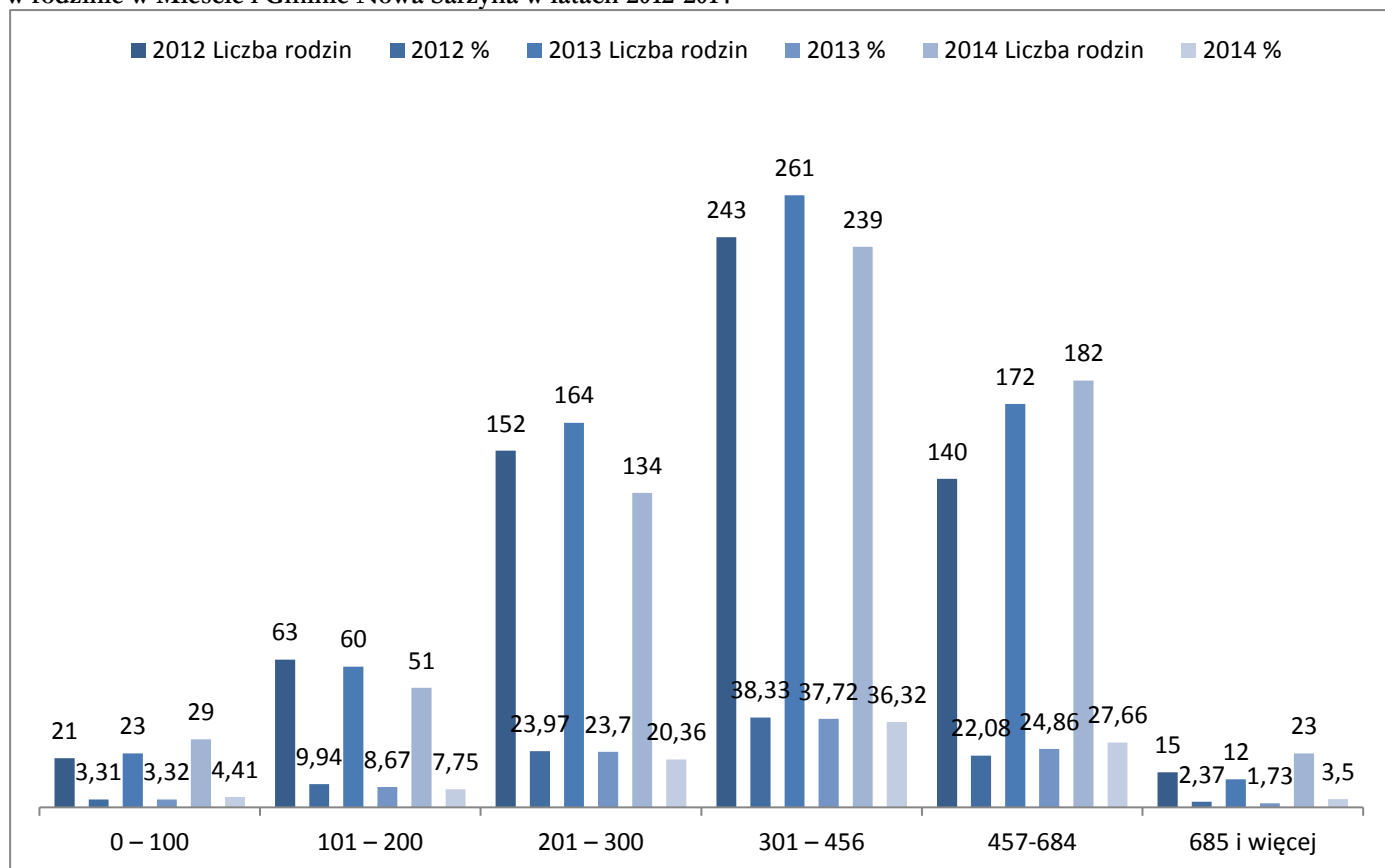
Tabela 60 Poziom dochodów rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Kwota dochodu w złotych na osobę w rodzinie	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%
	2012		2013		2014	
0 – 100	21	3,31	23	3,32	29	4,41
101 – 200	63	9,94	60	8,67	51	7,75
201 – 300	152	23,97	164	23,70	134	20,36
301 – 456	243	38,33	261	37,72	239	36,32
457-684	140	22,08	172	24,86	182	27,66
685 i więcej	15	2,37	12	1,73	23	3,50
Razem	634	100,00	692	100,00	658	100,00

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 49 Poziom dochodów rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Najwięcej rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej miała dochody na poziomie 301-456zł w przeliczeniu na osobę w rodzinie. Odnotowano również wzrost liczby rodzin z dochodami między 457zł, a 684zł w latach 2012-2014. Najmniejszy odsetek rodzin korzystających ze świadczeń w tym okresie stanowią rodziny z dochodami powyżej 685zł na osobę. Biorąc pod uwagę, że rodziny o najniższych dochodach mają większości niskie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

wykształcenie – dzieci z tych środowisk są narażone również na korzystanie z pomocy społecznej i trudności wyjścia z tej sytuacji.

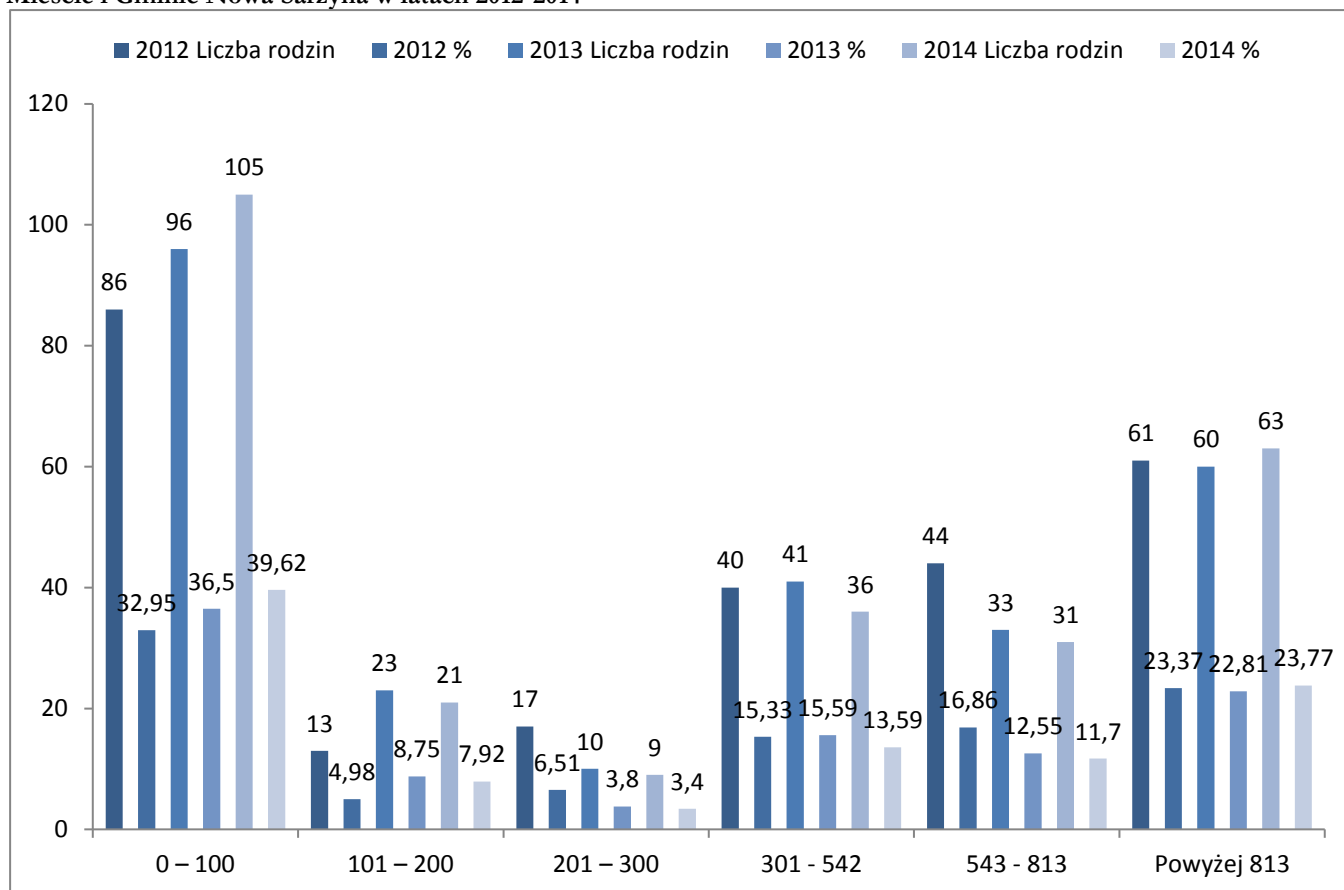
Tabela 61 Dochody osób samotnie gospodarujących objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Okres korzystania z pomocy	Rok					
	2012		2013		2014	
	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%
Kwota dochodu						
Od 0 do 100 zł	86	32,95	96	36,50	105	39,62
Od 101 do 200 zł	13	4,98	23	8,75	21	7,92
Od 201 – 300 zł	17	6,51	10	3,80	9	3,40
Od 301 – 542zł	40	15,33	41	15,59	36	13,59
Od 543 – 813 zł	44	16,86	33	12,55	31	11,70
Powyżej 813	61	23,37	60	22,81	63	23,77
Razem	261	100,00	263	100,00	265	100,00

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 50 Dochody osób samotnie gospodarujących objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Największa liczba rodzin samotnie gospodarujących korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna posiada dochody poniżej 100zł na osobę w rodzinie i liczba ta systematycznie wzrastała w latach 2012-2014. Natomiast najmniej rodzin korzystających ze świadczeń miała dochody między 201zł a 300zł na osobę w rodzinie.

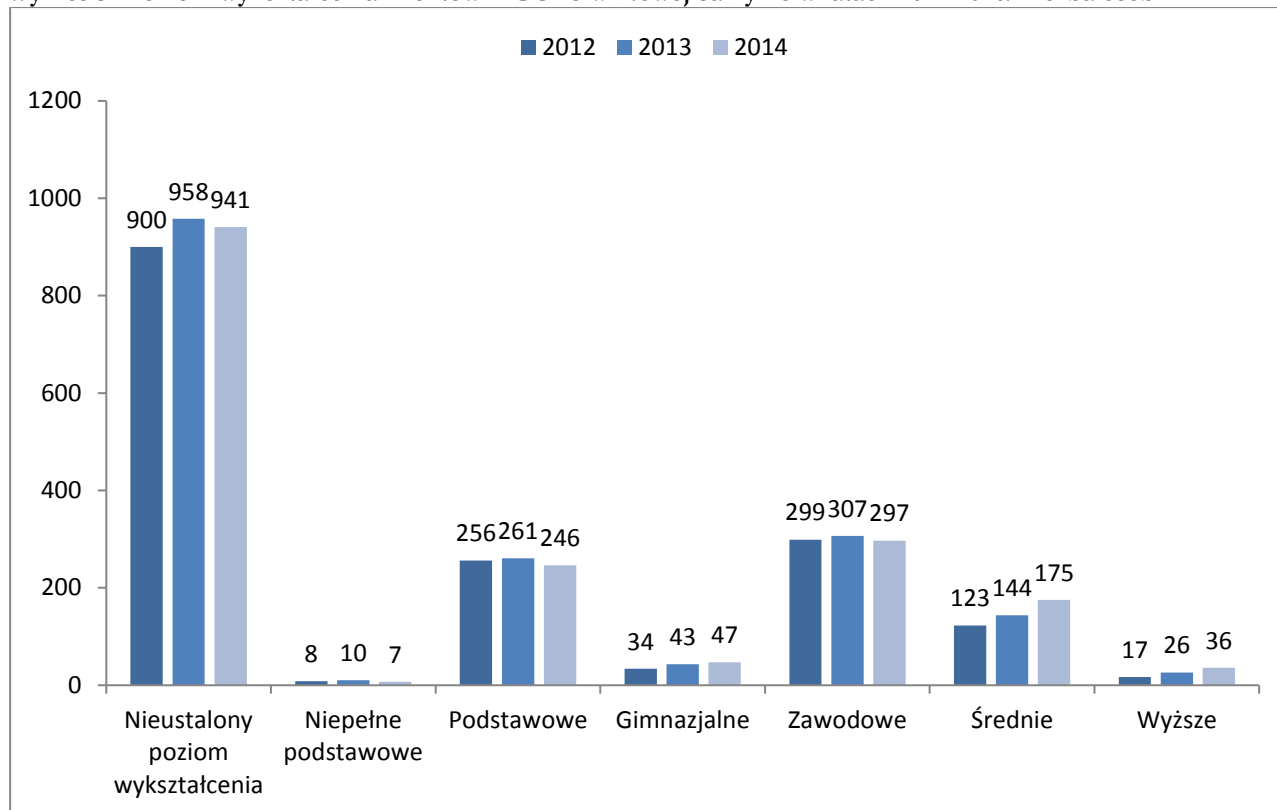
Tabela 62 Poziom wykształcenia klientów MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014

Wykształcenie	Liczba osób					
	2012	%	2013	%	2014	%
Nieustalony poziom wykształcenia	900	54,98	958	54,77	941	53,80
Niepełne podstawowe	8	0,49	10	0,57	7	0,40
Podstawowe	256	15,64	261	14,92	246	14,07
Gimnazjalne	34	2,08	43	2,46	47	2,69
Zawodowe	299	18,27	307	17,55	297	16,98
Średnie	123	7,5	144	8,24	175	10,00
Wyższe	17	1,04	26	1,49	36	2,06
Razem	1637	100 %	1749	100 %	1749	100 %

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

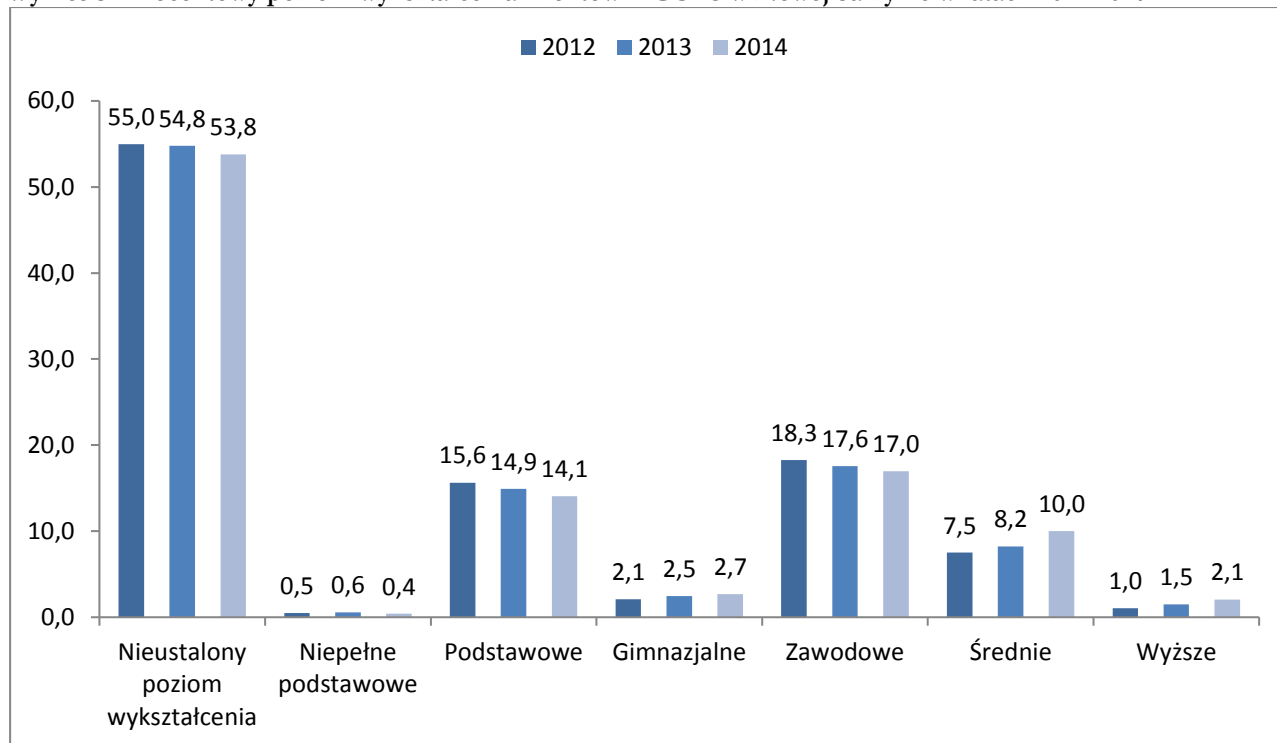
Wykres 51 Poziom wykształcenia klientów MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014: Liczba osób

Największa liczba klientów MGOPS w Nowej Sarzynie nie ma ustalonego poziomu wykształcenia lub też ma wykształcenie zawodowe i podstawowe. W latach 2012-2014 odnotowano wzrost liczby osób będących klientami MGOPS, które deklarowały wyższe wykształcenie. Niepokojące jest, że ponad 70% klientów ma wykształcenie nie wyższe niż gimnazjalne. Osoby takie nie stanowią pozytywnych wzorców co do aspiracji życiowych dzieci. Stąd ważna rola systemu oświaty i instytucji wspierających np. świetlic.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 52 Procentowy poziom wykształcenia klientów MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014

Największa liczba klientów MGOPS w Nowej Sarzynie nie ma ustalonego poziomu wykształcenia lub też ma wykształcenie zawodowe i podstawowe. W latach 2012-2014 odnotowano wzrost liczby osób będących klientami MGOPS, które deklarowały wyższe wykształcenie.

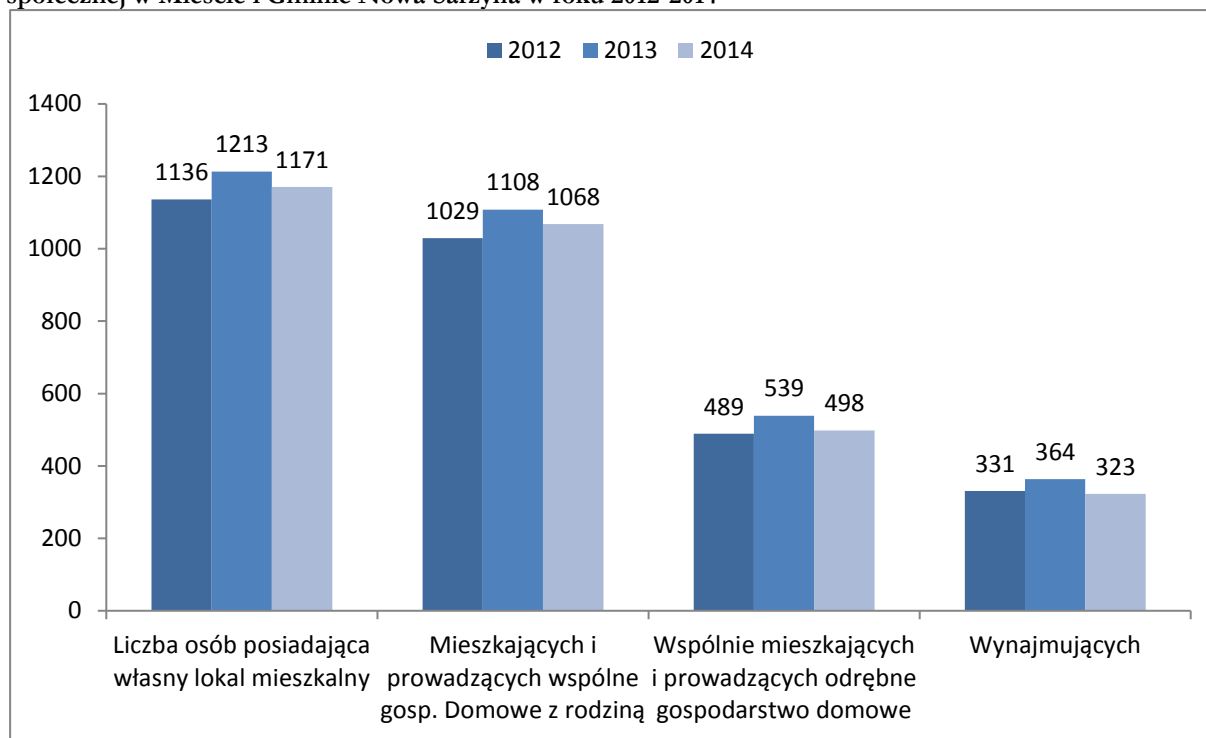
Tabela 63 Warunki mieszkaniowe w rodzinach osób, którym przyznano decyzją świadczenie

Liczba osób posiadająca własny		Mieszkających i prowadzących wspólne gosp. domowe z rodziną	Wspólnie mieszkających i prowadzących odrębne gospodarstwo domowe	Wynajmujących
rok	lokal mieszkalny	lokal mieszkalny	lokal mieszkalny	lokal mieszkalny
2012	1136	1029	489	331
2013	1213	1108	539	364
2014	1171	1068	498	323

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 53 Warunki mieszkaniowe w rodzinach osób, którym przyznano decyzją świadczenie z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2012-2014

W roku 2013 odnotowano wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w porównaniu do roku 2012 i miało to miejsce niezależnie od warunków mieszkaniowych tych rodzin. Najmniejsza liczba rodzin korzystających ze świadczeń wynajmowała lokal, natomiast najwięcej rodzin posiadało własny lokal mieszkalny.

Tabela 64 Wyposażenie mieszkań klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2013-2014

Liczba osób i rodzin posiadających w mieszkaniu/domu									
Rok	Wodę bieżącą zimną	Wodę bieżącą ciepłą	Łazienka	Wc	Ogrzewanie			Gaz	Telefon
					CO	Piece	Elektryczne		
2013	1668	1563	1727	1538	1177	435	108	1445	1640
2014	1665	1563	1461	1478	1198	397	122	1447	1606

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 54 Wyposażenie mieszkań klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

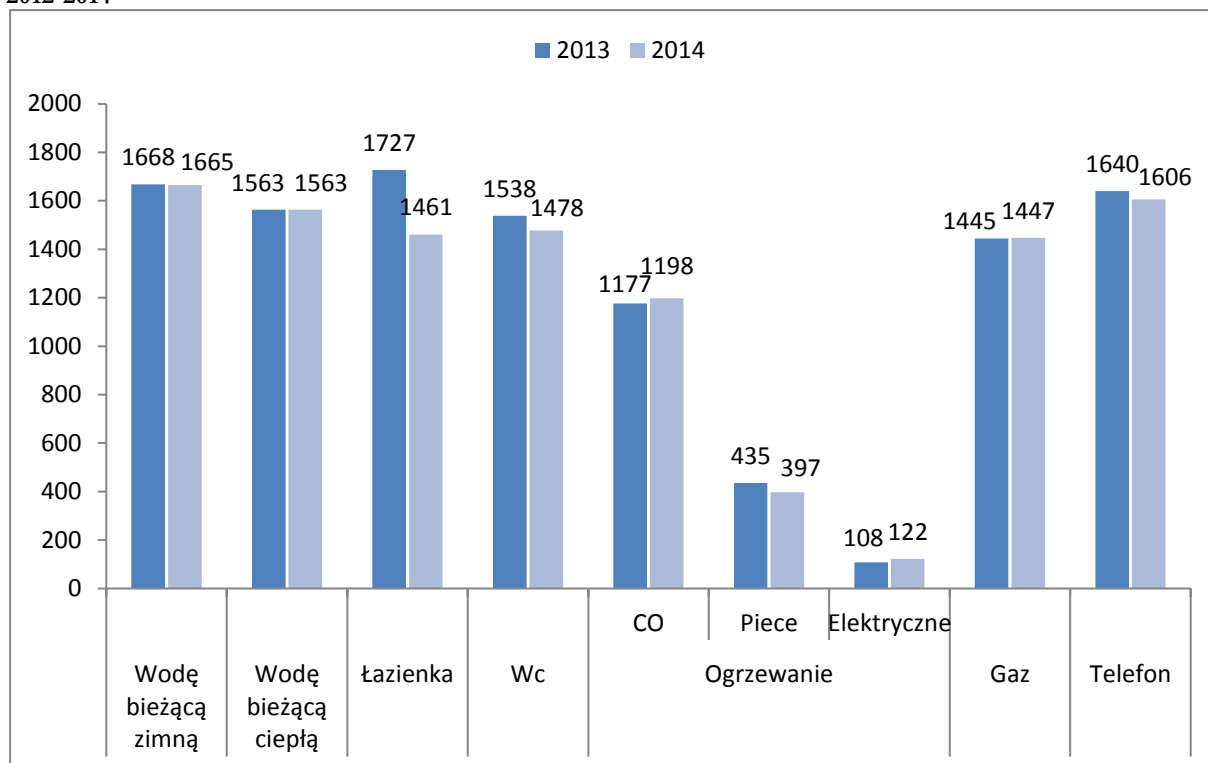
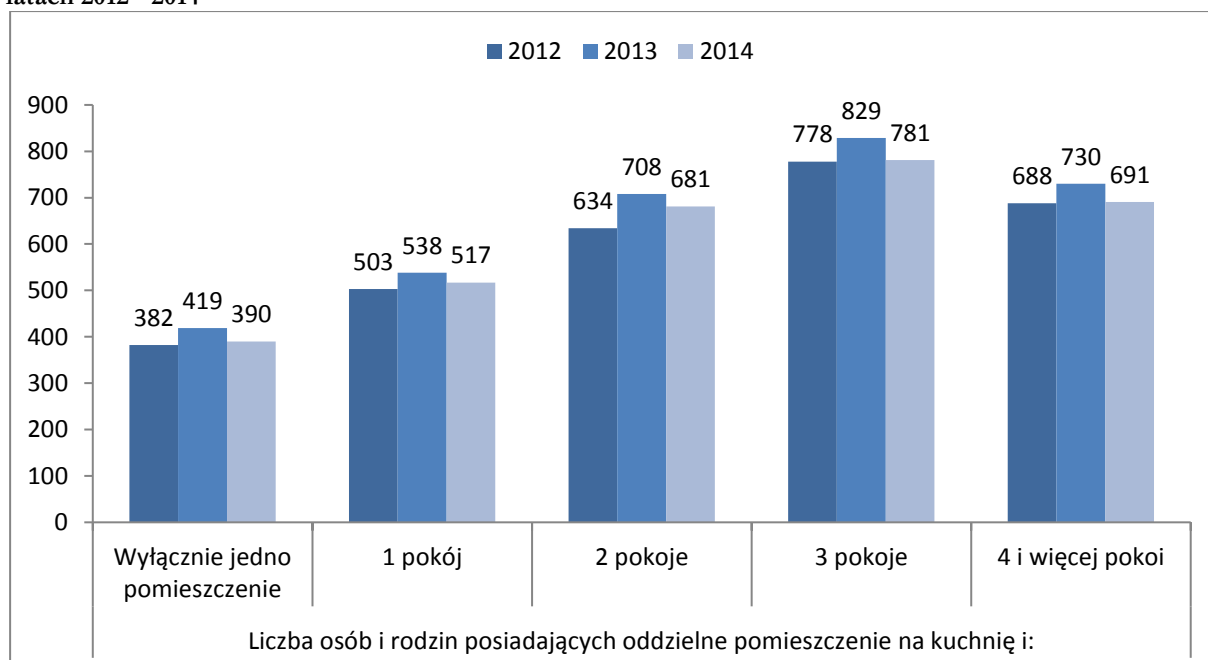

Tabela 65 Ilość pomieszczeń mieszkań klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014

Liczba osób i rodzin posiadających oddzielne pomieszczenie na kuchnię i:					
Rok	Wyłącznie jedno pomieszczenie	1 pokój	2 pokoje	3 pokoje	4 i więcej pokoi
2012	382	503	634	778	688
2013	419	538	708	829	730
2014	390	517	681	781	691

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 55 Ilość pomieszczeń mieszkań klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014

W roku 2013 odnotowano wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w porównaniu do roku 2012 i miało to miejsce niezależnie od warunków mieszkaniowych tych rodzin. Najwięcej rodzin będących klientami pomocy społecznej ma mieszkania trzypokojowe, natomiast najmniej dysponuje tylko jednym pomieszczeniem. Niemniej aż ponad 900 osób dysponuje nie więcej niż dwoma pomieszczeniami co określane jest pojęciem getta mieszkaniowego i w sytuacji posiadania dzieci znacznie utrudnia ich wychowanie i zabezpieczenie odpowiednich warunków nauki.

2.2 BEZROBOCIE

Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Bezrobocie występuje wówczas, gdy liczba osób poszukujących pracy jest większa niż liczba ludzi zdolnych do pracy, chcących pracować i akceptujących istniejący poziom wynagrodzeń, pozostaje bez pracy. Przyczyna dużego wzrostu bezrobocia stała się recesja ekonomiczna, niedostosowanie kwalifikacji osób poszukujących pracy do ofert rynku pracy, wprowadzenie nowych technologii oszczędzających pracę ludzką, restrukturyzacja przemysłu

Stopa bezrobocia w Polsce na dzień 31.12. 2014 wynosiła 11,5%, w województwie podkarpackim 14,8%, w powiecie leżajskim - 18,8%

Skutkami bezrobocia dla większości osób bezrobotnych są: pogorszenie standardu życia, izolacja społeczna, problemy z zagospodarowaniem wolnego czasu, zaniechanie uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym. Skutkiem bezrobocia jest również wzrost przestępczości i pogłębiający się niedostatek. Bezrobocie w Polsce można nazwać zjawiskiem masowym, ponieważ ciągle ono wzrasta. Wielu ludzi w Polsce traci prace i nie ma szansy na znalezienie nowej.

Bezrobotnych z Miasta i Gminy Nowa Sarzyna obsługuje Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku. Bezrobocie na terenie w miasta i gminy jest niższe niż w innych gminach województwa. Wynika to w dużej mierze z funkcjonowania na terenie miasta dużego zakładu produkcyjnego, który gwarantuje możliwość zatrudnienia w miejscu zamieszkania. Sytuacja w dziedzinie bezrobocia nie jest stabilna, wyraźnie obserwuje się wahania w poszczególnych latach. Ogólnie nie mają one dużej tendencji spadkowej. Bezrobocie dotyka ludzi młodych, zarówno wiekiem jak i stażem pracy. Wśród nowo rejestrowanych bezrobotnych duży procent stanowią absolwenci, w tym z wykształceniem wyższym. Duży procent bezrobotnych to osoby z wykształceniem zawodowym i podstawowym znacznie trudniej dostosowujące się do potrzeb rynku pracy.

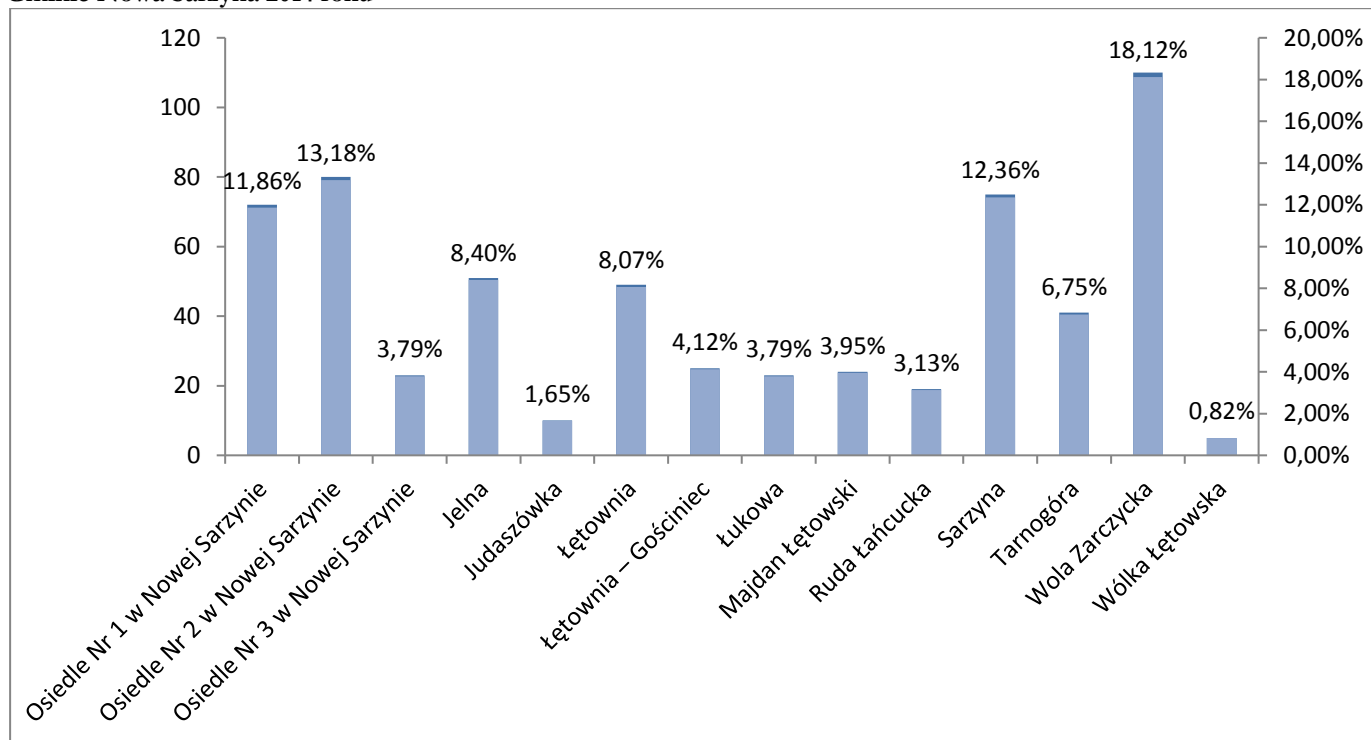
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 66 Liczba rodzin klientów pomocy społecznej, w których wystąpił problem bezrobocia w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna 2014 roku

Nazwa osiedla, sołectwa	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	
	Liczba rodzin	%
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	72	11,9%
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	80	13,2%
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	23	3,8%
Jelna	51	8,4%
Judaszówka	10	1,7%
Łętownia	49	8,1%
Łętownia – Gościniec	25	4,1%
Łukowa	23	3,8%
Majdan Łętowski	24	4,0%
Ruda Łańcucka	19	3,1%
Sarzyna	75	12,4%
Tarnogóra	41	6,8%
Wola Zarczycka	110	18,1%
Wólka Łętowska	5	0,8%
Razem	607	100%

Zródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPIPS-03 i POMOST-u

Wykres 56 Liczba rodzin klientów pomocy społecznej, w których wystąpił problem bezrobocia w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna 2014 roku

Problem bezrobocia w 2014 r. dotyczył w największym stopniu rodzin korzystających z pomocy społecznej zamieszkujących Wolę Zarczycką. Natomiast najmniejszy odsetek rodzin dotkniętych bezrobociem odnotowano w Wólce Łętowskiej.

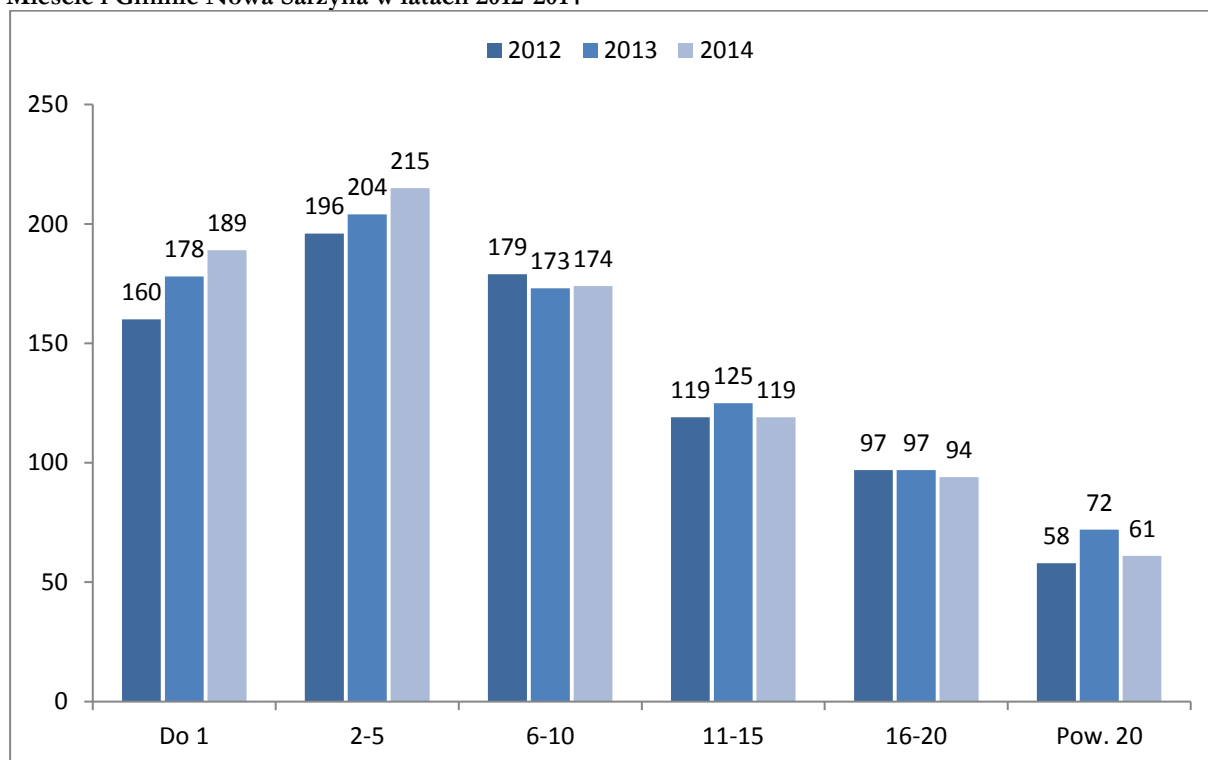
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 67 Struktura bezrobotnych klientów pomocy społecznej według czasu pozostawania bez pracy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	Czas pozostawania bez pracy w latach					
	Do 1	2-5	6-10	11-15	16-20	Pow. 20
2012	160	196	179	119	97	58
2013	178	204	173	125	97	72
2014	189	215	174	119	94	61

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 57 Struktura bezrobotnych klientów pomocy społecznej według czasu pozostawania bez pracy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W latach 2012-2014 odnotowano stopniowy wzrost liczby bezrobotnych klientów pomocy społecznej pozostających bez pracy przez okres nie dłuższy niż 5 lat. Liczba osób pozostających bez pracy przez 16-20 lat pozostawała w tym czasie na porównywalnym poziomie, natomiast ilość osób bezrobotnych przez 6-10 lat nieznacznie zmniejszyła się. Niepokojące jest, że ponad 600 osób pozostaje bez pracy powyżej 2 lat, a ponad 400 więcej niż 6 lat.

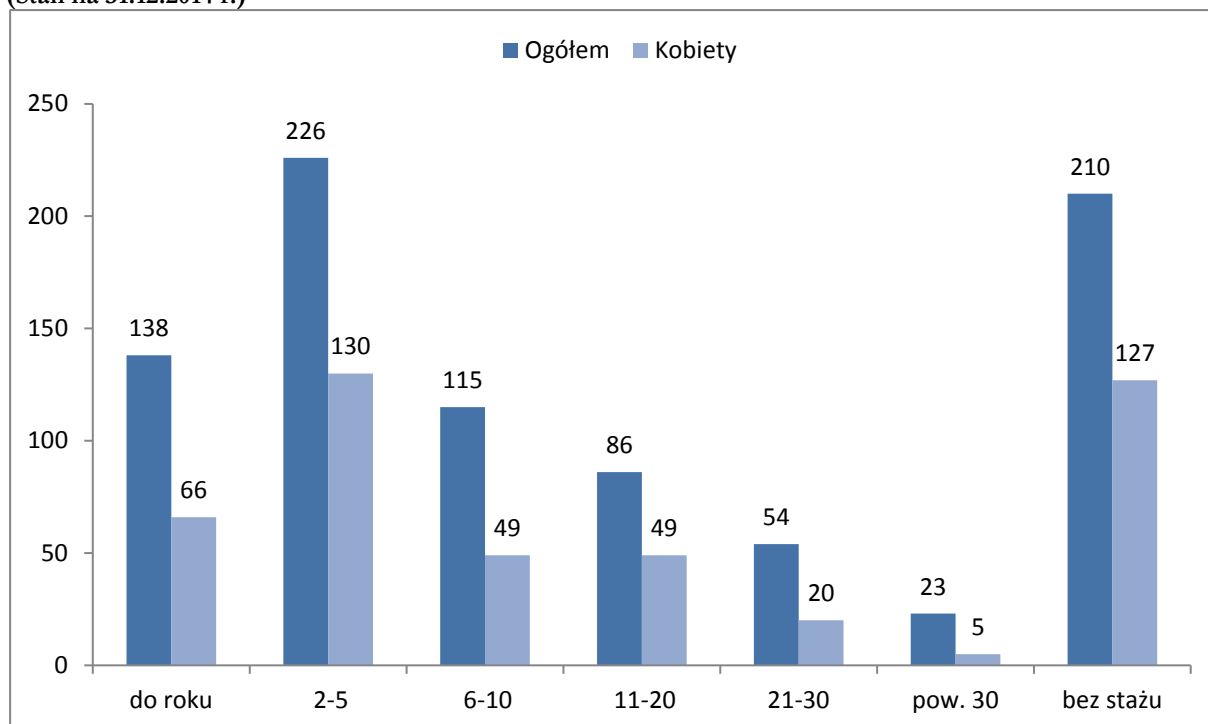
Tabela 68 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według stażu pracy (Stan na 31.12.2014 r.)

Staż pracy	do roku	2-5	6-10	11-20	21-30	pow. 30	bez stażu
Ogółem	138	226	115	86	54	23	210
Kobiety	66	130	49	49	20	5	127

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 58 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według stażu pracy (Stan na 31.12.2014 r.)

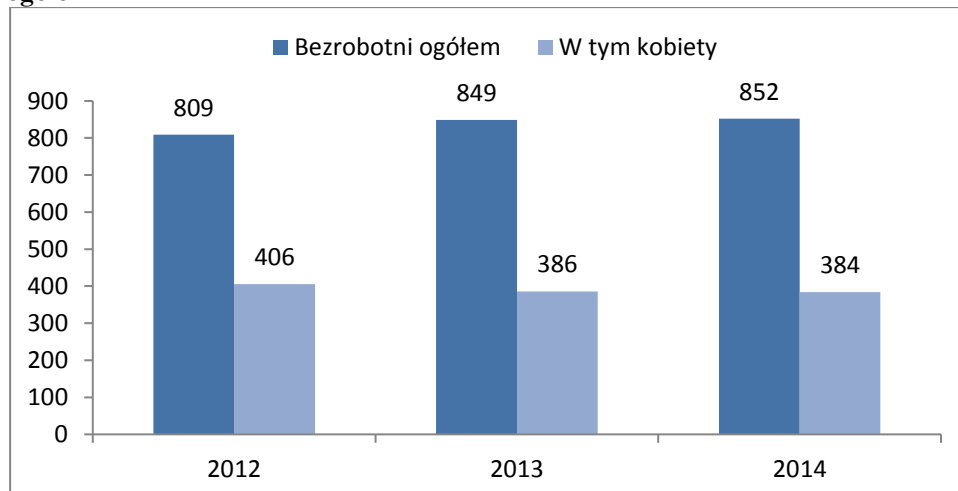
Pod koniec 2014 r. bezrobotne kobiety stanowiły ponad połowę osób niezatrudnionych bez stażu pracy. Znaczącą liczbę stanowiły osoby bez żadnego stażu pracy. Dla nich należy organizować staże, roboty publiczne lub prace interwencyjne.

Tabela 69 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	Bezrobotni		Z prawem do zasiłku		Bez prawa do zasiłku			
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety		
				%		%		
2012	809	406	136	16,81	49	673	83,19	357
2013	849	386	150	17,67	38	699	82,33	348
2014	852	384	148	17,37	37	704	82,63	347

Źródło: Opracowanie własne

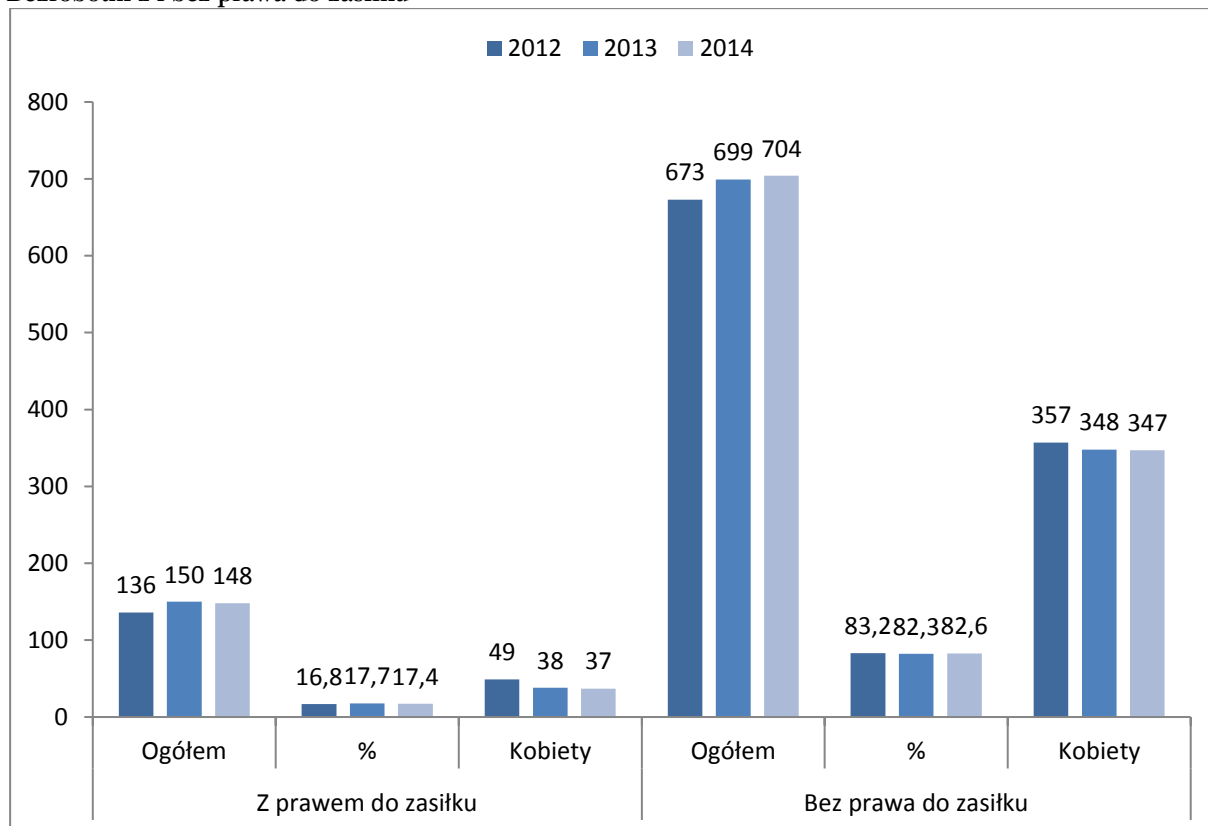
Wykres 59 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014: ogółem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

W 2012 r. kobiety stanowiły około połowę osób bezrobotnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna. W latach 2013-2014 odsetek ten zmniejszył się, natomiast wzrosła liczba bezrobotnych mężczyzn. Ponad 80% osób nie miało prawa do zasiłku dla bezrobotnych, co w dużej części uzależniało ich od pomocy społecznej.

Wykres 60 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014: Bezrobotni z i bez prawa do zasiłku

W latach 2012-2014 odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych, w tym szczególnie wyraźny wzrost liczby osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku. Natomiast ilość kobiet bezrobotnych zmniejszyła się w tym okresie.

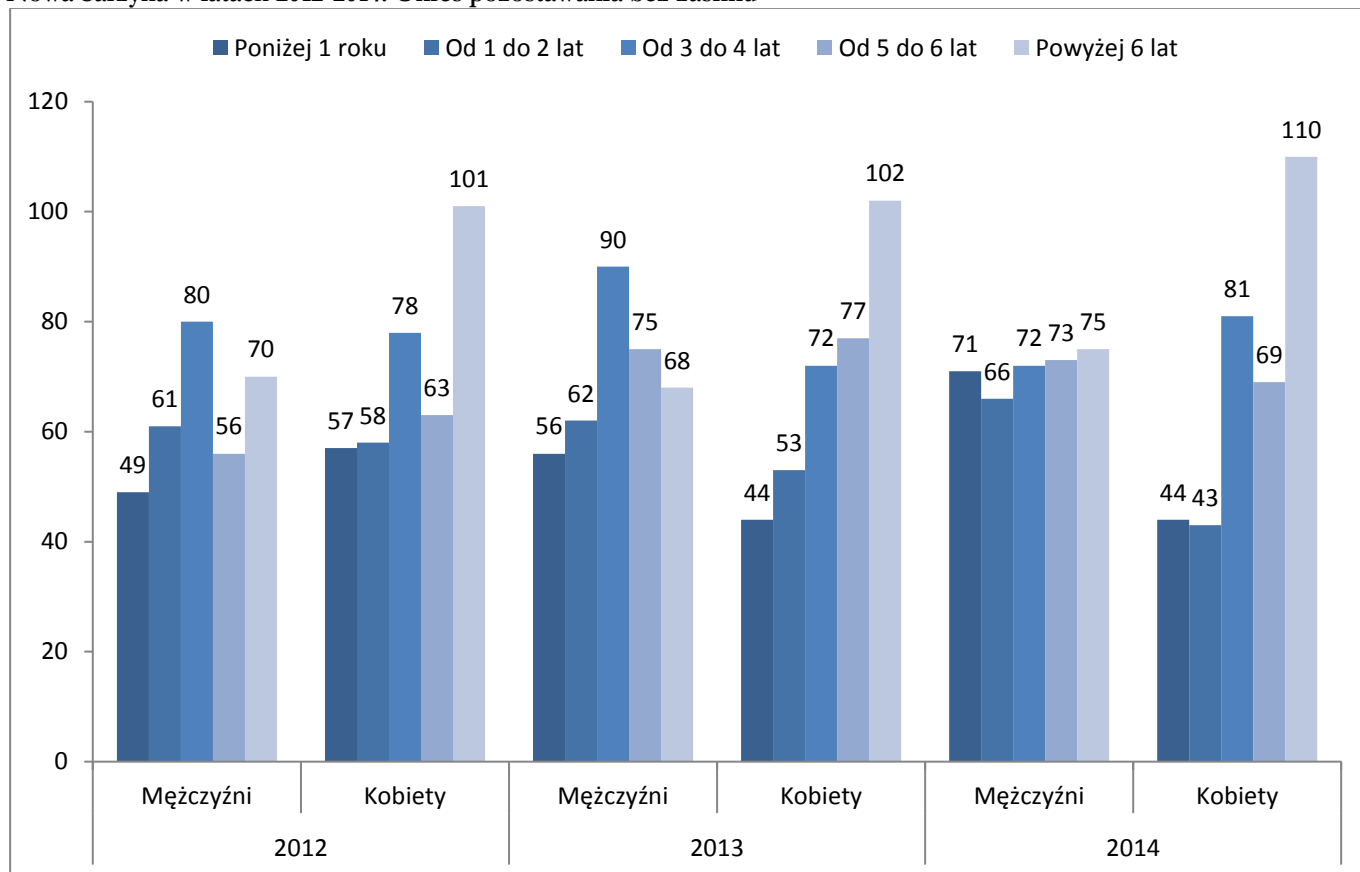
Tabela 70 Osoby z rodzin korzystających z pomocy pozostające bez prawa do zasiłku w Mieście

Okres pozostawania bez zasiłku	2012		2013		2014	
	M	K	M	K	M	K
Poniżej 1 roku	49	57	56	44	71	44
Od 1 do 2 lat	61	58	62	53	66	43
Od 3 do 4 lat	80	78	90	72	72	81
Od 5 do 6 lat	56	63	75	77	73	69
Powyżej 6 lat	70	101	68	102	75	110

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 61 Osoby z rodzin korzystających z pomocy pozostające bez prawa do zasiłku w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014: Okres pozostawania bez zasiłku

W Mieście i Gminie Nowa Sarzyna najwięcej osób korzystających z pomocy pozostających bez prawa do zasiłku to kobiety bezrobotne przez okres powyżej 6 lat. W latach 2012-2014 liczba takich osób nieznacznie wzrosła. Najmniej osób bez prawa do zasiłku odnotowano wśród mężczyzn i kobiet pozostających bez pracy przez czas krótszy niż dwa lata.

Tabela 71 Zjawisko bezrobocia w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 – 2014

Rok	Liczba bezrobotnych (w tym również dorosłe dzieci w rodzinie)				Liczba bezrobotnych		Liczba rodzin w których	
	Kobiety		Mężczyźni		Kobiet	Mężczyźni	Obydwoje	Jedno z
	Ogółem	Samotne	Ogółem	samotni	Z prawem do zasiłku	Bez praw do zasiłku	Małżonkowie są bezrobotni	Małżonkowie jest bezrobotne
2012	406	32	403	39	49	316	176	333
2013	386	42	463	48	38	351	172	329
2014	384	44	468	50	37	357	158	326

Źródło: Opracowanie własne

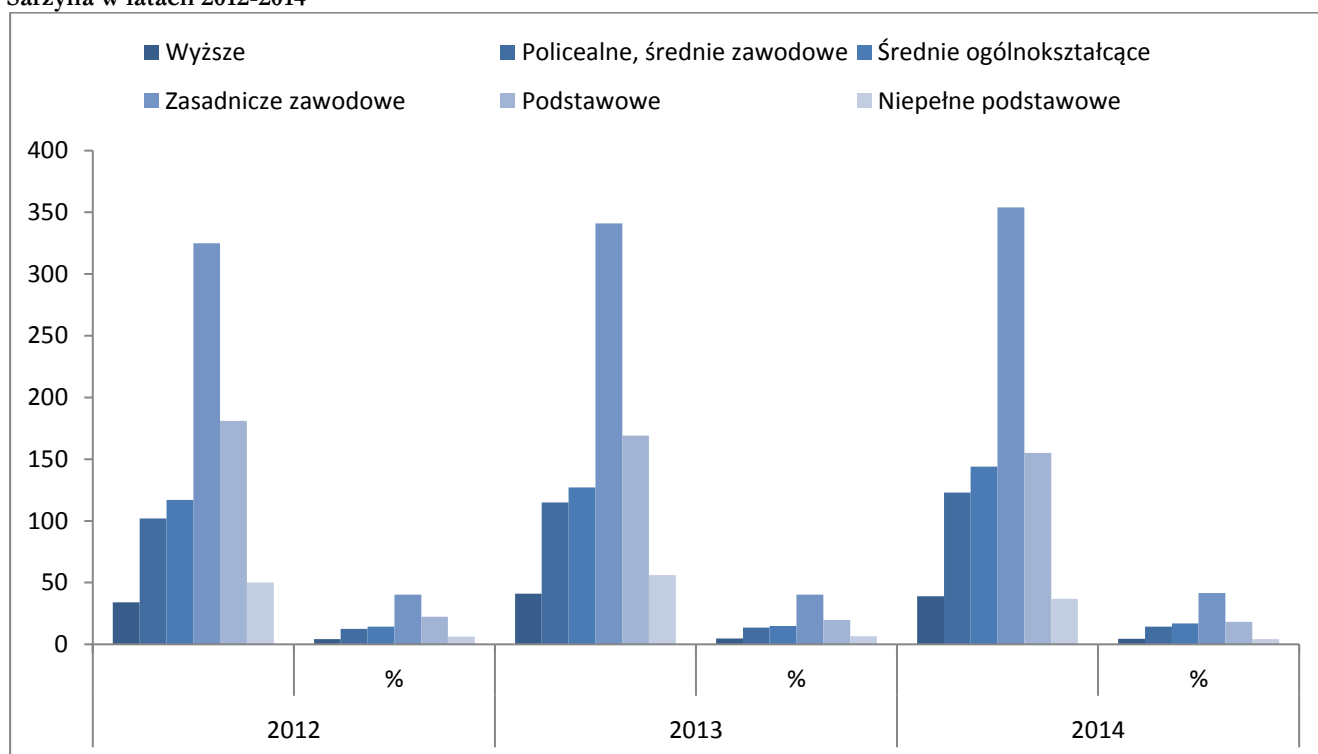
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 72 Struktura wykształcenia bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wykształcenie	2012		2013		2014	
		%		%		%
Wyższe	34	4,20	41	4,83	39	4,58
Policealne, średnie zawodowe	102	12,61	115	13,55	123	14,44
Średnie ogólnokształcące	117	14,46	127	14,96	144	16,90
Zasadnicze zawodowe	325	40,17	341	40,16	354	41,55
Podstawowe	181	22,37	169	19,90	155	18,19
Niepełne podstawowe	50	6,19	56	6,60	37	4,34
Razem	809	100	849	100	852	100

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 62 Struktura wykształcenia bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Największa liczba osób pozostających bez pracy to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Natomiast najmniejszy procent osób bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym i niepełnym podstawowym. Natomiast ponad 22% klientów posiadało wykształcenie nie wyższe niż podstawowe, a ponad 64% nie wyższe niż zawodowe.

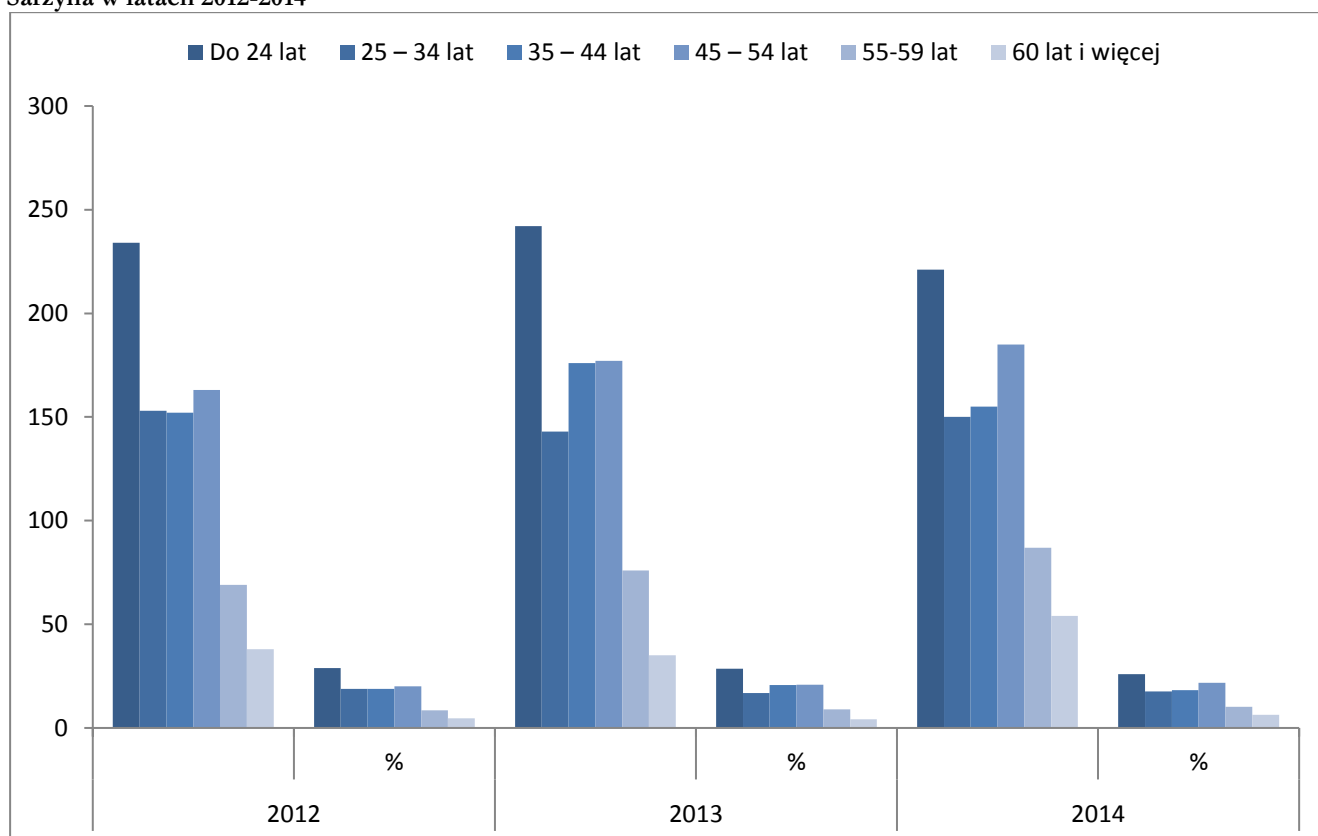
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 73 Struktura wiekowa bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wiek	2012		2013		2014	
		%		%		%
Do 24 lat	234	28,92	242	28,51	221	25,94
25 – 34 lat	153	18,91	143	16,84	150	17,61
35 – 44 lat	152	18,79	176	20,73	155	18,19
45 – 54 lat	163	20,15	177	20,85	185	21,71
55-59 lat	69	8,53	76	8,95	87	10,21
60 lat i więcej	38	4,70	35	4,12	54	6,34
Razem	809	100	849	100	852	100

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 63 Struktura wiekowa bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Osoby bezrobotne w latach 2012-2014 miały najczęściej mniej niż 24 lata, przy czym liczba takich osób zmniejszyła się nieznacznie w 2014 r. Najmniej bezrobotnych odnotowano wśród osób powyżej 60 roku życia. Niepokojące jest, że ponad 43% klientów miało nie więcej niż 34 lata.

Tabela 74 Struktura wiekowa bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w gminie w 2014 roku.

	Przedziały wiekowe													
	Ogółem		18-24		25-34		35-44		45-54		55-59		60 i pow.	
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Razem	852	384	221	99	150	68	155	71	185	83	87	39	54	24

Źródło: Opracowanie własne

O – ogółem, K – kobiety

Aktywizacja osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej

Na podstawie ustawy z dnia 13 stycznia 2015 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych, osobę bezrobotną bez prawa do zasiłku, korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej Starosta może skierować do wykonywania prac społecznie użytecznych w miejscu zamieszkania lub pobytu w wymiarze 10 godzin tygodniowo. Pracownicy socjalni podjęli działania rekrutacyjne i dokonali selekcji kandydatów do prac społecznie użytecznych - w 2012 r.: (115 osób) z czego 24 osoby uzyskało skierowania z PUP w Leżajsku do prac społecznie użytecznych. Natomiast zarówno w 2013 r. jak i w 2014 r. tutejszy Ośrodek nie dokonywał działań rekrutacyjnych do w/w prac.

W ramach aktywizacji osób bezrobotnych tutejszy Ośrodek w ramach n / w projekcie systemowego zorganizował: 52 staże zawodowe oraz 52 szkolenia zawodowe.

Projekty finansowane z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Projekt systemowy „Czas na aktywność w mieście i gminie Nowa Sarzyna”

W 2014 roku Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie szósty rok kontynuował realizację projektu systemowego „Czas na aktywność w mieście i gminie Nowa Sarzyna” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach: Priorytetu VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie, 7.1.1 – Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

W roku 2014 projekt skierowany był do osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo, zatrudnionych, poszukujących pracy, korzystających z systemu pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym. W projekcie brały udział również osoby traktowane, jako otoczenie osób wykluczonych społecznie.

Realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie projekt proporcjonalnie do wielkości gmin w województwie podkarpackim jest największy. Liczba uczestników projektu naszego projektu stanowi najwyższy odsetek w województwie.

Zrealizowane działania w roku 2014

Projekt składał się z następujących zadań:

I. **Aktywna integracja** w ramach, której zastosowano i zrealizowano następujące działania:

- poradnictwo społeczno-zawodowe z elementami kultury pracy i wizażu, w tym zajęcia z elementów wizażu;
- staż 2014 - 52UP x 5m-cy;

Staż odbywały się w:

- jednostkach gminy – 21 osób,
- jednostkach powiatowych - 3 osoby,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Inne podmioty w tym ZGK – 28 osób.

- trening kompetencji rodzinnych i rodzicielskich;
- usługi asystenta rodziny. Cel: zwiększenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych uczestników projektu, rozwiązywania problemów: nadużywanie alkoholu, prowadzenie higienicznego trybu życia, prawidłowa komunikacja w rodzinie, budowanie pozytywnych relacji w rodzinie, zapobieganie konfliktom, wzmacnianie więzi, gospodarowania budżetem domowym;
- „10 zasad zdrowego żywienia rodziny z elementami HACCP”;
- Warsztaty psychoedukacyjne z wyjazdem do kina na projekcję filmu;
- Indywidualna terapia psychologiczna;
- szkolenia zawodowe;

Łącznie 52 uczestników wzięło udział w następujących szkoleniach zawodowych:

- opiekun osób starszych, dzieci i niepełnosprawnych,
- opiekun osób starszych, dzieci i niepełnosprawnych + prawo jazdy kat. B,
- przedstawiciel handlowy + prawo jazdy kat. B,
- kucharz + obsługa gastronomiczna przyjęć okolicznościowych i kasy fiskalnej,
- obsługa gastronomiczna przyjęć okolicznościowych i kasy fiskalnej,
- kosmetyczka,
- operator koparko ładowarki,
- sprzedawca z obsługą kasy fiskalnej,
- koszykarz + plecionkarz,
- koszykarz + plecionkarz + prawo jazdy kat. B,
- malarz – tapeciarz,
- prawo jazdy kat. C,
- prawo jazdy kat. B.

Każdy uczestnik szkolenia zawodowego otrzymał:

- zwrot kosztów dojazdu, jeżeli szkolenie odbywało się poza Nową Sarzyną,
- ubezpieczenie od NW,
- wyżywienie,
- odzież i ubranie robocze, jeżeli odzież własna uczestnika mogła ulec zabrudzeniu lub zniszczeniu,
- materiały dydaktyczne,
- badania lekarskie;
- uzupełnienie wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i policealnym- 6 UP.

Program Aktywności Lokalnej skierowany jest do osób nieradzących sobie z problemami życia codziennego, zagrożonych wykluczeniem społecznym. W ramach Programu zastosowano następujące działania:

- Porady asystenta rodziny. Cel- zwiększenie umiejętności życiowych, opiekuńczo-wychowawczych, rozwiązywanie problemów: nadużywanie alkoholu, prowadzenie higienicznego trybu życia, prawidłowa komunikacja w rodzinie, budowanie pozyt

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

relacji w rodzinie, zapobieganie konfliktom, wzmacnianie więzi, gospodarowanie budżetem domowym;

- Grupa samopomocy. Cel: zwiększenie umiejętności życiowych, opiekuńczo-wychowawczych, rozwiązywania problemów codziennych. W ramach grupy 7 osób podjęło następujące działania samopomocowe: malowanie mieszkania, renowacja okna i drzwi wejściowych;
- Terapia uzależnień. Cel: motywacja do leczenia uzależnienia, poznanie sensu życia, radzenie sobie ze stresem, kryzysami i emocjami zachowania prozdrowotne;
- Indywidualna terapia psychologiczna;
- Trening kompetencji i umiejętności społecznych;
- Szkolenie zawodowe malarz – tapeciarsz.

II. **Praca socjalna**, w ramach, tego zadania zatrudniono 3 pracowników socjalnych (2 i 1/2 etatu), którzy wykonywali prace w środowiskach.

III. **Zasiłki i pomoc w naturze**, wypłacane były uczestnikom projektu kwartalnie na pokrycie bieżących potrzeb związanych z udziałem w projekcie – (wkład własny OPS).

IV. **Zarządzanie projektem**. W ramach tego zadania zatrudniono:

- koordynatora projektu na pełny etat,
- w ramach dodatku specjalnego asystenta koordynatora projektu i pracownika administracyjno – organizacyjnego oraz pracownika do spraw rozliczania staży.

W latach 2012-2014 na 221 uczestników projektu w sumie 34 osoby w wyniku realizacji projektu uzyskało zatrudnienie na podstawie:

1. umowy zlecenie 12 osób,
2. umowy o prace na czas określony 7 osób,
3. umowy o prace 14 osób.

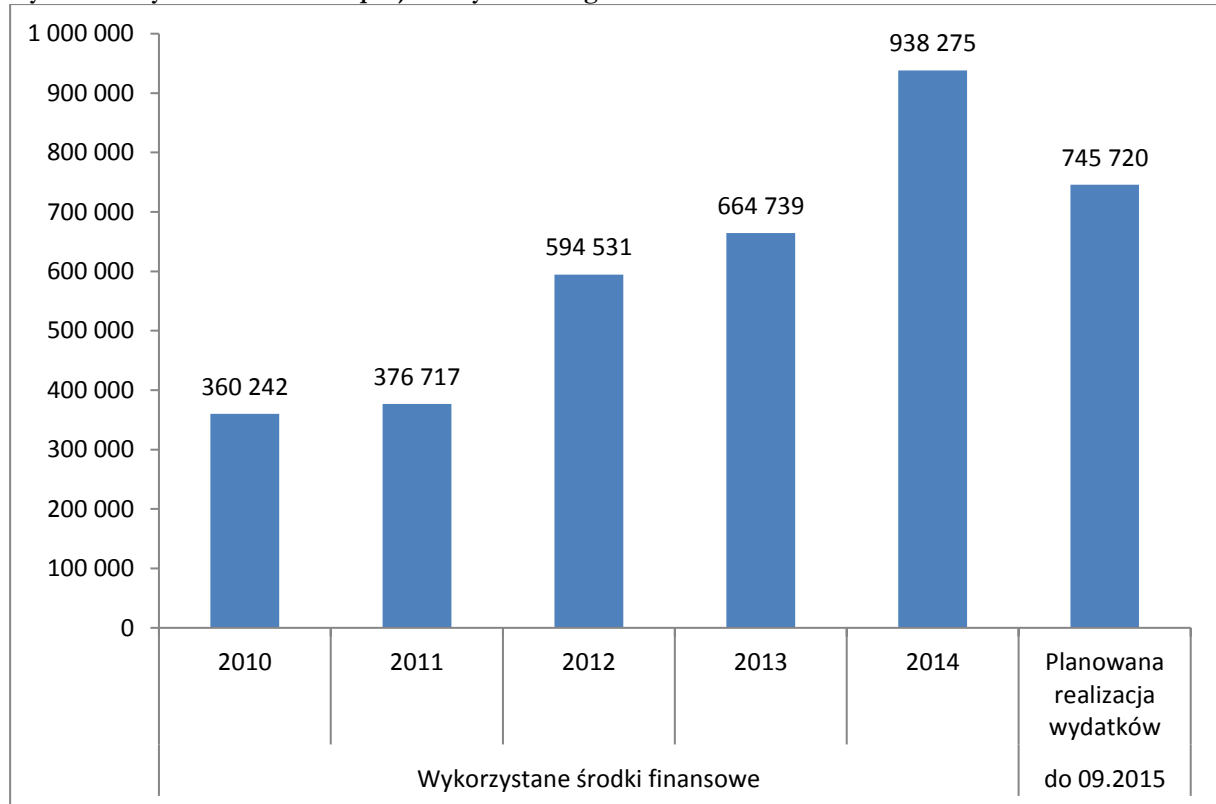
Tabela 75 Wykonanie budżetu projektu systemowego

2010 r.	2011 r.	2012	2013	2014	Do 09.2015
Wykorzystane środki finansowe	Wykorzystane środki finansowe	Wykorzystane środki finansowe	Wykorzystane środki finansowe	Wykorzystane środki finansowe	Planowana realizacja wydatków
360 242	376 717	594 531	664 739,28	938 275	745 720

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 64 Wykonanie budżetu projektu systemowego

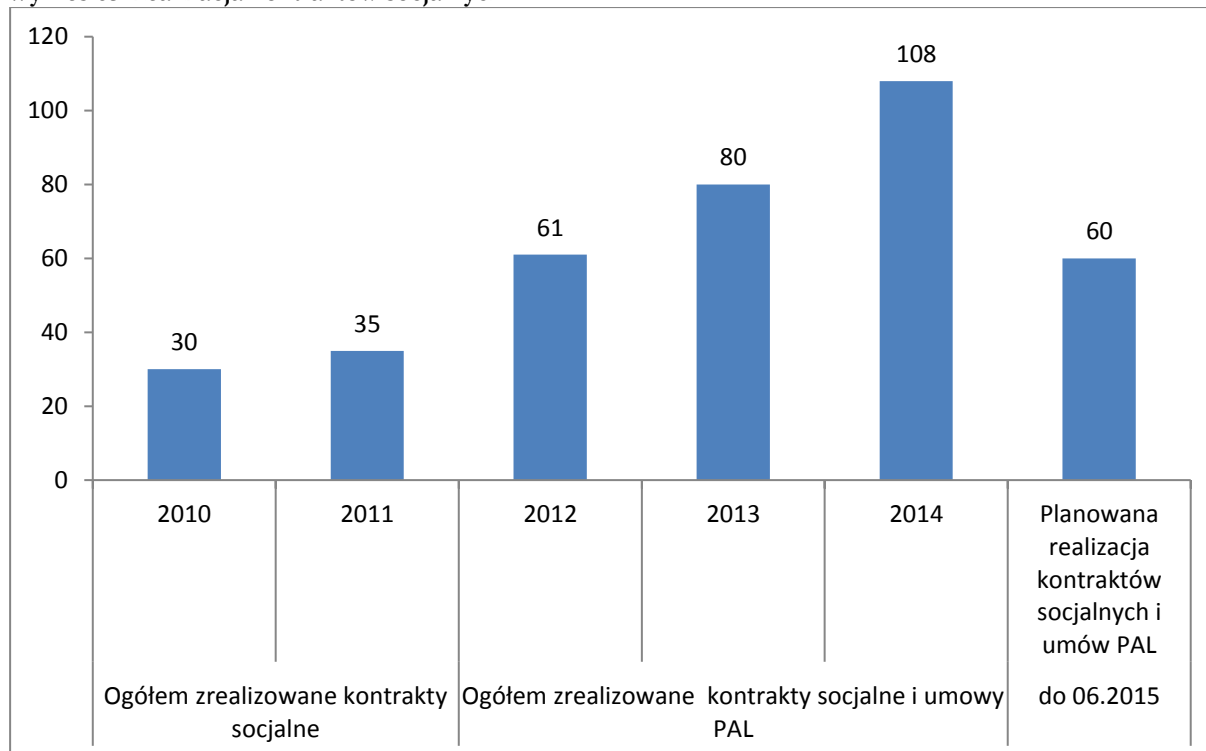
W latach 2010-2014 odnotowano znaczny wzrost kwoty wykorzystanych środków w zakresie budżetu projektu systemowego, przy czym największy skok miał miejsce w roku 2014.

Tabela 76 Realizacja kontraktów społecznych

2010 r.	2011 r.	2012	2013	2014	06.2015
Ogółem zrealizowane kontrakty społeczne	Ogółem zrealizowane kontrakty społeczne	Ogółem zrealizowane kontrakty społeczne i umowy PAL	Ogółem zrealizowane kontrakty społeczne i umowy PAL	Ogółem zrealizowane kontrakty społeczne i umowy PAL	Planowana realizacja kontraktów społecznych i umów PAL
30	35	61	80	108	60

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 65 Realizacja kontraktów socjalnych

Od 2010 r. wzrastała liczba realizowanych kontraktów socjalnych, w tym umów PAL. Największa ilość tego typu kontraktów i umów została zrealizowana w 2014 r.

Podsumowując realizację projektu za 2014 rok należy stwierdzić, że podjęte działania przyniosły wymierne efekty - 103 uczestników projektu w pełni zrealizowało kontrakty socjalne i umowy PAL. Nastąpił wzrost kompetencji społecznych i zawodowych uczestników projektu oraz motywacji do zmiany dotychczasowej biernej postawy życiowej.

Projekt konkursowy „Aktywni pomimo...”

Projekt skierowany jest do 30 osób niepełnosprawnych, w wieku 18 – 64 lat, nieaktywnych zawodowo, nieposiadających doświadczenia zawodowego wymaganego na obecnym rynku pracy, zagrożonych wykluczeniem społecznym, pozostających bez pracy, zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy. Do projektu zrekrutowano osoby z lekkim i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (wszystkie kategorie schorzeń, bez względu na posiadane wykształcenie).

W ramach projektu zrealizowano następujące zadania i działania:

I. Poradnictwo psychospołeczne:

- 1) Trening kompetencji życiowych. Cel: dostarczenie wiedzy: gospodarowania budżetem domowym, radzenia sobie z obowiązkami życia codziennego, podstawowymi technikami planowania dnia i podziału obowiązków,
- 2) Poradnictwo społeczno-zawodowe z elementami kultury pracy. Cel: zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy, tworzenia cv, listu motywacyjnego, poszukiwania ofert pracy i prowadzenia rozmów kwalifikacyjnych z pracodawcą. Nauczenie, uczestników projektu kultury pracy, podniesienia poczucia własnej wartości.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

II. Kursy i szkolenia:

Szkolenia zawodowe. Cel: nabycie nowych umiejętności i kwalifikacji przydatnych na lokalnym rynku pracy zwiększających zatrudnialność osób niepełnosprawnych:

- pomoc kuchenna;
- konserwator powierzchni płaskich;
- pracownik ochrony.

III. Integracja i reintegracja zawodowa:

1) Staż - 24 osoby/6m-cy. Cel: nabycie przez osoby niepełnosprawne nieposiadające doświadczenia zawodowego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy, przygotowanie do zatrudnienia subsydiowanego, wytworzenie nawyku pracy, obowiązków. Staż odbywał się w następujących jednostkach:

- powiatowych -5 osób,
- gminnych - 9 osób,
- podmioty inne w tym ZGK - 10 osób

2) Zatrudnienie subsydiowane - 16 osób/12m-cy. Zatrudnienie odbywa się w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą w tym ZGK - 16 osób.

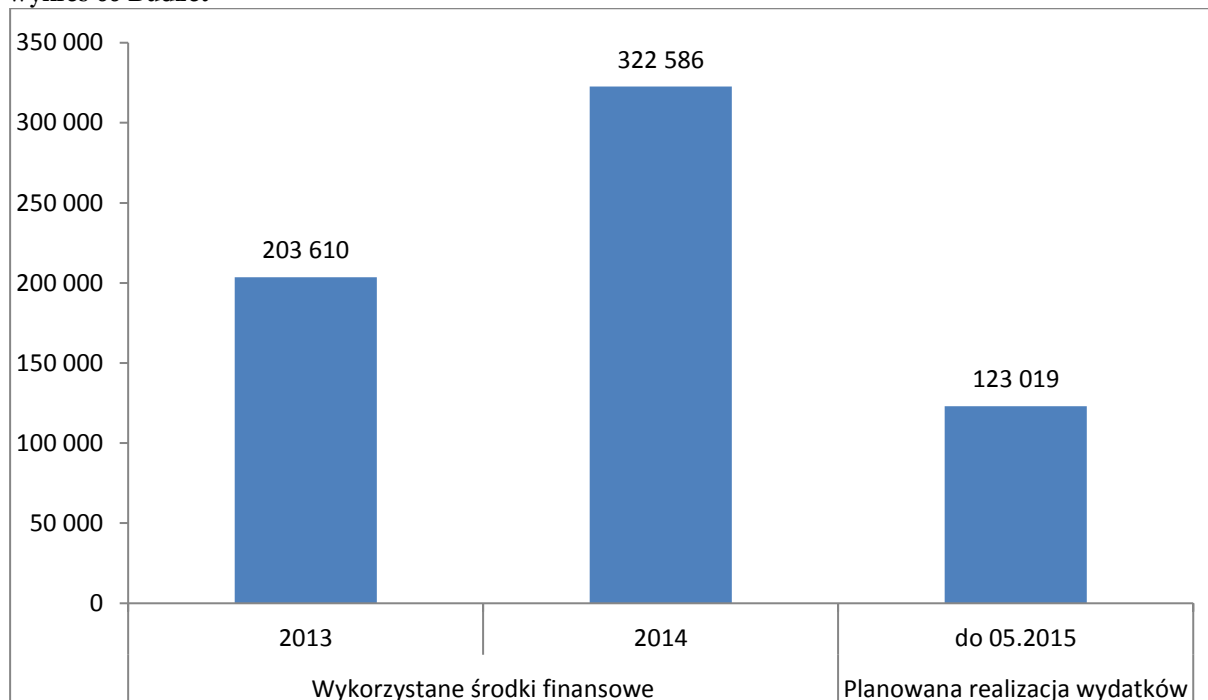
Tabela 77 Budżet

2013	2014	Do 05.2015
Wykorzystane środki finansowe	Wykorzystane środki finansowe	Planowana realizacja wydatków
203 610,63	322 586	123 019

Źródło: Opracowanie własne

W trakcie realizacji projektu 3 osoby uzyskały zatrudnienie.

Wykres 66 Budżet

W roku 2014 odnotowano znaczny wzrost wykorzystanych środków finansowych w ramach budżetu projektu., w porównaniu do roku 2013.

2.3 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ i DŁUGOTRWAŁA CHOROBA

W życiu każdego człowieka pojawiają się momenty mniejszych lub większych ograniczeń fizycznych i psychicznych. To, co obecnie jest dla nas łatwo dostępne za kilka lat może być bariera nie do pokonania. Zgodnie z definicją WHO osoba niepełnosprawna to osoba, u której istnieją uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak: płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne. To też etykietę „niepełnosprawny” możemy otrzymać w każdym momencie i etapie naszego życia.

Niepełnosprawność – wg ustawy o pomocy społecznej oznacza niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych albo zaliczenie do grupy inwalidów lub legitymowanie się stopniem niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Wyróżnia się trzy główne rodzaje dysfunkcji:

1. fizyczne,
2. umysłowo-psychiczne,
3. pozostałe i bliżej nieokreślone.

Osoba niepełnosprawna to osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiadała, lecz odczuwała ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na 2 podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne **prawnie**, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie**, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Kryterium zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie jest:

- dla osób w wieku 16 lat i więcej - posiadanie aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający, ustalającego niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo,
- dla dzieci poniżej 16 roku życia.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej, społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, dla osób w wieku 16 lat i więcej ustalono 3 stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki, orzekane przez powiatowy, wojewódzki zespół orzekający o niepełnosprawności. W myśl ustawy inne orzeczenia wydane przez organy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

do tego upoważnione przed wejściem w życie ustawy (tj. przed 01.01.1998 r.) traktowane były na równi z orzeczeniami stopnia niepełnosprawności.

Znaczny stopień niepełnosprawności ma osoba o naruszonej sprawności organizmu, która jest:

1. niezdolna do podjęcia zatrudnienia,
2. zdolna do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagająca – niezbędnej w celu pełnienia ról społecznych – stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności ma osoba o naruszonej sprawności organizmu, która jest zdolna do wykonywania zatrudnienia na stanowisku pracy przystosowanym odpowiednio do potrzeb i możliwości wynikających z niepełnosprawności, wymagająca – w celu pełnienia ról społecznych – częściowej lub okresowej pomocy innej osoby w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Lekki stopień niepełnosprawności ma osoba o naruszonej sprawności organizmu, zdolna do wykonywania zatrudnienia, nie wymagająca pomocy innej osoby w pełnieniu ról społecznych.

Tabela 78 Wykaz równorzędnych orzeczeń kwalifikujących osobę do grupy osób niepełnosprawnych prawnie oraz określenia stosowane w klasyfikacji niepełnosprawności/ inwalidztwa prawnego w latach 1988 i 2012

2012		1988
Stopień niepełnosprawności	Rodzaj orzeczenia równorzędnego	Grupa inwalidztwa
Znaczny	– całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej – I grupa inwalidztwa – orzeczenie o długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym z uprawnieniem do zasiłku	I grupa inwalidztwa
Umiarkowany	– całkowita niezdolność do pracy – II grupa inwalidztwa	II grupa inwalidztwa
Lekki	– III grupa inwalidztwa – częściowa niezdolność do pracy – celowość przekwalifikowania zawodowego – orzeczenie o długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym bez uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego	III grupa inwalidztwa

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w NSP 2011 do grupy osób niepełnosprawnych prawnie nie zaliczono osób, które uzyskały orzeczenie o grupie inwalidztwa wydane przez MON lub MSW oraz orzeczeń o długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydanym przez KRUS po 31.12.1997 r.

Według narodowego spisu powszechnego przeprowadzonego w 2002 r. liczba osób niepełnosprawnych w Polsce to 5 456,7 tyś. co stanowi 14,3 % ludności kraju, a w 2010 r. 4 500 tys. Jednak sposób badania pozostawiał wiele do życzenia, bowiem był oparty o próbę losową.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

W województwie Podkarpackim zamieszkuje 316 146 osób niepełnosprawnych, co stanowi 15 % ludności województwa, z czego 248 221 to osoby niepełnosprawne prawnie.

Niepełnosprawność to czynnik, który powoduje pogorszenie się kondycji finansowej osób i rodzin. Sytuację tą powodują wydatki na leczenie rehabilitacje. Często osoba niepełnosprawna traci pracę, a pozyskana renta jest niska. Również dla rodziny niepełnosprawność stanowi sytuację kryzysową. W związku z tym osoby i rodziny wymagają wsparcia finansowego i emocjonalnego. Problemem osób niepełnosprawnych są trudności w uczestniczeniu w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym, a przede wszystkim edukacyjnym. Osoby niepełnosprawne odczuwają brak zainteresowania nimi. Tylko nieliczna grupa ma regularne kontakty przyjacielskie, sąsiedzkie. W większość osób niepełnosprawnych spędza czas wolny biernie. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie również z brakiem możliwości protezowania, zakupu sprzętu ułatwiającego samoobsługę i komunikowanie się. Dużym problemem są bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania, które utrudniają uczestnictwo w normalnym życiu.

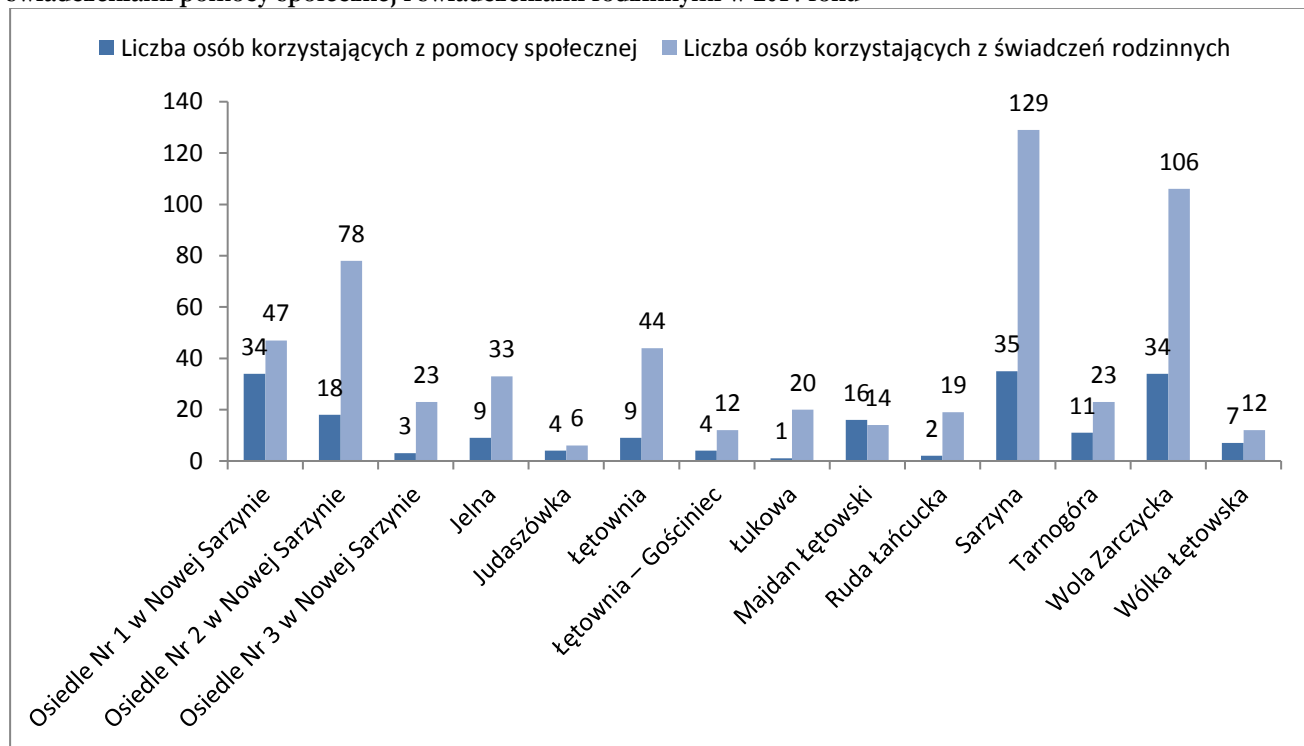
Tabela 79 Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna objętych świadczeniami pomocy społecznej i świadczeniami rodzinnymi w 2014 roku

Nazwa osiedla, sołectwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z świadczeń rodzinnych
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	34	47
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	18	78
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	3	23
Jelna	9	33
Judaszówka	4	6
Łętownia	9	44
Łętownia – Gościńiec	4	12
Łukowa	1	20
Majdan Łętowski	16	14
Ruda Łańcucka	2	19
Sarzyna	35	129
Tarnogóra	11	23
Wola Zarczycka	34	106
Wólka Łętowska	7	12
Razem	187	566

Źródło: Opracowanie własne – SR i POMOST

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 67 Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna objętych świadczeniami pomocy społecznej i świadczeniami rodzinnymi w 2014 roku

Rejonami najczęściej korzystającymi z pomocy społecznej w 2014 r. były: Sarzyna, Wola Zarczycka oraz Osiedle nr 1 w Nowej Sarzynie. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń rodzinnych w omawianym roku była największa w Sarzynie, Woli Zarczyckiej oraz na Osiedlu nr 2 w Nowej Sarzynie.

Tabela 80 Niepełnosprawni zarejestrowani w PUP Leżajsk w latach 2012-2014

Lata	Niepełnosprawni zarejestrowani
	Ogółem
2012	34
2013	47
2014	38

Źródło: PUP Leżajsk

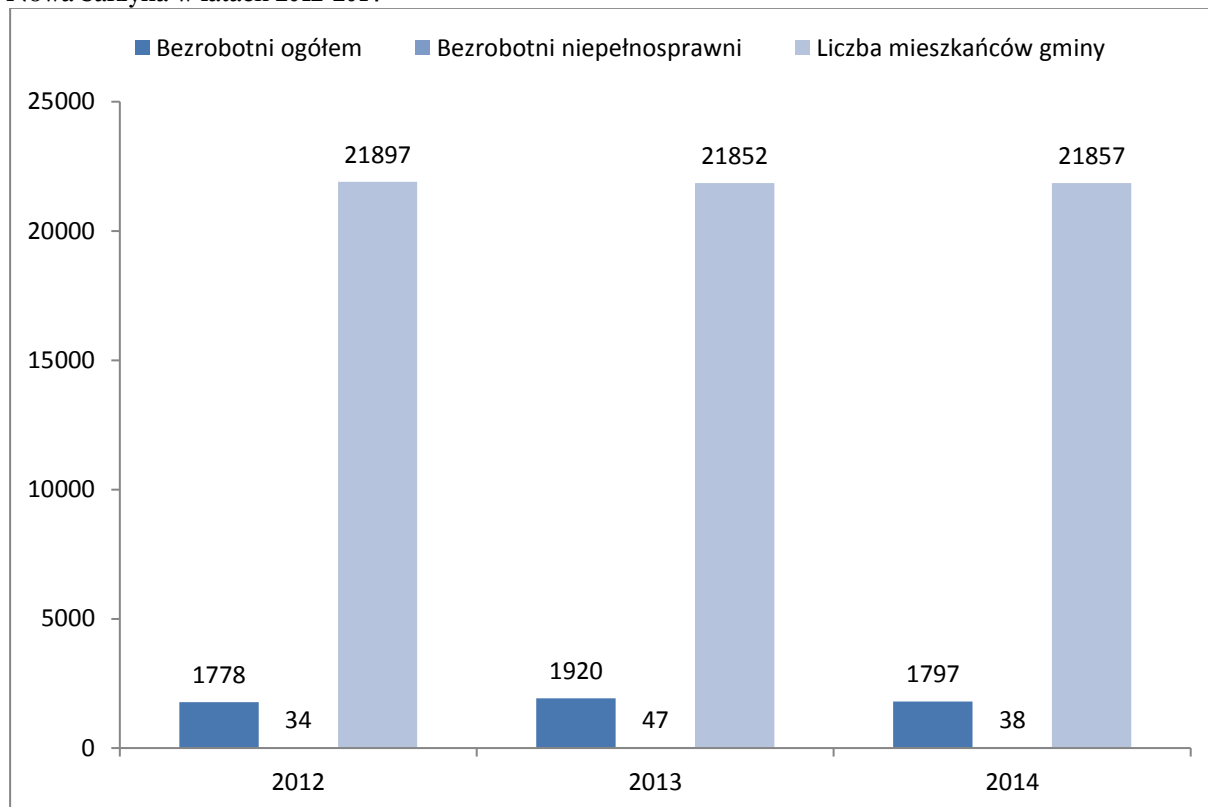
Tabela 81 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Bezrobotni ogółem	1778	1920	1797
Bezrobotni niepełnosprawni	34	47	38
Liczba mieszkańców gminy	21897	21852	21857

Źródło: Opracowanie własne.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 68 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W 2013 r. wzrosła liczba osób bezrobotnych oraz bezrobotnych niepełnosprawnych w porównaniu do roku poprzedniego. W 2014 r. odnotowano spadek zarówno liczby osób bezrobotnych jak i bezrobotnych z niepełnosprawnością. Niestety osoby niepełnosprawne niechętnie rejestrują się jako poszukujące pracę, często w nieuzasadnionej obawie przed utratą renty socjalnej lub innego świadczenia socjalnego.

Tabela 82 Rodziny korzystające z pomocy dotknięte niepełnosprawnością w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014

Liczba rodzin w których znajdują się niepełnosprawne dzieci (do lat 16)	Liczba osób niepełnosprawnych zamieszkujących z rodziną		
	Ogółem	O stopniu niepełnosprawności	
		umiarkowanym	znacznym
163	403	166	237

Źródło: Opracowanie własne: POMOST, oprogramowanie SR

Tabela 83 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba rodzin	133	131	149

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności wzrosła w 2014 r. o 14% w stosunku do lat poprzednich.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 84 Ilość osób – do 16 lat – z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna wg podziału w roku 2014

Typ	0-3 lat	4-7 lat	8-16 lat
Osoby przewlekłe psychicznie chore	0	2	1
Osoby niepełnosprawne intelektualnie	0	1	3

Źródło: PCPR Leżajsk (dotyczy osób orzeczonych w PZON Leżajsk)

Tabela 85 Ilość osób – powyżej 16 lat – z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna wg podziału w 2014 roku

Typ	Stopień niepełnosprawności lekki	Stopień niepełnosprawności umiarkowany	Stopień niepełnosprawności znaczny
Osoby przewlekłe chore	16	18	7
Osoby niepełnosprawne intelektualnie	2	4	1

Źródło: PCPR Leżajsk (dotyczy osób orzeczonych w PZON Leżajsk).

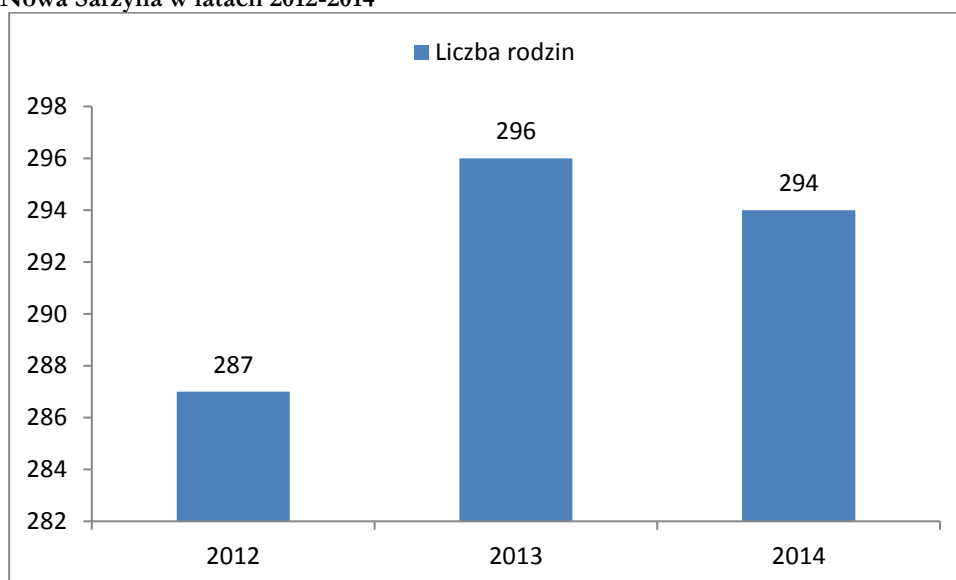
2.4 DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Tabela 86 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba rodzin	287	296	294

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Wykres 69 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W 2013 r. znacznie wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby, po czym w 2014 r. pozostała na porównywalnym do roku poprzedniego poziomie.

2.5 UZALEŻNIENIA

Alkoholizm

Uzależnienie od alkoholu, czyli alkoholizm, jest chorobą, która zaczyna się i rozwija często bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Objawy tej choroby to przede wszystkim takie zjawiska jak:

- zmiana tolerancji na alkohol,
- objawy abstynencyjne,
- subiektywne poczucie łaknienia alkoholu,
- koncentracja życia wokół picia,
- utrata kontroli nad piciem,
- zaburzenia pamięci i świadomości,
- nawroty picia po próbach utrzymania okresowej abstynencji.

O uzależnieniu od alkoholu możemy mówić wówczas, gdy co najmniej 3 spośród wymienionych objawów występowały, co najmniej przez 1 miesiąc w ciągu ostatniego roku.

Alkoholizm występuje częściej w pewnych rodzinach. Fakt ten może wynikać z przyczyn biologicznych jak i wpływów środowiskowych. Do dzisiaj nie udowodniono jednoznacznie dziedziczności choroby alkoholowej. Jeśli ktoś z członków rodziny pije w sposób chorobliwy, to cała rodzina doznaje szkody. Często można spotkać opinię, że alkoholizm jest chorobą całej rodziny i wszyscy zostają wciągnięci w bolesny, uszkadzający wir powstający wokół tego, który pije.

Życie rodzinne może być poważnie zaburzone przez alkohol także wtedy, gdy ktoś z członków rodziny jest dopiero na drodze do uzależnienia się – upija się okresowo, ale nie występują u niego jeszcze w pełni objawy choroby. Szacuje się, że w Polsce około 4,5 do 5 milionów ludzi żyje w rodzinach zagrożonych alkoholizmem. Zamiast poczucia bezpieczeństwa, zaufania i miłości rodzina przeżywa lęk i zagrożenia, gniew i wstyd, poczucie krzywdy i poczucie winy.

Bardzo często nadmierne picie staje się źródłem trudności finansowych i ograniczenia perspektyw bytowych całej rodziny. Członkowie rodziny próbują przystosować się do zagrażającej sytuacji tworzonych przez osobę pijącą. Takie przystosowanie pozwala na przetrwanie w trudnych i bolesnych okolicznościach. Małżonkowie i dzieci osoby uzależnionej albo rozpaczliwie próbują powstrzymać jej picie, albo rezygnują z nadziei na lepsze życie.

Oznacza to często głębokie uwikłanie w chorobę alkoholową małżonka lub rodzica, które lekarze i psycholodzy nazywają współuzależnieniem. Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, problemy wychowawcze i zdrowotne. Osoby uzależnione od

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

alkoholu mogą liczyć na pomoc specjalistów w Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym ds. Uzależnień w Leżajsku, jak również na leczenie szpitalne. Rodziny uzależnionych od alkoholu jak i sami zainteresowani mogą zwrócić się o pomoc do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Urzędzie Miasta i Gminy w Nowej Sarzynie.

Kierunki działań w zakresie profilaktyki i łagodzenia skutków uzależnień zawarto w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta i Gminy w Nowej Sarzynie. Podejmowane są działania, które są ukierunkowane na grupy osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin jak również i tych, które zmierzają do zmniejszenia rozmiarów i dotkliwości problemów, jakie niesie za sobą nadużywanie alkoholu. Realizatorem programu jest między innymi Ośrodek Pomocy Społecznej. Pracownicy socjalni w ramach swych kompetencji przygotowują plan pomocy, pomagają w załatwianiu spraw urzędowych. Udzielają szeroko idącego poradnictwa, wskazują miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc. Ośrodek ściśle współpracuje z komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, ośrodkami zdrowia, Komendą Powiatową Policji i Rewirami Dzielnicowych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna i innymi instytucjami, organizacjami niosącymi pomoc osobom uzależnionym.

Tabela 87 Liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej, w których wystąpiły problemy

Nazwa osiedla, sołectwa	Liczba rodzin ogółem	Liczba rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy	%
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	113	12	10,6
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	107	9	8,4
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	30	3	10
Jelna	72	0	0
Judaszówka	13	0	0
Łętownia	69	1	1,5
Łętownia – Gościńiec	32	0	0
Łukowa	33	1	3,0
Majdan Łętowski	34	1	2,9
Ruda Łańcucka	30	2	6,7
Sarzyna	140	7	5,0
Tarnogóra	63	9	14,3
Wola Zarczycka	170	7	4,1
Wólka Łętowska	17	0	0
Razem	923	52	5,6

Źródło: Opracowanie własne

Jak pokazuje tab.86 - 5,6% rodzin korzystających z pomocy społecznej stanowią rodziny, w których występuje problem alkoholowy. Do dzieci z tych rodzin powinna być adresowana pomoc w zakresie potrzeb edukacyjnych i wychowawczych celem wypracowania innych wzorców wychowawczych w stosunku do tych do jakich mają dostęp w środowisku rodzinnym, np. świetlice środowiskowe, wypoczynek letni. Należy także monitorować właściwość

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

wydatkowania zasobów pieniężnych ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dziecka, a w sytuacjach niepożądanych przyznawać pomoc rzeczową zamiast pieniężnej.

Tabela 88 Ilość rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba rodzin	57	53	52

Źródło: Opracowanie własne (sprawozdanie MP i PS)

Narkomania

Narkomania to nałóg stałego używania narkotyków, z czasem całkowite uzależnienie się od nich; prowadzi do zaburzeń osobowości, zaniku uczuć wyższych i zmian w narządach – zwłaszcza w układzie nerwowym. Substancje narkotyczne mają co najmniej trzy wspólne właściwości:

- wywołują uczucie błogostanu; powodują fizyczne i psychiczne uzależnienie się człowieka od środków narkotycznych, czego następstwem jest zjawisko głodu narkotycznego;
- zażywanie ich prowadzi do postępującej w dość szybkim tempie fizycznej, psychicznej i społecznej degradacji narkomana. Odurzenie (błogostan) polega na doznawaniu pod wpływem środka odurzającego najczęściej przyjemnych wrażeń, znikają troski i kłopoty, ustępuje napięcie psychiczne, mijają obawy i lęki. Wszystko to razem składa się na uczucie błogostanu, któremu towarzyszy – w zależności od zażywanego środka – pobudzenie lub przyhamowanie aktywności;
- zaburzenie świadomości w postaci halucynacji oraz wzrokowych i słuchowych omamów.

Uzależnienie powstaje po pewnym, zazwyczaj niezbyt długim okresie zażywania środków narkotycznych. Jest to wielkie pragnienie wprowadzenia się po raz kolejny w stan odurzenia, nazywane również psychiczną zależnością.

Nieco później pojawia się znacznie głębsza zależność fizyczna. Polega ona na tym, że w miarę zażywania środków stają się one chemicznymi składnikami organizmu, wskutek czego komórki i tkanki przyzwyczajają się do nich, tak, że narkotyk staje się konieczny do zachowania biochemicznej równowagi ustroju. Po wytworzeniu się zależności fizycznej, brak środków odurzających wywołuje głód narkotyczny, powodujący przymus systematycznego zażywania narkotyków i ciągłego zwiększania ich dawki.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 89 Liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej, w których wystąpiły problemy

Nazwa osiedla, sołectwa	Liczba rodzin ogółem	Liczba rodzin z problemem narkomanii korzystających z pomocy	%
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	113	2	1,8
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	107	0	0
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	30	0	0
Jelna	72	0	0
Judaszówka	13	0	0
Łętownia	69	0	0
Łętownia – Gościńiec	32	0	0
Łukowa	33	0	0
Majdan Łętowski	34	0	0
Ruda Łańcucka	30	0	0
Sarzyna	140	0	0
Tarnogóra	63	0	0
Wola Zarczycka	170	0	0
Wólka Łętowska	17	0	0
Razem	923	2	0,2

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 90 Ilość rodzin z uzależnieniem od narkotyków korzystających z pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba rodzin	1	0	2

Źródło: Opracowanie własne (sprawozdanie MP i PS)

Jak wynika z przedstawionych wyżej danych wydaje się, że problem nadużywania narkotyków jest znikomy wśród klientów pomocy społecznej. Jednak jest on trudny do zdiagnozowania i jak się wydaje w połączeniu z lekomanią występuje w znacznie większej populacji, nie stanowiąc mimo to znacznego problemu społecznego.

2.6 BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH

Tradycyjna rodzina jest w Polsce główną instytucją i najważniejszą wartością życia społecznego. Rodzina określana jest jako podstawowa grupa społeczna, która „wypełnia istotne funkcje w interesie społeczeństwa, zaspokajając zarazem potrzeby psychiczne, emocjonalne i społeczne swych członków. Pomoc rodzinie jest zadaniem profesjonalnych służb społecznych w ramach systemu pomocy społecznej a także organizacji pomocowych. Ochrona rodziny jest istotnym obowiązkiem społeczeństwa, gdyż funkcjonalne, bezpieczne i zdrowe społeczeństwo nie może istnieć bez zdrowej i trwałej rodziny. Jednym spośród problemów pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczych-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Największy wpływ na przyszły kształt i strukturę osobowości dziecka ma środowiska i jego rodzina. To od tych dwóch czynników zależy czy

dziecko będzie dobrze przystosowane do życia społecznego. Przyczyną nieprzystosowania społecznego dzieci i młodzieży można się dopatrywać w niewłaściwej atmosferze życia rodzinnego. Atmosfera ta jest związana ze złym życiem rodziców, rozbięciem rodziny, konkubinatem, alkoholizmem, niewłaściwym stosunkiem do dzieci. Brak dostatecznej opieki nad dzieckiem spowodowana jest często pracą zawodową rodziców ich niezaradnością życiową lub ich chorobami. Brak wykształcenia, bieda, alkoholizm, niezaradność życiowa, uzależnienie od pomocy socjalnej są to problemy wielu rodzin. Problemy te wpływają na jakość wychowania.

Złe warunki materialno-bytowe, ponadto niski poziom wykształcenia i kultury rodziców łączy się z reguły z niskim statusem społeczno-zawodowym, ekonomicznym. Często w takich rodzinach występują zaburzenia kontaktów emocjonalnych, więzi między rodzicami i dziećmi są poważnie osłabione, dzieci boleśnie odczuwają wyobcowanie i odrzucenie uczuciowe. Rodziny takie stwarzają ogromne zagrożenie dla dobra dziecka. To właśnie z takich rodzin wywodzą się nieletni i młodociani przestępcy, dzieci wykazujące przejawy agresji i przemocy. Życie dziecka w takich warunkach jest dla niego wielką krzywdą, gdyż rodzice na ogół nie dbają o zaspokojenie jego potrzeb a sposób jego traktowania przez rodziców często może prowadzić do deformacji rozwoju dziecka, zaniżonych osiągnięć w nauce, zaniżonej aspiracji. Jednak nie można uważać, że wszystkie rodziny biedne wychowują źle swoje dzieci, tak jak nie można uważać, że wszystkie rodziny, które mają dobrą sytuację w sensie materialnym wychowują swoje dzieci dobrze.

W tej grupie problemowej można wyróżnić trzy kategorie rodzin:

- rodziny wielodzietne, do których zalicza się rodziny posiadające troje (w pomocy społecznej –czworo) i więcej dzieci,
- rodziny niepełne, tzn. takie, w których jeden z rodziców nie uczestniczy w życiu rodziny,
- rodziny pełne, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Dysfunkcje w tych rodzinach najczęściej wynikają z:

- niewypełnienia ról rodziców /odrzucenie, brak rodzica,
- niezdolność rodziców do pełnienia swoich ról z powodu choroby psychicznej, uzależnienia, niepełnosprawności, stosowania przemocy,
- niedostatku środków/zła sytuacja mieszkaniowa, bezrobocie, ubóstwo,
- niepełnosprawność dziecka.

Rodzina niepełna składa się z jednego rodzica /zwykle matki/ i przynajmniej jednego dziecka niezależnie od jego wieku i stanu cywilnego. Przyrost rodzin niepełnych miał w ostatnich latach bardzo wysoką dynamikę. W roku 2002 było 1 125,5 tys rodzin niepełnych z dziećmi do lat 24 na utrzymaniu, co stanowiło 19,4% ogółu rodzin. Rodziny niepełne stanowią przede wszystkim matki samotnie wychowujące dzieci. Stanowią one 90,6% ogółu rodzin niepełnych. Rodziny niepełne są narażone na ubóstwo w stopniu większym niż rodziny małodzietne. W roku 2002 co dziesiąta rodzina niepełna żyła poniżej minimum egzystencji, zaś 17% poniżej ustawowej granicy ubóstwa. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem dla rodzin niepełnych w Polsce wynosi ok.13%.

Ogólna liczba rodzin w województwie podkarpackim wynosi 549 346 tys., z tego rodziny niepełne wynoszą ogółem 96 532 tys. Z obliczeń wynika, że rodziny niepełne stanowią 17,6 % ogólnej liczby rodzin.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Rodziny wielodzietne są to rodziny z trójką dzieci i więcej. Wielodzietność jest następnym powodem przyznawania pomocy społecznej. Obecnie w Polsce zmniejsza się udział małżeństw z dziećmi, a wśród nich rośnie udział rodzin małodzieńskich. Rodziny z jednym dzieckiem stanowią 46,9 % ogółu, z dwojgiem dzieci 36,2% a rodziny wielodzietne 16,9%. Wielodzietne rodziny niepełne stanowią prawie 10% wszystkich rodzin wielodzietnych, wychowujących troje i więcej dzieci. Wielodzietność jest bardziej charakterystyczna dla samotnych matek, z których 9,1% wychowuje troje dzieci i więcej dzieci/ w przypadku samotnych ojców odsetek ten wynosi 7,6%.

Poniżej minimum egzystencji żyje 17,4% osób w rodzinach z trojgiem dzieci i 37,1% z czwórką dzieci. Niedostatek materialny sprawia, że rodziny wielodzietne ograniczają kształcenie dzieci z powodu trudności finansowych i wysokich kosztów.

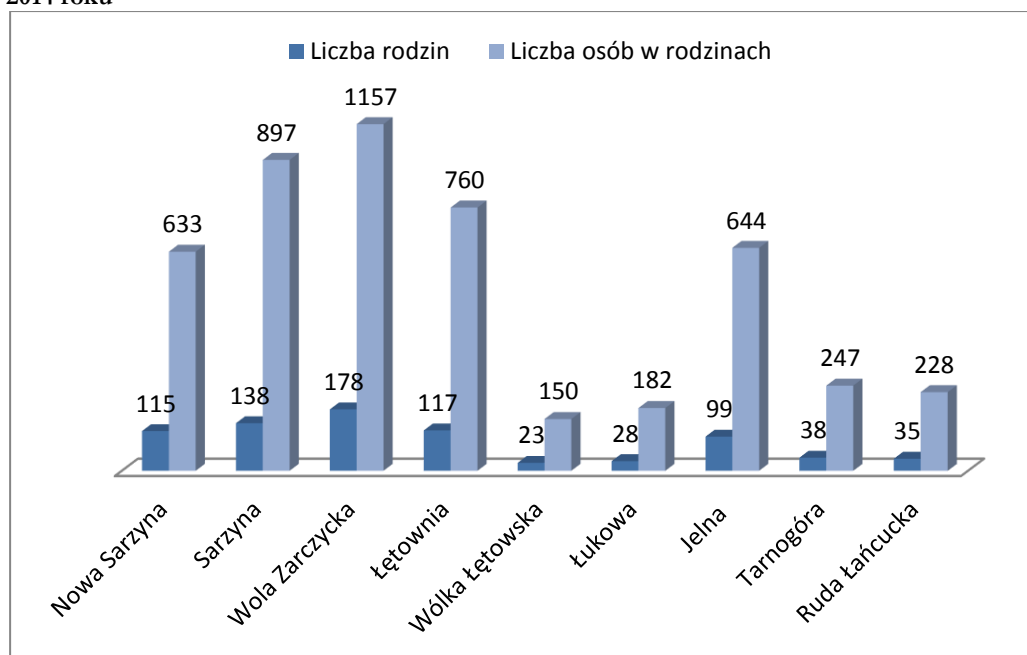
Tabela 91 Liczba rodzin wielodzietnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna - stan na 31.12.2014 r.

Jednostka administracyjna gminy	Liczba ludności	Liczba rodzin wielodzietnych	Liczba osób w rodzinach wielodzietnych	% liczby osób w rodzinach wielodzietnych do ogółu ludności
Nowa Sarzyna	6025	115	633	10,5
Sarzyna	4011	138	897	22,4
Wola Zarczycka	3998	178	1157	28,9
Łętownia	2689	117	760	28,3
Wólka Łętowska	611	23	150	24,5
Łukowa	676	28	182	26,9
Jelna	2096	99	644	30,7
Tarnogóra	869	38	247	28,4
Ruda Łańcucka	877	35	228	26,0
Ogółem:	21852	771	4898	22,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędy Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 70 Liczba rodzin wielodzietnych wg jednostek administracyjnych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2014 roku

Najwyższa liczba rodzin wielodzietnych uprawnionych do korzystania z Programu w stosunku do ogółu liczby ludności zamieszkuje w Jelnej, Łętowni, Woli Zarczyckiej i Tarnogórze. Najmniej rodzin wielodzietnych w stosunku do ogółu liczby ludności jest w Nowej Sarzynie – 10,5%, co wynikać może z miejskiego stylu życia.

Tabela 92 Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu liczby rodzin wielodzietnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Liczba rodzin wielodzietnych ogółem	Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej	% liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej do ogółu
771	199	26 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS Nowa Sarzyna oraz UMiG Nowa Sarzyna

Z danych ogólnopolskich wynika, iż przeciętna rodzina będąca klientem pomocy społecznej to rodzice i dwoje dzieci. Analizując wykres 71 należy zauważyć, że liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w 2013 r. stanowi 21,5% ogółu liczby rodzin kwalifikujących się do pomocy społecznej, a w stosunku do ogółu liczby rodzin wielodzietnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna – 26%.

Tabela 93 Liczba rodzin wielodzietnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna - stan na 31.12.2014 r.

--	--	--	--	--	--

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Jednostka administracyjna gminy	Liczba rodzin wielodzietnych ogółem	Liczba osób w rodzinach wielodzietnych ogółem	Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej	% liczby rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej do liczby rodzin wielodzietnych ogółem
Nowa Sarzyna	115	633	38	202	33,0 %
Sarzyna	138	897	38	238	27,5 %
Wola Zarczycka	178	1157	47	277	26,0 %
Łętownia	117	760	29	184	24,8 %
Wólka Łętowska	23	150	2	11	8,7 %
Łukowa	28	182	7	41	25,0 %
Jelna	99	644	21	124	21,2 %
Tarnogóra	38	247	10	59	26,3 %
Ruda Łańcucka	35	228	7	36	20,0 %
Ogółem:	771	4898	199	1172	25,8 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędy Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

Nie potwierdza się powielane stwierdzenie, że wielodzietność oznacza ubóstwo. Jak wynika z zestawienia 25,8 % rodzin wielodzietnych korzysta z pomocy społecznej.

Tabela 94 Liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy w Mieście i Gminie

Nazwa osiedla, sołectwa	Liczba rodzin korzystających z	
		%

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

	pomocy społecznej	
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	26	26,8
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	4	4,1
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	7	7,2
Jelna	9	9,3
Judaszówka	1	1,0
Łętownia	9	9,3
Łętownia – Gościniec	3	3,1
Łukowa	1	1,0
Majdan Łętowski	0	0,0
Ruda Łańcucka	5	5,2
Sarzyna	17	17,5
Tarnogóra	6	6,2
Wola Zarczycka	9	9,3
Wólka Łętowska	0	0,0
Razem	97	100

Źródło: Opracowanie własne: POMOST i SR

Tabela 95 Liczba dzieci w rodzinach niepełnych korzystających z pomocy społecznej w Mieście

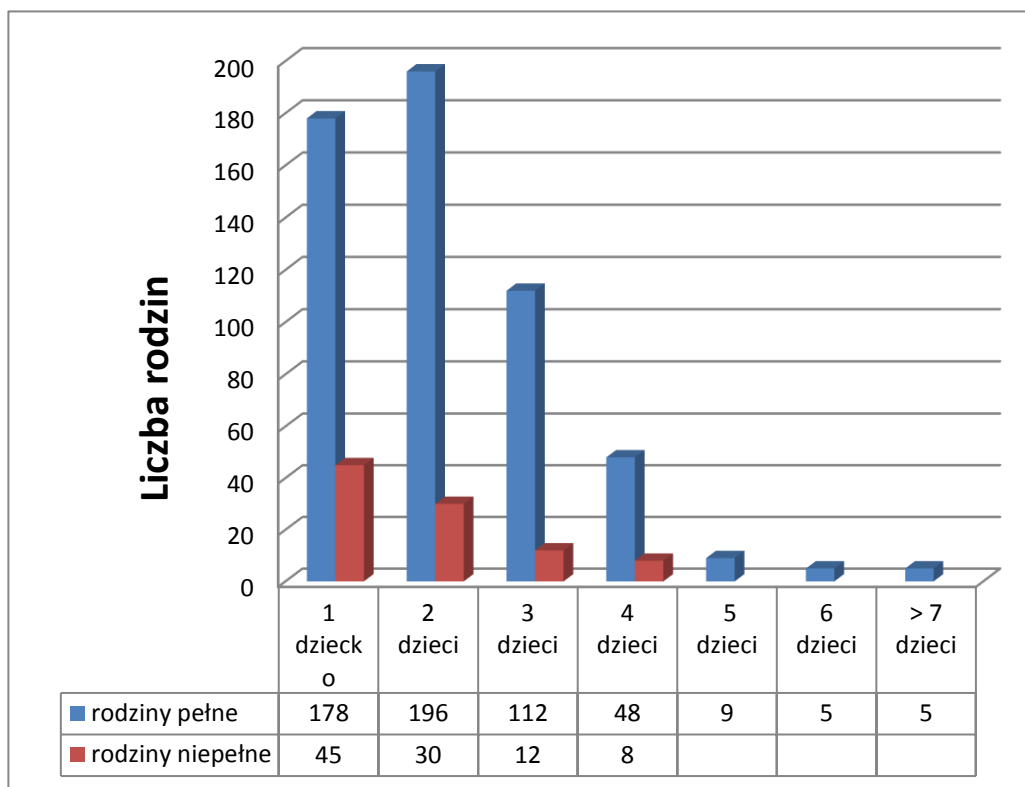
Rok	2012			2013			2014		
	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci	Liczba a rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny niepełne	1	45	132	1	45	124	1	45	121
	2	28	93	2	30	106	2	32	112
	3	13	56	3	12	57	3	10	51
	4 i więcej	6	37	4	8	48	4	10	65
Razem	X	92	318	X	95	335	X	97	349

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Największy odsetek rodzin niepełnych zamieszkuje Nową Sarzynę, co potwierdza miejski styl życia w tej miejscowości. W działaniach socjalnych należy skoncentrować się na wsparciu w wypełnianiu funkcji wychowawczych realizowanych przez te rodziny.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 71 Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2014 r. bez względu na rodzaj świadczenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS Nowa Sarzyna

Tabela 96 Liczba rodzin, w których wystąpiły problemy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku

Nazwa osiedla, sołectwa	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	
	Liczba rodzin	%
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	12	12,1
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	23	23,2
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	7	7,1
Jelna	14	14,1
Judaszówka	3	3,0
Łętownia	4	4,0
Łętownia – Gościniec	0	0
Łukowa	3	3,0
Majdan Łętowski	0	0
Ruda Łańcucka	2	2,0
Sarzyna	9	9,1
Tarnogóra	2	2,0
Wola Zarczycka	20	20,2
Wólka Łętowska	0	0
Razem	99	100

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

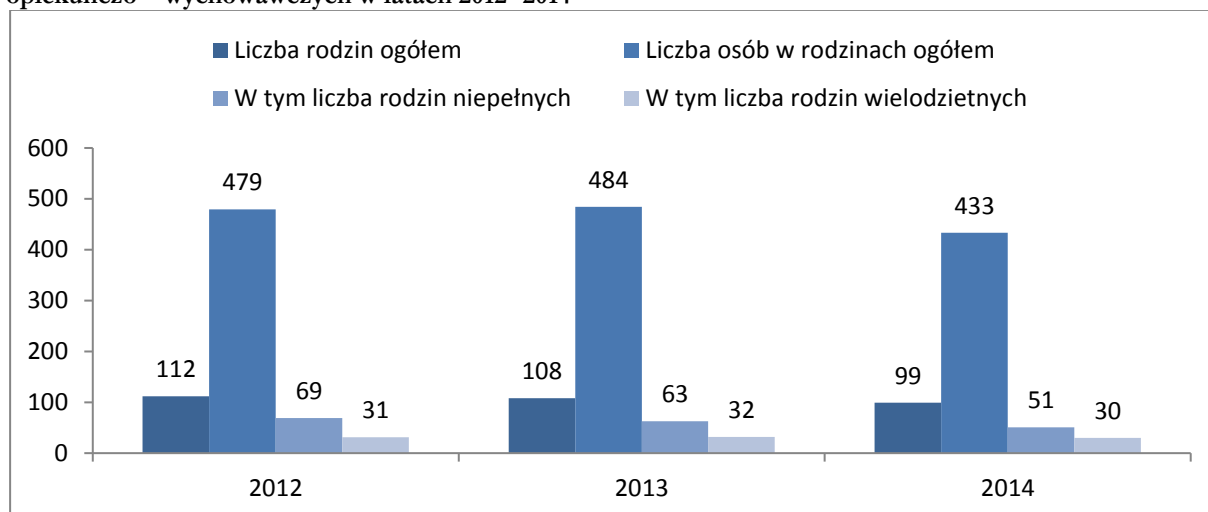
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 97 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012- 2014

Rok	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach ogółem	W tym liczba rodzin niepełnych	W tym liczba rodzin wielodzietnych
2012	112	479	69	31
2013	108	484	63	32
2014	99	433	51	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03

Wykres 72 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012- 2014

Liczba rodzin i osób w rodzinach, w tym rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zmniejszyła się w latach 2012-2014. W 2014 r. stanowiła 10,7% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej. Do tej kategorii osób powinna być w szczególności skierowana praca socjalna w porozumieniu z placówkami edukacyjnymi i poradniami specjalistycznymi.

Tabela 98 Zjawisko drugoroczności wśród dzieci i młodzieży w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014

Rok szkolny	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoły Ponadgimnazjalne	Ogółem
2011/2012	1	11	-	12
2012/2013	2	10	-	12
2013/2014	1	9	-	10

Źródło: ZEASiP Nowa Sarzyna

Wsparcie rodziny i piecza zastępcza

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r, poz. 575 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy:

- opracowanie, realizacja i koordynowanie programu wspierania rodziny;
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- c) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
- d) finansowanie:
 - kosztów szkoleń dla rodzin wspierających, podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzieleniem pomocy.
- e) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo–terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
 - sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny;
 - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności.

W 2014 r. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie **zatrudnił trzech asystentów rodziny**. Dwóch na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy oraz jednego na umowę zlecenia.

Do zadań asystenta należy m.in. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych i problemów wychowawczych z dziećmi oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Może on zostać przydzielony rodzinie przeżywającej problemy opiekuńczo-wychowawcze- na wniosek pracownika socjalnego lub na mocy decyzji sądu rodzinnego.

Łącznie wsparciem asystenta rodziny w 2014 r. objętych zostało 69 rodzin z terenu gminy Nowa Sarzyna, w których wychowuje się 174 dzieci. Główne problemy występujące w rodzinach to:

- nieporadność w opiece i wychowaniu dzieci;
- nieporadność w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- problemy psychologiczne, socjalne;
- nieporadność w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz poszukiwaniu pracy i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- niska aktywność społeczna;
- uzależnienia;
- demoralizacja nieletnich w rodzinie.

W 2014 r. na terenie gminy funkcjonowały cztery świetlice profilaktyczno-wychowawcze, prowadzone na zlecenie i finansowane ze środków gminy, w tym: w Nowej Sarzynie, Sarzynie, Woli Zarczyckiej i Łętowni. Łączna liczba dzieci uczęszczająca do w/w placówek wyniosła 110 dzieci.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135 z późn. zm.) do zadań gminy należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w pieczy zastępczej tj.

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy.

Tabela 99 Liczba dzieci skierowanych przez Postanowienie Sądu do placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
placówki opiekuńczo-wychowawcze	1	1	-
rodziny zastępcze	-	6	3

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 100 Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych w latach 2012-2014

	2012*	2013*	2014*
placówki opiekuńczo-wychowawcze	-	2	1
rodziny zastępcze	-	6	8

Źródło: Opracowanie własne * wykaz na dzień 31 grudnia danego roku

Tabela 101 Wydatki ponoszone przez Miasto i Gminę Nowa Sarzyna w związku z umieszczeniem dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych w latach 2012-2014

2012	2013	2014
3 132,19 zł	17 959,05 zł	30 146,64 zł

Źródło: Opracowanie własne

Ośrodek miał również możliwość udzielenia wsparcia w formie wycieczki wakacyjnej dla dzieci, poprzez wytypowanie dzieci do udziału w wycieczce. W 2012 r. w ramach wycieczki letniej 15 dzieci przebywało na wycieczce letniej w Schronisku Młodzieżowym w Hucie Różanieckiej w okresie: 1- 14.VIII.2012 r. W 2013 r. w ramach w/w wycieczki 13 dzieci przebywało na wycieczce letniej w Schronisku Młodzieżowym w Hucie Różanieckiej w okresie: 1- 14.VII.2013 r. Natomiast w 2014 r. w ramach w/w wycieczki 16 dzieci przebywało na wycieczce letniej w Łebie w okresie: 4- 17.VIII.2014 r. Organizatorem wycieczki było Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.

Pobyt dzieci na w /w wycieczce był bezpłatny. Dzieciom biorącym udział w obozach zapewniono możliwość atrakcyjnego spędzenia czasu wolnego połączonego z aktywnym wycieczką.

Karta Dużej Rodziny

W dniu 29 września 2014 roku Uchwałą Nr LXII/377/2014 Rada Miejska w Nowej Sarzynie wprowadziła na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna „NOWOSARZYŃSKĄ KARTĘ DUŻEJ RODZINY”.

Karta skierowana jest do rodzin wielodzietnych zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna, mających na utrzymaniu troje lub więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do 25 roku życia w przypadku gdy dziecko uczy się/studiuje lub bez ograniczenia wieku w przypadku dzieci posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności bądź całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji. Ponadto w dniu 27 maja

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

2014 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę nr 85 w sprawie ustanowienia rządowego programu dla rodzin wielodzietnych (M.P. poz.430), w ramach którego od 16 czerwca 2014 r. została wprowadzona OGÓLNOPOLSKA KARTA DUŻEJ RODZINY.

Tabela 102 Realizacja rządowego i gminnego programu dla rodzin wielodzietnych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie w 2014 r.

Zniżki dla rodzin wielodzietnych w ramach programu „Nowosarzyńska Karta Dużej Rodziny”:

		Rządowy Program – Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny (dane za okres od 16.06.2014 r.)	Nowosarzyńska Karta Dużej Rodziny (dane za okres od 3.11.2014 r.)
Liczba wniosków:		102	116
Liczba wydanych Kart (ogółem):		548	632
w tym:	dla rodziców	194	228
	dla dzieci	354	404

1. Przedszkola Samorządowe na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna - zniżki za zajęcia poza podstawą programową;
2. LokalTel:
 - usługa telewizyjna (pakiet za 10 zł – 10%, pakiet 15,70 zł – 10%, 35,80 zł – 5%),
 - usługa dostępu do Internetu – 10%,
 - ogłoszenia – 10%.
3. Miejski Zakład Klubu Sportowego „Unia” Nowa Sarzyna:
 - wstęp na basen kąpielowy (dzieci do 7 r.ż.) – 50%,
 - wstęp na basen kąpielowy (dzieci i dorośli powyżej 7 r.ż.) – 33%.
4. Miejski – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowej Sarzynie:
 - karnet mini – 50%,
 - karnet maxi – 50%.
5. Ośrodek Kultury w Nowej Sarzynie:
 - darmowy udział w zajęciach grup tanecznych (z wyłączeniem kursu tańca towarzyskiego), zajęciach muzycznych, zajęciach teatralnych i w pracach młodzieżowej orkiestry dętej;
 - zniżka przy zakupie biletów na projekcje filmowe;
6. Sklep Pluszak, ul. Prof. St. Tołpy 24, 37-310 Nowa Sarzyna – 5% rabatu na zakupy.
7. Drogeria „Magnolia”, ul. 1 Maja 7, 37-310 Nowa Sarzyna – 5% rabatu na zakupy.
8. FHPU „Angel”, ul. Jordana 302/2, 37-310 Nowa Sarzyna – 5% rabatu na zakupy.
9. „Perełka Butik”, ul. 1 Maja 227/3, 37-310 Nowa Sarzyna – 5 % rabatu na zakupy.
10. Centrum Handlowe Stilex, ul. Żeromskiego 4, 37-300 Leżajsk – 5% rabatu na zakupy.

Pomoc materialna dla uczniów

W 2014 roku przyznane zostały stypendia szkolne w ramach tzw. świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym, wprowadzone na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm., oraz Uchwałą Nr XXXII/323/2005 Rady Miejskiej w Nowej Sarzynie z dnia 11 kwietnia 2005 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Uprawnionym do pomocy materialnej są uczniowie szkół podstawowych, gimnazjum, szkół ponadgimnazjalnych, słuchacze publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia. Świadczenie przysługuje również wychowankom ośrodków szkolnych i wychowawczych, w których realizuje się szkolny obowiązek nauki, aż do czasu jego ukończenia. Stypendium szkolne ukierunkowane jest na całkowite lub częściowe pokrywanie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych jak również na pomoc rzeczową o charakterze edukacyjnym, w szczególności na zakup podręczników, stroju sportowego oraz innych przedmiotów ściśle związanych z procesem edukacyjnym w szkole do której uczęszcza uczeń. Kwota stypendium może pokrywać koszty zakwaterowania w internatach lub stancjach, czy też koszty dojazdu do szkół środkami komunikacji publicznej. Wszystkie wydatki musiały być udokumentowane rachunkami bądź fakturami imiennymi.

Dotychczas stypendium szkolne przyznawane było uczniom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 351,00 zł. Netto miesięcznie na osobę. Od 1 października 2012 roku Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zmieniło wysokość kryteriów dochodowych uprawniających do ubiegania się o wsparcie z pomocy społecznej. Kryterium dochodowe uprawniające do uzyskania stypendium i zasiłku szkolnego wzrosło do 456 zł. na jednego członka rodziny. Stypendium szkolne jest przyznawane na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy w danym roku szkolnym. Należy nadmienić, że nie nabywają uprawnień do tych świadczeń dzieci odbywające naukę w klasach tzw. zerowych. Nie otrzymują również stypendium uczniowie, którzy przyznane mają inne stypendia o charakterze socjalnym ze środków publicznych. Stypendium szkolne nie może być niższe miesięcznie niż 80%, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych i nie może przekraczać miesięcznie 200 % kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Zgodnie z przepisami, uprawnionymi do tych świadczeń są uczniowie stale zamieszkali na terenie miasta i gminy Nowa Sarzyna niezależnie od tego gdzie położona jest ich szkoła.

Zasiłek szkolny zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004 r. nr 256 poz. 2572 z późniejszymi zmianami) oraz Uchwałą Nr XXXII/323/2005 Rady Miejskiej w Nowej Sarzynie z dnia 11 kwietnia 2005 r. wniosek należy złożyć w terminie dwóch miesięcy od dnia wystąpienia okoliczności zdarzenia) uzasadniającego złożenie wniosku:

- zasiłek szkolny może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej charakterze edukacyjnym,
- zasiłek szkolny realizowany jest poprzez zwrot poniesionych na cele edukacyjne wydatków, po ich udokumentowaniu.

Tabela 103 Kryteria wypłaty stypendium szkolnego: czerwiec - grudzień 2014 r.

Lp.	Dochód na osobę w rodzinie	Wysokość stypendium szkolnego	Liczba dzieci przy dochodzie od 0 – 100%, w tym dzieci z rodzin wielodzietnych.
-----	----------------------------	-------------------------------	---

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

	(liczony od kwoty określonej z art. 8 ust.1 pkt. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej tj.456 zł)	(liczona od kwoty określonej w art.6.ust.2 pkt. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych tj. 106 zł)			
		VI	XII	VI	XII
1.	od 0 do 50%	125, -128,80 zł	127% - 134,60	198 dzieci w tym 74 dzieci z rodzin wielodzietnych.	214 dzieci w tym 88 dzieci z rodzin wielodzietnych.
2.	od 50,01% do 75%	105, -108,20 zł	107% -113,40 zł	292 dzieci, w tym 139 dzieci z rodzin wielodzietnych.	301 dzieci, w tym 154 dzieci z rodzin wielodzietnych.
3.	powyżej 75% do 100%	85, - 87,60 zł	87% - 92,20 zł	251 dzieci w tym 100 dzieci z rodzin wielodzietnych.	213 dzieci w tym 91 dzieci z rodzin wielodzietnych.

Źródło: Opracowanie własne

Wysokość zasiłku szkolnego nie może przekroczyć jednorazowo kwoty stanowiącej pięciokrotność kwoty, o której mowa w art. 6 ust. 2 pkt. 2 Ustawy o świadczeniach rodzinnych. Wysokość zasiłku szkolnego ustala się w każdej sprawie indywidualnie kierując się rodzajem i skutkiem zdarzenia.

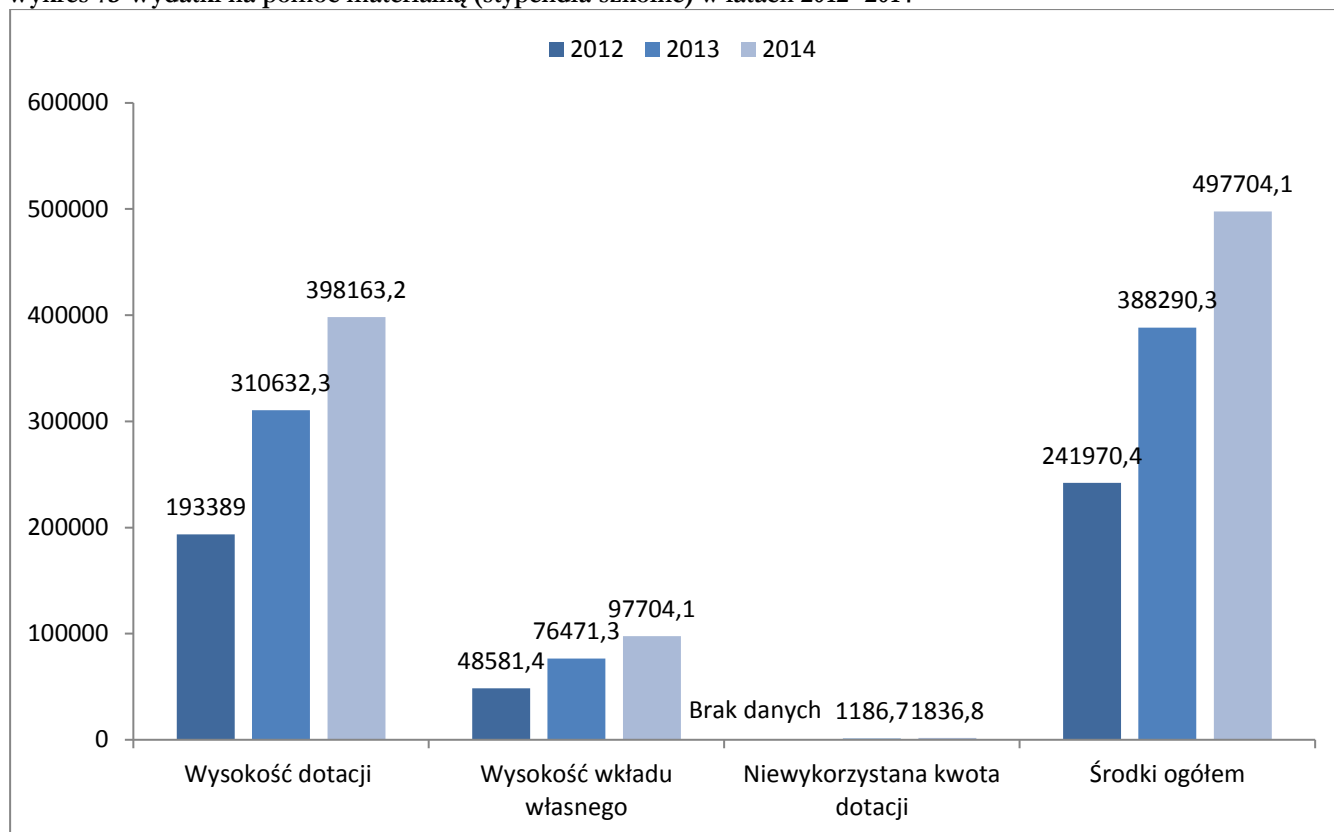
Tabela 104 Wydatki na pomoc materialną (stypendia szkolne) w latach 2012- 2014

Lp.	Nazwa wydatków	2012	2013	2014
Środki				
1.	Wysokość dotacji	193 389,00 zł	310 632,26 zł	398 163,24 zł
2.	Wysokość wkładu własnego	48 581,40 zł	76 471,33 zł	97 704,05 zł
	Niewykorzystana kwota dotacji	-	1 186,74 zł	1 836,76 zł
3.	Środki ogółem	241 970,40 zł	388 290,33 zł	497 704,05 zł

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 73 Wydatki na pomoc materialną (stypendia szkolne) w latach 2012- 2014

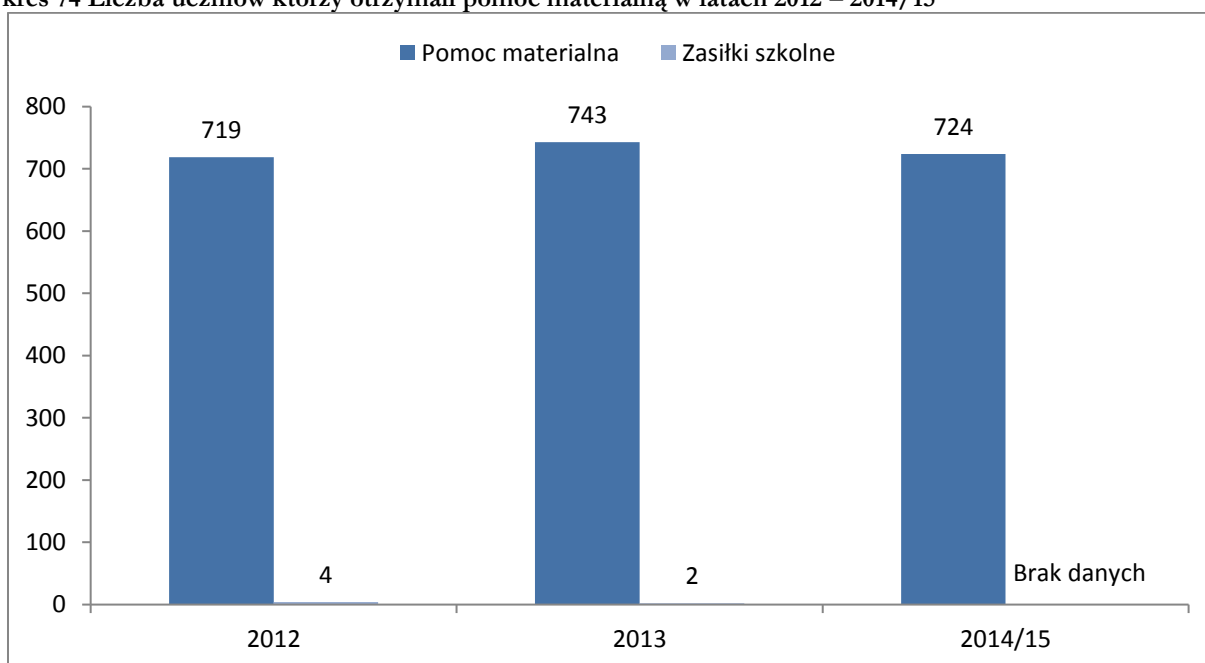
W latach 2012-2014 odnotowano znaczny wzrost dotacji jak i wkładu własnego na stypendia szkolne.

Tabela 105 Liczba uczniów którzy otrzymali pomoc materialną w latach 2012 – 2014/15

Lp.	Rodzaj pomocy	2012	2013	2014/15
1.	Pomoc materialna	719	743	724
2	Zasiłki szkolne	4	2	-

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 74 Liczba uczniów którzy otrzymali pomoc materialną w latach 2012 – 2014/15

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 75 obrazuje liczbę uczniów, którzy otrzymali pomoc materialną w latach 2012-2014/15. Początkowo liczba uczniów objętych pomocą wzrosła w 2013 r., po czym zmniejszyła się do poziomu porównywalnego z rokiem 2012.

Dla dzieci z rodzin wielodzietnych na troje i więcej dzieci zwiększa się kwotę stypendium o 10% kwoty należnej w danym przedziale dochodowym.

Zostały opracowane nowe wnioski o przyznanie pomocy materialnej dla uczniów na rok szkolny 2014/15. Wnioskodawca składa jeden wspólny wniosek na rodzinę o przyznanie pomocy materialnej dla uczniów.

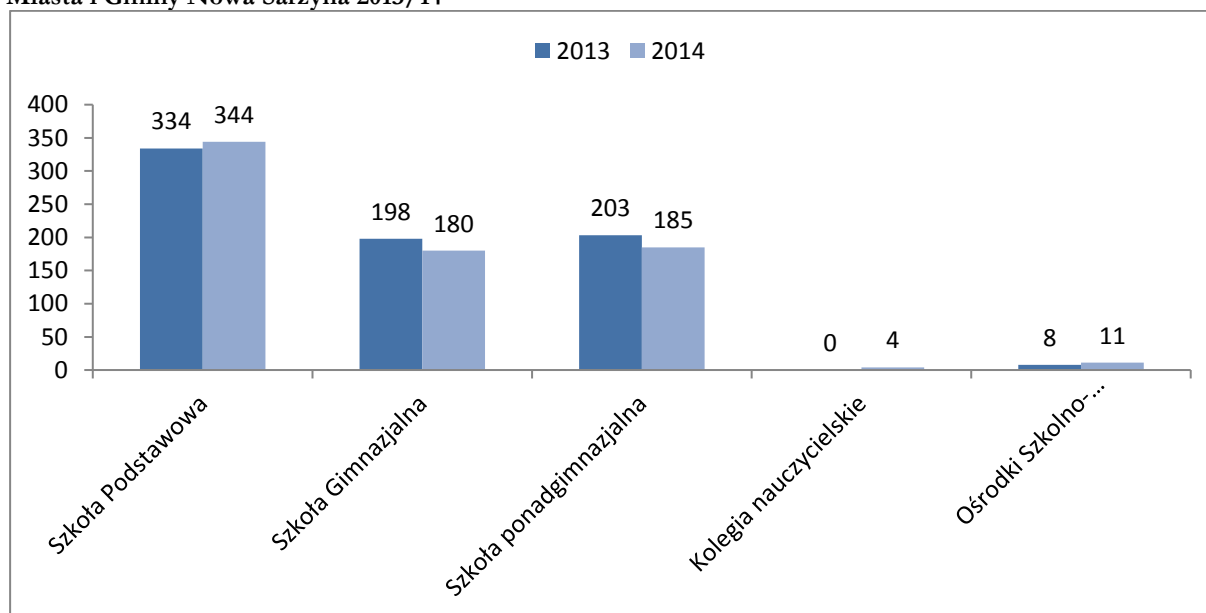
W związku z tym, decyzja o przyznanie pomocy materialnej dla uczniów wydana jest również jedna na każdą rodzinę, co zmniejszyło biurokrację w obsłudze klienta.

Tabela 106 Podział wypłaconych stypendiów szkolnych dla uczniów ze względu na charakter szkoły z terenu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna 2013/14

Lp.	Typ szkoły	Liczba uczniów 2013 r.	Liczba uczniów 2014 r.
1.	Szkoła Podstawowa	334	344
2.	Szkoła Gimnazjalna	198	180
3.	Szkoła ponadgimnazjalna	203	185
4.	Kolegia nauczycielskie	-	4
5.	Ośrodki Szkolno-Wychowawcze	8	11
Razem:		743	724

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 75 Podział wypłaconych stypendiów szkolnych dla uczniów ze względu na charakter szkoły z terenu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna 2013/14

W roku szkolnym 2013/2014 stypendia szkolne były otrzymywane najczęściej przez uczniów szkół podstawowych. Uczniowie szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych uzyskiwali stypendia na porównywalnym do siebie poziomie w tym czasie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 107 Pomoc rzeczowa w latach 2013/2015 według podziału na rok szkolny

Lp.	Typ pomocy	Rok szkolny	
		2013/2014	2014/2015
1.	Pomoc rzeczowa o charakterze socjalnym	701	665
2.	Pokrycie kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania.	42	59
Razem:		743	724

Źródło: Opracowanie własne

Podkreślić należy, że jest to pomoc, która trafia do uczniów najuboższych i jednocześnie redukuje ich bariery edukacyjne i społeczne w grupie rówieśniczej.

Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny

▪ Świadczenia rodzinne

System świadczeń rodzinnych utworzony został jako system poza ubezpieczeniowych świadczeń socjalnych. Celem reformy systemu jest stworzenie spójnego systemu wsparcia rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej, wychowującej małe dzieci oraz dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych przewiduje cztery rodzaje świadczeń rodzinnych i dwa rodzaje kryterium dochodowego w przypadku ubiegania się o zasiłek rodzinny wraz z dodatkami. Od dnia 1 stycznia 2013 r. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka i specjalny zasiłek opiekuńczy uzależnione są od kryterium dochodowego. Aktualnie okres zasiłkowy trwa od 1 listopada do 31 października następnego roku kalendarzowego.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy,
- Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22 a ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

- urodzenia dziecka,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- samotnego wychowywania dziecka,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- rozpoczęcia roku szkolnego,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Rada gminy w drodze uchwały może przyznać zamieszkałym na terenie jej działania osobom jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia ich dziecka (art. 22 a w/w ustawy).

Na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

1. rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

2. opiekunowi faktycznemu dziecka;
3. osobie uczącej się.

Zasiłki rodzinne przysługują do ukończenia przez dziecko 18 roku życia, lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

W okresach zasiłkowych trwających od 01.11.2012 r. do 31.10.2013 r. i od 01.11.2013 r. do 31.10.2014 r. oraz od 01.11.2014 r. do 31.10.2015 r., zasiłek rodzinny na dziecko wynosi: do 5 roku życia 77 zł, od 5 do 18 roku 106 zł oraz powyżej 18 roku życia 115 zł miesięcznie. Od 1 XI 2015 r. zmiana do 5 roku życia 89,00 zł, Od 5 -18 roku życia 118,00 zł., powyżej 18 roku życia 129,00 zł.

Dodatki do zasiłku rodzinnego:

- Dodatek z tytułu urodzenia dziecka – wypłacany jednorazowo w wysokości 1000 zł.;
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego przysługujący osobie uprawnionej do urlopu wychowawczego przez okres: 24 miesięcy kalendarzowych; - 36 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad więcej niż jednym dzieckiem urodzonym podczas jednego porodu; - 72 miesięcy kalendarzowych, jeżeli sprawuje opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo o znacznym stopniu niepełnosprawności. Dodatek przysługuje w wysokości 400 zł miesięcznie;
- Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka przysługuje samotnie wychowującym dziecko matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, jeżeli nie zostało zasądzone świadczenie alimentacyjne na rzecz dziecka od drugiego z rodziców dziecka, ponieważ drugi z rodziców dziecka nie żyje, ojciec dziecka jest nieznany, powództwo o ustalenie świadczenia alimentacyjnego od drugiego z rodziców zostało oddalone. Dodatek przysługuje również osobie uczącej się, jeżeli oboje rodzice osoby uczącej się nie żyją. Dodatek ten przysługuje w wysokości 170,00 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 340,00 zł na wszystkie dzieci. W przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 160,00 zł na wszystkie dzieci;
- Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, przysługuje w wysokości 80 zł miesięcznie na trzecie i na następne dzieci uprawnione do zasiłku rodzinnego;
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku do ukończenia 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności, powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności. Dodatek przysługuje miesięcznie w wysokości 60 zł na dziecko w

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

wieku do ukończenia 5 roku życia; oraz 80 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia;

- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego przysługuje na częściowe pokrycie wydatków związanych z rozpoczęciem w szkole nowego roku szkolnego oraz na dziecko rozpoczynające roczne przygotowanie przedszkolne. Dodatek przysługuje raz w roku, w wysokości 100 zł na dziecko;
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania przysługuje w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki, a także szkoły podstawowej lub gimnazjum w przypadku dziecka lub osoby uczącej się, legitymującej się orzeczeniem o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności - w wysokości 90 zł miesięcznie na dziecko albo w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, w przypadku dojazdu do szkoły ponadgimnazjalnej, a także szkoły artystycznej, w której realizowany jest obowiązek szkolny i obowiązek nauki w zakresie odpowiadającym nauce w szkole ponadgimnazjalnej - w wysokości 50 zł miesięcznie na dziecko. Dodatek przysługuje przez 10 miesięcy w roku, w okresie pobierania nauki od września do czerwca następnego roku kalendarzowego.

Tabela 108 Realizacja zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012		2013		2014	
	Wydatki za okres 2012 r. w złotych	Liczba świadczeń narastająco	Wydatki za okres 2013 r. w złotych	Liczba świadczeń narastająco	Wydatki za okres 2014 r. w złotych	Liczba świadczeń narastająco
Zasiłki rodzinne	2 762 871	31 195	2 954 422	29 550	2 817 161	28 158
Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:						
Urodzenia dziecka	1 719 025	16 661	1 591 369	15 585	1 482 699	15 005
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	113 000	113	127 000	127	108 000	108
samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	377 655	969	295 119	759	259 841	672
	0	0	0	0	0	0

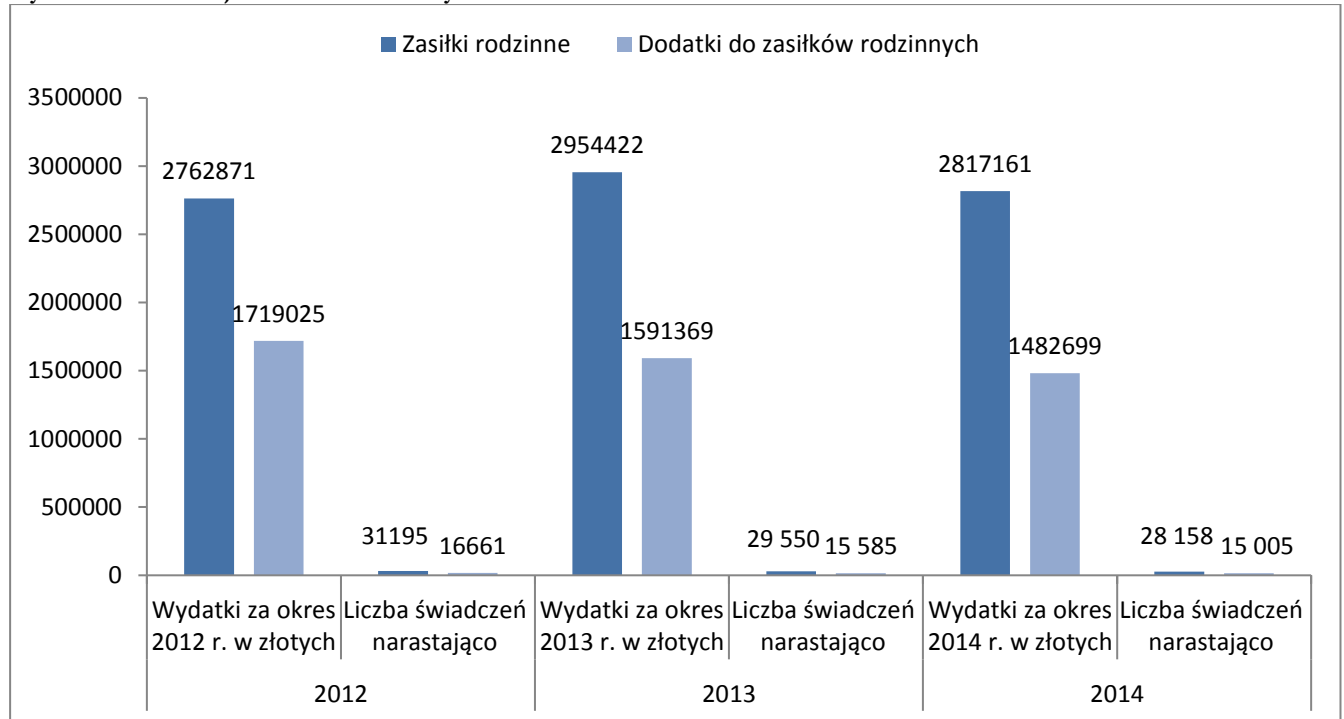
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

samotnego wychowywania dziecka	144 850	789	160 200	876	129 758	705
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	139 400	1 823	134 780	1 753	133 680	1 736
rozpoczęcia roku szkolnego	194 600	1 946	183 900	1 839	177 500	1 775
podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:	243 840	4 700	238 370	4 581	243 760	4 632
na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	19 890	221	20 970	233	27 360	304
na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	223 950	4 479	217 400	4 348	216 400	4 328
wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	505 680	6 321	452 000	5650	430 160	5 377
Razem	4 481 896	47 856	4 545 791	45 135	4 299 860	43 163
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	197 000	197	181 000	181	161 000	161
Razem	4 678 896	48 053	4 726 791	45 316	4 460 860	43 324

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

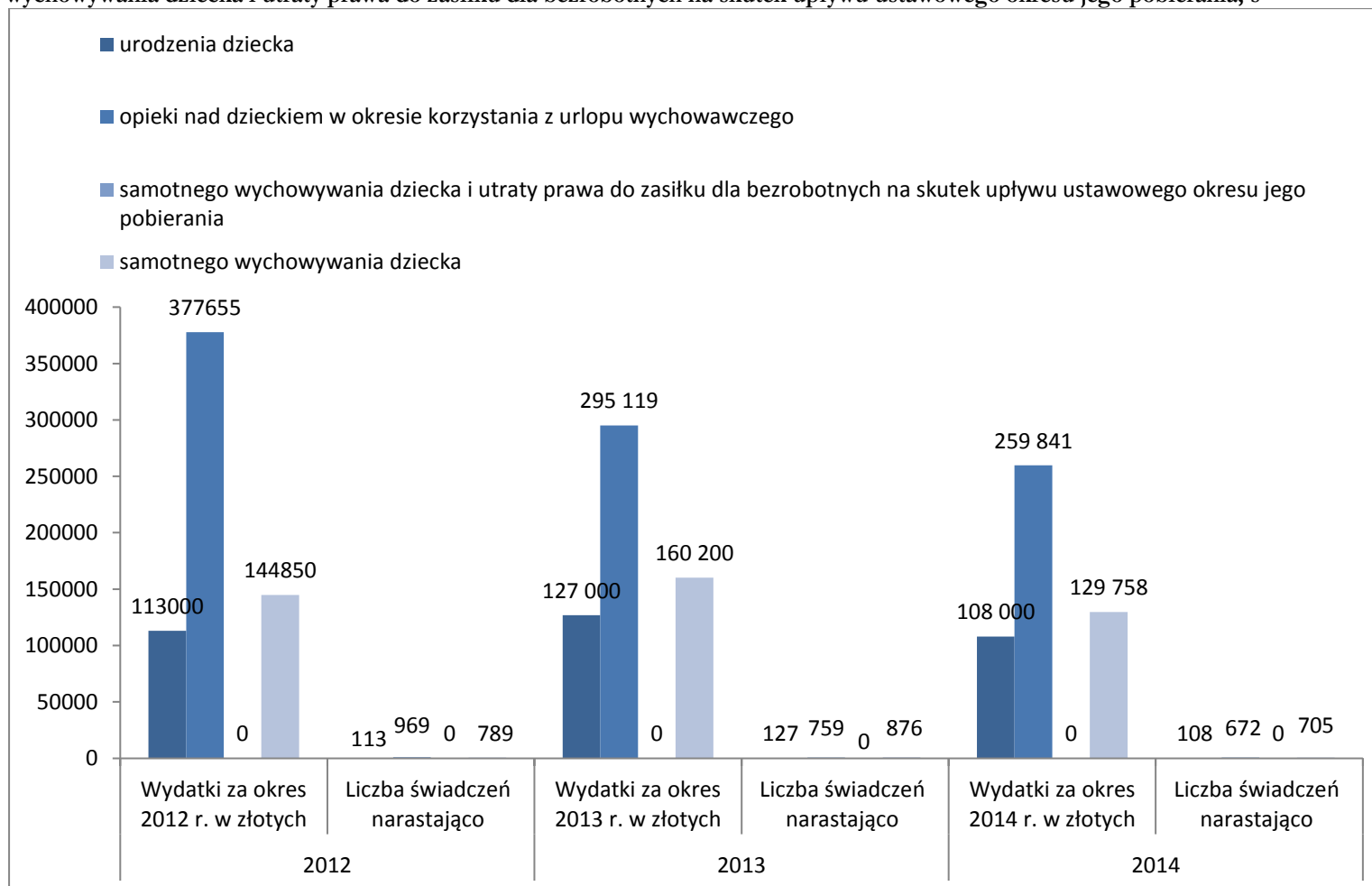
Wykres 76 Realizacja zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2012-2014

W latach 2012-2014 zmniejszała się liczba świadczeń oraz kwota przeznaczona na dodatki do zasiłków rodzinnych. Natomiast wydatki związane z zasiłkami rodzinnymi początkowo wzrosły w 2013, mimo mniejszej liczby przyznanych świadczeń, po czym obniżyły się do poziomu nieznacznie wyższego niż było to w 2012 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

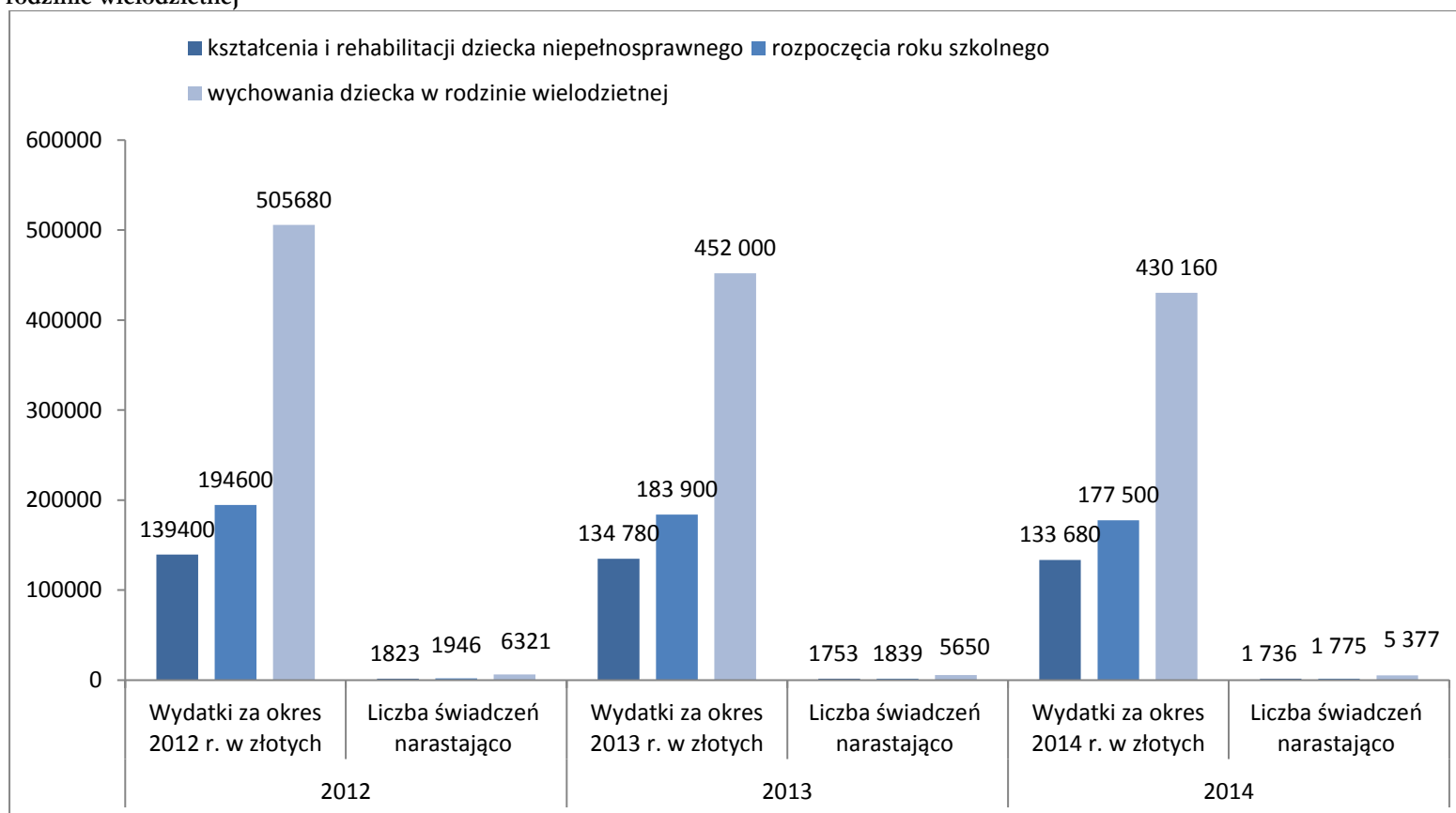
Wykres 77 Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, s

Kwota przeznaczona na dodatki z tytułu urodzenia dziecka oraz samotnego wychowywania dziecka wzrosły w 2013 r. w porównaniu do roku poprzedniego. Nieco odmiennie przedstawiała się sytuacja w przypadku dodatków z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, gdzie odnotowano zmniejszenie się wydatków w latach 2012-2014.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

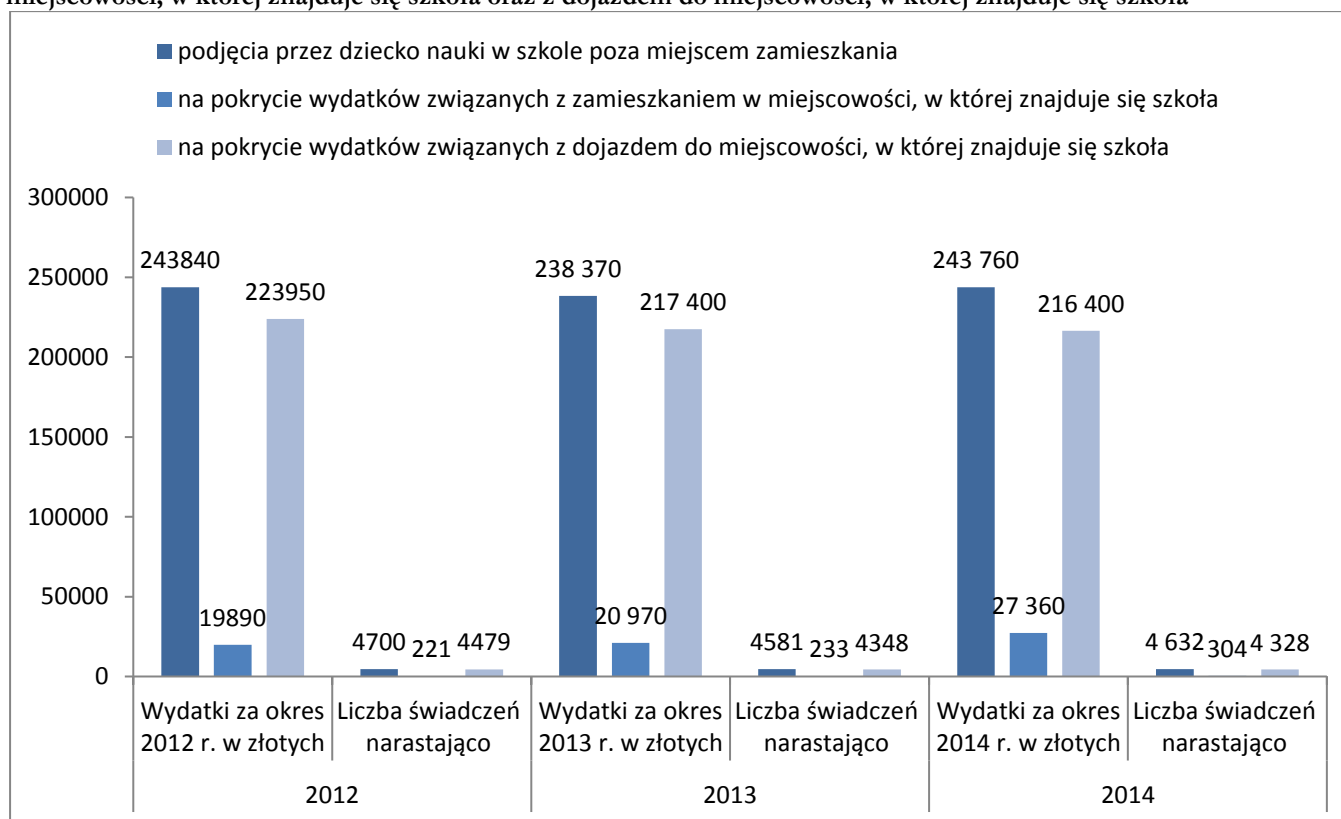
Wykres 78 Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego i wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej

Jak przedstawiono na Wykresie 79, w latach 2012-2014 odnotowano spadek wydatków przeznaczonych na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcie roku szkolnego oraz wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej. Pokrywało się to ze zmniejszeniem liczby świadczeń z tych powodów.

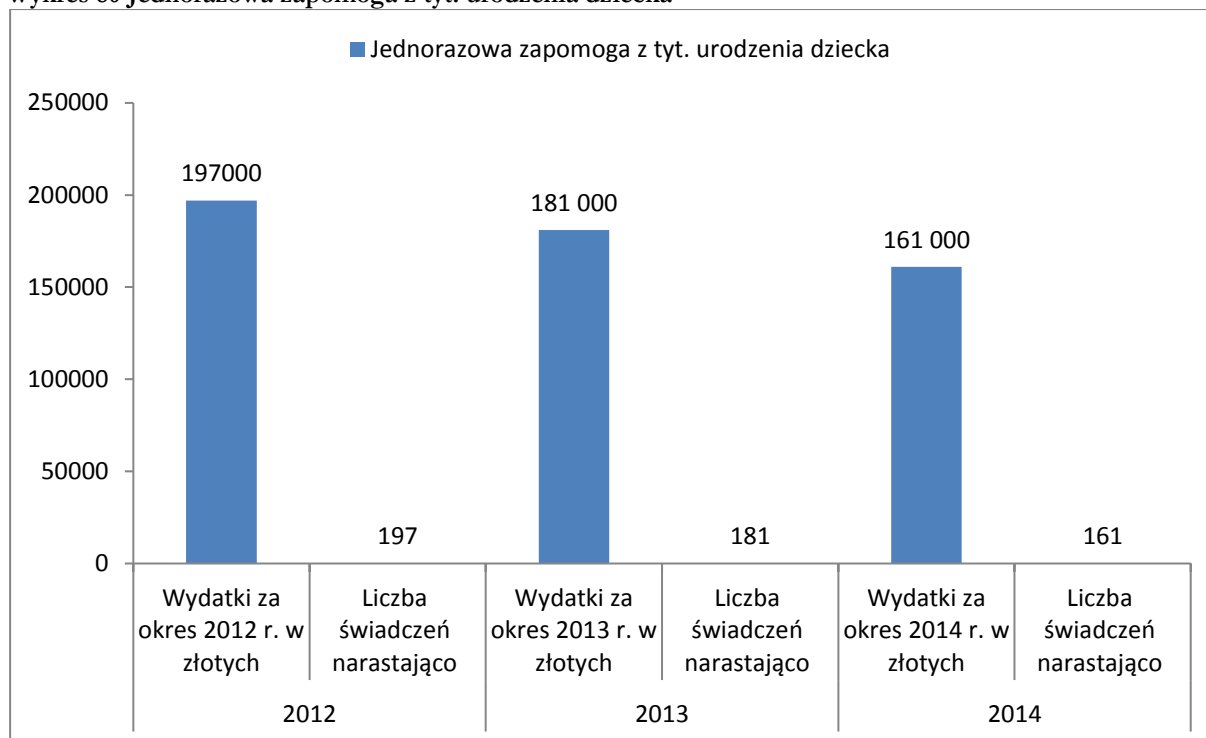
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 79 Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła oraz z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła

W latach 2012-2014 odnotowano chwilowe obniżenie wydatków na dodatki z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, po czym kwota ta nieznacznie wzrosła. Co roku zmniejszała się natomiast kwota przeznaczona na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła. W omawianym czasie zwiększeniu uległy wydatki na dodatki do pokrycia kosztów związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła.

Wykres 80 Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka

Zarówno wydatki jak i liczba jednorazowego wsparcia z tytułu urodzenia dziecka zmniejszała się w okresie od 2012 r. do 2014 r., co jest odbiciem spadku liczby urodzeń.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych, reguluje kwestie jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „becikowe”, przysługujące, na każde żywo urodzone dziecko. O świadczenie może ubiegać się matka lub ojciec, opiekun prawny albo opiekun faktyczny dziecka, a wysokość „becikowego” wynosi 1000 zł. Wniosek o wypłatę zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy, od dnia narodzin się dziecka, a w przypadku gdy wniosek dot. dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego– w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia, którąś z w/w form albo przysposobienia dziecka nie później jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Przepisu dotyczącego przedłożenia stosownego zaświadczenia nie stosuje się do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko.

Od dnia 1 stycznia 2013 r. w/w świadczenie przysługuje jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1 922 zł.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 109 Świadczenia rodzinne przyznane i wypłacone w latach 2012-2014 z uwzględnieniem świadczeń pobranych nienależnie

Lp.	Wyszczególnienie	2012		2013		2014	
		Kwota świadczeń rodzinnych wypłacona ogółem	Zwrot świadczeń nienależnie pobranych	Kwota świadczeń rodzinnych wypłacona ogółem	Zwrot świadczeń nienależnie pobranych	Kwota świadczeń rodzinnych wypłacona ogółem	Zwrot świadczeń nienależnie pobranych
I	Zasiłki rodzinne	2 762 871	15 474	2 958 422	10 532	2 817 161	16 828
II	Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:	1 719 025	12 838	1 591 369	7 105	1 482 699	10 865
1	Urodzenia dziecka	113 000	0	127 000	0	108 000	0
2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	377 655	7 088	295 119	2 296	210859 841	3 368
3	samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania	0	0	0	0	0	0
4	samotnego wychowywania dziecka	144 850	507	160 200	340	129 758	2 954
5	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	139 400	400	134 780	0	133 680	80
6	rozpoczęcia roku szkolnego	194 600	1 264	183 900	1 376	177 500	1 700
7	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania:	243 840	1 292	238 370	419	243 760	523
7.1	na pokrycie wydatków związanych z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się szkoła	19 890	116	20 970	0	27 360	100
7.2	na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w	223 950	1 176	217 400	419	216 400	423

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

	której znajduje się szkoła						
8	wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	505 680	2 287	452 000	2 674	430 160	2 240
III	Specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	25 446	0	74 794	277
IV	Świadczenie pielęgnacyjne	876 687	1 111	716 321	1 560	720 880	52
V	Zasiłek pielęgnacyjny	960 687	2 089	943 857	6 697	952 731	2 907
VI	Zasiłek dla opiekuna	0	0	0	0	299 555	173
	Razem	6 319 270	31 512	6 275 115	25 894	6 347 820	31 102
VII	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	197 000	0	181 000	0	161 000	0
	Razem	6 516 270	31 512	6 456 115	25 894	6 508 820	31 102

Źródło: Opracowanie własne

Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w 2012 roku - 1920.

Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w 2013 roku - 1820.

Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w 2014 roku - 1764.

▪ Świadczenia opiekuńcze

- Zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem, które przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i osobie, która ukończyła 75 lat a także osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Świadczenie to przysługuje w wysokości 153,00 zł miesięcznie.
- Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Osobom innym niż spokrewnione w pierwszym stopniu z osobą wymagającą

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

opieki, przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, w przypadku gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- rodzice osoby wymagającej opieki nie żyją, zostali pozbawieni praw rodzicielskich, są małoletni lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma innych osób spokrewnionych w pierwszym stopniu, są małoletnie lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- nie ma osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, lub legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie to przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia. Od 1 maja 2013 r. wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosi 620,00 zł miesięcznie, od 1 maja 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. 800,00 zł miesięcznie, od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. wynosi 1200,00 zł miesięcznie, zaś od 1 stycznia 2016 r. wynosić będzie 1300,00 zł miesięcznie.

- Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego przysługiwał osobom uprawnionym do świadczenia pielęgnacyjnego zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w wysokości 100,00 zł miesięcznie przez okres od 1 stycznia 2013 r. do 30 czerwca 2013 r.
- Pomoc finansowa realizowana w ramach rządowego programu wspierania osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego – pomoc ta przysługuje osobom mającym ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w okresie od 1 kwietnia 2013 r. do 31 grudnia 2014 r. Pomoc ta przysługiwała w wysokości 200,00 zł miesięcznie.
- Specjalny zasiłek opiekuńczy w kwocie 520,00 zł miesięcznie przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Zasiłek ten przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekraczał kwoty 623,00 zł netto do 31 października 2014 r., zaś od 1 listopada 2014 r. nie może przekraczać 664,00 zł netto.

Od dnia 1 stycznia 2015 r. poszerzony został krąg osób mogących ubiegać się o specjalny zasiłek opiekuńczy. Od dnia 1 stycznia 2015 r. specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2012 r. poz. 788 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 1439) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:

1. nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

2. lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U z 2012 poz. 1548) osoby, które nabyły uprawnienie do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie przepisów obowiązujących do dnia 31 grudnia 2012 r. zachowały prawo do tego świadczenia w dotychczasowej wysokości do dnia 30 czerwca 2013 roku.

Po upływie tego terminu decyzje wygasły z mocy prawa i istniała konieczność ponownego złożenia wniosku o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2014 r. poz. 567) wprowadzono nowe świadczenie, tzw. zasiłek dla opiekuna. Świadczenie to przysługuje osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

W/w zmiany dotknęły 121 osób. 78 z tych osób od 1 lipca 2013 r. uzyskało prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, a 11 osób nabyło prawo do specjalnego zasiłku opiekuńczego. W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, prawo do zasiłku dla opiekuna uzyskało 42 osoby w tym 10 osób, które zrezygnowały z specjalnego zasiłku opiekuńczego.

– Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

- 1) za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy (tj. do 14 maja 2014 r.), w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r.;
- 2) od dnia wejścia w życie ustawy (tj. od dnia 15 maja 2014 r.), jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r.

Zasiłek dla opiekuna za okres od 1 lipca 2013 r. do 15 maja 2014 r. przysługuje wraz z odsetkami ustalonymi w wysokości odsetek ustawowych.

Zasiłek dla opiekuna wynosi 520,00 zł miesięcznie i będzie przysługiwał osobie, jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa od dnia 1 lipca 2013 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 110 Realizacja świadczeń opiekuńczych oraz składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w latach 2012 - 2014.

Lp.	Wyszczególnienie	2012		2013		2014	
		Wydatki 2012	Liczba świadczeń narastająco 2012	Wydatki 2013	Liczba świadczeń narastająco 2013	Wydatki 2014	Liczba świadczeń narastająco 2014
1	Zasiłki pielęgnacyjne	960 687	6 279	943 857	6 169	952 731	6 227
2	Świadczenia pielęgnacyjne	876 687	1 701	716 321	1 295	720 880	980
3	Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	0	0	43 700	437	0	0
4	Pomoc dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego	0	0	133 800	669	196 400	982
5	Specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	25 446	52	74 794	146
6	Zasiłek dla opiekuna	0	0	0	0	299 555	580
7	Razem wiersze 1-6	1 837 374	7 980	1 863 124	8 622	2 244 360	8 915
8	Składka na ubezpieczenie społeczne	164 163	1 162	195 827	1 303	246 558	1 089
9	Składka na ubezpieczenie zdrowotne	26 250	561	22 955	469	32 300	516
	Razem wiersze 7-9	190 413	1 723	218 782	1 772	2 523 218	10 520

Źródło: Opracowanie własne

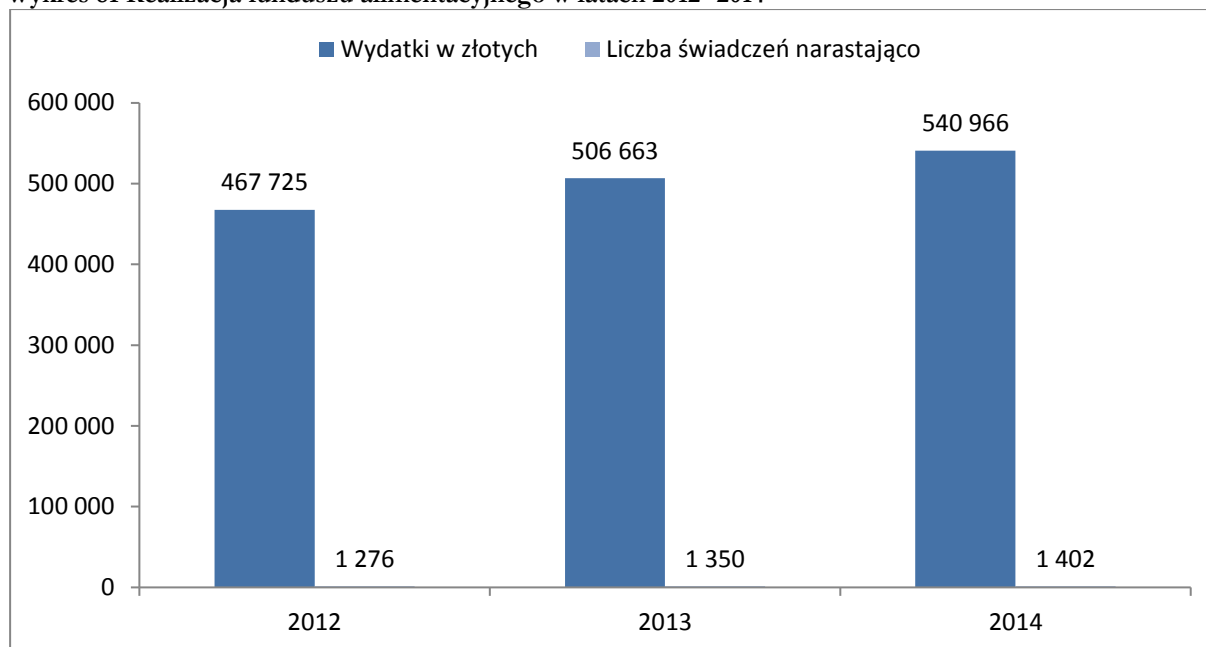
▪ Fundusz alimentacyjny

Tabela 111 Realizacja funduszu alimentacyjnego w latach 2012 -2014

Rok	Wydatki w złotych	Liczba świadczeń narastająco
2012	467 725	1 276
2013	506 663	1 350
2014	540 966	1 402

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 81 Realizacja funduszu alimentacyjnego w latach 2012 -2014

W latach 2012-2014 odnotowano wzrost liczby świadczeń oraz wydatków przeznaczonych na fundusz alimentacyjny.

Z dniem 1 października 2008 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – tekst jednolity z dnia 13 września 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 z późn. zm.). W ustawie zostały uregulowane zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskutecznej egzekucji oraz działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych; warunki nabywania prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego; zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego; finansowanie realizacji zadań przewidzianych w ustawie.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacane są osobom uprawnionym, tzn. osobom uprawnionym do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna, do czasu ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku, gdy uczy się w szkole lub w szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo.

Wniosek o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, składa się w urzędzie gminy lub miasta ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej. Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego co do zasady przyznaje się na okres świadczeniowy, który rozpoczyna się 1 października, a kończy 30 września następnego roku kalendarzowego.

Jeżeli w trakcie pobierania świadczeń z funduszu alimentacyjnego orzeczeniem sądu nastąpi zmiana wysokości alimentów dokonuje się również zmian w wysokości pobieranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, np. w przypadku podwyżki alimentów kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostaje podniesiona do zasądzonej kwoty, nie więcej jednak niż 500 zł na dziecko, począwszy od miesiąca od którego nastąpiła podwyżka (za niepełne miesiące przyznaje się świadczenia w wysokości 1/30 stawki dziennej). W tym

wypadku możliwe jest przyznanie wyrównania. Z kolei w przypadku obniżenia przez sąd alimentów, dokonuje się w ten sam sposób obniżenia świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Każda decyzja o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest przekazywana komornikowi sądowemu prowadzącemu postępowanie egzekucyjne. Decyzja ta jest podstawą do prowadzenia przez komornika egzekucji mającej na celu odzyskanie od dłużnika całej kwoty, którą MGOPS wypłacił osobie uprawnionej.

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie jest organem prowadzącym z upoważnienia Burmistrza Miasta i Gminy Nowa Sarzyna postępowanie wobec osób uchylających się od płacenia alimentów, a zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna. W tym przypadku można mówić o trzech kategoriach dłużników alimentacyjnych:

- Zarówno dłużnik alimentacyjny jak i osoba uprawniona zamieszkują na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna. W takim przypadku postępowanie wobec dłużników wszczynane jest z urzędu po przyznaniu przez organ właściwy świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- Dłużnik alimentacyjny zamieszkuje na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna, a osoba uprawniona do alimentów zamieszkuje i pobiera świadczenia z funduszu alimentacyjnego w innej gminie. W takim przypadku wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej występuje do organu właściwego dłużnika z wnioskiem o podjęcie działań wobec dłużnika,
- Osoba uprawniona do świadczeń alimentacyjnych nie otrzymała prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego lub nie ubiegała się o ich przyznanie. Wówczas taka osoba może złożyć wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego zamieszkałego na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna. Do wniosku winna dołączyć zaświadczenie komornika potwierdzające bezskuteczną egzekucję świadczeń alimentacyjnych.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów reguluje również działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych. Organ właściwy dłużnika przeprowadza wywiad alimentacyjny, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej oraz odbiera od niego oświadczenie majątkowe. Jeżeli organ właściwy dłużnika poweźmie informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji jest zobowiązany do przekazania tych informacji do komornika sądowego.

W przypadku braku zatrudnienia zobowiązuje dłużnika do zarejestrowania się jako bezrobotny albo poszukujący pracy, zwraca się do starosty o podjęcie działań zmierzających do aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a gdy brak jest możliwości aktywizacji zawodowej występuje z wnioskiem do starosty o skierowanie go do robót publicznych lub prac organizowanych na zasadach robót publicznych, określonych w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Uniemożliwienie przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego bądź odmowa złożenia oświadczenia majątkowego, odmowa zarejestrowania się w PUP lub nieuzasadniona odmowa przyjęcia pracy skutkuje wszczęciem postępowania

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Jeżeli decyzja o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych stanie się ostateczna, organ właściwy dłużnika kieruje wniosek do starosty o zatrzymanie Panu prawa jazdy, oraz wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

W 2012 r. wysłano 40 wezwań celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, przeprowadzono 19 wywiadów. Natomiast w 13 przypadkach wszczęto postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w tym wydano 7 decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Wystąpiono z 21 wnioskami do innych gmin o przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego. Natomiast w 2 przypadkach wystąpiono do Sądu z wnioskiem o ustalenie kuratora dla dłużnika nieznanego z miejsca pobytu, celem reprezentowania dłużnika w postępowaniu prowadzonym wobec dłużników alimentacyjnych.

W 2013 r. wysłano 37 wezwań celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, przeprowadzono 16 wywiadów. Natomiast w 14 przypadkach wszczęto postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w tym wydano 14 decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Wystąpiono z 32 wnioskami do innych gmin o przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego. Natomiast w 15 przypadkach wystąpiono do Sądu z wnioskiem o ustalenie kuratora dla dłużnika nieznanego z miejsca pobytu, celem reprezentowania dłużnika w postępowaniu prowadzonym wobec dłużników alimentacyjnych.

W 2014 r. wysłano 43 wezwań celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego, przeprowadzono 19 wywiadów. Natomiast w 24 przypadkach wszczęto postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w tym wydano 17 decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. W 15 sprawach złożono wniosek do Prokuratury o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, (tj. niewywiązywanie się z alimentacji wobec dzieci), a w 2 przypadkach zatrzymano dłużnikowi prawo jazdy. Ponadto w 5 przypadkach wystąpiono do Sądu z wnioskiem o ustalenie kuratora dla dłużnika nieznanego z miejsca pobytu, celem reprezentowania dłużnika w postępowaniu prowadzonym wobec dłużników alimentacyjnych.

MGOPS zajmuje się również windykacją zadłużeń, ponieważ dłużnik alimentacyjny jest obowiązany do zwrotu całej kwoty, którą MGOPS wypłacił osobie uprawnionej powiększonej dodatkowo o odsetki ustawowe. Wyegzekwowaniem tej kwoty zajmuje się komornik sądowy prowadzący postępowanie egzekucyjne w imieniu osoby uprawnionej do alimentów po otrzymaniu decyzji przyznającej świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ponadto na tej samej zasadzie komornik sądowy prowadzi egzekucję zadłużeń powstałych na podstawie zaliczek alimentacyjnych wypłacanych przez MGOPS osobom uprawnionym do dnia 30.09.2008 r. W tym wypadku dłużnik musi zwrócić całość kwoty wypłaconej przez MGOPS powiększonej o 5%. Od dnia 01.10.2009 r. bądź po wcześniejszym uchyleniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego, MGOPS wydaje każdemu dłużnikowi alimentacyjnemu, którego zadłużenie powstało wskutek świadczeń wypłacanych przez tut. Ośrodek, decyzję żądającą zwrotu świadczeń wypłaconych osobie uprawnionej w ostatnim

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

okresie świadczeniowym. Jeżeli w wyznaczonym terminie dłużnik nie dokona spłaty to wysyła się upomnienie a następnie wszczyna się postępowanie egzekucyjne w administracji. Zatem do wyegzekwowania kwoty wypłaconej przez MGOPS dodatkowo włączy się drugi organ egzekucyjny, tj. Naczelnik właściwego Urzędu Skarbowego.

W 2012 r. wydano 169 decyzji żądających zwrotu. W 2012 r. 65 dłużnikom wysłano upomnienia i przekazano do Urzędu Skarbowego 118 tytułów wykonawczych. W 2013 r. wydano 98 decyzji żądających zwrotu. W 2013 r. 65 dłużnikom wysłano upomnienia i przekazano do Urzędu Skarbowego 169 tytułów wykonawczych. W 2014 r. wydano 54 decyzji żądających zwrotu. W 2014 r. 42 dłużnikom wysłano upomnienia i przekazano do Urzędu Skarbowego 134 tytułów wykonawczych.

Tabela 112 Zestawienie kwot zwróconych przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2012-2014

ROK		2012 r.	2013 r.	2014 r.
Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego		70 070,72	100 223,62	122 373,72
w tym	Dochód budżetu państwa	39 878,57	56 372,24	70 984,98
	Dochód własny gminy wierzyciela	12 407,65	17 715,42	21 256,15
	Dochód gminy dłużnika	9 752,07	14 489,45	14 039,61
	odsetki ustawowe	8 032,43	11 646,51	16 092,98

Źródło: Opracowanie własne

Powyższy podział dokonany jest zgodnie z art. 27 ust. 1, 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, z którego wynika, że dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z ustawowymi odsetkami, z czego:

- 60 % kwoty wraz z odsetkami stanowią dochód budżetu państwa.
- 20% kwot należności stanowi dochód własny gminy wierzyciela,
- 20% kwot należności stanowi dochód własny gminy dłużnika.

W przypadku, gdy organ właściwy wierzyciela nie jest jednocześnie organem właściwym dłużnika, przekazuje organowi właściwemu dłużnika 20% kwoty. W przypadku gdy adres miejsca pobytu dłużnika nie jest znany lub gdy dłużnik przebywa w zakładzie karnym 20 % kwoty wyegzekwowanej od dłużnika przekazywane jest na dochody budżetu państwa. Dochody Miasta i Gminy Nowa Sarzyna z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego zwróconych przez dłużników alimentacyjnych w 2014 r. wyniosły 33 370 zł, w tym:

- jako gminy właściwej wierzyciela i dłużnika: 30 170 zł,
- jako gminy właściwej dłużnika (przekazane z innych gmin): 3 200 zł.

Natomiast zadłużenie z tytułu wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego na dzień 31.12.2014 r. wyniosło: 2 326 650,53 zł. Kwota zadłużenia powiększona o odsetki ustawowe (833 402,00 zł) wynosi: 3 160 052,53 zł.

W 2014 r. wyegzekwowano od dłużników alimentacyjnych należności:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- z tyt. funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę: 122 373,72 zł tj. 174% kwoty z 2012 r.
- z tyt. zaliczki alimentacyjnej na łączną kwotę: 2 538,08 zł.

W 2014 r. zostały zrealizowane wszystkie zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Odpis na koszty obsługi – na poziomie 3% - zadań zleconych z zakresu administracji rządowej nie pokrywa w całości niezbędnych potrzeb MGOPS na zatrudnienie, zakup materiałów biurowych, podejmowanie działań względem dłużników alimentacyjnych. Potrzeby w tym zakresie to odpis w wysokości 6%.

Dużym wyzwaniem dla organów właściwych jest obsługa dłużników alimentacyjnych, ponieważ przekazana dotacja jak i środki uzyskane ze zwrotu należności wypłaconych z tyt. otrzymanych przez osobę uprawnioną świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest zbyt mała na pokrycie rzeczywistych kosztów. Większość dłużników alimentacyjnych nie osiąga dochodów i nie dokonuje żadnych wpłat z tyt. wypłaconych świadczeń alimentacyjnych. Ponadto organ musi ustalić dla nieznanego z miejsca pobytu kuratora dla doręczeń zastępczych, a poprzedzone jest to dużą ilością wysyłanej korespondencji, która musi być doręczona za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów nakłada na organ właściwy realizację zadań polegających na podjęciu działań wobec dłużników alimentacyjnych i współpracę z wieloma organami, co wiąże się z ponoszeniem dodatkowych kosztów.

Znacznym obciążeniem jest przygotowywanie dokumentacji dla marszałka województwa w sprawach dot. koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, ponieważ w większości dotyczy to osób, które już nie pobierają świadczeń rodzinnych, a organ właściwy musi zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego, wszcząć postępowanie administracyjne celem uchylecia decyzji lub ustalenia sytuacji materialnej danej rodziny. Obciążeniem jest korespondencja, która jest dostarczana za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, gdzie na ten rodzaj zadania nie otrzymuje się żadnych środków.

Ponadto przyznawanie świadczeń w formie decyzji administracyjnych, nakłada na organ obowiązek przestrzegania zasad wynikających z KPA, m.in. wszczęcia, zawiadomienia o zapoznaniu się z dokumentami zgromadzonymi w danych sprawach, doręczenia decyzji, co powoduje wydłużenie się procesu decyzyjnego, a tym samym poniesienie dodatkowych kosztów, co miało odzwierciedlenie w przypadku wydłużenia okresu zasiłkowego (zmiana decyzji następowała z urzędu). W przypadku decyzji odmownych, gdzie nie ma wykonania finansowego, całość kosztów obsługi, obciąża otrzymaną dotację na realizację pozostałych zadań. W roku 2014 wydano 42 decyzji odmownych, które obciążają koszty obsługi.

Reasumując, otrzymane środki na finansowanie zadań zleconych w zakresie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, w całości nie pozwalają na właściwe funkcjonowanie i prawidłową obsługę zadań, co w konsekwencji powoduje, niskie wynagrodzenia nie adekwatne do wykonywanej pracy (np. poszerzania zakresu zadań), jak również brak możliwości zatrudnienia dodatkowych osób.

2.7 PRZESTĘPCZOŚĆ

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tematyka patologii zawsze jest bardzo trudna, zarówno ze względu na niemożność postawienia właściwej diagnozy, jak również swego rodzaju tabu, które uniemożliwia otwarte mówienie o problemach drażliwych, często wstydlivych. Wiele z informacji niżej przedstawionych ma charakter sygnałny - dane mogą pochodzić z badań lokalnych i nie można ich uogólniać na całą populację Polski. Niemniej jednak nawet wymiar lokalny tych zjawisk jest bardzo wymowny.

Przestępczość jest jedną z tych kwestii społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności. Intensywność oraz częstotliwość, z jaką występują zdarzenia przestępcze, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących tę lokalną społeczność. Dlatego tak istotne jest prowadzenie działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych, zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

W Polsce również od kilkunastu lat poważnym problemem jest przestępczość, a szczególnie przestępczość wśród nieletnich. Udział młodzieży w ogólnej liczbie sprawców przestępstw stanowi 25-28%. W wypadku ludzi młodych, w wieku do 24 lat, około 85% stanowiły przestępstwa przeciwko mieniu prywatnemu i społecznemu. Znacznie jednak wyższy jest udział tych sprawców w dokonywaniu przestępstw w sposób agresywny, z użyciem przemocy, tj. rozbojów oraz kradzieży i wymuszeń rozbójniczych, a także przestępstwa przeciwko porządkowi publicznemu. Częstsze o 25% są przestępstwa dokonane po spożyciu alkoholu. Około 30% sprawców w chwili dokonania przestępstwa nie było nigdzie zatrudnionych i nie uczyło się.

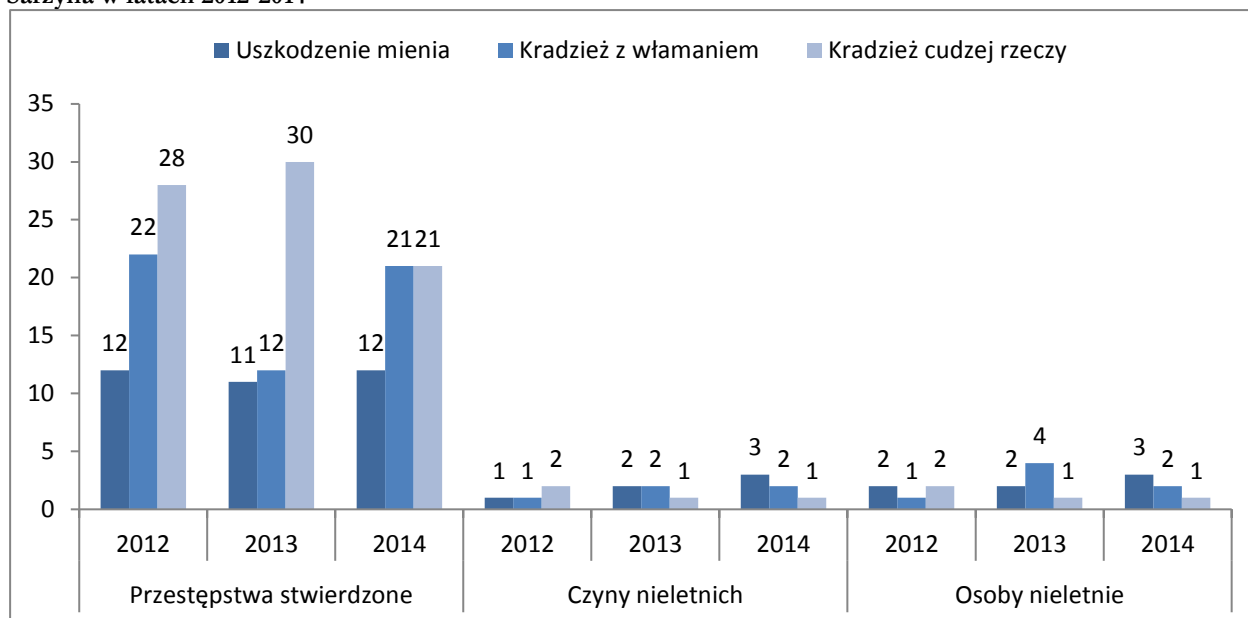
Tabela 113 Kategoria przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rodzaj przestępstwa	Przestępstwa stwierdzone			Czyny nieletnich			Osoby nieletnie		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Uszkodzenie mienia	12	11	12	1	2	3	2	2	3
Kradzież z włamaniem	22	12	21	1	2	2	1	4	2
Kradzież cudzej rzeczy	28	30	21	2	1	1	2	1	1
Znieważenie funkcjonariuszy	3	4	0	0	0	0	0	0	0
Bójka lub pobicie	3	4	2	0	0	1	0	0	2
Groźba karalna	13	5	0	4	0	0	4	0	0
Pozostałe	237	259	156	9	1	17	12	1	26
Ogółem	318	325	212	17	6	24	21	8	34

Zródło: Policja Nowa Sarzyna

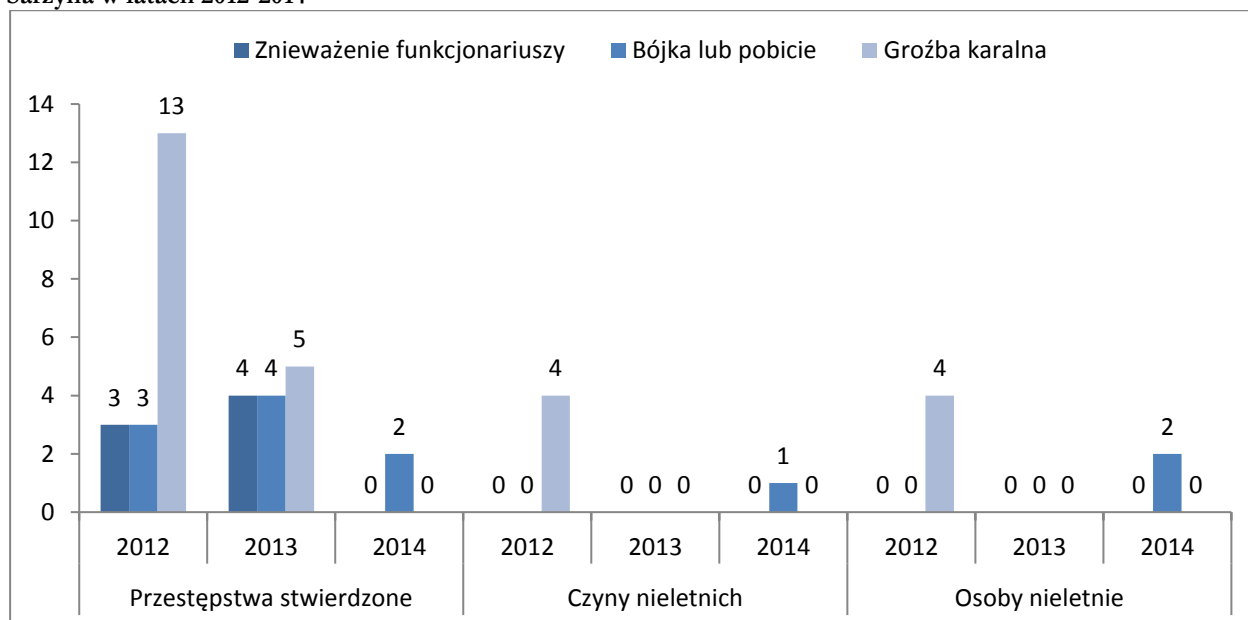
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 82 Kategoria przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

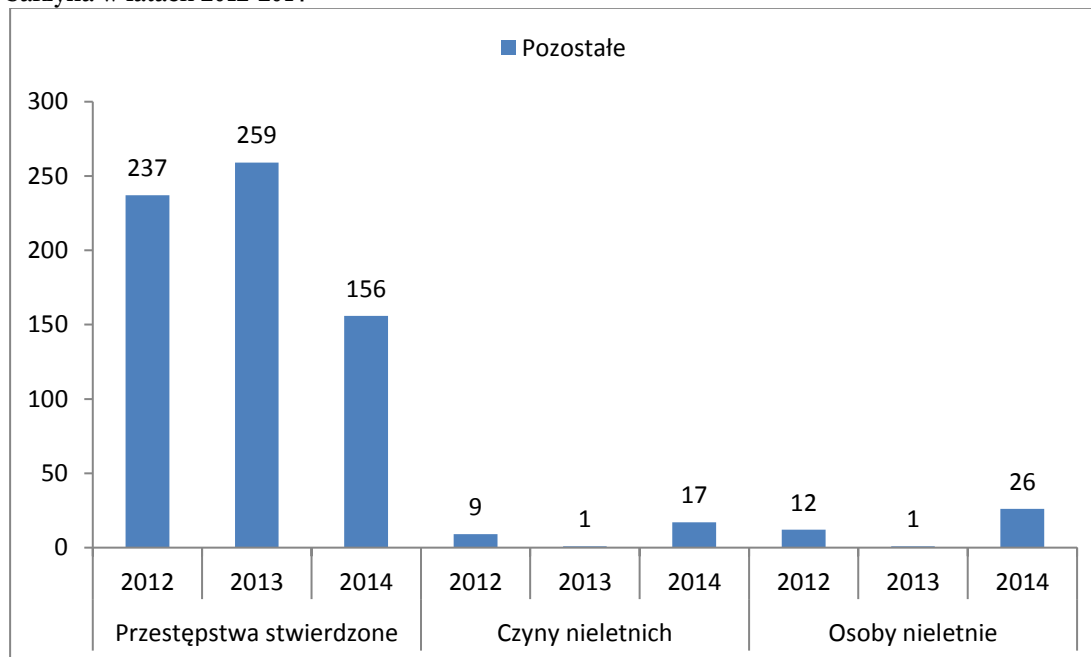
Liczba przestępstw popełnianych przez osoby nieletnie w latach 2012-2014 pozostawała na porównywalnym poziomie. Po roku 2012 zmniejszyła się liczba kradzieży z włamaniem, by następnie ponownie wzrosnąć do poziomu nieznacznie niższego niż było to w 2012 r. Natomiast ilość przestępstw w postaci uszkodzenia mienia pozostawała podobna.

Wykres 83 Kategoria przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Do przestępstw najczęściej popełnianych przez osoby nieletnie w latach 2012-2013 należały groźby karalne. Odnotowano również bójki lub pobicia przez osoby nieletnie.

Wykres 84 Kategoria przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W 2014 roku odnotowano wyraźny wzrost czynów określanych jako pozostałe w porównaniu do lat 2012-2013.

Tabela 114 Udział nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014

Gmina	Przestępstwa stwierdzone	Czyny nieletnich	Osoby nieletnie
Miast i Gmina Nowa Sarzyna	210	33	34

Źródła: Policja Nowa Sarzyna

2.8 PRZEMOC W RODZINIE

Z problemem alkoholizmu często związane jest zjawisko przemocy domowej, ale pijaństwo nie jest jedyną przyczyną choć bez wątpienia osłabia kontrolę zachowań. Nieprawdą też jest, że przemoc w rodzinie to problem marginesu społecznego i dlatego jest tak trudny do stwierdzenia i zwalczania. Pracownicy socjalni, lekarze, pielęgniarki, policjanci, pedagodzy, psychologowie stykają się w swojej pracy z zjawiskiem przemocy w rodzinie stosowanej przez osoby wykształcone i dobrze sytuowane zarówno wobec współmałżonków, dzieci, rodzeństwa, rodziców jak i osób w podeszłym wieku. Jest to bardzo trudny problem, zwłaszcza, że osoby dotknięte przemocą niejednokrotnie ukrywają ten fakt, gdyż jest on dla nich bolesny i wstydlivy. Przemoc w rodzinie jest działaniem zamierzonym i wykorzystującym przewagę siły lub zaprzestaniem działania, skierowanym przeciwko członkom rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienia i szkody.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna (przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary);

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- siły są nierównomierne (w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą- ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy);
- narusza prawa i dobra osobiste (sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary, np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku);
- powoduje cierpienie i ból (sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony).

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy:

- Przemoc fizyczna - popychanie, policzkowanie, kopanie, duszenie bicie itd.;
- Przemoc psychiczna- wyśmiewanie, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, izolacja społeczna, poniżanie, stosowanie gróźb itd.;
- Przemoc seksualna- zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych, gwałt;
- Przemoc ekonomiczna- odbieranie zarobionych pieniędzy, nie zaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny;
- Zaniedbywanie- niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, głód, niedożywienie, brak opieki medycznej, obojętność emocjonalna.

Przemoc domowa jest przestępstwem ściganym przez prawo, a nie sprawą rodzinną.

Wyciska ona swoje piętno nie tylko na zdrowiu fizycznym osoby maltretowanej, ale wpływa na całe funkcjonowanie tej osoby, na jej świat wewnętrzny, sposób myślenia, relacje z innymi ludźmi, obniża jej samoocenę. Powtarzające się urazy i krzywdy doznane w dzieciństwie wpływają na kształtowanie się osobowości dziecka. W życiu dorosłym mogą u nich wystąpić zaburzenia osobowości, depresje, próby samobójcze, większa skłonność sięgania po alkohol, narkotyki. Osoby maltretowane w dzieciństwie w swoim życiu dorosłym często wykazują skłonność do stosowania przemocy wobec innych.

Osoby doświadczające przemocy potrzebują często wszechstronnej pomocy zarówno socjalnej, jak i materialnej, psychologicznej, lekarskiej i prawnej, dlatego są potrzebne zintegrowane działania przedstawicieli różnych grup zawodowych przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Policja stanowi ważne ogniwo, ale nie może działać samodzielnie, gdyż jej praca będzie skuteczniejsza wtedy, gdy udział w niej wezmą również inne służby. Krokiem w dobrym kierunku jest stosowanie tzw. Niebieskiej Karty, procedury bardzo przydatnej i podnoszącej jakość, która zakłada współpracę między instytucjami świadczącymi pomoc. Współdziałanie pomiędzy ośrodkiem pomocy społecznej, a policją polegające na informowaniu pokrzywdzonych o przysługujących im prawach oraz możliwościach korzystania z pomocy i wsparcia wyspecjalizowanych instytucji jest dobrym przykładem na efektywne niesienie pomocy.

W odniesieniu do problemu przemocy do podstawowych zadań policji należy m.in.:

1. Ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra.
2. Inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.
3. Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem to:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa na samorządach lokalnych. Zadania te powinny być umieszczone w Gminnym programie rozwiązywania problemów alkoholowych. Na realizację tego programu gmina przeznacza środki z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu. W przypadku gdy aktem przemocy towarzyszy picie alkoholu należy powiadomić gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gmina jest także zobowiązana do powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu. Pomocy społecznej udziela się także w przypadku: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni. W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby. (Niebieska karta – załącznik do wywiadu),
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy,
- w uzasadnionych przypadkach: udziela pomocy finansowej lub rzeczowej,
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, ośrodkach,
- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami,
- uczestniczy w Zespole Interdyscyplinarnych i Grupach Roboczych zajmujących się przemocą w rodzinie.

W sytuacji przemocy w rodzinie z pomocą przychodzi Niebieska Linia. Jest to organizacja, która pomaga osobom będącym ofiarami przemocy domowej. Niebieska Linia to też numer telefonu (0-801-120-002), pod który można dzwonić, jeśli ktoś padnie ofiarą przemocy. Pod tym numerem czeka kompetentna osoba, która może pomóc, powie co należy zrobić w danej sytuacji i gdzie się zgłosić. Niebieska Linia może zgłosić sprawę za osoby poszkodowane, gdyż przemoc jest przestępstwem ściganym z urzędu. O sprawie powinno się poinformować policję.

Zgodnie z zapisami Uchwały Nr XXVII/180/2012 Rady Miejskiej w Nowej Sarzynie, 23 października 2012 r., Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Sarzyna powołał do działań Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W skład Zespołu obecnie wchodzi 7 osób, są to przedstawiciele:

1. Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie
2. Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Sarzynie
3. Policji
4. Ośrodków zdrowia
5. Kuratorzy sądowi

Podczas kolejnych spotkań przedstawiono skalę zjawiska przemocy na terenie Gminy Nowa Sarzyna, omawiano problemy rodzin uwikłanych w przemoc, planowano dalsze działania Zespołu.

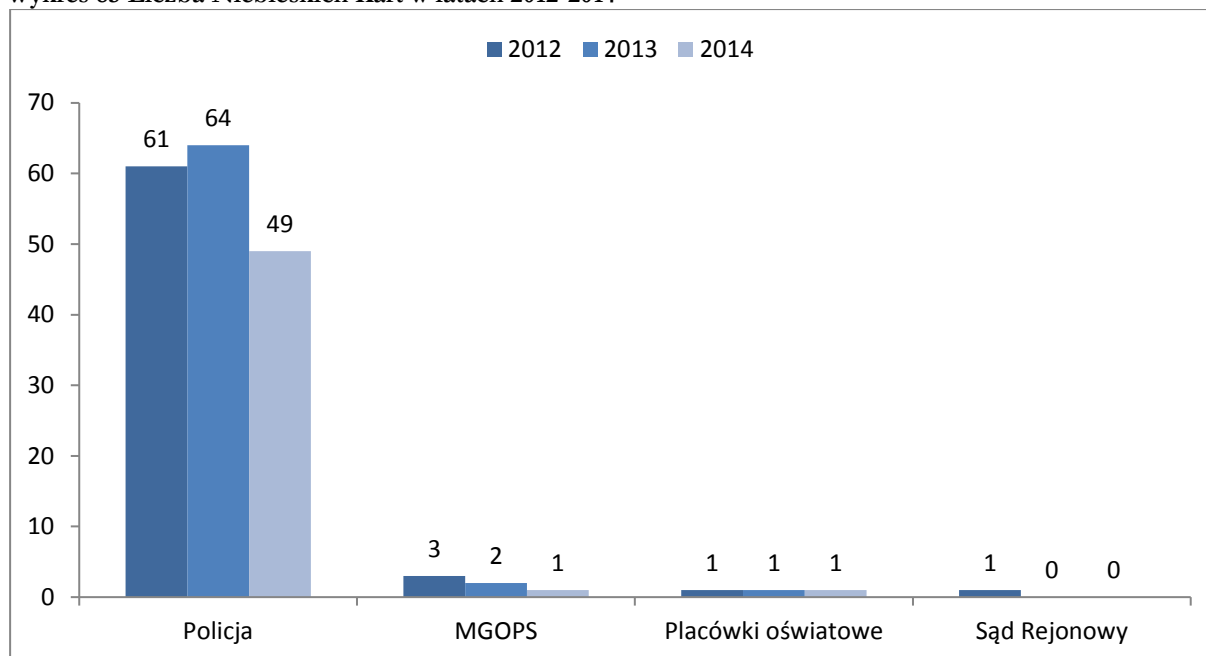
W dniu 16 listopada 2014 r. Zespół zorganizował szkolenie dla przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna, współfinansowane ze środków Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Sarzynie nt. "Nowe zjawiska w praktyce funkcjonowania Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych". Osobą prowadzącą szkolenie była Pani Maria Dekert- pedagog, dyrektor Stalowowolskiego Ośrodka Wsparcia i Interwencji Kryzysowej, psychoterapeuta, interwent, superwizor PTP.

Uczestnikami szkolenia byli przedstawiciele służb i instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna, w tym: pracownicy socjalni, pedagodzy szkolni, asystenci rodziny, przedstawiciele policji, sądu, SOW-u dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. Łącznie w szkoleniu wzięło udział 22 osoby.

Tabela 115 Liczba Niebieskich Kart w latach 2012-2014

Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart- A”			
	2012	2013	2014
Policja	61	64	49
MGOPS	3	2	1
Placówki oświatowe	1	1	1
Sąd Rejonowy	1	0	0
Razem:	66	67	51

Wykres 85 Liczba Niebieskich Kart w latach 2012-2014

W 2013 r. odnotowano wzrost liczby wydanych Niebieskich Kart w stosunku do roku 2012, po czym w 2014 r. ich ilość wyraźnie spadła. Obniżeniu uległa również ilość wydawanych Niebieskich Kart przez MGOPS w latach 2012-2014.

Tabela 116 Liczba spotkań grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2012-2014

Liczba Grup Roboczych		
2012 rok	2013 rok	2014 rok
185	188	143

Źródło: Opracowanie własne

W 2014 r. w porównaniu do lat ubiegłych nastąpił spadek liczby sporządzanych Niebieskich Kart –część A.

W skład grup roboczych wchodził: pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, dzielnicowi, kuratorzy zawodowi i społeczni, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagodzy szkolni, psychologowie szkolni, asystenci rodziny.

W 2014 r. z 72 osób wobec, których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą na grupy robocze stawiało się 40 osób, natomiast 32 nie stawiały się.

Z 71 osób wobec, których jest podejrzenie że stosują przemoc na grupy robocze stawiało się 25 osób, natomiast 46 osób nie stawiało się.

Celem spotkania grup roboczych jest analiza sytuacji rodziny oraz opracowanie planu pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nie wstawiennictwo osoby na grupę roboczą nie wstrzymuje pracy specjalistów w zakresie pomocy rodzinie, m.in. rodziny dotknięte przemocą zostają objęte nadzorem Policji oraz pracą socjalną świadczoną przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 117 Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w roku 2014

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba
1.	Zawiadomienie Policji o powzięciu podejrzenia o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie (na podstawie art. 12 ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)	2
2.	Wniosek w sytuację opiekuńczo-wychowawczą dzieci do Sądu Rejonowego, Wydział Rodzinny i Nieletnich w Leżajsku	4
3.	Wniosek o przymusowe leczenie odwykowe do Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Sarzynie	2

Źródło: Opracowanie własne

W 2014 r. zakończono 59 procedur w ramach „Niebieskiej Karty”, gdyż zaplanowane przez zespół specjalistów działania zostały zrealizowane.

Wspólna wymiana doświadczeń, spostrzeżeń pozwalała podjąć szersze działania pomocowe. Bezpośredni sposób przekazywania informacji, podejmowanie konkretnych działań niewątpliwie usprawniały pracę i znacznie szybciej pozwalały na osiągnięcie zamierzonego celu. W ramach Zespołu/grup roboczych członkowie upowszechniają informator dla osób dotkniętych przemocą z wykazem instytucji pomocowych działających na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna oraz Powiatu Leżajskiego.

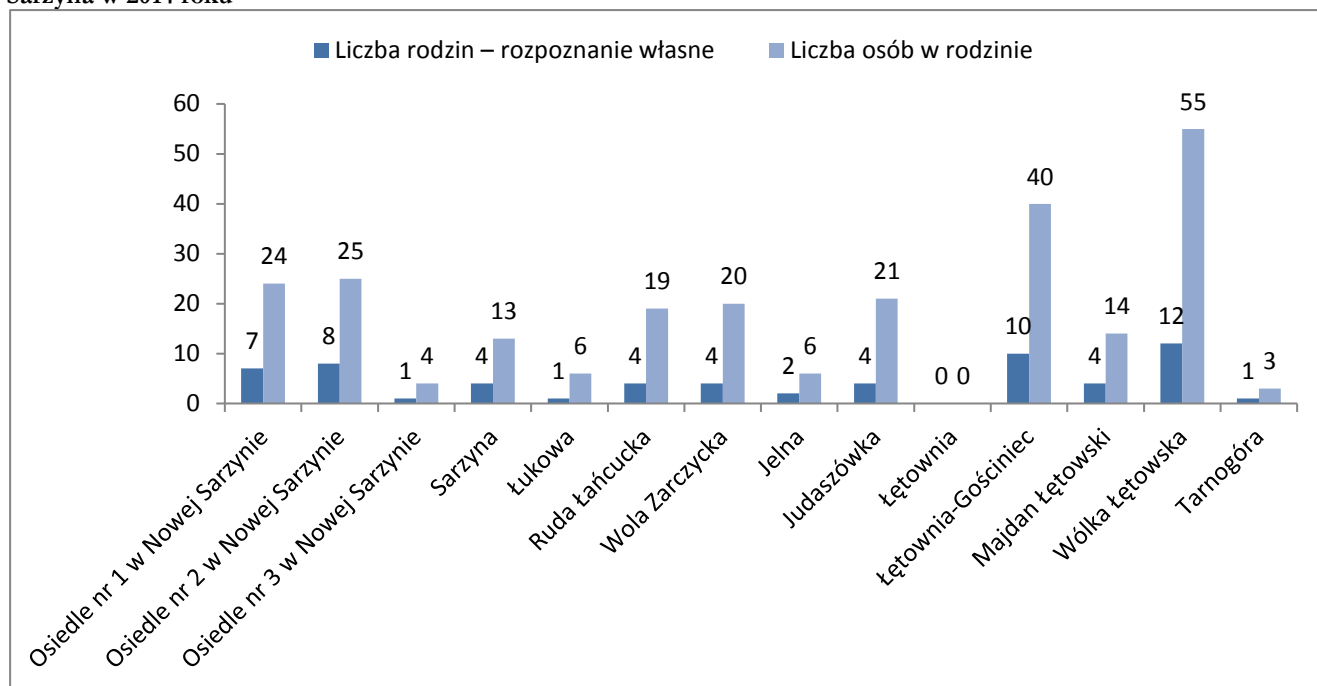
Tabela 118 Liczba rodzin i osób wobec których wystąpiła przemoc w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku

Nazwa osiedla, sołectwa	Liczba rodzin – rozpoznanie własne	Liczba osób w rodzinie
Osiedle nr 1 w Nowej Sarzynie	7	24
Osiedle nr 2 w Nowej Sarzynie	8	25
Osiedle nr 3 w Nowej Sarzynie	1	4
Sarzyna	4	13
Łukowa	1	6
Ruda Łąncucka	4	19
Wola Zarczycka	4	20
Jelna	2	6
Judaszówka	4	21
Łętownia	0	0
Łętownia-Gościńiec	10	40
Majdan Łętowski	4	14
Wólka Łętowska	12	55
Tarnogóra	1	3
Razem	62	250

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 86 Liczba rodzin i osób wobec których wystąpiła przemoc w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku

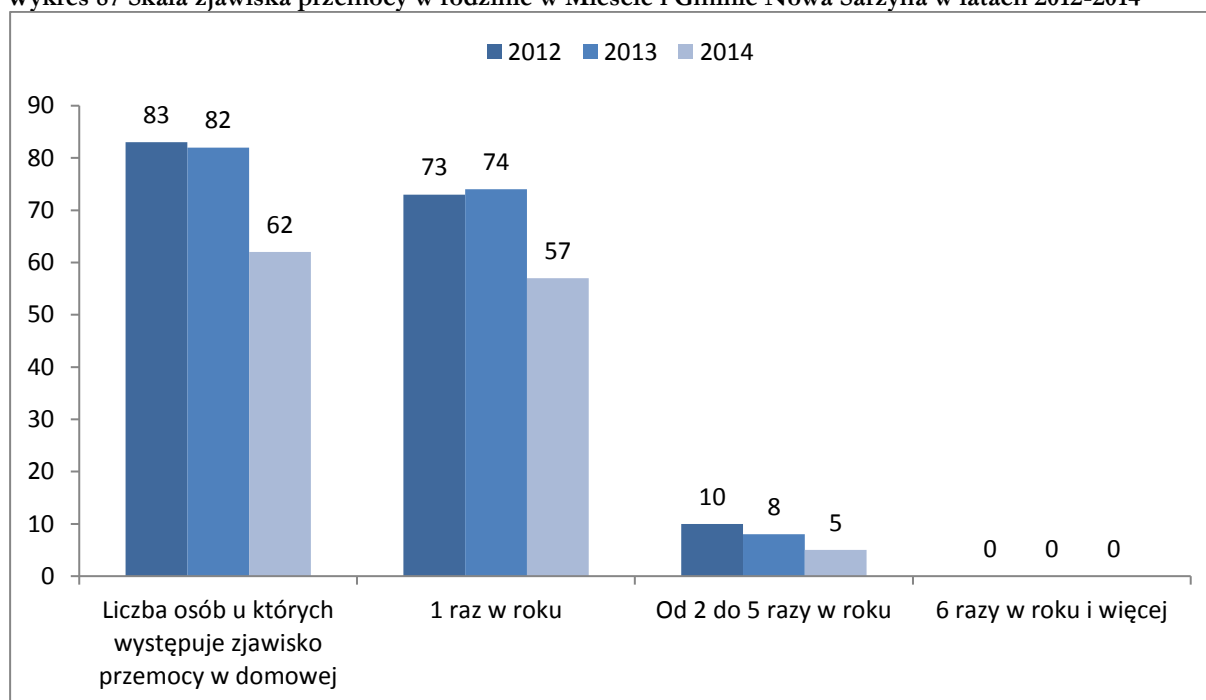
W 2014 największa liczba rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie była odnotowana w Wólce Łętowskiej oraz Łętowni - Gościnnie, co przełożyło się również na największą liczbę osób w rodzinie dotkniętą przemocą na tych terenach. Nie stwierdzono natomiast przypadków przemocy domowej w Łętowni.

Tabela 119 Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	Liczba osób u których występuje zjawisko przemocy w domowej	Liczba osób u których występuje zjawisko przemocy w rodzinie		
		1 raz w roku	Od 2 do 5 razy w roku	6 razy w roku i więcej
2012	83	73	10	0
2013	82	74	8	0
2014	62	57	5	0

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 87 Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W latach 2012-2014 zmniejszyła się liczba osób, u których występowało zjawisko przemocy domowej, szczególnie wśród osób u których miało ono miejsce od 2 do 5 razy w roku. Liczba jednorazowych przypadków zgłaszanej przemocy domowej początkowo nieznacznie wzrosła, po czym zmniejszyła się w 2014 r.

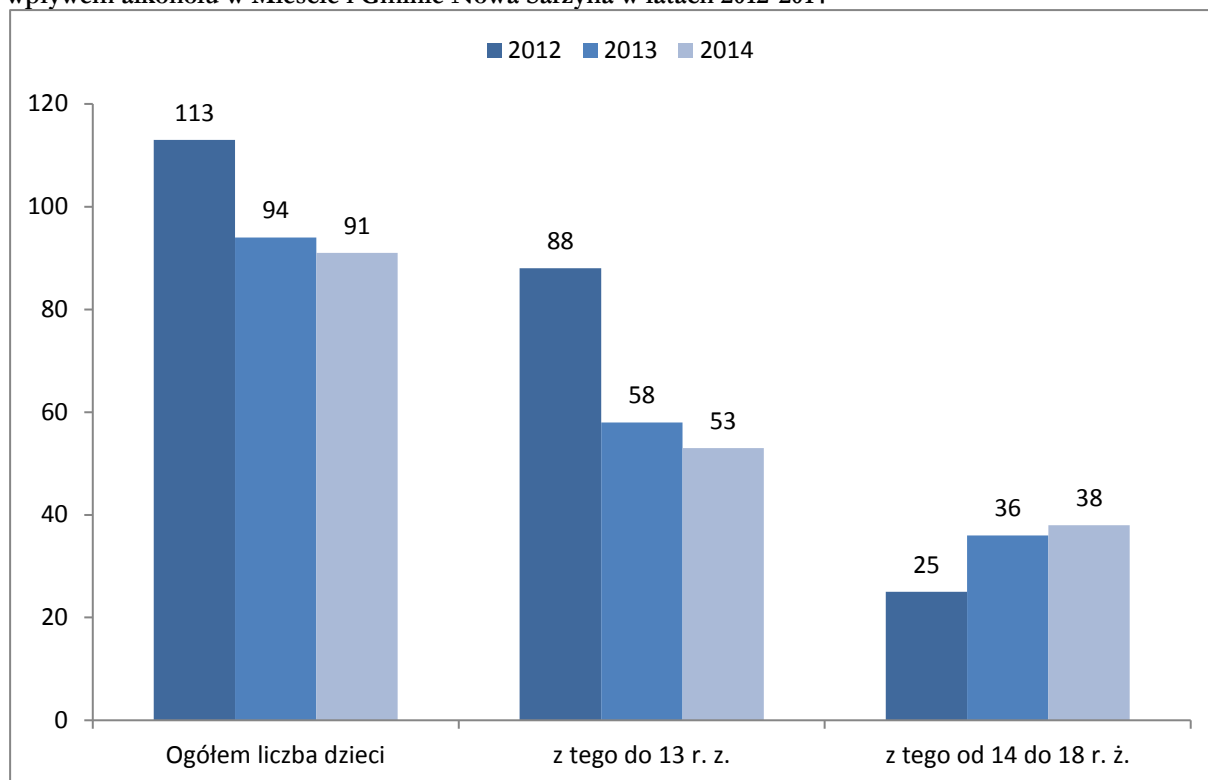
Tabela 120 Liczba dzieci poszkodowanych w wyniku przemocy przez rodziców / opiekunów będących pod wpływem alkoholu w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	Ogółem liczba dzieci	z tego do 13 r. z.	Kim byli sprawcy?	z tego od 14 do 18 r. ż.	Kim byli sprawcy?
2012	113	88	Ojciec/matka	25	Ojciec/matka
2013	94	58	Ojciec/matka/ brat	36	Ojciec/matka/ brat
2014	91	53	Ojciec/matka/ brat	38	Ojciec/matka/ brat

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 88 Liczba dzieci poszkodowanych w wyniku przemocy przez rodziców / opiekunów będących pod wpływem alkoholu w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

W latach 2012-2014 zmniejszyła się liczba dzieci poszkodowanych w wyniku przemocy ze strony rodziców lub opiekunów. Miało to miejsce głównie w przypadku dzieci młodszych do 13r. ż. Wzrosła natomiast liczba dzieci starszych poszkodowanych w wyniku tego typu przemocy.

Tabela 121 Liczba osób starszych poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014.

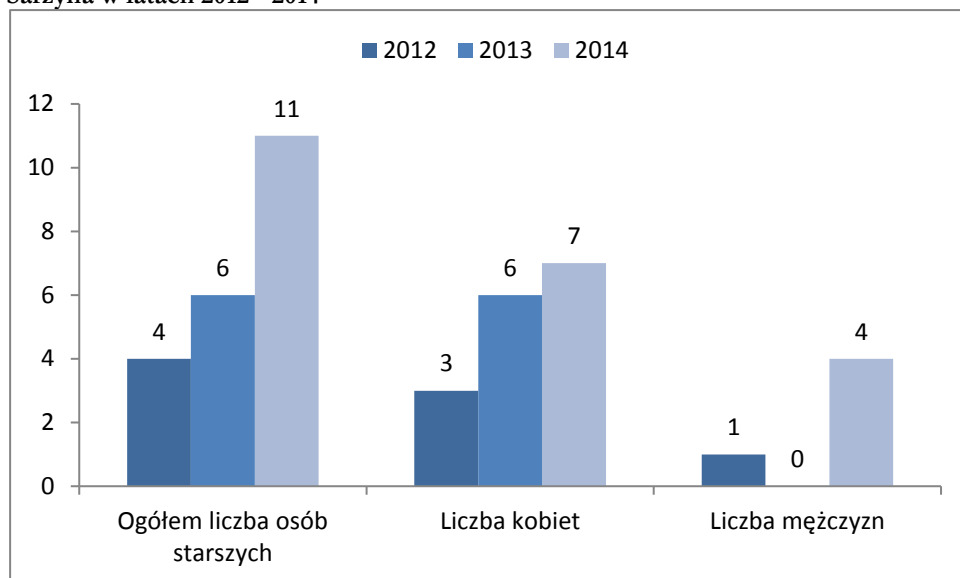
Rok	Ogółem liczba osób starszych	Liczba kobiet	Kim byli sprawcy?	Liczba mężczyzn	Kim byli sprawcy?
2012	4	3	Syn/mąż/były mąż/konkubent	1	syn
2013	6	6	Syn/mąż/były mąż/konkubent	0	syn
2014	11	7	Syn/mąż/były mąż/konkubent	4	syn

•kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 89 Liczba osób starszych poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014

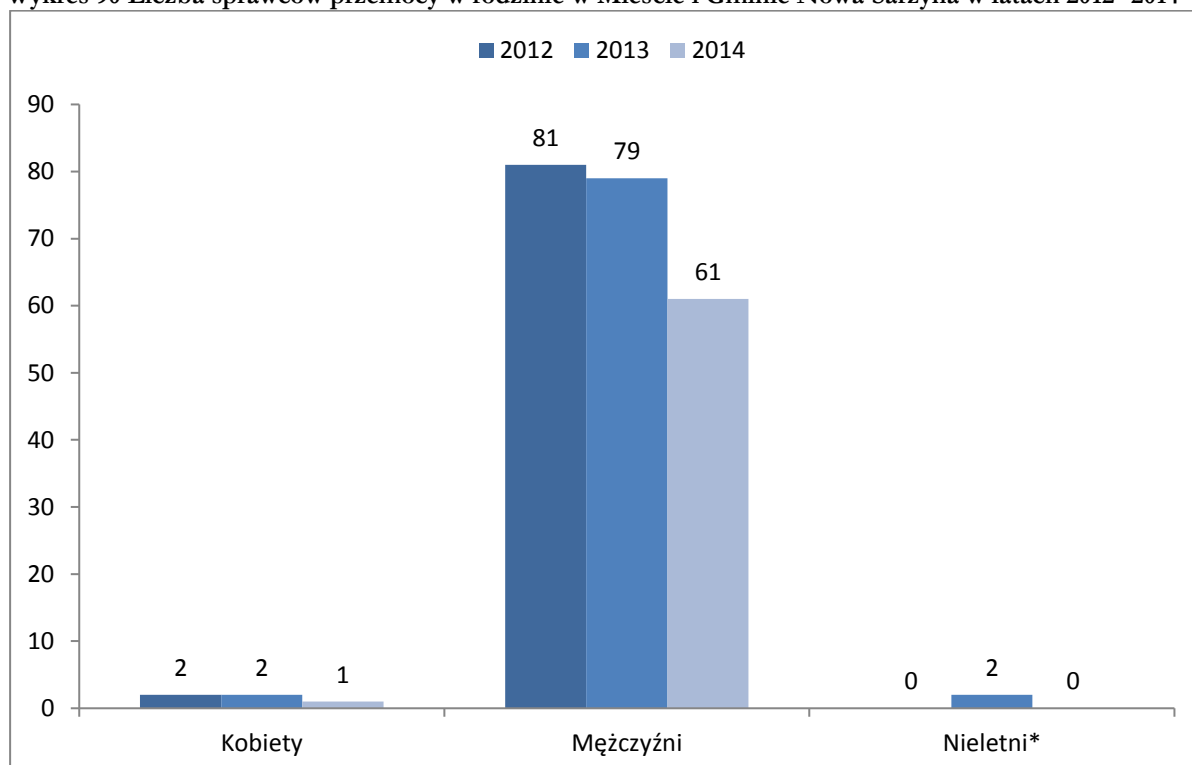
W latach 2012-2014 odnotowano wzrost liczby osób starszych dotkniętych przemocą w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna, szczególnie w przypadku starszych kobiet.

Tabela 122 Liczba sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012- 2014

Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Nieletni*
2012	83	2	81	0
2013	82	2	79	2
2014	62	1	61	0

*osoba do 18 r. ż. Źródło: opracowanie własne

Wykres 90 Liczba sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012- 2014

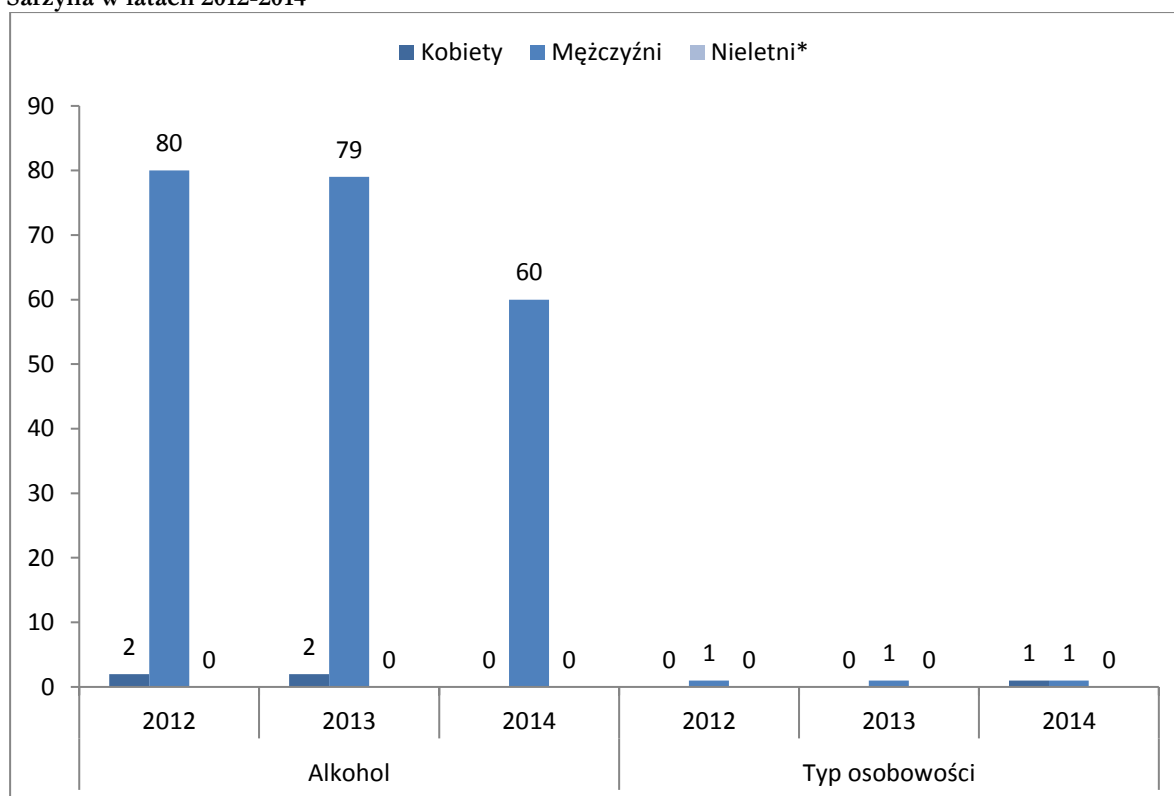
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Głównymi sprawcami przemocy w rodzinie w latach 2012-2014 na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna byli mężczyźni, jednak ich liczba zauważalnie spadła w 2014 r.

Tabela 123 Domniemane przesłanki działania sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Sprawcy	Alkohol			Typ osobowości		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Kobiety	2	2	0	0	0	1
Mężczyźni	80	79	60	1	1	1
Nieletni*	0	0	0	0	0	0
Razem	82	81	60	1	1	2

Wykres 91 Domniemane przesłanki działania sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Do najczęstszych przesłanek działania sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna zaliczono alkohol, przy czym miało to miejsce szczególnie w przypadku mężczyzn.

2.9 OSOBY STARSZE

Starzenie się społeczeństwa staje się problemem powszechnym we współczesnym świecie. Rola i pozycja człowieka starego w nowoczesnym społeczeństwie bardzo się zmieniła. Człowiek stary to w wieku poprodukcyjnym, czy emerytalnym. Światowa organizacja zdrowia za początek starości uznaje 60 rok życia. W niej wyróżnia 3 podstawowe etapy:

- od 60 do 75 roku życia/wiek podeszły,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- od 76 do 90 roku wiek sędziwy; niektórzy autorzy uważają za wiek sędziwy pow. 80 lat,
- od 91 roku życia wiek starczy.

Trzeba pamiętać o tym, że starzenie się jest procesem, dlatego nie powinien to być okres naszego wycofania się z życia społecznego, kulturalnego, towarzyskiego, ponieważ może to spowodować osamotnienie i izolację. Ludzie starzy stanowią w społeczeństwie liczną grupę, dlatego ich potrzeb nie można ignorować czy pominąć. Przedłużenie się życia ludzkiego, zmiany biologiczne i psychiczne implikują konieczność pomocy ze strony osób drugih.

Za podstawowe cechy starości uważa się:

- stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia,
- znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym,
- postępujące ograniczenie samodzielności życiowej.

Do najważniejszych problemów ludzi starych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania wieku emerytalnego.

Samotność jest zjawiskiem, które występuje powszechnie od początków istnienia ludzkości. Wywiera ono wpływ na kształtowanie egzystencji ludzi żyjących w różnych „epokach” i systemach społecznych. Wielu z nas doświadcza samotności na skutek utraty osób najbliższych (rodziców rodzeństwa czy przyjaciela), lub też jest ona spowodowana rozstaniem przymusowym związanym np. z pracą poza miejscem zamieszkania najbliższej rodziny czy nauką w odległej miejscowości. Samotność to także - spowodowana obecnymi warunkami społeczno - ekonomicznymi – izolacja osoby lub osób w wyniku na przykład bezrobocia. Dla wielu osób samotność jest też sposobem na codzienne życie, wynikającym z trudności w np. znalezieniu „towarzysza (-szki)” do dalszego życia w małżeństwie itp.

Problem samotności związany jest z uczuciem odizolowania, braku bezpieczeństwa, wyobcowania i bezradności. Osoba samotna uważa z reguły, że sytuacja, w której się znalazła jest przez nią zawiniona, że jest skutkiem niedołęstwa co prowadzi do tego, że zamiast wyjść ze swoim problemem na zewnątrz, jeszcze bardziej zamyka się w sobie. Samotność dokucza obecnie połowie wszystkich żyjących ludzi i co czwartej osobie żyjącej w małżeństwie. Najbardziej bolesną formą samotności jest samotność wśród bliskich. Zamiast czułości – napotyka się na oschłość. Czujemy się niedoceniani za swoje starania w domu, środowisku pracy itp. Nic więc dziwnego, że na taki stan rzeczy człowiek reaguje lekiem czy przeciwną mu agresją. Są to bowiem postawy obronne, przyjmowane w celu zaspokojenia potrzeby bezpieczeństwa.

Samotność nie ogranicza się do jakiegoś szczególnego przedziału wiekowego czy określonej grupy ludzi. Nie można jej wyeliminować wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych stanowi ogromny problem ludzi w starszym wieku. W Polsce, w ostatnim okresie, nastąpił znaczny wzrost liczby ludzi starszych w społeczeństwie. Wskaźniki długości życia wykazują duże różnice regionalne, szczególnie między ludnością miast i wsi. A stopień starości

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

demograficznej polskiej wsi jest znacznie wyższy niż polskich miast. Osoby starsze na wsi mieszkają na ogół samotnie lub z rodziną i do późnej starości wykonują różne prace w gospodarstwie domowym. Dużym problemem np. samotnych rolników jest prowadzenie gospodarstwa rolnego znajdują się oni w trudnej sytuacji materialnej i stanowią potencjalnych klientów pomocy społecznej. Mówiąc o wsparciu dla osób starszych w ramach pomocy społecznej możemy uwzględnić dwa aspekty:

- pomoc środowiskową w miejscu zamieszkania,
- pomoc instytucjonalną zapewniającą kompleksową opiekę w domach pomocy społecznej.

W sektorze pozarządowym działaniami na rzecz osób w starszym wieku zajmują się organizacje pozarządowe oraz organizacje kościelne działające przy parafiach. Przy rosnącej z roku na rok grupie osób starszych w Polsce wydaje się, iż istniejąca obecnie sieć instytucji wspierających najstarsze pokolenie w różnych sytuacjach życiowych jest niewystarczająca. Dotyczy to zarówno placówek publicznych (rządowych i samorządowych), jak i inicjatyw organizacji pozarządowych. Za mało jest propozycji umożliwiających im aktywny tryb życia zarówno w aspekcie fizycznym, jak i umysłowym. W dalszym ciągu główny ciężar opieki nad ludźmi starszymi spoczywa na ich rodzinach.

Sytuacja ekonomiczna obecnego pokolenia osób starszych jest korzystniejsza w porównaniu z sytuacją młodszego pokolenia. Obecnie ludzie starsi stanowią tylko około 5% ogółu osób znajdujących się w sytuacji ubóstwa. Maja uprawnienia do stałego źródła utrzymania, są, więc w lepszej sytuacji ekonomicznej niż niektóre grupy osób w średnim wieku, a zwłaszcza bezrobotnych.

Renta bądź emerytura to świadczenia, które są jedynym źródłem dochodów, źródłem utrzymania osób starszych. Prawie 90% seniorów utrzymuje się wyłącznie z tych świadczeń. Pogarszająca się wciąż sytuacja ekonomiczna wzrost cen nie daje osobom starszym pewności utrzymania się z emerytury. Niskie świadczenia nie pozwalają często na zaspokojenie potrzeb. Pogarszająca się sytuacja finansowa ma również bardzo duże znaczenie w kwestii zdrowotnej. Osoby starsze wymagają większej opieki lekarskiej ze względu na wiek i zachorowania urazy i schorzenia, jakie w związku z nim się pojawiają. Reforma służby zdrowia odegrała ważną rolę w kwestii zdrowotnej ludzi starych. Z jednej strony dała możliwość wyboru lekarzy, dała szansę wyboru z drugiej zaś strony uderzyła w nich. Chodzi tu o trudności w odnalezieniu pośród nowych lekarzy rodzinnych, skierowań, kolejek do poradni specjalistycznych. To oni muszą czekać na miejsce w szpitalu, stać w kolejce w przychodni. Na prywatnego lekarza w obliczu bardzo niskich rent i emerytur ich nie stać. W całej Polsce brakuje lekarzy i pielęgniarek o specjalności geriatrycznej.

Rodzina, mimo chęci i starań, nie zawsze sama jest w stanie zapewnić pełną pomoc seniorom. Dlatego aby skuteczniej pomagać, ułatwiać tym ludziom życie, należy wspierać rodzinę w jej funkcjach opiekuńczych.

O prawie osób w podeszłym wieku do opieki instytucjonalnej i o obowiązkach instytucji świadczących tę formę pomocy stanowi Europejska Karta Społeczna. Państwo gwarantuje przede wszystkim świadczenia pieniężne, jednak system ten jest wciąż nie doskonały i

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

powoduje niedostatki materialne. Niskie dochody sprawiają, że osoby w starszym wieku należą do najbiedniejszych warstw społecznych. Dlatego, aby temu zapobiec zostały powołane do działań różne instytucje niosące ludziom w podeszłym wieku pomoc. Jedną z podstawowych instytucji służących osobom starszym jest Ośrodek Pomocy Społecznej Usługi oferowane określa ściśle ustawa o pomocy społecznej. Głównym zadaniem ośrodka pomocy jest utrzymanie osób starszych jak najdłużej w środowisku lokalnym, integrowanie ich z otoczeniem, zapewnienie godnego życia, zapewnienie usług opiekuńczych.

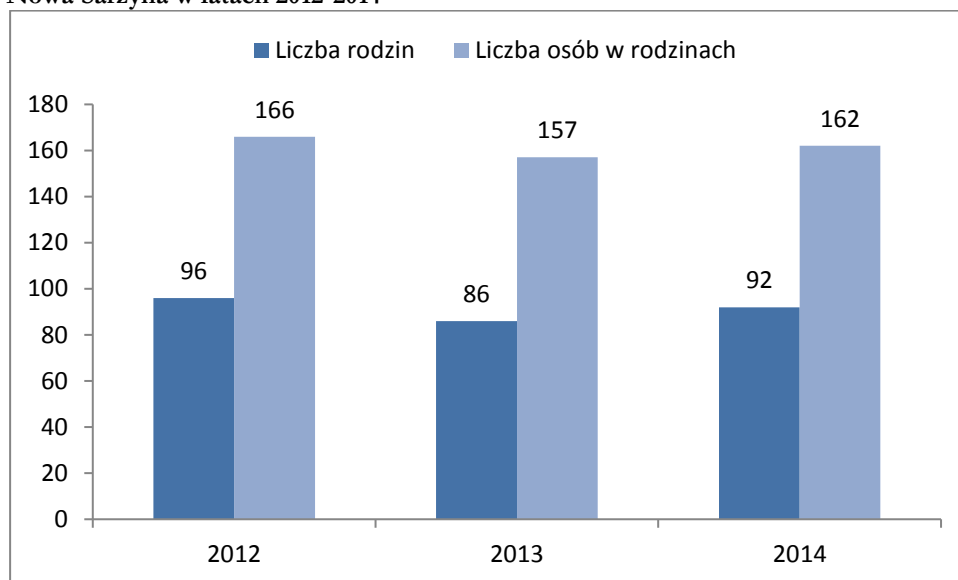
Obecnie proces starzenia się polega na systematycznym wzroście udziału ludzi starszych w całej populacji. Jest to spowodowane między innymi zmianami jakie dokonały się w strukturze rodzi. Zmniejszyła się dzietność, obserwuje się wzrost dobrowolnej bezdzietności. Zmniejszyła się wielkość rodzin oraz gospodarstw domowych.

Tabela 124 Pomoc finansowa dla osób starszych korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Lata	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	96	166
2013	86	157
2014	92	162

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 92 Pomoc finansowa dla osób starszych korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy finansowej dla osób starszych nieznacznie spadła w 2013 r., po czym ponownie wzrosła w roku 2014., ale poniżej danych z roku 2012.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 125 Liczba osób w wieku podeszłym w poszczególnych kategoriach wiekowych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012- 2014

Liczba osób Wiek	Rok		
	2012	2013	2014
66-70	brak danych	brak danych	927
71- 80	brak danych	brak danych	1137
Powyżej 80 lat	brak danych	brak danych	776

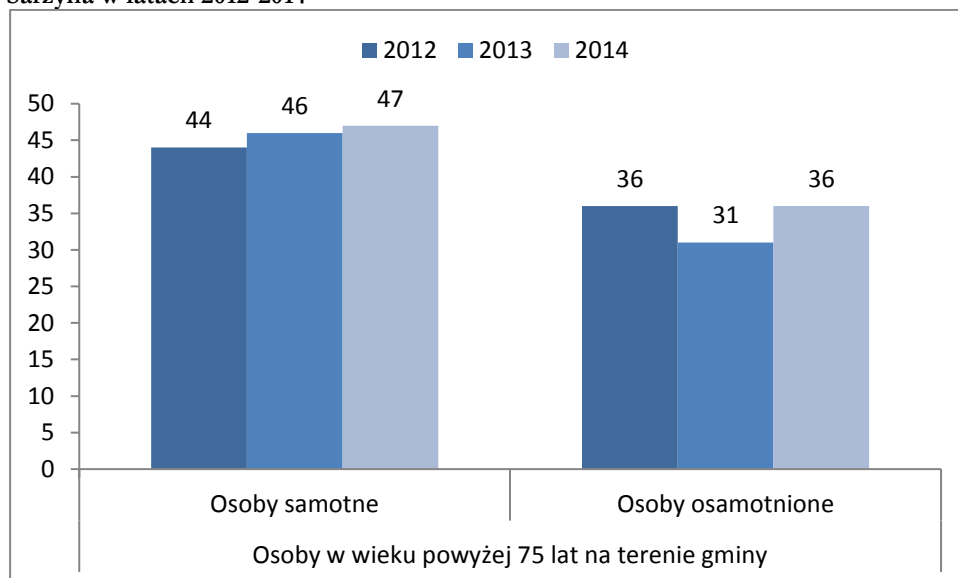
Źródło: UMiG Nowa Sarzyna

Tabela 126 Liczba osób samotnych i osamotnionych w wieku powyżej 75 lat w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Rok	Osoby w wieku powyżej 75 lat na terenie gminy	
	Osoby samotne	Osoby osamotnione
2012	44	36
2013	46	31
2014	47	36

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 93 Liczba osób samotnych i osamotnionych w wieku powyżej 75 lat w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Liczba osób samotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna nieznacznie wzrastała w latach 2012-2014. Natomiast ilość osób osamotnionych nieco spadła w 2013 r., by powrócić w 2014 r. do wcześniejszego poziomu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 127 Liczba samotnych i osamotnionych w wieku powyżej 75 lat w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014

Nazwa osiedla, sołectwa	Osoby w wieku powyżej 75 lat na terenie gminy	
	Osoby samotne	Osoby osamotnione
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	9	1
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	3	2
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	0	0
Jelna	5	3
Judaszówka	1	0
Łętownia	4	5
Łętownia – Gościńiec	1	4
Łukowa	0	1
Majdan Łętowski	0	0
Ruda Łańcucka	2	0
Sarzyna	7	17
Tarnogóra	1	1
Wola Zarczycka	13	2
Wólka Łętowska	1	0
Razem	47	36

Źródło: Opracowanie własne

Usługi opiekuńcze

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Zakres usług musi być dostosowany do indywidualnych potrzeb osoby, obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W 2014 roku Burmistrz Miasta i Gminy Nowa Sarzyna powierzył realizację tego zadania w drodze przetargu Stowarzyszeniu „Integracja bez Granic”. Pomoc przyznawana jest nieodpłatnie osobom samotnym posiadającym dochód do 542,00 zł netto, osobom w rodzinie do 456,00 zł netto na osobę. Osoby o wyższym dochodzie ponoszą częściową odpłatność za usługi na podstawie Uchwały Nr V/36/2011 Rady Miejskiej w Nowej Sarzynie z dnia 28 lutego 2011 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XVII/122/2007 z dnia 26 listopada 2007 r. Rady Miejskiej w Nowej Sarzynie w sprawie szczegółowych zasad przyznawania usług opiekuńczych, zasad i trybu ustalania i pobierania opłat za te usługi jak również warunków zwolnienia z opłat, która określiła szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za świadczone usługi na terenie miasta. Ustalenie zakresu usług oraz odpłatności za ich świadczenie w formie decyzji administracyjnej jest zadaniem MGOPS.

Całkowity koszt 1 godziny usługi opiekuńczej kształtował się następująco:

- 2012 rok: 13,20 zł
- 2013 rok: 10,90 zł
- 2014 rok: 10,50 zł

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 128 Realizacja usług opiekuńczych dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Ilość osób objętych pomocą	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
	46	42	44
Ilość wykonanych godzin	20 008	21 489	22 957
Podmiot realizujący usługi	Usługowy Punkt Opieki w Nowej Sarzynie	Spółdzielnia Socjalna „Azalia” w Nowej Sarzynie.	Stowarzyszenie „Integracja bez Granic”

Źródło: Opracowanie własne

W trakcie roku pracownicy socjalni wizytują środowiska osób, którym świadczone są usługi opiekuńcze zwracając uwagę na zgodność zakresu usług z potrzebami i wydaną decyzją szczególnie w okresie jesienno-zimowym.

Nową formą pomocy w 2014 r. były specjalistyczne usługi opiekuńcze, które zgodnie z art. 50 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Szczegółowe zasady przyznania tej formy pomocy określa Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych z dnia 22 września 2005 r. (Dz. U. Nr 189, poz. 1598).

Specjalistycznymi usługami opiekuńczymi zostało objęte w 2014 r. - 1 dziecko, łączna kwota świadczeń wyniosła: 11.086,00 zł.

Domy Pomocy Społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za mieszkańca gminy w tym domu, natomiast do zadań własnych powiatu należy prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób. Przepisy wskazują, że pobyt w domu pomocy społecznej winien być ostatecznością. W pierwszej kolejności pracownicy socjalni aktywizują rodzinę zobowiązaną do opieki nad krewnym, organizują usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania lub wskazują możliwość korzystania z dziennych ośrodków wsparcia. Osoby wymagające wzmożonej opieki medycznej powinny być umieszczane w zakładach opiekuńczo-leczniczych. Zasadą jest, że osoby kieruje się do domu pomocy znajdującego się najbliżej dotychczasowego miejsca zamieszkania.

Umieszczenie w domu pomocy społecznej następuje na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana także z urzędu.

Osoba ta kierowana jest do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania - chyba że okoliczności sprawy wskazują inaczej - po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na zamieszkanie w

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

domu pomocy społecznej. Jednak osoba wymagająca wzmożonej opieki medycznej kierowana jest przez starostę do zakładu opiekuńczo – leczniczego lub placówki pielęgnacyjno – opiekuńczej.

W razie niemożności umieszczenia w domu pomocy społecznej z powodu braku wolnych miejsc, powiadamia się osobę o wpisaniu na listę oczekujących oraz o przewidywanym terminie oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej.

Na podstawie art. 55 ustawy o pomocy społecznej dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających, zwanych dalej „mieszkańcami domu.”

Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom uwzględnia w szczególności wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności.

Zgodnie z art. 56 ustawy o pomocy społecznej, domy pomocy społecznej, w zależności od tego, dla kogo są przeznaczone, dzielą się na domy dla:

- osób w podeszłym wieku,
- osób przewlekle somatycznie chorych,
- osób przewlekle psychicznie chorych,
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- osób niepełnosprawnych fizycznie,
- osób uzależnionych od alkoholu.

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, zgodnie z art. 60 w/w ustawy. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej o zasięgu gminnym ustala wójt (burmistrz, prezydent miasta), w domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym – starosta, a w regionalnym domu pomocy społecznej – marszałek województwa.

Według art. 61 ustawy o pomocy społecznej obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej
 - przy czym osoby i gmina nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Zasady wnoszenia opłat kształtują się następująco, w zależności od tego, kto je wnosi:

- mieszkaniec domu – nie więcej niż 70% swojego dochodu;
- przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka – nie więcej niż 70% tego dochodu;
- małżonek, zstępni przed wstępnymi – zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, kierownik ośrodka pomocy społecznej ustala w drodze umowy z małżonkiem, zstępnymi przed wstępnymi, wysokość wnoszonej przez nich opłaty;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego tej osoby, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300 % tego kryterium;
- w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej wnosi opłatę w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby do tego zobowiązane.

W przypadku niewywiązania się osoby lub jej rodziny z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Gminie przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków.

Mieszkaniec domu wnosi opłatę do kasy domu lub na jego rachunek bankowy. Za jego zgodą opłata może być potrącana:

- z emerytury lub renty – przez właściwy organ emerytalno – rentowy, zgodnie z odrębnymi przepisami,
- z zasiłku stałego mieszkańca domu – przez ośrodek pomocy społecznej dokonujący wypłaty świadczenia; opłatę za pobyt ośrodek pomocy społecznej przekazuje na rachunek bankowy domu pomocy społecznej.

Jeżeli mieszkaniec domu został skierowany przez gminę, ustalona zgodnie z przepisami opłata wnoszona jest do kasy lub na rachunek bankowy gminy, z której został skierowany, następnie opłatę tę gmina, wraz z wysokością różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez zobowiązane osoby, przekazuje na rachunek bankowy właściwego domu pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 129 Liczba mieszkańców z MiG Nowa Sarzyna skierowanych do domów pomocy społecznej w latach 2012 - 2014

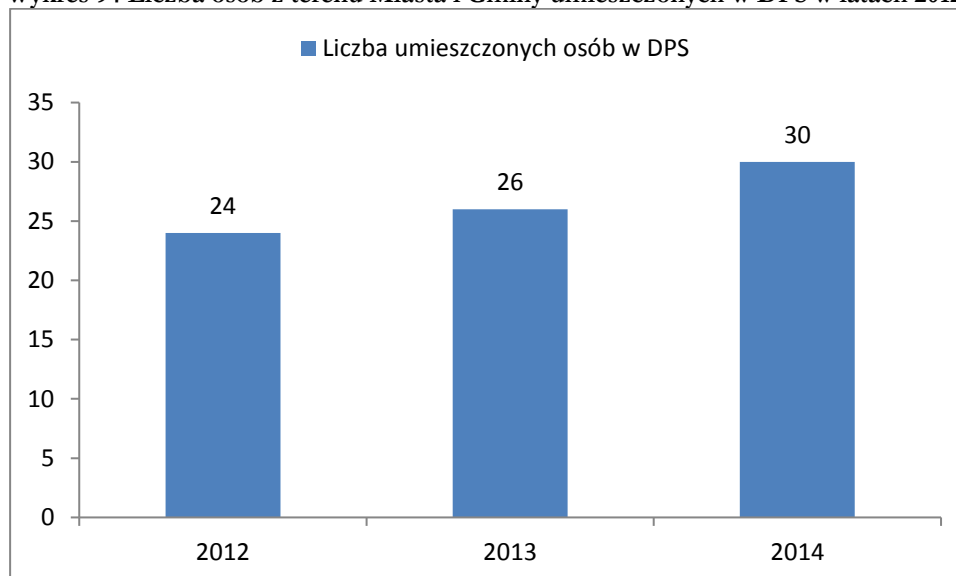
Wyszczególnienie	Ilość osób umieszczonych w DPS			W tym liczba osób, za których zgodnie z umową opłaty wnosi rodzina			Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w DPS w zł			Koszty ponoszone przez gminę za pobyt mieszkańców w DPS w zł		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
DPS dla osób przewlekle psych. chorych w Piskorowicach - Mołynie	3	3	2	0	0	0	2 849,40	2 936,14	2 940,00	59 868,46	77 945,71	56 390,20
DPS dla mężczyzn intelekt. i psych. chorych Zgromadzenia Braci Albertynów w Przemysłu	1	1	1	0	0	0	2 478,00	2 649,00	2 842,00	17 407,32	19 213,44	21 094,57
DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych w Stalowej Woli	2	2	2	0	0	0	2 717,00	2 787,00	2 952,00	57 791,88	59 394,61	47 548,32
DPS dla osób przewlekle psych. chorych oraz somatycznie chorych w Górnice	2	4	5	0	0	0	2 845,55	2 956,53	2 991,36	49 774,47	107 098,79	130 744,16
DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych w Janowie Lubelskim	1	1	1	0	0	0	2 068,63	2 163,53	2 361,63	13 931,13	14 877,59	11 452,49
DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Przemysłu	1	0	0	0	0	0	2 534,55	0,00	0,00	4 910,16	0,00	0,00
DPS dla osób niepełnospr. intelektualnie dzieci i młodzieży w Teodorówce	1	0	0	0	0	0	2 391,00	0,00	0,00	20 413,93	0,00	0,00
DPS dla osób w podeszłym wieku i dla osób przewlekle somatycznie chorych w Brzozie Królewskiej	10	11	16	3	3	3	2 900,00	2 900,00	2 900,00	233 179,16	236 419,07	307 063,05
DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Iwoniczu	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych w Rudzie Różanieckiej	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Szczepieszynie	1	1	1	0	0	0	2 797,00	2 820	2 820,00	2 271,84	27 469,08	27 799,08
DPS dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Moszczanach	1	1	1	0	0	0	2 567,47	2 713,53	2 718,03	17 631,86	26 114,26	26 309,82
Razem:	22	24	29	3	3	3	x	x	x	477 180,21	568 532,55	628 401,69

Tabela 130 Liczba osób z terenu Miasta i Gminy umieszczonych w DPS w latach 2012-2014

Lata	Liczba umieszczonych osób w DPS
2012	24
2013	26
2014	30

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 94 Liczba osób z terenu Miasta i Gminy umieszczonych w DPS w latach 2012-2014

W latach 2012-2014 liczba osób z terenu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna umieszczonych w DPS nieznacznie, ale systematycznie wzrastała.

2.10 BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność (bezdomy) to w ujęciu socjologicznym problem społeczny (zjawisko społeczne) charakteryzujące się brakiem miejsca stałego zamieszkania - brakiem domu.

Bezdomność w ujęciu psychologicznym to kryzysowy stan egzystencji osoby nie posiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych by zaspokoić elementarne potrzeby, trwale wykorzenionej ze środowiska i akceptującej swoją rolę społeczną.

Bezdomność określa się jako sytuację, w której osoby w danym czasie nie posiadają i własnym staraniem nie mogą zapewnić sobie takiego schronienia, które mogłyby uważać za swoje i które spełniałoby minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne. Krócej można określić, że bezdomność jest to względnie trwała sytuacja człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nie posiadającego własnego mieszkania.

Jako współwystępujące z bezdomnością wymieniane są najczęściej inne problemy: alkoholizm, przestępczość, narkomania, dezintegrację rodziny, choroby psychiczne, obniżenie poziomu rozwoju intelektualnego, przemoc w rodzinie, prostytutkę, żebractwo, zespół nabytej bezradności, kalectwo i zaniedbane leczenie różnorodnych schorzeń. Trzeba zaznaczyć, że rzadko jedna przyczyna wyjaśnia sytuację osoby bezdomnej, przyczyny przeplatają się i wzajemnie warunkują.

Z definicją osoby bezdomnej spotykamy się w ustawie o pomocy społecznej. Zgodnie z nią, za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

w rozumieniu przepisów o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych i nigdzie nie zameldowaną na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych”.

Ustawa o pomocy społecznej stanowi, że w przypadku osoby bezdomnej ubiegającej się o pomoc właściwą miejscowo jest gmina ostatniego miejsca zameldowania tej osoby na pobyt stały.

Brak jest dokładniejszych informacji o skali zjawiska bezdomności w Polsce. Liczbę osób bezdomnych określa się szacunkowo na około 35 - 60 tysięcy z czego 80% stanowią mężczyźni, a 95 % osób bezdomnych żyje w miastach.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc bezdomnym należy do zadań własnych gminy. Pomoc ta może mieć formę udzielenia schronienia, posiłku, ubrania, a także zasiłku celowego na leczenie. Gminy mogą zlecać wykonywanie tych zadań organizacjom pozarządowym. Jednymi z najbardziej znanych organizacji na terenie województwa specjalizującej się w tym zakresie jest Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta i Caritas.

Problem bezdomności jest uznany za ważny. Dlatego opracowuje się różne programy, które mają za zadanie profilaktyczne, osłonowe i aktywizujące formy pomocy. Ma to służyć zapobieganiu wykluczeniu społecznemu tej grupy osób jak również zapobieganiu poszerzania zjawiska bezdomności. Zapobiegać ma degradacji biologicznej i społecznej osób bezdomnych. Działania w ramach tych programów mają zmierzać do wyprowadzania z bezdomności konkretnych osób i grup społecznych.

Tabela 131 Liczba osób bezdomnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Liczba osób bezdomnych	2012	2013	2014
	10	11	10

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 132 Liczba osób zagrożonych bezdomnością w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Liczba osób zagrożonych bezdomnością/nakaz eksmisji	2012	2013	2014
	0	7	0

Źródło: Opracowanie własne

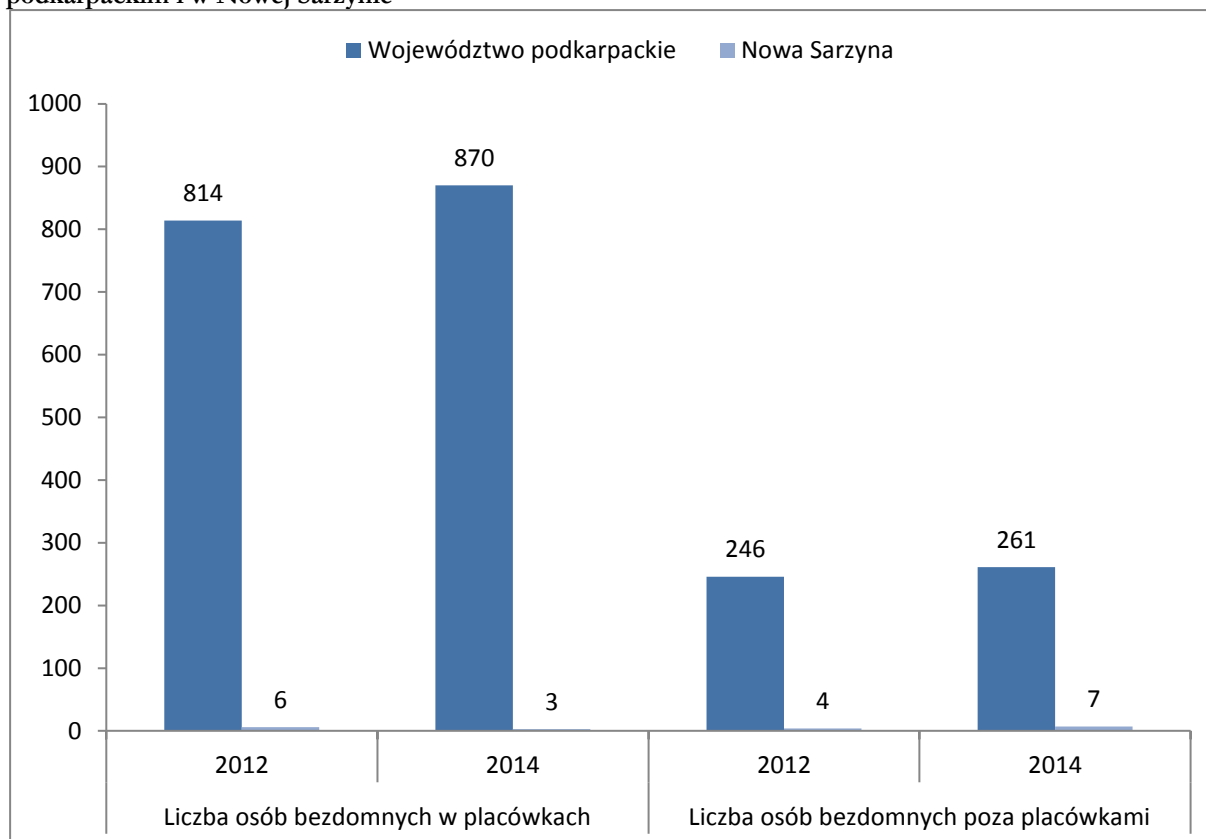
Tabela 133 Liczba osób bezdomnych w placówkach i poza placówkami w latach 2012-2014 w woj. podkarpackim i w Nowej Sarzynie

Lp	Jednostka administracyjna	Liczba osób bezdomnych w placówkach			Liczba osób bezdomnych poza placówkami			Liczba osób bezdomnych w placówkach i poza placówkami			% 9/7
		2012	2014		2012	2014		2010*	2014		
1	2	3	4		5	6		7	8		9
1.	Województwo podkarpackie	814	870		246	261		1060	1131		
2.	Nowa Sarzyna	6	3		4	7		10	10		

Źródło: Na podstawie danych uzyskanych ze PUW. Sprawozdania z badania liczby osób bezdomnych na zlecenie MPiPS

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 95 Liczba osób bezdomnych w placówkach i poza placówkami w latach 2012-2014 w woj. podkarpackim i w Nowej Sarzynie

Na terenie województwa podkarpackiego odnotowano wzrost liczby osób bezdomnych w placówkach, jak i poza placówkami. Podobnie miało miejsce w przypadku osób bezdomnych poza placówkami w Nowej Sarzynie. O połowę zmniejszyła się natomiast liczba osób bezdomnych w placówkach pochodzących z Nowej Sarzyny.

Tabela 134 Liczba placówek noclegowych i liczba miejsc w placówkach noclegowych dla osób bezdomnych na terenie województwa podkarpackiego i Nowej Sarzyny w latach 2012-2014

Jednostka administracyjna	liczba placówek noclegowych		liczba miejsc w placówkach noclegowych dla osób bezdomnych na terenie województwa	
	2012	2014	2012	2014
Województwo podkarpackie	22	25	830	854
Nowa Sarzyna	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ze PUW. Sprawozdania z badania liczby osób bezdomnych na zlecenie MPiPS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 135 Liczba osób które zmarły z powodu wyziębienia w sezonie zimowym 2010/2011, 2012/2013, 2014/2015

Jednostka administracyjna	Liczba zgonów					
	2010/2011		2012/2013		2014/2015	
	Liczba osób które zmarły z powodu wyziębienia	W tym liczba osób bezdomnych	Liczba osób które zmarły z powodu wyziębienia	W tym liczba osób bezdomnych	Liczba osób które zmarły z powodu wyziębienia	W tym liczba osób bezdomnych
Województwo podkarpackie	0	0	8	1	0	0
Nowa Sarzyna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ze PUW. Sprawozdania z badania liczby osób bezdomnych na zlecenie MPiPS

Tabela 136 Zestawienie danych ze sprawozdań wojewodów za rok 2012-2014, dotyczących działań podjętych wobec osób bezdomnych

Jednostka administracyjna	Liczba osób objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności			Liczba osób bezdomnych objętych kontraktem socjalnym			Liczba osób bezdomnych, które się usamodzielnily			Liczba osób bezdomnych, które podjęły zatrudnienie, w tym zatrudnienie wspierane (umowa o pracę, umowy cywilno-prawne)		
	2012	2014		2012	2014		2012	2014		2012	2014	
Woj. podkarpackie	8	1		22	14		28	31		12	31	
Nowa Sarzyna	0	0		0	0		0	0		0	0	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ze PUW. Sprawozdania z badania liczby osób bezdomnych na zlecenie MPiPS.

Tabela 137 Publiczne środki finansowe przeznaczone na działania pomocowe dla osób bezdomnych w latach 2012-2014

Jednostka administracyjna	Budżet Wojewody		Budżet samorządu województwa		Budżet samorządów gmin i powiatów	
	2012	2014	2012	2014	2012	2014
Woj. podkarpackie	500 000	500 000	0	117 850	3 723 000	3 164 395
Nowa Sarzyna	-	-	-	-	5 709	12 914

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ze PUW. Sprawozdania z badania liczby osób bezdomnych na zlecenie MPiPS

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Udzielenie schronienia i ponoszenie odpłatności za nie jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Zgodnie z art. 48 ust. 2 „udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych”.

Tabela 138 Realizacja pomocy w formie udzielenia schronienia dla bezdomnych mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.

Rok	Rodzaj placówki							
	Noclegownia „Caritas” w Leżajsku		Schronisko dla Bezdomnych i Samotnych Kobiet, ul. Jasna 4, 37-500 Jarosław.		Schronisko dla bezdomnych kobiet „Caritas” w Rudniku n /Sanem		Dom Inwalidy Schronisko Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta w Sanoku	
	Ilość osób	Łączna kwota	Ilość osób	Łączna kwota	Ilość osób	Łączna kwota	Ilość osób	Łączna kwota
2012	6	5.709,40 zł	0	0,00 zł	0	0,00 zł	0	0,00 zł
2013	7	4.280,00 zł	0	0,00 zł	0	0,00 zł	0	0,00 zł
2014	5	4.921,47 zł	1	600,00 zł	3 (matka i 2 dzieci)	3.425,81zł	1	3.966,60 zł

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 139 Liczba osób bezdomnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według badań w latach 2013 i 2015 – przebywających w placówkach

Lp.	Miejsce pobytu	Ogrzewalnia noclegownia				Schronisko, Dom dla OB., Hostel, OIK, Przytuliska, Dom matki samotnej				Mieszk. wspierane, chronione, treningowe, wynajmowane				Szpitale, Hospicja, ZOL-e, Inne				Zakłady karne, areszty			
		O	M	K	D	O	M	K	D	O	M	K	D	O	M	K	D	O	M	K	D
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	2013	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	2015	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	% 2013/2015	50%	50%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dot. sprawozdania z badania liczby osób bezdomnych na zlecenie MPiPS. Zestawienie zbiorcze.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 140 Liczba osób bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna według badań w latach 2013 i 2015 – przebywających poza placówkami

Lp.	Miejsce pobytu	Miejsca niemieszkalne				Pustostany, domki, altany działkowe				Inne				Razem			
		O	M	K	D	O	M	K	D	O	M	K	D	O	M	K	D
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
2	2013	0	0	0	0	1	1	0	0	4	4	0	0	5	5	0	0
3	2015	0	0	0	0	3	3	0	0	4	3	1	0	7	6	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych dot. sprawozdania z badania liczby osób bezdomnych na zlecenie MPiPS. Zestawienie zbiorcze

Tabela 141 Wykształcenie osób bezdomnych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2014 r.

Lp.	Rodzaj wykształcenia	Liczba OB
1.	Podstawowe	3
2.	Gimnazjalne	0
3.	Zawodowe	5
4.	Średnie	2
5.	Wyższe	0

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 142 Pozostawanie w stanie bezdomności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Lp.	Okres pozostawania w bezdomności	Liczba OB
1.	Do 1 roku	2
2.	1,1 - 3	0
3.	3,1 - 5	0
4.	5,1 - 7	1
5.	7,1 - 10	2
6.	10,1 - 15	2
7.	15,1 - 20	1
8.	20,1 - 30	1
9.	Pow. 30 lat	1

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 143 Liczba osób bezdomnych objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Nazwa osiedla, sołectwa	2014			
	Liczba rodzin	%	Liczba osób w rodzinach	%
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	0	0 %	0	0 %
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	0	0 %	0	0 %
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	1	0,12 %	1	0,12 %
Jelna	0	0 %	0	0 %
Judaszówka	1	0,24 %	7	1,67 %
Łętownia	2	0,14 %	3	0,21 %
Łętownia - Gościnniec	0	0 %	0	0 %
Łukowa	1	0,15 %	1	0,15 %
Majdan Łętowski	0	0 %	0	0 %
Ruda Łańcucka	1	0,11 %	1	0,11 %
Sarzyna	2	0,05 %	3	0,07 %
Tarnogóra	1	0,12 %	2	0,24 %
Wola Zarczycka	1	0,3 %	4	0,10 %
Wólka Łętowska	0	0 %	0	0 %
Razem	10	1,23 %	22	2,67 %

Źródło: Opracowanie własne

Osoba bezdomna cechuje się niskimi kwalifikacjami, często jest uzależniona od alkoholu, nie ma stałych dochodów (prace dorywcze), jest uzależniona od systemu pomocy społecznej. Uznaje się, że pozostawanie w bezdomności powyżej 3 lat powoduje duże zaburzenia w sposobie bycia i znacznie utrudnia powrót do normalnej aktywności życiowej. Dla osób bezdomnych należałoby podjąć działania w celu uruchomienia mieszkań socjalnych o podstawowym standardzie.

Inne działania pomocowe

Wypożyczalnia Urządzeń Pomocniczych i Sprzętu Rehabilitacyjnego

Wypożyczalnia Urządzeń Pomocniczych i Sprzętu Rehabilitacyjnego funkcjonuje od dnia 22.02.2012 r., mieści się w Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie, ul. Łukasiewicza 2, 37-310 Nowa Sarzyna.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Celem działalności Wypożyczalni jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym–mieszkańcom miasta i gminy Nowa Sarzyna powrotu do aktywności zawodowej i społecznej oraz przyspieszenie im procesu adaptacyjnego poprzez nieodpłatne udostępnienie niezbędnego sprzętu rehabilitacyjnego lub urządzeń pomocniczych.

Z usług Wypożyczalni mogą korzystać osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie miasta i gminy Nowa Sarzyna, posiadające:

- a) orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem,
- b) zaświadczenie lekarskie wskazujące na konieczność korzystania z określonego typu sprzętu.

Do zadań Wypożyczalni należy:

- a) umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywanie podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem przy pomocy wypożyczanego sprzętu,
- b) zwiększenie aktywności życiowej, samodzielności i zaradności niepełnosprawnych,
- c) wspomaganie procesu leczenia osób obłożnie chorych i niepełnosprawnych.

Wypożyczalnia dysponuje sprzętem wymienionym w tabeli poniżej.

Tabela 144 Wykaz sprzętu

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość
1.	Łóżko rehabilitacyjne hydrauliczne	11
2.	Łóżko rehabilitacyjne elektryczne	22
3.	Materac „gruby”	14
4.	Szafka przyłóżkowa	13
5.	Wózek inwalidzki	52
6.	Chodzik czteroślupowy	75
7.	Wózek toaletowy	32
8.	Materac „cienki”	4
9.	Trójnóg	1
10.	Kule ortopedyczne	20
11.	Balkonik rehabilitacyjny stały	3
12.	Elektryczny podnośnik rehabilitacyjny do wanny	12
13.	Koncentrator tlenu	3
14.	Materac przeciwośluzowy elektryczny	2

Źródło: Opracowanie własne

Łączna wartość sprzętu wynosi 174 600 zł.

W ubiegłym roku pozyskano sprzęt w postaci m.in. 6 wózków inwalidzkich, 3 koncentratorów tlenu, 6 łóżek rehabilitacyjno-elektrycznych, 8 par kul ortopedycznych, 2 materacy przeciwośluzowych elektrycznych. Łączna wartość pozyskanego sprzętu wyniosła ok. 25 000 zł.

W okresie od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r. zawartych zostało 58 umowy użyczenia, dotyczących wypożyczenia:

- łóżek rehabilitacyjno-hydraulicznych,
- 13 łóżek rehabilitacyjno- elektrycznych,
- materaców grubych,
- 1 szafki przyłóżkowej,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 22 chodzików czterokołowych,
- 7 wózków toaletowych,
- kul ortopedycznych,
- wózków inwalidzkich, w tym 1 elektryczny,
- 1 koncentrator tlenu.

Punkt od Wydawania Odzieży

Od marca 2012 r. przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie działa Punkt Wydawania Odzieży. Odzież została pozyskana z Niemiec oraz od mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

Na stanie Magazynu obecnie znajduje się:

- odzież dla dorosłych,
- odzież dla dzieci,
- bielizna pościelowa.

Do otrzymania odzieży z Magazynu kwalifikują mieszkańcy Miasta i Gminy Nowa Sarzyna pracownicy socjalni Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie na podstawie imiennych talonów uprawniających do odbioru odzieży z magazynu MGOPS w Nowej Sarzynie. Z Magazynu Odzieży korzystać mogą:

- osoby, których dochód netto miesięcznie nie przekracza 813,00 zł dla osoby samotnej, 684,00 zł na członka w rodzinie;
- osoby korzystające ze świadczeń rodzinnych, w tym świadczenia pielęgnacyjnego i zasiłku pielęgnacyjnego przy udokumentowanych i zweryfikowanych przez pracownika socjalnego dochodach i udokumentowanych wysokich kosztach leczenia;
- osoby, które w szczególnie uzasadnionych przypadkach przekraczają ustalone w zasadach kryterium (np. udokumentowane zdarzenie losowe, udokumentowane wysokie koszty leczenia oraz inne wydatki i okoliczności powodujące trudną sytuację życiową).

Tą formą pomocy obejmuje się tylko te osoby/rodziny u których pracownik socjalny MGOPS w Nowej Sarzynie stwierdzi brak danej odzieży.

Odzież wydawana jest nieodpłatnie.

Magazyn odzieży jest czynny w każdy wtorek i czwartek od godz.14:00 do 15:30.

W 2014 r. pozyskano 7 ton odzieży o wartości ok. 140 tys. zł oraz zostało wydanych 80 bonów na odzież z Magazynu.

Magazyn mebli i sprzętu AGD

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie prowadzi także magazyn mebli i sprzętu AGD pozyskanego z Niemiec. W magazynie tym znajdują się między innymi: meble, wózki dziecięce, drobny sprzęt AGD.

Osoby chętne do uzyskania wsparcia rzeczowego, potrzeby zgłaszają do pracownika socjalnego właściwego do swojego miejsca zamieszkania. Powyższe przedmioty wydawane są Klientom pomocy społecznej zgodnie z uzasadnionymi potrzebami oraz gwarancją, że będą właściwie wykorzystywane.

W 2014 r. pozyskano wyposażenie o wartości ok. 50 tys. Wydano sprzęt i meble dla 20 rodzin i 5 jednostek samorządowych: Domu Kultury, Loka-telu, Zakładu Gospodarki

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Komunalnej, MZKS Unia Nowa Sarzyna, Świetlic Socjoterapeutycznych, Zakładu Aktywności Zawodowej, Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej i Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Program PEAD

Formą pomocy rzeczowej w 2014 roku dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna była realizacja **Programu PEAD** - program pomocy żywnościowej dla najuboższej ludności Unii Europejskiej.

Tą formą pomocy w okresie od dnia 01.01.2014 r. do dnia 31.12.2014 r. zostało objętych 2678 osób dla których zostało wydanej 24,290,28 kg żywności.

W układzie asortymentowym mieszkańcy Miasta i Gminy Nowa Sarzyna otrzymali w 2014 roku za pośrednictwem Banku Żywności w Rzeszowie produkty wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 145 Produkty z Banku Żywności w roku 2014

Makaron świderki	2 794,50 kg
Ser topiony	20,00 kg
Ryż	70,00 kg
Groszek z marchewką	2 255,60 kg
Mielonka wieprzowa	2 810,00 kg
Klopsiki w sosie pomidorowym	5 517,35 kg
Dżem	2 806,83 kg
Kasza gryczana	2 484,00 kg
Ogółem	18 758,28 kg
- mleko UHT w kartonach	5 532 litrów

Źródło: Opracowanie własne

Łączna wartość sprowadzonej żywności w 2014 r. wyniosła: 62.567,39 zł (wg faktur), 121.000,00 zł (wartość rynkowa).

Z Programu PEAD mogły skorzystać:

- osoby objęte pomocą z tutejszego Ośrodka, których dochód netto miesięcznie nie przekracza 813,00 zł osoby samotnej, 684,00 zł na członka w rodzinie;
- osoby korzystające ze świadczeń rodzinnych, w tym świadczenia pielęgnacyjnego i zasiłku pielęgnacyjnego przy udokumentowanych i zweryfikowanych przez pracownika socjalnego dochodach i udokumentowanych wysokich kosztach leczenia;
- osoby, które w szczególnie uzasadnionych przypadkach przekraczają ustalone w zasadach kryterium (np. udokumentowane zdarzenie losowe).

Punkt wydawania żywności znajdował się w siedzibie tutejszego Ośrodka (piwnice). Produkty żywnościowe były wydawane przez pracowników Ośrodka.

Ponadto z Podkarpackiego Banku Żywności w Rzeszowie pozyskano:

- warzywa i owoce: 170,294,00 kg – wartość ok. 340 tys.,
- kaszki dla dzieci: w ilości 255,42 kg – wartość ok. 8 tys.,
- napoje: w ilości 600 kg – wartość ok. 9 tys.,

Razem pozyskano produkty o wartości ok. 357 tys.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Od grudnia 2014 r. program PEAD został zastąpiony programem FEAD. Tą formą pomocy żywnościowej mogą być objęte tylko osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej i których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej, tj. 813,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 684,00 zł dla osoby w rodzinie.

Zakwalifikowane osoby otrzymają co najmniej jedną paczkę żywnościową składającą się z następujących produktów:

- makaron świderki – 3 opakowania jednostkowe,
- mielonka wieprzowa – 2 opakowania jednostkowe,
- cukier biały – 2 opakowania jednostkowe,
- olej rzepakowy – 1 opakowanie jednostkowe,
- mleko UHT – 2 opakowania jednostkowe,

oraz będą uczestniczyć w działaniach towarzyszących np.:

- edukacja nt. właściwego odżywiania;
- nauka gotowania, warsztaty kulinarne, dietetyczne;
- nauka prowadzenia domu;
- zarządzanie budżetem domowym;
- wspólny posiłek;
- zasady prawidłowego żywienia i przeciwdziałanie marnowaniu żywności;
- aktywizacja np. spotkania integracyjne.

W ramach realizacji programu FEAD, tutejszy Ośrodek musi skompletować i przedstawić w Podkarpackim Banku Żywności w Rzeszowie bardzo rozbudowaną dokumentację, potwierdzającą kwalifikowalność Klientów do otrzymania pomocy żywnościowej według wzorów oświadczeń i skierowań opracowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Stalą już formą pomocy rzeczowej dla klientów tutejszego Ośrodka od kwietnia 2013 roku jest gorący posiłek. Z tej formy pomocy skorzystało:

- w 2013 r. 20 osób na łączną kwotę: 7.899,50 zł,
- w 2014 r. 30 osób na łączną kwotę: 34.520,90 zł.

Tabela 146 Ewaluacja kosztów dostaw żywności i sprzętu z Niemiec w 2014 r.

Lp.	Rodzaj artykułu	Koszt artykułu w tys. zł		Koszt transportu w tys. zł	Różnica między kosztami artykułu, a kosztami transportu
1.	Żywność PEAD	121,0		1,6	119,4
2.	Owoce i warzywa	357,0		0,4	356,6
3.	Meble Sprzęt rehabilitacyjny Odzież	80,0 25,0 140,0	Razem: 245,0	46,0	199,0
4.	Razem:	723,0		48,0	675,0

Źródło: Opracowanie własne

Kadra pomocy społecznej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 147 Staż pracy pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012 – 2014

Rok	Liczba pracowników socjalnych ogółem	Do 5 lat	6 do 10 lat	11 do 20 lat	Powyżej 20 lat
2012	13	3	4	1	5
2013	12	2	5	----	5
2014	11	1	5	----	5

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 148 Wykształcenie pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012 – 2014

Rok	Liczba pracowników socjalnych ogółem	Wyższe	Średnie	Specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownik socjalny	Specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownik socjalny
2012	13	9	4	1	1
2013	12	8	4	1	1
2014	11	7	4	1	1

Źródło: Opracowanie własne

Należy zauważyć, że tylko 2 osoby posiadają specjalizację w zawodzie pracownika socjalnego. Należy doprowadzić do stanu, aby co najmniej 50% pracowników socjalnych posiadało specjalistycznym wykształceniem w zawodzie – specjalizacją.

Tabela 149 Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS przypadająca na jednego pracownika socjalnego w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba pracowników socjalnych MGOPS	13	12	11
Liczba rodzin korzystających z MGOPS – ogółem	895	955	923
Liczba rodzin korzystających z pomocy na jednego pracownika socjalnego	69	80	84

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 150 Liczba Ludności Miasta i Gminy Nowa Sarzyna przypadająca na 1 pracownika socjalnego w latach 2012-2014

Lata	Ludność ogółem	Liczba pracowników socjalnych	Liczba ludności na 1 pracownika socjalnego
2012	21 897	13	1 684
2013	21 852	12	1 821
2014	21 852	11	1 987

Źródło: Opracowanie własne

Mimo, że Gmina spełniała warunki ustawowe w zakresie normy zatrudnienia pracowników socjalnych na 2000 mieszkańców, to w przypadku zmian w przepisach prowadzących do zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 50 czynnych środowisk należy liczyć się z koniecznością zwiększenia tej kadry o następne 7 osób.

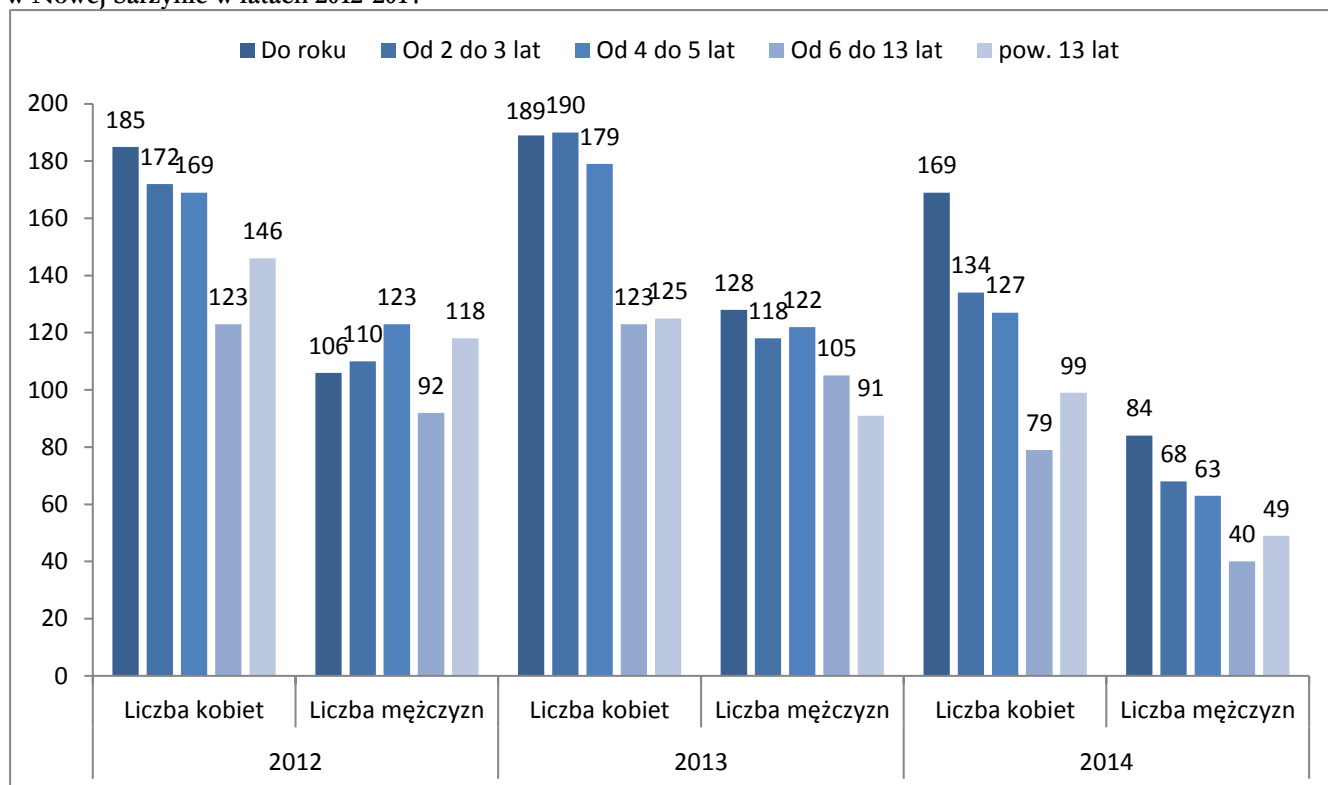
Tabela 151 Czasookres i liczba osób objętych pracą socjalną przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014

Rok	2012			2013			2014		
Czasookres w latach	Liczba osób ogółem	Z tego		Liczba osób ogółem	Z tego		Liczba osób ogółem	Z tego	
		Liczba kobiet	Liczba mężczyzn		Liczba kobiet	Liczba mężczyzn		Liczba kobiet	Liczba mężczyzn
Do roku	291	185	106	317	189	128	253	169	84
Od 2 do 3 lat	282	172	110	308	190	118	202	134	68
Od 4 do 5 lat	292	169	123	301	179	122	190	127	63
Od 6 do 13 lat	215	123	92	228	123	105	119	79	40
pow. 13 lat	264	146	118	216	125	91	148	99	49

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 96 Czasookres i liczba osób objętych pracą socjalną przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014

Najwięcej osób objętych pracą socjalną przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie to kobiety, szczególnie pozostające pod taką opieką przez czas krótszy niż jeden rok. W 2014 r. wyraźnie zmniejszyła się liczba kobiet korzystających z pomocy przez czas od 2 do 5 lat. Najmniejszą kategorią korzystającą z pomocy pracowników socjalnych byli mężczyźni objęci pomocą przez okres od 6 do 13 lat. Odnotowano ogólną tendencję spadkową w zakresie liczby osób objętych pracą socjalną przez pracowników socjalnych MGOPS w latach 2012-2014. Jest to wynikiem spadku stopy bezrobocia oraz podejmowanych przez klientów pomocy społecznej prac dorywczystych i udziału w projektach unijnych.

Bardzo ważnym elementem pomocy jest podejmowanie działań celem usunięcia trudnej sytuacji, a więc motywowanie rodzin oraz wskazywanie możliwości rozwiązania problemów we własnym zakresie. Działania o takim charakterze wchodzi w zakres prowadzonej przez pracowników socjalnych pracy socjalnej, obejmującej m.in.: udzielanie informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu szeregu trudnych spraw życiowych, poradnictwa oraz wsparcia, jak również współpracę z innymi instytucjami np. PCPR, sądami, policją, szkołami, przedszkolami, zakładami opieki zdrowotnej.

Pracownicy socjalni podejmowali również szereg działań interwencyjnych w sytuacjach szczególnie trudnych, dotyczących zwłaszcza stwierdzonych zaniedbań w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziców wobec dzieci, zaniedbań członków rodzin w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych, oraz w rodzinach objętych przemocą rodzinną.

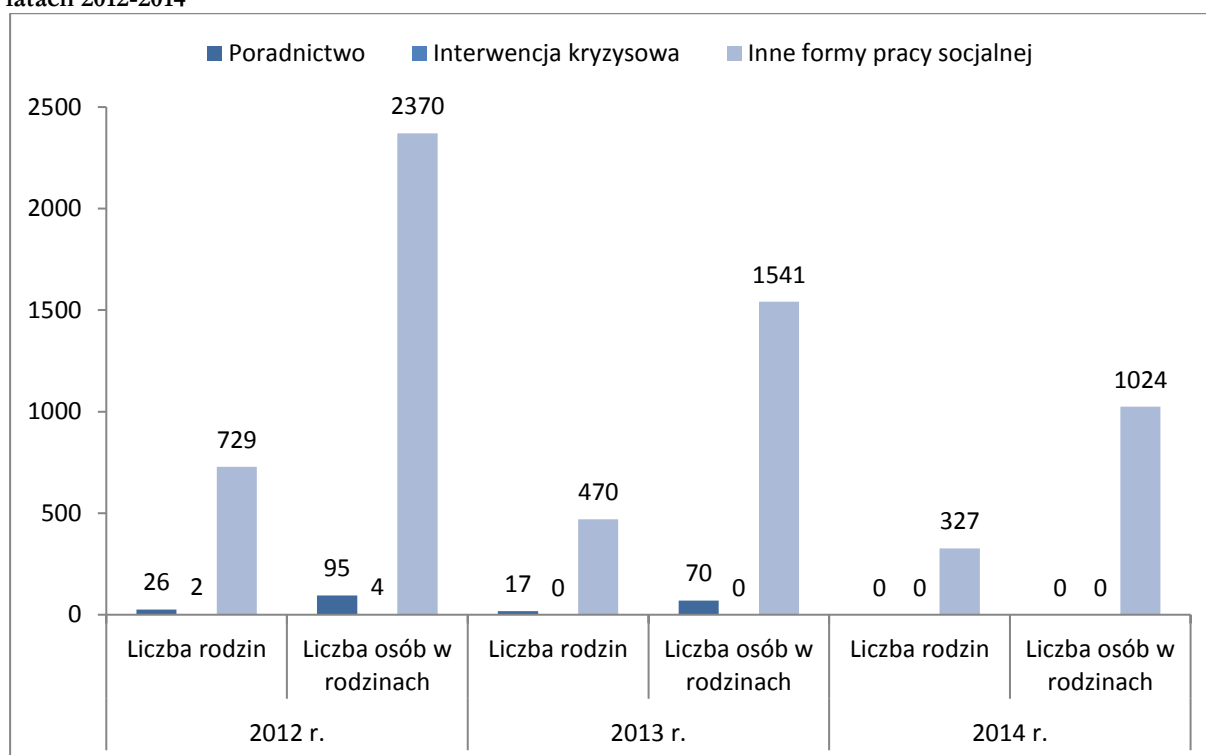
Poniższa tabela przedstawia ilość osób / rodzin objętych pracą socjalną pracowników socjalnych tutejszego Ośrodka na przestrzeni lat 2012 – 2014.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 152 Realizacja pomocy w formie pracy socjalnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.

Formy pomocy	2012 r.		2013 r.		2014 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Poradnictwo	26	95	17	70	0	0
Interwencja kryzysowa	2	4	0	0	0	0
Inne formy pracy socjalnej	729	2370	470	1541	327	1024
Źródło: Opracowanie własne						

Wykres 97 Realizacja pomocy w formie pracy socjalnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014

Główną formą realizacji pomocy w formie pracy socjalnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 były inne formy pracy socjalnej, jednak ilość udzielonej tego typu pomocy zmniejszała się z czasem. Podobnie było w przypadku poradnictwa i interwencji kryzysowej.

W skrajnie trudnych przypadkach skierowano:

- A) wnioski do Sądu Rejonowego w Łańcucie – Wydziału Zamiejscowego w Leżajsku o wgląd w sytuację dziecka/rodziny:
- 2012 r. – 4 wnioski,
 - 2013 r. – 3 wnioski,
 - 2014 r. – 5 wniosków.

Ponadto do w / w sądu został skierowany:

- 1 wniosek o skierowanie na leczenie psychiatryczne bez zgody uczestnika,
- 1 wniosek o umieszczenie w Zakładzie Opiekuńczo – Lecznicy w Leżajsku,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 1 wniosek o umieszczenie bez zgody w domu pomocy społecznej.

B) wnioski do Miejsko - Gminnej Komisji d/s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Sarzynie w celu podjęcia działań dotyczących podjęcia leczenia odwykowego:

- 2012 r. – 7 wniosków,
- 2013 r. – 5 wniosków,
- 2014 r. – 4 wnioski (dot. zastosowania leczenia wobec 6 osób).

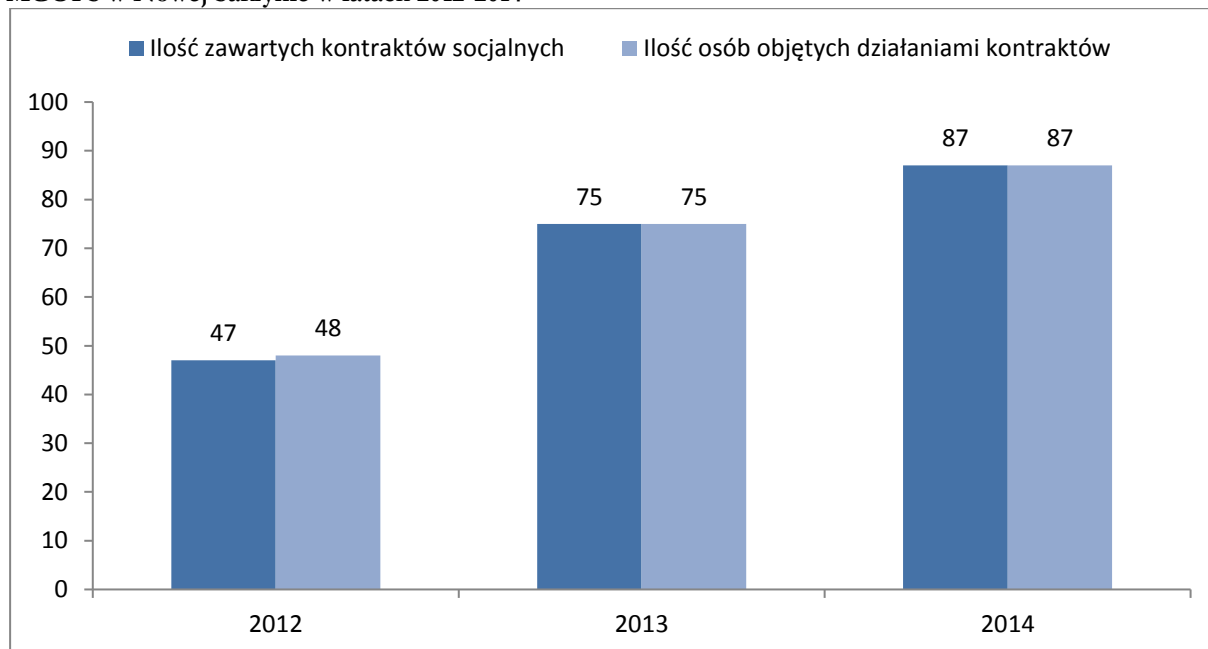
Ponadto Ośrodek w 2014 r. złożył do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie wniosek o rozstrzygnięcie sporu o właściwość organu. Bardzo ważnym narzędziem pracy socjalnej jest kontrakt socjalny, stosowany przez pracowników socjalnych w przypadku osób i rodzin, w sytuacji których dostrzegamy możliwości wyjścia z trudnych sytuacji przy wsparciu ośrodka.

Poniższa tabela przedstawia zawarte kontrakty socjalne przez pracowników socjalnych tutejszego Ośrodka na przestrzeni lat 2012 – 2014.

Tabela 153 Realizacja narzędzia pracy socjalnej w formie kontraktu socjalnego przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014.

Lata	Ilość zawartych kontraktów socjalnych	Ilość osób objętych działaniami kontraktów
2012	47	48
2013	75	75
2014	87	87

Wykres 98 Realizacja narzędzia pracy socjalnej w formie kontraktu socjalnego przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014

W latach 2012-2014 odnotowano blisko dwukrotny wzrost ilości zawartych kontraktów socjalnych oraz liczby osób objętych działaniami kontraktów, co było głównie wynikiem zwiększenia liczby uczestników projektów: systemowego i konkursowego.

Ponadto pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej:

- współpracowali z Policją (wymiana informacji, ustalanie wspólnych działań na rzecz środowisk zagrożonych patologią i przemocą oraz działania mające char. interwencyjny),

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- współpracowali z sołtysami sołectw na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w celu wypracowania wspólnych metod pomocy osobom potrzebującym,
- kontaktowali się z przedst.. szkół, przedszkoli, poradni psychologiczno - pedagogicznej w celu ustalenia wspólnych działań dotyczących zaspokojenia potrzeb dzieci,
- współpracowali z sądem i kuratorami na rzecz zagrożonych środowisk,
- utrzymywali stałą współpracę z przychodniami, szpitalami, mającą na celu zaspokojenie potrzeb klientów i udzielenie odpowiedniego wsparcia,
- utrzymywali stałą współpracę z asystentami rodziny w pracy socjalnej z rodzinami objętymi tą formą pomocy w celu m.in. poprawy relacji i więzi rodzinnych,
- brali udział w spotkaniach grup roboczych w ramach pracy powołanego Zespołu Interdyscyplinarnego rozwiązując wspólnie z innymi instytucjami problemy osób/rodzin dotkniętych przemocą.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

ROZDZIAŁ III. Mapa najbardziej istotnych problemów społecznych w danym sołectwie

Tabela 154 Problemy społeczne Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Nazwa Osiedla/Sołectwa	Typ problemu społecznego/liczba osób										
	Rodziny korzyst. z pom. społ.	Bezrobociele	Niepełnospawność	Alkoholizm	Narkomania	Wielodzietność	Rodziny niepełne	Bezradność w sprawach. op.-wych.	Przemoc w rodzinie	Samotność i osamotnienie	Bezdomność
Osiedle Nr 1 w Nowej Sarzynie	113	72	34	12	2	15	26	12	7	10	0
Osiedle Nr 2 w Nowej Sarzynie	107	80	18	9	0	17	4	23	8	5	0
Osiedle Nr 3 w Nowej Sarzynie	30	23	3	3	0	6	7	7	1	0	1
Jelna	72	51	9	0	0	16	9	14	4	8	0
Judaszówka	13	10	4	0	0	5	1	3	1	2	7
Łętownia	69	49	9	1	0	14	9	4	4	9	3
Łętownia – Gościniec	32	25	4	0	0	8	3	0	4	5	0
Łukowa	33	23	1	1	0	7	1	3	2	1	1
Majdan Łętowski	34	24	16	1	0	7	0	0	4	0	0
Ruda Łańcucka	30	19	2	2	0	7	5	2	0	2	1
Sarzyna	140	75	35	7	0	38	17	9	10	24	3
Tarnogóra	63	41	11	9	0	10	6	2	4	2	2
Wola Zarczycka	170	110	34	7	0	47	9	20	12	15	4
Wólka Łętowska	17	5	7	0	0	1	0	0	1	1	0
Razem	923	607	187	52	2	199	97	99	62	83	22

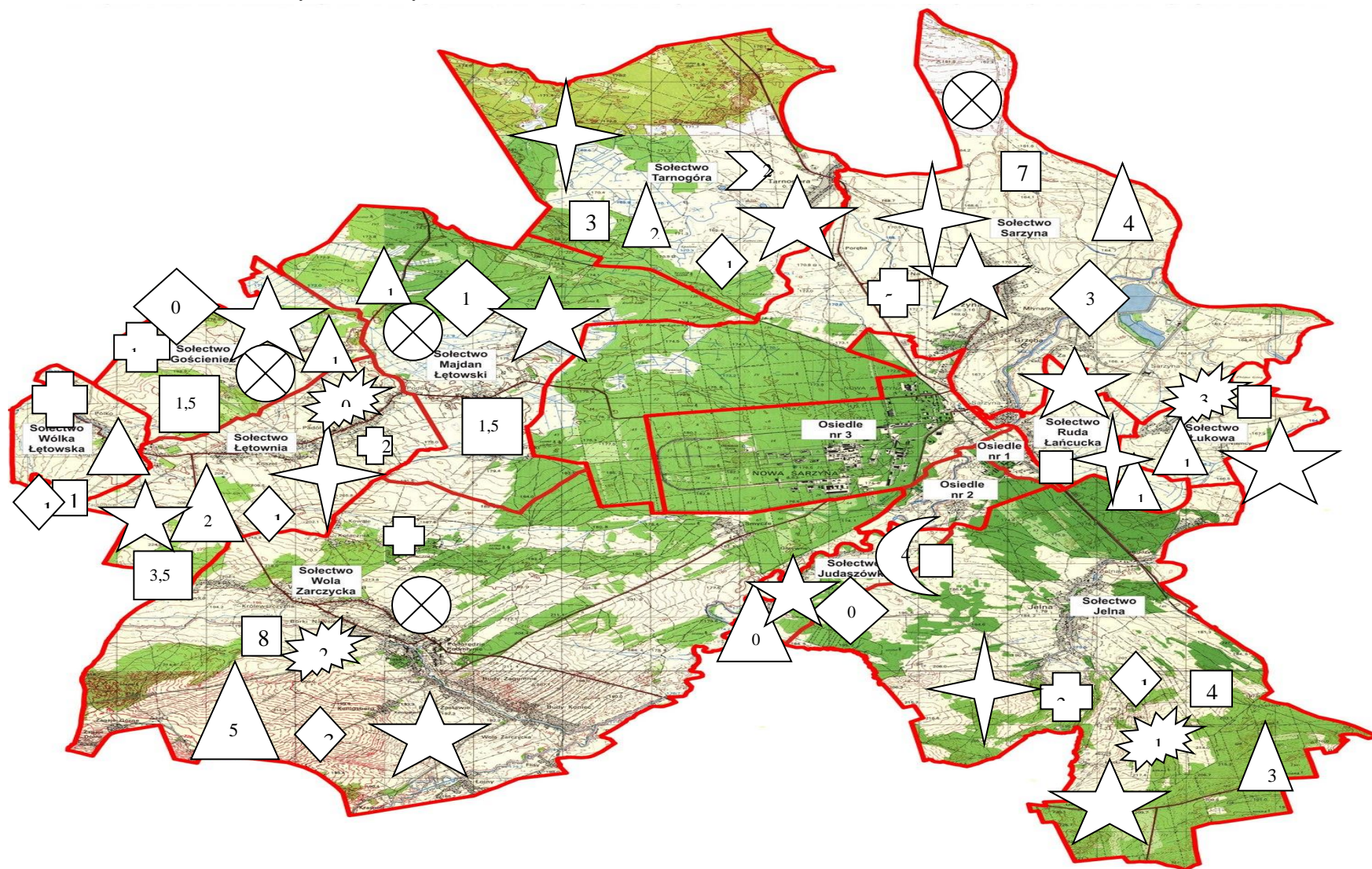
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Oznaczenia:

Liczba rodzin korzystających z pomocy społ. 20 -	□
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z problemem bezrobocia 20 -	△
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej 10 -	◇
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z problemem alkoholowym 5 -	➤
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z problemem narkomanii 2 -	○
Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej 20 -	☆
Liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej 5 -	✦
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 10 -	☀
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z problemem przemocy w rodzinie 5 -	⊗
Liczba osób samotnych i osamotnionych pow. 75 r.ż. korzystających z pomocy społecznej 5 -	⊕
Liczba osób bezdomnych korzystających z pomocy społecznej 2 -	☾

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Osiedla i sołectwa Miasta i Gminy Nowa Sarzyna:

Wybrane najważniejsze problemy społeczne w sołectwach Miasta i Gminy Nowa Sarzyna z wyłączeniem osiedli. Problemy społeczne osiedli są zamieszczone w tabeli 154.

ROZDZIAŁ IV. Analiza mocnych i słabych stron Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

ANALIZA SWOT

Na podstawie dostępnych danych o stanie gminy oraz konsultacji społecznych dokonano analizy SWOT - mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń Miasta i Gminy Nowa Sarzyna. Analiza dotyczy sytuacji, w jakiej obecnie znajduje się gmina, pozwala zrozumieć koncepcje rozwoju społecznego. Analiza SWOT polega na określaniu czynników wpływających na rozwój działalności w podziale na czynniki: zewnętrzne i wewnętrzne.

Jest to metoda analizy sytuacji społeczności lokalnej. Technika oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego, stanowi użyteczną pomoc prowadzącą do dokonania analizy zasobów i otoczenia gminy oraz określenia priorytetów.

W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się atuty i słabości jako czynniki wewnętrzne z punktu widzenia społeczności lokalnej, na które społeczność ma wpływ, a szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne znajdujące się w otoczeniu.

Analiza tego typu znacznie ułatwia identyfikację atutów i możliwości, które należy szczególnie wykorzystać i słabych stron i zagrożeń, które należy przezwyciężyć.

Generalnie dziedziny, w których społeczność wykazuje siłę można najłatwiej i najproduktywniej wykorzystać poprzez jasne określenie atutów i możliwości. Można stworzyć i wykorzystać nowe koncepcje i plany.

Źródła słabości i zagrożeń również należy ustalić. Niektóre ze słabości mogą być kontrolowane i z łatwością skorygowane, inne mogą być poza zasięgiem kontroli społeczności.

Te zagrożenia należy określić i rozważyć w ramach planu działania.

W rezultacie takiego podziału mamy do czynienia z czterema kategoriami czynników:

- 1. Szanse** to uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpłynąć pozytywnie na rozwój.
- 2. Zagrożenia** to tendencje i zjawiska w otoczeniu, które mogą stanowić bariery lub utrudnienia rozwoju.
- 3. Mocne strony** to czynniki wewnętrzne odróżniające pozytywnie badaną działalność od działalności prowadzonej przez inne firmy działające w tym samym sektorze i regionie, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się siłami napędowymi rozwoju.
- 4. Słabe strony** to czynniki wewnętrzne wpływające na ograniczenia rozwojowe działalności.

MOCNE STRONY

- Silny i sprawnie funkcjonujący samorząd,
- Wykształcona kadra pomocy społecznej,
- Dobra infrastruktura pomocowa - pomoc zakładowa dla osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi (Środowiskowe Domy Samopomocy),
- Dobre rozpoznanie środowiska lokalnego,

SŁABE STRONY

- Ujemne saldo migracji,
- Spadek liczby dzieci,
- Wzrost liczby osób w wieku podeszłym i sędziwym,
- Zjawisko „dziedziczenia biedy”,
- Nowe zadania gminy zlecane bez pokrycia finansowego ze środków centralnych,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- Znaczące nakłady gminy na pomoc społeczną,
- Aktywna postawa władz samorządowych,
- Dobra współpraca z instytucjami i organizacjami gminnymi i powiatowymi,
- Dobrze rozwinięta i nowoczesna baza szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego,
- Dobra baza dożywiania dzieci i młodzieży,
- Ponoszenie odpłatności przez gminę za pobyt w DPS,
- Dobra baza lokalowa ośrodka pomocy,
- Dobry stan infrastruktury komunikacyjnej (obiekty, drogi),
- Znaczna ilość zakładów przemysłowych i handlowych,
- Spadek stopy bezrobocia,
- Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, czyste środowisko, duża powierzchnia terenów leśnych,
- Dobra infrastruktura kulturalna i sportowa,
- Znaczna ilość organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy społecznej,
- Dobre wykształcenie mieszkańców,
- Dobrze rozwinięta sieć energetyczna, gazowa i wodociągowa,
- Budowa nowych budynków socjalnych,
- Dobry wizerunek gminy w oczach mieszkańców,
- Dobra sieć poradnictwa specjalistycznego,
- Sieć placówek wsparcia dziennego dla dzieci,
- Zaangażowanie części sołtysów i radnych w akcje socjalne.
- Długotrwałe uzależnienie części rodzin od pomocy społecznej,
- Duża liczba osób bez doświadczenia zawodowego wśród osób bezrobotnych,
- Znaczna liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy pow. 24 miesięcy,
- Wycuczona bezradność, roszczeniowość postaw u niektórych klientów,
- Pogarszające się warunki bytowe –wzrost kosztów utrzymania,
- Niskie zarobki pracowników pomocy społecznej,
- Brak specjalizacji wśród pracowników socjalnych,
- Niewielkie zaangażowanie pracowników pomocy społecznej w akcje socjalne,
- Bierna postawa klientów wobec wychodzenia z trudnej sytuacji,
- Brak odpowiedniej do potrzeb placówek wsparcia dziennego dla osób w wieku podeszłym,
- Brak odpowiedniej do potrzeb ilości budynków socjalnych i mieszkań wspieranych,
- Duża liczba mieszkańców z zaległościami czynszowymi,
- Niewystarczająca do potrzeb liczba świetlic socjo-terapeutycznych,

SZANSE

- Pozyskiwanie środków z Unii Europejskiej, w szczególności z EFS,
- Standardy zabezpieczenia społecznego przyjęte w UE,
- Ożywienie gospodarcze regionu i utworzenie nowych miejsc pracy,
- Rozwój Podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej,

ZAGROŻENIA

- Bezradność i bierność w rozwiązywaniu własnych problemów przez świadczeniobiorców,
- Długotrwałe uzależnienie klientów od pomocy społecznej,
- Wzrost poziomu uzależnień,
- Rozkład więzi społecznych,
- Osamotnienie ludzi starszych,
- Wzrost bezrobocia ,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- Powstawanie nowych organizacji obywatelskich,
- Rozwój wolontariatu,
- Wzrost dochodów ludności,
- Silny i sprawnie działający samorząd,
- Gminy partnerskie/dobra współpraca i promocja gminy,
- Bliskie sąsiedztwo głównych szlaków komunikacyjnych ,
- Budowa trasy ekspresowej,
- Pozyskiwanie sponsorów i pracodawców zatrudniających bezrobotnych klientów MGOPS,
- Programy przeciwdziałania bezrobociu z PUP,
- Rozwój ekonomii społecznej,
- Programy operacyjne dotyczące ,ekonomii społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
- Migracje ludzi młodych w poszukiwaniu pracy poza teren Nowej Sarzyny, szczególnie za granicę,
- Powiększające się różnice w dochodach ludności,
- Niestabilność prawa, brak jasnych uregulowań,
- Nakładanie zadań na pomoc społeczną w gminie bez odpowiedniego zabezpieczenia finansowego.

GLÓWNE UWARUNKOWANIA ZAWARTE W ANALIZIE SWOT

Mocną stroną Miasta i Gminy Nowa Sarzyna jest silny samorząd mogący sprawnie decydować o kierunku prowadzonej przez gminę polityki społecznej. Jak wynika z wcześniejszych analiz bardzo istotnymi i złożonymi zagadnieniami na dalsze lata staje się rozwój placówek wsparcia dla najsłabszych grup społecznych a w szczególności: dla osób niepełnosprawnych, z zaburzeniami psychicznymi, osób w wieku podeszłym, a szczególnie-sędziwym, schorowanych, pozostających niejednokrotnie bez opieki ze strony osób zobowiązanych do alimentacji, czy wreszcie dzieci i młodzieży szkolnej.

Elementami sprzyjającymi, a będącymi mocną stroną są działające środowiskowe domy samopomocy, zakład aktywności zawodowej, ośrodek rewalidacyjno - wychowawczy. Należy tu zaznaczyć, że tworzenie nowych placówek wsparcia będzie niezbędne i konieczne.

Wymagać to będzie dalszego, kompleksowego rozeznania potrzeb w środowisku lokalnym jak również stałej współpracy z istniejącymi instytucjami gminnymi i powiatowymi.

Zjawisko alkoholizmu na terenie gminy to problem złożony i trudny do przezwyciężenia. Bezrobocie, jak również problem alkoholizmu osłabia rodziny i jest czynnikiem konfliktogennym.

Szansą dla Gminy jest możliwość wykorzystania zasobów ludzkich, są to sprzyjające okoliczności również dla inwestorów zewnętrznych przy wyborze inwestycji. Możliwość wykorzystania walorów gminy i bezpośredniego otoczenia może wpłynąć pośrednio na tworzenie nowych miejsc pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Zagrożenia to między innymi przestępczość, przemoc i agresja dzieci i młodzieży również w szkołach, prowadząca do wielu patologicznych sytuacji i stanów. Dodatkowo sytuacja taka jest niebezpieczna ponieważ, przy występującym nawet na poziomie średnim bezrobociu młodzi ludzie, często nieletni popadają w konflikt z prawem.

W rodzinach zaburzonych, rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, właściwych wzorców, dawania poczucia bezpieczeństwa.

Zagrożeniem staje się również różnorodność zadań nakładanych na ośrodki pomocy społecznej, co powoduje wzrost biurokracji a tym samym zmniejsza czas pracy, który powinien być w pełni wykorzystany na specyficzną formę pomocy na rzecz klientów ośrodka, jaką jest praca socjalna.

ROZDZIAŁ V. Zasoby umożliwiające rozwiązanie problemów społecznych

5.1 Edukacja

5.1.1 Przedszkola

Według T. Pilcha przedszkole to instytucja opiekuńczo – wychowawcza, wspomagająca wychowanie w rodzinie przez zapewnianie dzieciom opieki i ukierunkowania ich rozwoju zgodnie z wrodzonym potencjałem oraz możliwościami. Do przedszkola uczęszczają dzieci w okresie poprzedzającym naukę szkolną. Natomiast Encyklopedia Pedagogiczna przyjmuje definicję przedszkola, iż jest to samodzielna instytucja opiekuńczo – wychowawcza dla dzieci w wieku od trzech lat do rozpoczęcia obowiązku szkolnego, wspierając wychowanie rodzinne.

Tabela 155 Przedszkola w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Nazwa Przedszkola	Liczba dzieci ogółem
Przedszkole Nr 1 w Nowej Sarzynie	100
Przedszkole Nr 2 w Nowej Sarzynie	139
Przedszkole w Łętowni	61
Przedszkole w Woli Zarczyckiej	98
Razem	398

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

5.1.2 Nazwa instytucji: Szkoły

Do zadań gminy należy w szczególności:

Zapewnienie warunków działania szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki, wykonywanie remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie, zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej szkół,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczych, przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów, oraz innych zadań statutowych.

Źródło finansowania: subwencja oświatowa, dotacja miasta, dotacje zewnętrzne (z urzędu wojewódzkiego, w ramach realizacji projektów Kapitał Ludzki i Comenius).

Możliwości działań na rzecz klientów pomocy społecznej:

Pedagodzy w szkołach prowadzonych przez Miasto i Gminę Nowa Sarzyna w szczególności zajmują się dziećmi i młodzieżą, których rodzice są klientami pomocy społecznej. Na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna działają szkoły integracyjne. Stwarzają niepełnosprawnym uczniom warunki, aby mogli uczyć się w szkole powszechnej, wzrastać w naturalnym środowisku wśród pełnosprawnych rówieśników. Szkoły świadczą usługi dożywiania dzieci, w ramach współpracy z MGOPS realizując ogólnopolski program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Przyznawana jest pomoc materialna dla uczniów w formie stypendium szkolnego wyłącznie na cele edukacyjne, która umożliwi uczniom rozwój w tym zakresie, wypłacane są zasiłki szkolne uczniom znajdującym się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, czyli takiego, którego nie można było przewidzieć, ani mu przeciwdziałać, w ramach Rządowego programu pomocy uczniom w 2013 r. „Wyprawka szkolna” przyznawana jest pomoc dla uczniów w formie refundacji kosztów poniesionych przez rodziców na zakup podręczników.

Tabela 156 Szkoły w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.

Nazwa Szkoły	Liczba dzieci ogółem
Gimnazjum w Majdanie Łętowskim	145
Gimnazjum w Nowej Sarzynie	292
Gimnazjum w Woli Zarczyckiej	137
Szkoła Podstawowa w Jelnej	128
Szkoła Podstawowa w Łętowni	161
Szkoła Podstawowa w Nowej Sarzynie	389
Szkoła Podstawowa w Rudzie Łańcuckiej	106
Szkoła Podstawowa w Tarnogórze	103
Szkoła Podstawowa w Woli Zarczyckiej	257
Szkoła Podstawowa w Wólce Łętowskiej	64
Zespół Szkół w Sarzynie	446
Razem	2 228

Źródło: Opracowanie własne: POMOST

5.1.3 Nazwa instytucji: Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno –Wychowawczy

1. Organ prowadzący: Stowarzyszenie "Integracja bez Granic"

Sarzyna 1221, 37-310 Sarzyna

2. Obszar działania: teren Polski,

3. Charakter działalności: Najważniejszym celem Ośrodka, obok realizacji obowiązku szkolnego, jest doskonalenie poziomu czynności samoobsługowych oraz rozwijanie ogólnej zaradności życiowej. Do Ośrodka przyjmowane są dzieci z upośledzeniem głębokim, a także umiarkowanym i znacznym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami. Dzieci z upośledzeniem głębokim mogą przebywać w Ośrodku od 3 roku życia do ukończenia 25 roku, natomiast dzieci z upośledzeniem umiarkowanym lub znacznym od 6 roku życia do ukończenia 24 roku. Dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim prowadzone są zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze, a dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym są to zajęcia edukacyjno - terapeutyczne. Zajęcia prowadzone są indywidualnie i w grupie. Podopieczni Ośrodka objęci są opieką lekarską i pielęgniarską. Dzieci biorą także udział w terapii logopedycznej, psychologicznej i rehabilitacji ruchowej. Prowadzona jest katecheza. Dzieci uczestniczą w zajęciach z hipoterapii. W Ośrodku pracują nauczyciele - terapeuci, psycholog, logopeda, pielęgniarka, fizjoterapeuci, pracownicy obsługi, kierownicy, opiekunowie. Stowarzyszenie często organizuje wycieczki i turnusy rehabilitacyjne, w których biorą udział dzieci wraz z rodzicami.

4. Źródła finansowania: dotacja celowa przekazywana przez powiat leżajski, zbiórki publiczne, składki członkowskie, darowizny.

5. Możliwości działania:

1. Udzielanie rodzinom różnorodnych form pomocy a w szczególności prowadzenia grup wsparcia, usług wspomagających rodzinę w wypełnianiu jej obowiązków wobec osoby niepełnosprawnej, organizowanie dostępu do informacji, doradztwa, poradnictwa i terapii psychologicznej.

2. Współdziałanie z organami administracji państwowej, szczególnie ze szkołami, przedszkolami, placówkami opieki zdrowotnej, zakładami pracy i organizacjami społecznymi w celu uzyskania pomocy dotyczącej leczenia, procesu rehabilitacji i nauczania osób niepełnosprawnych poprzez pomoc finansową, organizowanie placówek leczniczych a także systemu indywidualnego nauczania.

3. Prowadzenie działalności edukacyjnej.

5.2. Kultura

5.2.1 Stowarzyszenie "Nasza Mała Ojczyzna".

1. Organem upoważnionym do reprezentowania stowarzyszenia jest jego zarząd,

2. Stowarzyszenie działa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Celem statutowym Stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju demokracji lokalnej, w szczególności przez:

- a) propagowanie idei samorządności,
- b) działanie na rzecz zwiększania udziału społeczeństwa lokalnego w życiu publicznym,
- c) dbałość o jawność i przejrzystość życia publicznego,
- d) upowszechnianie postaw proeuropejskich,
- e) wspomaganie rozwoju edukacji i kultury,

- f) promocję kultury fizycznej i rekreacji,
 - g) gospodarczą, inwestycyjną i turystyczną promocję środowiska lokalnego.
4. Źródła finansowania stowarzyszenia są różne.
5. Stowarzyszenie prowadzi działalność na rzecz klientów pomocy społecznej organizując i współorganizując imprezy o charakterze kulturalno-sportowo-rekreacyjnym.

5.2.2 Ośrodek Kultury w Nowej Sarzynie

1. Organ prowadzący - Miasto i Gmina Nowa Sarzyna.
2. Teren działania - OK posiada swobodę działania w granicach prawa na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami, przy czym prowadzenie statutowej działalności kulturalnej koncentruje na terenie miasta i gminy Nowa Sarzyna.
3. Ośrodek Kultury w Nowej Sarzynie posiada oprócz budynku głównego posiada placówki filialne w Sarzynie, Woli Zarczyckiej, Łętowni, Łętowni – sołectwo Gościniec, Jelnej oraz Jelnej – sołectwo Judaszówka. OK jest samorządową instytucją kultury prowadzącą w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury, posiadającą osobowość prawną, działającą we własnym imieniu i na własny rachunek jako jednostka samodzielnie funkcjonująca pod względem prawnym, organizacyjnym i finansowym. Działalność statutowa OK polega na wykonywaniu zadań o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb kulturalnych, głównie mieszkańców miasta i gminy Nowa Sarzyna, poprzez świadczenie usług powszechnie dostępnych. Działalność ta nie jest nastawiona na maksymalizację zysku i nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu odrębnych przepisów.
4. Źródła finansowania.
 - Rada Miasta i Gminy Nowa Sarzyna zapewnia co roku w budżecie Miasta dotację niezbędną do realizacji podstawowych zadań statutowych Ośrodka oraz do utrzymania obiektów, w których ta działalność jest prowadzona.
 - OK realizuje program działalności uzgadniany corocznie z Burmistrzem Miasta i Gminy Nowa Sarzyna, po uprzednim zasięgnięciu opinii Rady, prowadząc samodzielną gospodarkę finansową oraz kierując się zasadami efektywności wykorzystania posiadanych środków finansowych.
 - OK pozyskuje inne przychody m.in. dotacje, wpływy z prowadzonej działalności statutowej i dodatkowej, z najmu i dzierżawy składników majątkowych, darowizn, spadków i zapisów od osób fizycznych i prawnych.
 - OK może otrzymywać dotacje na realizację zadań państwowych.

Pozyskiwane przychody przeznacza się wyłącznie na finansowanie statutowych zadań OK.

5. Możliwości działań na rzecz klientów pomocy społecznej - Oferta Ośrodka Kultury kierowana jest do całego społeczeństwa w tym również do klientów pomocy społecznej. Większość zajęć oferowanych przez Ośrodek Kultury jest nieodpłatnie, więc zarówno całe rodziny, dzieci, młodzież, osoby niepełnosprawne i osoby w podeszłym wieku mogą korzystać z nich bez ograniczeń. Wyjątek stanowią wstępy biletowane na seanse filmowe, gdzie honorowane są karty dużej rodziny (rodzice wraz z dziećmi na podstawie okazanej ważnej legitymacji korzystają z biletów ulgowych). Nie ma natomiast możliwości udzielania ulgi na imprezy płatne (koncerty, kabarety, spektakle teatralne) organizowane przez agencje

zewnątrzne. W takiej sytuacji Ośrodek Kultury udostępnia obiekt wraz z techniką i obsługą na podstawie odrębnej umowy, a bilety sprzedaje agencja.

5.2.3 Stowarzyszenie Ludowe „SARZYNIOKI” w Sarzynie, Sarzyna 172

1. Osoby uprawnione do reprezentacji: dwóch członków Zarządu (Prezes – Stanisława Kulec lub Wiceprezes – Andrzej Stachula, Sekretarz – Anna Kuranty).
2. Wieś Sarzyna oraz miasto i gmina Nowa Sarzyna.
3. W skład Stowarzyszenia wchodzi 30 osób w tym 5 członków Zarządu. Stowarzyszenie nie prowadzi działalności gospodarczej. Stowarzyszenie jest zarejestrowane w KRS, jest organizacją pożytku publicznego.
4. Składki członkowskie, 1% podatku, dotacja z Urzędu Miasta i Gminy oraz od sponsorów – na realizację imprez i pikników rodzinnych oraz na cele statutowe.
5. Imprezy cykliczne organizowane przez Stowarzyszenie jak: „Magdalenki”, „Sarzyńskie Pierozyce”, „Sebastianowe kolędowanie” czy inne promujące Sarzynę, na które zaprasza się mieszkańców Sarzyny: dzieci, młodzież, osoby starsze, którzy są uczestnikami konkursów i zabaw.

5.2.4 Stowarzyszenie Przyjaciół Tarnogóry.

1. Zarząd. Do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych oraz podpisywania umów wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu w tym Prezesa lub skarbnika, dla ważności pism wymagany jest podpis prezesa lub upoważnionego członka zarządu.
2. Rzeczypospolita Polska-siedziba wieś Tarnogóra.
3. Celem Stowarzyszenia jest prowadzenie działalności edukacyjnej, kulturalnej, zwłaszcza w odniesieniu do historii wsi Tarnogóra i okolicy, rozwój sportu, kultury fizycznej i turystyki, oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologią społecznym. Organizuje konkursy dla młodzieży, spotkania na rzecz historii. Ograniczeniem jest brak środków finansowych. Stowarzyszenie utrzymuje się ze składek członkowskich i środków pozyskanych w ramach udziału w różnych konkursach.
4. Statut stowarzyszenia przewiduje możliwość działania na rzecz młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych.

5.3. Służba zdrowia

5.3.1 Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej- Ambulatoryjny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łętowni- Maria Tasior

1. Działalność gospodarcza prowadzona przez osobę fizyczną.
2. Brak określonego terenu działalności.
3. Działalność medyczna, podmiot leczniczy.
4. Realizacja kontraktów NFZ, opłaty pacjentów zgodnie z regulaminem organizacyjnym podmiotu leczniczego.
5. Zakres działalności zgodnie z obowiązującymi przepisami w ramach realizacji kontraktu podstawowa opieka zdrowotna i leczenie ogólnostomatologiczne oraz leczenie nie objęte finansowaniem ze strony NFZ.

5.3.2 NZOZ „Medycyna” jest Lekarską Spółką Partnerską

1. Świadczy usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
2. Opieką medyczną obejmuje 4100 mieszkańców ze wszystkich miejscowości gminy oraz mieszkańców Leżajska, Starego Miasta, Przychojca, Giedlarowej, Krzeszowa, Koziarni.
3. Opieką medyczną lekarską i pielęgniarską obejmuje również podopiecznych Domu Dziecka oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia w Nowej Sarzynie.
4. NZOZ Medycyna działa na podstawie umowy z NFZ.
5. Oferuje pomoc dla dzieci, młodzieży, rodziców, opiekunów, osób niepełnosprawnych oraz w podeszłym wieku.

5.3.3 „PANORAMA” Sp. z o.o. jest organem prowadzonym przez NZOZ CENTRUM ZDROWIA

1. Zadaniem jest udzielanie świadczeń medycznych na terenie miejscowości Nowa Sarzyna, Tarnogóra, Kopki, Grodzisko Dolne, Kuryłówka, Brzyska Wola.
2. Źródłem finansowania jest NFZ,
3. Działaniem na rzecz klientów pomocy społecznej jest możliwość udzielenia świadczeń medycznych lekarskich i pielęgniarskich.

5.4 Zabezpieczenie społeczne

5.4.1 Ośrodki wsparcia

Środowiskowe domy samopomocy

Nazwa instytucji: Środowiskowy Dom Samopomocy w Jelnej, Jelna 155, 37-310 Nowa Sarzyna

1. Organ prowadzący: Powiat Leżajski,
2. Obszar działania: teren Powiatu Leżajskiego,
3. Charakter działalności: działalność ŚDS w Jelnej ukierunkowana jest na podtrzymywanie i rozwijanie u osób z zaburzeniami psychicznymi umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia i funkcjonowania w środowisku oraz stwarzanie warunków do rozwoju ruchu samopomocowego. Dom jest ośrodkiem wsparcia pobytu dziennego typu ABC dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.
4. Źródła finansowania: dotacja celowa przekazywana przez Wojewodę Podkarpackiego.
5. Możliwości działania: ŚDS w Jelnej poprzez swoją działalność służy wsparciem umożliwiając osobom niepełnosprawnym zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, uczy samodzielności, wiary we własne możliwości, umożliwia integrację społeczną. ŚDS świadczy usługi w ramach indywidualnych i zespołowych treningów funkcjonowania w życiu codziennym, umiejętności społecznych i spędzania czasu wolnego. Ponadto zapewnia poradnictwo psychologiczne, terapię ruchową, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sarzynie

1. Organ prowadzący: Urząd Miasta i Gminy w Nowej Sarzynie.
2. Teren działania: Gmina Nowa Sarzyna oraz Gmina Miasto Leżajsk (na podstawie Porozumienia w sprawie kierowania osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu Gminy Miasto Leżajsk do ŚDS w Sarzynie, zawartego dnia 14 listopada 2014 roku).
3. Środowiskowy Dom Samopomocy jest gminną jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu dla osób z zaburzeniami psychicznymi, zwanymi dalej „uczestnikami”, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

ŚDS świadczy swoje usługi dla 38 osób.

Ośrodek realizuje zadania własne poprzez następujące formy działalności:

- treningi umiejętności, w tym trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, trening umiejętności samoobsługowych,
- terapię zajęciową z elementami arteterapii,
- zajęcia rękodzielnicze i plastyczne,
- zajęcia muzyczne,
- zajęcia teatralne,
- zajęcia świetlicowe,
- zajęcia ogrodnicze,
- zajęcia komputerowe z elementami fotografii i filmu,
- zajęcia z elementami socjoterapii, społeczność,
- terapię ruchem, w tym masaż,
- turystykę i różne formy rekreacji, sport,
- opiekę lekarską i psychologiczną
- udział w życiu społeczności lokalnej, przede wszystkim w życiu kulturalnym (kulturoterapia) i religijnym,
- oddziaływania pedagogiczne i psychologiczne,
- poradnictwo socjalne,
- integracja ze środowiskiem lokalnym,
- zapewnienia stałego kontaktu z rodzinami uczestników,
- pomoc w utrzymaniu higieny osobistej,
- niezbędną opiekę.

Swoją działalność placówka prowadzi w formule pracowni terapeutycznych, zajęć indywidualnych i zajęć grupowych, w tym treningów realizowanych również w otwartym środowisku.

4. Działalność Domu finansowana jest ze środków na zadanie zlecone, przekazywane przez Wojewodę Podkarpackiego.

5. Ośrodek wspiera osoby z zaburzeniami psychicznymi z orzeczoną stopniem niepełnosprawności. Możliwości:

- kształtowanie umiejętności społecznych i umiejętności z zakresu funkcjonowania w codziennym życiu,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- zapewnienia uczestnikom psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym również poradnictwa psychologicznego,
- integrowanie uczestników z ich środowiskiem lokalnym (w tym rodzinnym),
- pomoc uczestnikom w załatwianiu spraw urzędowych oraz zapewnienie poradnictwa socjalnego,
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia,
- zapewnienie uczestnikom niezbędnej opieki,
- zapewnienie rehabilitacji ruchowej, w tym fizjoterapii, rekreacji, turystyki oraz zajęć sportowych,
- pomoc uczestnikom w poszukiwaniu pracy, przygotowanie ich do uczestnictwa,
- w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia,
- współpraca z rodziną i otoczeniem w celu realizowania i kontynuacji założeń indywidualnych planów wspierająco-aktywizujących.

5.4.2 Caritas Archidiecezji Przemyskiej Oddział Leżajsk

1. Caritas Archidiecezji Przemyskiej;
2. Podstawowy obszar działania Oddziału obejmuje teren dekanatu Leżajsk I oraz Leżajsk II;
3. Caritas w Leżajsku przy ul. Jarosławska 4, 37-300 Leżajsk prowadzi:
 - Noclegownię dla Bezdomnych Mężczyzn (28 miejsc noclegowych),
 - Kuchnię dla ubogich (ciepły posiłek od poniedziałku do piątku, paczki żywnościowe),
 - Magazyn odzieży używanej,
 - Warsztat Terapii Zajęciowej – ośrodek pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych, w którym prowadzona jest rehabilitacja społeczna i zawodowa (35 miejsc).
4. Źródła finansowania: dotacje PFRON, samorządów terytorialnych oraz innych darczyńców.
5. Caritas swoją działalnością obejmuje:
 - osoby ubogie i potrzebujące pomocy – (kuchnia, magazyn odzieży, paczki żywnościowe),
 - bezdomnych mężczyzn –(noclegownia, kuchnia, terapia antyalkoholowa),
 - osoby niepełnosprawne – (WTZ – cel: usamodzielnienie i przygotowanie do pracy).

5.4.3 Nazwa instytucji: Placówka opiekuńczo - wychowawcza w Nowej Sarzynie

1. Organem prowadzącym: Starostwo Powiatowe w Leżajsku.
2. Obszar terytorialny: bez ograniczeń.
3. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza- typu socjalizacyjnego przeznaczona dla dzieci od 7 roku życia trwale lub czasowo pozbawionych opieki rodzicielskiej.
4. Placówka finansowana przez powiaty właściwe ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.
5. Objęcie opieką dzieci skierowanych do placówki na podstawie Postanowienia Sądu, przyjęcia interwencyjne dzieci na wniosek opiekunów prawnych lub ich samych.

5.4.4 Stowarzyszenie „Integracja bez Granic” Sarzyna 1221, 37-310 Nowa Sarzyna

1. Organem prowadzącym jest Stowarzyszenie „Integracja bez Granic” reprezentowane przez Prezesa Panią Annę Paszek.

2. Terenem działalności jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej. Stowarzyszenia głównie działa na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

3. Celem Stowarzyszenia „Integracja bez Granic” jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych poprzez rozwijanie ich życiowej samodzielności i aktywności społecznej, przeciwdziałanie bezradności i wykluczeniu społecznemu, wspieranie rodzin w trudnej sytuacji życiowej. Stowarzyszenie „Integracja bez Granic” prowadzi na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna następujące działalności: - Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy przy Stowarzyszeniu „Integracja bez Granic” znajdujący się przy ul. Łukasiewicza 2, 37-310 Nowa Sarzyna. NORW w Nowej Sarzynie jest niepubliczną, specjalistyczną i wielofunkcyjną placówką oświatową dla dzieci i młodzieży w wieku od 3 do 25 lat z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, a także dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym lub znacznym ze sprzężonymi niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzieży autystycznej, realizujących obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki. Obecnie do Ośrodka uczęszcza 10 wychowanków.

Świetlice środowiskową „Świetlik”, znajdującą się na ul. KEN 5. Świetlica ma na celu prowadzenia zajęć profilaktyczno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo, patologicznych a także rodzin funkcyjnych prawidłowo realizujących funkcję opiekuńczo-wychowawcze. Do świetlicy uczęszcza 25 dzieci w wieku od 8 do 16 lat.

- Stołówkę szkolną „SMAKO-VITA” zapewnia dożywianie dla uczniów Gimnazjum im Jana Pawła II w Nowej Sarzynie, szkół podstawowych w Tarnogórze i Rudzie Łańcuckiej oraz klientów MGOPS w Nowej Sarzynie.

- Stowarzyszenie „Integracja bez Granic” zajmują się również świadczeniem usług opiekuńczych dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych – podopiecznych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie. Obecnie pracownicy Stowarzyszenia docierają do 34 osób starszych.

4. Stowarzyszenie „Integracja bez Granic” swoje cele statutowe realizują poprzez środki zgromadzone z składek członkowskich oraz przekazanego 1% podatku dochodowego oraz dochody z prowadzonej działalności gospodarczej (stołówka szkolna). Prowadzone działalności są finansowane z budżetu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna (usługi opiekuńcze, świetlica środowiskowa) oraz Starostwa Powiatowego w Leżajsku (Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy w Nowej Sarzynie).

Świetlice mają na celu prowadzenie zajęć profilaktyczno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z rodzin niewydolnych wychowawczo, a także rodzin prawidłowo realizujących funkcję opiekuńczo-wychowawcze. Do świetlicy uczęszcza od 25 do 60 dzieci w wieku od 8 do 16 lat.

5.4.5 Nazwa instytucji: Świetlice Profilaktyczno - Wychowawcze w Woli Zarczyckiej, Sarzynie, Nowej Sarzynie i Lętowni

5.4.6 Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Region Sanu i Trzebońnicy”

1. Organ prowadzący lub rodzaj własności podmiotu gospodarczego / Osoby uprawnione do reprezentacji:

Do składania oświadczeń woli w zakresie praw i obowiązków majątkowych i niemajątkowych LGD upoważniony jest Prezes Zarządu jednoosobowo lub dwóch innych członków Zarządu działających łącznie, w tym Wiceprezes Zarządu.

2. Teren (obszar terytorialny) działania: Gmina Leżajsk, Miasto Leżajsk oraz Miasto i Gmina Nowa Sarzyna.

3. Charakter działalności, ewentualnie prowadzone placówki. Jeśli jeden podmiot prowadzi kilka podobnych placówek to należy podać, ile, gdzie są zlokalizowane, liczba uczestników, a opisać je jako tożsamą formę działania, tj. nie opisywać każdej z nich osobno.

Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

W chwili obecnej Stowarzyszenie nie prowadzi żadnych placówek. 4. Źródła finansowania Środki unijne, składki członkowskie 5. Możliwości działań na rzecz klientów pomocy społecznej (rodzin, dzieci i młodzieży, osób niepełnosprawnych, osób w wieku podeszłym).

Stowarzyszenie działając na rzecz rozwoju obszarów wiejskich uwzględnia:

1. ochronę oraz promocję środowiska naturalnego,
2. ochronę dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego,
3. rozwój turystyki,
4. popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych,
5. wielofunkcyjny rozwój wsi z zachowaniem i wzmacnianiem lokalnej specyfiki, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów historycznych, geograficznych i kulturowych,
6. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, marginalizacji tzw. grup defaworyzowanych,
7. opracowywanie i realizację projektów na rzecz obszarów wiejskich we współpracy z samorządami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi, podmiotami gospodarczymi, osobami fizycznymi,
8. prowadzenie szkoleń, doradztwa i ekspertyz.

W ramach swoich działań w latach 2016-2021 planuje realizację następujących przedsięwzięć:

- 1) Wsparcie podejmowania działalności gospodarczej,
- 2) Wsparcie tworzenia lub rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów lokalnych,
- 3) Wsparcie rozwijania działalności gosp.,
- 4) Wsparcie podnoszenia kompetencji osób realizujących operacje w zakresie rozwoju,
- 5) Wsparcie dla grup defaworyzowanych,

- 6) Budowa lub przebudowa infrastruktury społeczno – kulturalnej,
- 7) Promocja obszaru LGD,
- 8) Projekty grantowe,
- 9) Dziedzictwo lokalne,
- 10) Szkolenia podnoszące świadomość ekologiczną mieszkańców,
- 11) Projekty współpracy,
- 12) Infrastruktura rekreacyjno – turystyczna oraz usługi turystyczne.

5.4.7 Parafia św. Franciszka z Asyżu w Jelnej

1. Proboszcz.
2. Teren działania: Jelna.
3. Charakter działalności: Działalność duszpastersko-religijna.
4. Źródło finansowania: Ofiary wiernych.
5. Możliwości działań na rzecz klientów pomocy społecznej: Opieka duszpasterska, kwesty, zbiórki (żywności, odzieży), współpraca z p. Sołtysem i Stowarzyszeniami działającymi na terenie Parafii.

5.4.8 Nazwa Stowarzyszenia: Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów KOŁO w Nowej Sarzynie

1. Organem prowadzącym jest Zarząd Rejonowy PZERIŁ w Leżajsku.
2. Terenem działania jest Miasto i Gmina Nowa Sarzyna.
3. Charakter działalności: Koło działa w oparciu o statut PZERIŁ zamieszczony na stronie Zarządu Głównego. Siedzibą jest powołany przez Koło Klub Seniora znajdujący się w Szkole Podstawowej, ul. KEN 5/25. Koło zrzesza 103 członków.
4. Źródłem finansowania są składki członków Koła, dotacje osób i instytucji, które chcą je wesprzeć i inne.
5. Możliwości działania: organizujemy życie kulturalne osób w podeszłym wieku, rozdzielamy pomoc rzeczową i żywnościową pozyskaną z MGOPS, PCK. UMiG.

5.4.9 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Nowej Sarzynie, ul. Łukasiewicza 3, 37-310 Nowa Sarzyna

1. Starostwo Powiatowe.
2. Województwo Podkarpackie oraz spoza terenu województwa obszar całej Polski.
3. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia udziela pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie:
 - ochrona przed sprawcą przemocy;
 - zapewnienie schronienia na okres 6 miesięcy;
 - możliwość zgłoszenia się do tut. Ośrodka bez względu na dzień tygodnia i porę dnia, bez wcześniejszego umawiania się i kierowania;
 - rozpoznanie sytuacji ofiary przemocy w rodzinie i opracowanie planu pomocy;
 - bezpłatne poradnictwo psychologiczne, prawne, pedagogiczne, socjalne;
 - zapewnienie wyżywienia, niezbędnych środków higieny osobistej dla osób, którym dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego;
 - zajęcia psychoedukacyjne, grupa wsparcia i grupy terapeutyczne dla ofiar przemocy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- konsultacje wychowawcze;
- diagnoza sytuacji dzieci, zajęcia socjoterapeutyczne, relaksacyjne oraz terapia pedagogiczna dla dzieci przebywających w Ośrodku.

4. Środki finansowe Wojewody Podkarpackiego w Rzeszowie

5. Udzielanie pomocy osobom w sytuacji kryzysu, doznawania przemocy w rodzinie: osobom dorosłym i ich dzieciom, osobom niepełnosprawnym, a także w podeszłym wieku. Dzieci mogą korzystać z pomocy Ośrodka w sposób stacjonarny tylko razem z rodzicem lub prawnym opiekunem.

5.4.10 Nazwa: Stowarzyszenie „Dobry Dom” Wola Zarczycka 129a, 37-311 Wola Zarczycka

1. Teren działania Stowarzyszenia to obszar całego województwa podkarpackiego.

2. Głównym celem Stowarzyszenia jest: tworzenie osobom niepełnosprawnym warunków sprzyjających wyrównaniu szans życiowych poprzez rozwijanie życiowej samodzielności i aktywności społecznej, rozwój zdolności i możliwości twórczych oraz kompleksową rehabilitację.

Działalność Stowarzyszenia skupia się aktualnie na prowadzeniu Zakładu Aktywności Zawodowej w Nowej Sarzynie, Zakład zatrudnia obecnie 72 osoby, w tym 52 osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz osób obsługi. Poprzez podjęcie pracy w trzech pracowniach: stolarskiej, wikliniarskiej oraz rzemiosł różnych- osoby niepełnosprawne mają możliwość realizacji zawodowej, co byłoby niemożliwe w obecnej sytuacji na otwartym rynku pracy.

3. Nasze Stowarzyszenie uzyskuje dochody głównie z:

- udziału w różnych projektach,
- współpracy ze sponsorami lub biznesowymi darczyńcami,
- odpisów 1% podatku dochodowego od osób fizycznych,
- kampanii społecznych, akcji charytatywnych.

4. Klient pomocy społecznej- os. niepełnosprawna może znaleźć u nas pomoc w zakresie rehabilitacji społecznej i zdrowotnej, w przygotowaniu się do pracy poza zakładem i wyrównaniu ich szans w nowym miejscu pracy, doksztalcaniu, przekwalifikowaniu i nabywaniu nowych kompetencji społecznych.

5.5 Sport i turystyka

5.5.1 Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Benefactum

1. Terenem działania Stowarzyszenia jest Rzeczypospolita Polska, siedzibą wieś Łętownia.

Najczęściej: Gmina Nowa Sarzyna ; sołectwa: Łętownia, Majdan Łętowski, Łętownia – Gościńiec, Wólka Łętowska

2. Zakres działalności statutowej:

- Wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego na szczeblu lokalnym, a w szczególności w sołectwach: Łętownia, Łętownia – Gościńiec, Majdan Łętowski i Wólka Łętowska.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- Współpraca i współdziałanie z administracją rządową, samorządem, parafiami oraz z innymi organizacjami i stowarzyszeniami.
- Działania na rzecz edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Organizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży.
- Propagowanie rozwoju sportu, kultury fizycznej i turystyki.
- Organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych i rekreacyjno – sportowych.
- Realizacja działań mających na celu ochronę i rozwój dziedzictwa społecznego, kulturowego, przyrodniczego i oświatowego.
- Działanie na rzecz rozwoju patriotyzmu oraz świadomości narodowej i kulturowej, pielęgnacji tradycji i dorobku kulturowego lokalnej społeczności.
- Tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego.
- Promocja i wspieranie rozwoju wiośnicarstwa.
- Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.
- Propagowanie idei społeczeństwa informacyjnego i obywatelskiego.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży na różnych szczeblach edukacji.
- Wspieranie działań służących rozwojowi przedsiębiorczości i aktywności zawodowej.
- Podejmowanie działań na rzecz ochrony zdrowia i upowszechnianie zdrowego trybu życia.
- Wspieranie działań mających na celu pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Promocja i organizacja wolontariatu.
- Pozyskiwanie środków na realizację celów statutowych z programów pomocowych Unii Europejskiej oraz z programów innych organizacji i instytucji udzielających dotacji.

3. Najczęstsze działania:

- Wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego na szczeblu lokalnym, a w szczególności w sołectwach: Łętownia, Łętownia – Gościniec, Majdan Łętowski i Wólka Łętowska.
- Współpraca i współdziałanie z administracją rządową, samorządem, parafiami oraz z innymi organizacjami i stowarzyszeniami.
- Działania na rzecz edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Organizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży.
- Propagowanie rozwoju sportu, kultury fizycznej i turystyki.
- Podejmowanie działań na rzecz ochrony zdrowia i upowszechnianie zdrowego trybu życia.
- Organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych i rekreacyjno – sportowych.

4. Źródła finansowania: budżet państwa, środki Unii Europejskiej, dotacje Miasta i Gminy Nowa Sarzyna, środki własne, środki przekazane od sponsorów, 1% podatku.

5. Możliwe działania na rzecz klientów pomocy społecznej:

- Działania na rzecz edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Organizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- Podejmowanie działań na rzecz ochrony zdrowia i upowszechnianie zdrowego trybu życia.
- Organizowanie imprez kulturalnych, turystycznych i rekreacyjno – sportowych.
- Inne działania wpisujące się w statutową działalność na wszystkich grup społecznych.

5.6 Organizacje pozarządowe w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna

Społeczeństwo obywatelskie obejmuje zarówno oddolną działalność obywateli, jak i działalność organizacji pozarządowych, wspólnot lokalnych i samorządowych, nieformalnych grup i ruchów społecznych. Robert Putnam charakteryzuje społeczeństwo obywatelskie jako społeczeństwo, w którym istnieją aktywni, myślący o interesach społeczności obywatele, zależności polityczne oparte na zasadach równości i stosunki społeczne polegające na zaufaniu i współpracy. Z kolei kapitał społeczny jest dla Putnana zjawiskiem kulturowym obejmującym obywatelskie nastawienie członków społeczeństwa, normy społeczne wspierające działania wspólne oraz zaufanie interpersonalne i zaufanie obywateli do instytucji publicznych. W Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego kapitał społeczny zdefiniowany jest jako, wynikająca z zaufania oraz obowiązujących norm i wzorów postępowania, zdolność obywateli do mobilizacji i łączenia zasobów, która sprzyja kreatywności oraz wzmacnia wolę współpracy i porozumienia w osiąganiu wspólnych celów. Z badań European Social Survey (ESS) wynika, iż społeczeństwo polskie charakteryzuje się deficytami w obszarach współpracy i zaufania. Zaledwie 10,5% respondentów zgodziło się ze stwierdzeniem, iż „większości ludziom można ufać” (najniższy wskaźnik w porównaniu do innych europejskich państw). Polacy również znacznie rzadziej niż przedstawiciele pozostałych ankietowanych społeczeństw wierzą w dobre intencje innych ludzi (13%) – mniej tylko w Grecji i Bułgarii.

Organizacje pozarządowe

Porównanie polskich organizacji pozarządowych z podmiotami sektora obywatelskiego w innych krajach Unii Europejskiej możliwe jest przy pomocy narzędzia *NGO Sustainability Index5* – opracowanego przez Biuro Europy i Eurazji USAID (*United States Agency for International Development*), które ocenia stopień rozwoju i zdolność przetrwania sektora pozarządowego w Europie i Eurazji. Na podstawie Indeksu Społeczeństwa Obywatelskiego Polska, w porównaniu z innymi krajami Europy Środkowo-Wschodniej, ma jeden z najwyższych wskaźników stopnia rozwoju i zdolności przetrwania sektora pozarządowego. Liczba organizacji pozarządowych w Polsce według Krajowego Rejestru Urzędowego Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON Głównego Urzędu Statystycznego w 2011 r. wynosi 147 805 zarejestrowanych podmiotów. Zestawienie liczby organizacji pozarządowych ujętych w rejestrze REGON, według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r., z danymi dostępnymi w tym rejestrze z lat poprzednich pokazuje wyraźną tendencję wzrostową. Również dane Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego KRS Ministerstwa Sprawiedliwości wskazują na rozwój sektora pozarządowego. Rok 2011 przyniósł przyrost liczby organizacji pozarządowych aż o 11% – do 96 562 podmiotów.

Trzeci sektor w Polsce charakteryzuje się heterogenicznością. Świadczy o tym nie tylko forma prawna tworzących go podmiotów (np. stowarzyszenia, fundacje i inne podmioty), ale

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

także ich rozmieszczenie terytorialne. Spośród wszystkich organizacji pozarządowych zarejestrowanych w 2011 r. w rejestrze REGON, najwięcej – 22 530 zlokalizowanych było w województwie mazowieckim. Pod względem liczebności funkcjonujących podmiotów trzeciego sektora za województwem mazowieckim uplasowały się kolejno: województwo śląskie (14 360), wielkopolskie (13 559) oraz małopolskie (12 872). Natomiast wśród województw z najmniejszą liczbą zarejestrowanych organizacji należy wymienić województwo lubuskie (3798), a także województwo opolskie (4033). W przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców najwięcej podmiotów trzeciego sektora funkcjonowało w województwie mazowieckim (41,19) i warmińsko-mazurskim (40,74). Stosunkowo dużo podmiotów trzeciego sektora było też w województwach tzw. „ściany wschodniej” (tzn. podlaskim, lubelskim oraz podkarpackim). Najmniej zaś w regionie śląskim (30,11). Organizacje pozarządowe objęte badaniami GUS na formularzu SOF-1 i SOF-4 w 2010 r., tj. fundacje, stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, społeczne podmioty wyznaniowe oraz organizacje samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców deklarowały, że najważniejszymi dziedzinami ich działalności statutowej były: sport, turystyka, rekreacja, hobby (30%) oraz pomoc społeczna i humanitarna, ratownictwo (27%).

Kolejną licznie reprezentowaną dziedziną działalności statutowej była kultura i sztuka (12%). Natomiast dane z badania Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2012 obejmującego nieco węższą zbiorowość (bez organizacji samorządu gospodarczego, zawodowego i pracodawców, ochotniczych straży pożarnych, organizacji społecznych podobnych do stowarzyszeń, takich jak koła łowieckie i komitety społeczne) pokazało, że w 2012 r. organizacje pozarządowe najczęściej funkcjonowały w następujących dziedzinach: sport, rekreacja, turystyka, hobby (38%), kultura i sztuka (17%), edukacja i wychowanie (14%), ochrona zdrowia oraz usługi socjalne, pomoc społeczna, humanitarna, ratownictwo (po 6%).

Jedynie 6% organizacji dysponuje majątkiem powyżej 100 tys. zł, 17% – pomiędzy 10 a 100 tys. zł, aż 48% deklaruje całkowity brak majątku, nawet w postaci wyposażenia biurowego. Jako główne źródła finansowania działalności wskazywano: składki członkowskie (61%), środki od administracji samorządowej (49%), darowizny od instytucji i przedsiębiorstw (30%), darowizny od osób indywidualnych (29%), środki z 1% (17%). Najwięcej środków w 2011 r. organizacje czerpały z następujących źródeł: administracja samorządowa (19%), administracja centralna i rząd (18%), środki z Unii Europejskiej (12%), z działalności gospodarczej (10%) i ze składek członkowskich (7%). Budżet przeciętnej organizacji wynosił w 2011 r. 18 tys. zł i było to nieco mniej niż jeszcze dwa lata wcześniej. 42% organizacji pozarządowych dysponowało budżetem poniżej 10 000 zł.

Obserwowany jest również wzrost profesjonalizmu działań organizacji pozarządowych w zakresie zarządzania finansami. Wyniki badania Stowarzyszenia Klon/Jawor wykazują, że 11% organizacji w ogóle nie prowadzi księgowości (tj. o 7% mniej w porównaniu z danymi z 2006 r.). Wśród tych, które ją prowadzą, 20% zleca to zadanie na zewnątrz (ok. 10% mniej niż w 2006 r.). W przypadku aż 34% organizacji księgowość prowadzi osoba posiadająca formalne uprawnienia, 21% deklaruje natomiast, że za księgowość odpowiedzialna jest osoba nieposiadająca formalnych uprawnień do prowadzenia rachunków, np. będąca członkiem organizacji lub przedstawicielem jej władz.

Możliwość przekazania 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego została wprowadzona do polskiego systemu podatkowego z dniem 1 stycznia 2004 r. Ostatnie dane

Ministerstwa Finansów informują, iż kwota przekazana w ramach 1% w roku 2012 (z rozliczenia za 2011 r.) wyniosła ponad 450 mln zł, a liczba podatników przekazujących 1% wzrosła do 11,2 mln zł. W tej kwestii od 2004 r. zaobserwować można stałą tendencję rosnącą.

Ekonomia społeczna

Obszarem posiadającym istotne możliwości w zakresie wsparcia potencjału III sektora jest ekonomia społeczna. Odgrywa ona znaczącą rolę w polskim społeczeństwie oraz w politykach publicznych, w szczególności poprzez stwarzanie szerokich możliwości w zakresie zwiększenia integracji i kapitału społecznego oraz dostarczania towarów i usług. Podmioty ekonomii społecznej realizują nie tylko potrzebę zatrudniania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji życiowej, ale mogą także uzupełniać zakres usług i towarów dostarczanych przez rynek i państwo oraz rozwiązywać zróżnicowane problemy społeczne w wielu obszarach życia publicznego. Wyrazem takiego przekonania jest działalność podmiotów ekonomii społecznej oraz powstawanie planów dalszego wsparcia ich rozwoju w ramach licznych dokumentów i strategii programowych. W zależności od operacjonalizacji definicji podmiotu ekonomii społecznej czy przedsiębiorstwa społecznego do nurtu ekonomii społecznej w Polsce zalicza się od ok. 3,5 tys. do ok. 7–9 tys. podmiotów.

W ostatnich latach zauważany jest pewien wzrost świadomości społecznej dotyczącej ekonomii społecznej, jednakże konieczna jest dalsza edukacja i promocja wartości oraz tradycji, z jakich wyrasta idea przedsiębiorczości społecznej i promowanie tej formy działalności jako posiadającej potencjał w zakresie rozwiązywania problemów społecznych czy wpływania na ekonomizację III sektora.

Poradnictwo prawne i obywatelskie

Duża część społeczeństwa, ze względu na niskie dochody (według Diagnozy Społecznej 2009 28% gospodarstw domowych deklarowało, że nie stać ich na zaspokojenie bieżących potrzeb) i brak możliwości dostępu do bezpłatnego poradnictwa, pozbawiona jest możliwości uzyskania wiarygodnej informacji o swoich prawach, skutecznego realizowania swoich interesów. Bezpłatne poradnictwo prawne i obywatelskie, na co wskazują doświadczenia instytucji je świadczących, powinno być dostępne powszechnie, bez ograniczeń ze względu na posiadane dochody. W obszarze poradnictwa prawnego i obywatelskiego aktywne są różne instytucje publiczne i niepubliczne, które działają w sposób nieskoordynowany, a w związku z tym nie tak efektywnie, jak to byłoby możliwe. Wśród nich znajdują się zarówno instytucje rządowe, samorząd lokalny, jak i organizacje pozarządowe, korporacje prawnicze czy biura obsługi interesantów w sądach powszechnych. Brakuje też instytucji wiodącej w tej dziedzinie.

Niska świadomość obywatelska i prawna jest przeszkodą ograniczającą aktywność obywateli i możliwość ich partycypacji w życiu publicznym. Brak wiedzy na temat przysługujących obywatelom praw powoduje, że stają się oni narażeni na wykluczenie społeczne, a istnienie znacznych grup marginalizowanych w obszarze życia społecznego i publicznego utrudnia podnoszenie jakości kapitału społecznego, budowę prawdziwie obywatelskiego społeczeństwa.

Obywatele

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Indywidualna aktywność społeczna wiąże się głównie z pojęciem wolontariatu. Jest ono najczęściej kojarzone z działalnością polegającą na nieodpłatnym i dobrowolnym wykonywaniu pracy wspierającej działalność różnego rodzaju organizacji, instytucji lub społeczności. Zgodnie z UoDPPiW, wolontariusz to osoba fizyczna, ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonująca świadczenia na rzecz organizacji pozarządowych, organów administracji publicznej i jednostek organizacyjnych im podległych, spółdzielni socjalnych, klubów sportowych i podmiotów prowadzących działalność leczniczą z wyłączeniem prowadzonych przez te podmioty działalności gospodarczych. Działalność wolontariacka ujmowana jest w badaniach z uwzględnieniem podziału na ogólną, dobrowolną i nieodpłatną pracę podejmowaną na rzecz otoczenia lokalnego oraz jako działalność wiążącą się z członkostwem w formalnej strukturze organizacyjnej. Z badań wynika, iż wśród Polaków umacnia się wiara w skuteczność działań realizowanych wspólnie. W 2002 r. pogląd, iż wspólnymi siłami można pomóc potrzebującym i rozwiązać niektóre problemy swojego środowiska, wsi lub miasta podzielało jedynie 50% badanych, w 2012 r. o sile sprawczej współdziałania przekonanych było aż 72% respondentów. Wiara w skuteczność wspólnych działań nie znajduje jednak odzwierciedlenia w zaangażowaniu Polaków w wolontariat i stanowi tym samym niewykorzystany potencjał III sektora. Zgodnie z badaniami przeprowadzonymi przez CBOS, w 2012 r. 13 dobrowolną i nieodpłatną pracę na rzecz swojego środowiska, kościoła, osiedla, wsi, miasta albo osób potrzebujących w ciągu roku poprzedzającego badanie deklarowało 20% Polaków. W Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego edukacja obywatelska jest definiowana jako ogół zorganizowanych, systematycznych działań edukacyjnych, które mają na celu wyposażenie młodzieży i dorosłych w wiedzę oraz umiejętności niezbędne do uczestnictwa w życiu politycznym i społecznym. Upowszechnienie i zakorzenienie postaw obywatelskich przekłada się na większe zaangażowanie członków społeczeństwa w sprawy publiczne. Wszechstronny rozwój różnych metod i technik edukacyjnych stworzy podstawę poprawy kompetencji obywatelskich, które wespół z wysokim przekonaniem Polaków o skuteczności wspólnie podejmowanych działań wpłynie pozytywnie na wzrost partycypacji obywatelskich w sprawach publicznych, działalności organizacji pozarządowych i w inicjatywach lokalnych. Zwiększenie kompetencji obywatelskich wyrażone poprzez aktywność obywatelską i społeczną Polaków musi iść w parze z rozwojem kompetencji organizacji pozarządowych w zakresie angażowania społeczeństwa w realizowane działania, poprawy zdolności mobilizowania zasobów ludzkich, ale także materialnych.

Współpraca finansowa i pozafinansowa między administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi

Dane uzyskane w badaniu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, pn. *Monitoring współpracy urzędów i ich jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych z sektorem pozarządowym za rok 2010* wskazują, iż w latach 2010 i 2011 odnotowany został zdecydowany wzrost środków przekazanych przez administrację publiczną sektorowi pozarządowemu. Administracja publiczna w latach 2010 i 2011 przekazała około 4,8 mld zł, uwzględniając fundusze europejskie. Większa część środków przekazywana jest przez organy administracji samorządowej w ramach otwartych konkursów ofert (zgodnie z ustawą

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Oznacza to rosnący profesjonalizm i zaufanie do organizacji pozarządowych. W 2010 r. wprowadzono mechanizm poręczeń, gwarancji, pożyczek, czego pierwsze efekty są już widoczne.

W kwestii współpracy pozafinansowej administracji rządowej i samorządowej z organizacjami pozarządowymi, zauważana jest również tendencja wzrostowa (m.in. w zwiększającej się liczbie zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, liczbie konsultowanych projektów aktów prawnych i normatywnych). Istotnym elementem partycypacji publiczno-społecznej są programy współpracy, obowiązkowe dla jednostek samorządu terytorialnego. Obowiązek ten wypełniany jest w pełni przez urzędy marszałkowskie, a dzięki dyscyplinującym przepisom ustawy, powiaty i gminy realizują ten przepis w 90%.

Na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna zidentyfikowano kilkanaście działających organizacji pozarządowych. Działają one głównie w sektorze zabezpieczenia społecznego, zdrowia, edukacji, kultury. (Załącznik 1).

CZĘŚĆ III. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

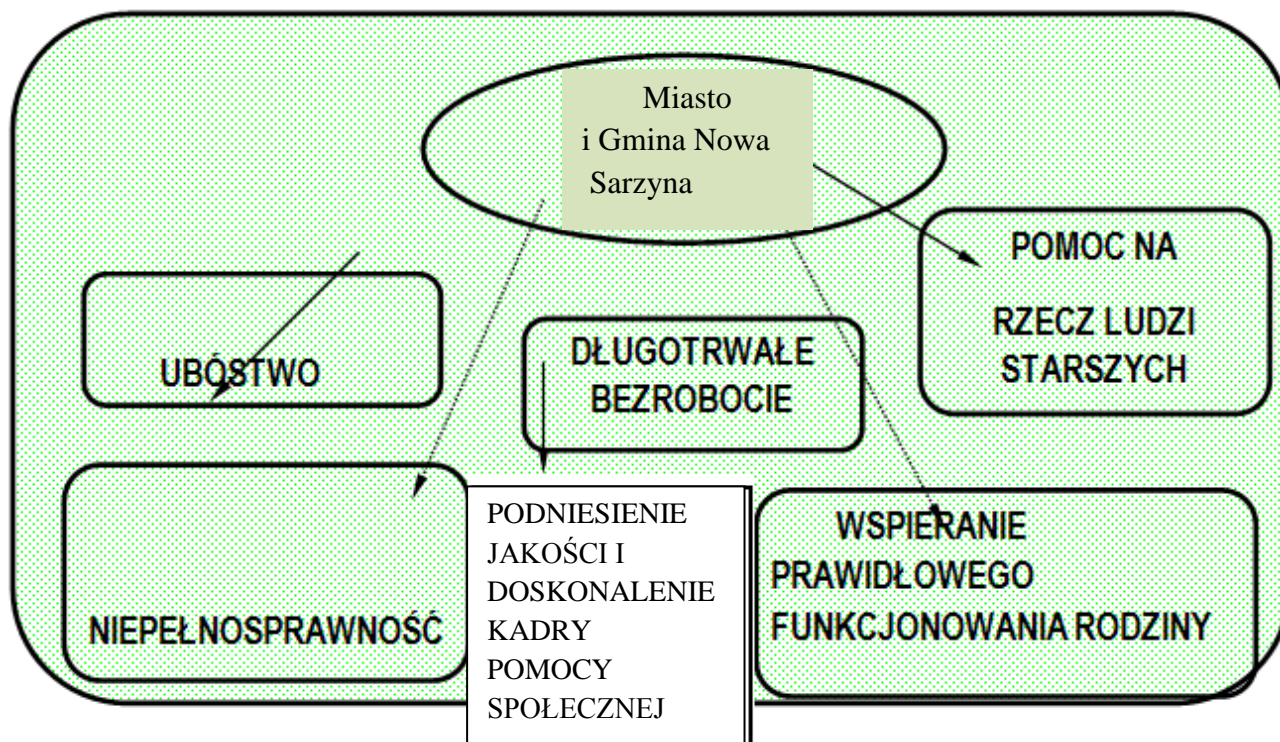
ROZDZIAŁ I. Misja i wizja gminy

Misja Miasta i Gminy Nowa Sarzyna koncentruje się na jej istotnych problemach, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne. Dalsze prace planistyczne opierają się na misji i z niej wynikają.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej miasta powinno być wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia.

Misja określa obszary strategiczne i przybliżony czasookres realizacji planu.

Misją Miasta i Gminy Nowa Sarzyna jest przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji społecznej osób korzystających z form zabezpieczenia społecznego. Równocześnie chcemy zapewnić mieszkańcom optymalną jakość życia, rozwijać nowe usługi i formy oparcia społecznego realizowane przez podmioty publiczne i niepubliczne, grupy samopomocy, wysokokwalifikowaną kadrę i wolontariat.

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi jedno z najważniejszych zadań administracji publicznej. Działania w tym obszarze powinny być realizowane w ramach zintegrowanego systemu, w którym równorzędnymi partnerami administracji powinny być organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze. Szczególnie istotna rola przypada tutaj samorządowi lokalnemu i jego jednostkom. Niezbędnymi warunkami efektywnego rozwiązania problemów społecznych są:

- pełna diagnoza rzeczywistych problemów i potrzeb społecznych,
- określenie możliwości finansowych, lokalowych i kadrowych gminy,
- określenie współpartnerów podejmowanych działań,
- długofalowy plan działań.

Z punktu realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na osiągnięcie celów będą miały wpływ:

- umacnianie rynków lokalnych, ich oddziaływanie z zewnętrznym rynkiem lokalnym o dużym znaczeniu dla gminy,
- współpraca instytucji realizujących strategię i wspierających rozwój społeczny Mielca.

Wizja

Głównym zadaniem Strategii jest sformułowanie wizji, której urzeczywistnienie decyduje o realizacji misji.

Wizja nie jest terminem jednoznacznym. W teorii i praktyce kierowania, wizja definiowana jest jako „pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, wyprowadzone na podstawie uznawanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Kreowanie wizji, czyli przewidywanie przyszłości jest skomplikowanym procesem. Wymaga bowiem nie tylko twórczej wyobraźni i zdolności do syntezy lecz także dużej wiedzy, która ma wpływ na obraz przyszłości naszej gminy.

Wizja Miasta i Gminy Nowa Sarzyna: **W gminie funkcjonuje sprawny system pomocy socjalnej odpowiadający w znacznym stopniu wymaganiom pracy społecznej, umożliwiający osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.**

Realizowanie wizji odbywać się będzie m.in. poprzez:

- 1) ograniczanie sfery ubóstwa,
- 2) ograniczanie marginalizacji społecznej i wykluczenia,
- 3) podejmowanie działań w zakresie reintegracji społecznej,
- 4) podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy,
- 5) poprawę stanu zdrowia mieszkańców gminy.

ROZDZIAŁ II. Cel główny, cele strategiczne, operacyjne i działania gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych

Cel główny strategii:

Sprawne funkcjonowanie systemu zabezpieczenia społecznego we współpracy z organizacjami pozarządowymi zapewniającego komplementarną sieć usług w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej.

Cele pośrednie:

- kompleksowe działania na rzecz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej;
- utworzenie kompleksowych form wsparcia na rzecz umocnienia rodziny;
- organizowanie wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem osób z zaburzeniami psychicznymi;
- profilaktyka, prewencja, przeciwdziałanie przejawom patologii społecznej;
- zapewnienie usług osobom starszym i ich aktywizacja w ramach społeczności lokalnej;
- dostęp do edukacji dla dzieci niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- rozwój pozaszkolnych form wsparcia dla dzieci i młodzieży;
- budowanie w oparciu o zasadę normalizacji systemu integracyjnego osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie bezpieczeństwa i wsparcia dla osób zagrożonych przemocą.

Cele operacyjne:

- rozwój budownictwa socjalnego i mieszkalnictwa chronionego;
- rozwój świetlic socjoterapeutycznych;
- wspieranie działania grup samopomocowych;
- stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości udziału w życiu publicznym;
- rozwój wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin, warsztaty terapii zajęciowej, klub wsparcia;

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- stworzenie systemu poradnictwa dla rodzin;
- wsparcie finansowe i usługowe dla osób w trudnej sytuacji życiowej;
- zwiększenie dostępności instytucji oświaty dla osób niepełnosprawnych;
- profilaktyka poprzez edukację w zakresie zwiększenia świadomości dotyczącej zagrożeń związanych z alkoholizmem oraz narkomanią;
- współpraca w zakresie usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych oraz domów dziecka;
- utworzenie ośrodków wsparcia dla osób starszych;
- zapewnienie wszystkim potrzebującym minimum jednego posiłku;
- rozwój ekonomii społecznej;
- rozwój organizacji obywatelskich i wolontariatu;
- promocja i profilaktyka zdrowia;
- wzrost aktywności społecznej i samodzielności osób będących w niekorzystnej sytuacji społecznej i zawodowej.

Cele i kierunki rozwiązywania zidentyfikowanych problemów społecznych:

- systematyczna diagnoza;
- monitoring i kontrola;
- stosowanie zasady pomocniczości;
- kompleksowość i komplementarność rozwiązań;
- działania w oparciu o wypracowane standardy;
- wymiana doświadczeń;
- konsekwencja w działaniu;
- optymalizacja i indywidualizacja metod i środków;
- zachowanie zasady partnerstwa klienta;
- realizacja dostępnych programów i projektów ze środków krajowych i funduszy unijnych;
- pozyskiwanie środków budżetowych i pozabudżetowych;
- propagowanie sponsoringu, działalności charytatywnej i wolontariatu;
- szeroka aktualna informacja oraz poradnictwo socjalne;
- priorytetowe potraktowanie profilaktyki;
- aktywność struktur pomocy społecznej;
- współpraca z innymi instytucjami administracji publicznej;
- rozwój form pomocy środowiskowej i form wsparcia dziennego;
- efektywność społeczna i ekonomiczna działań;
- realizowanie zasady polityki prorodzinnej.

ROZDZIAŁ III. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

1. ZAPOBIEGANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM UBÓSTWA

1.1 Cel operacyjny 1. Podjęcie działań łagodzących skutki ubóstwa

1.1.1 Działanie 1. Opracowanie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu

1.1.1 Działanie 2. Świadczenie pomocy finansowej

1.1.1.3 Metody działania:

- 1) Pomoc finansowa, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
- 2) Przyznawanie i wypłata świadczeń rodzinnych.
- 3) Przyznawanie i wypłata dodatków mieszkaniowych, ryczałtów energetycznych.
- 4) Przyznawanie i wypłacanie świadczeń na dożywianie.

1.1.1.4 Przewidywane efekty:

- 1) Poprawa sytuacji materialnej i bytowej osób i rodzin.
- 2) Prawidłowe rozpoznanie zagrożeń.
- 3) Opracowanie diagnozy osób i rodzin.
- 4) Poprawa skuteczności pomocy społecznej.

1.1.1.5 Podmioty realizujące:

- 1) Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

1.1.1.6 Obszary ryzyka :

- 1) Brak dostatecznego poziomu środków finansowych.
- 2) Przenoszenie na samorządy nowych zadań bez dostatecznego zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację.
- 3) Częsta zmiana przepisów prawa z zakresie zabezpieczenia społecznego.

1.1.1.7 Termin realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

1.1.1.8 Źródła finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.

1.1.2 Działanie 3. Świadczenie pomocy w naturze

1.1.2.1 Metody działania:

- 1) Dożywianie dzieci w stołówkach szkolnych.
- 2) Pomoc rzeczowa w formie produktów żywnościowych.
- 3) Świadczenie usług opiekuńczych.
- 4) Zatrudnianie w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych, staży, zatrudnienia subsydiowanego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 5) Rozdysponowanie żywności z Programu Pomocy Żywnościowej Unii Europejskiej – FEAD.

1.1.2.2 Spodziewane efekty:

- 1) Poprawa sytuacji bytowej osób i rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.
- 2) Zmniejszenie skali niedożywienia.
- 3) Poprawa skuteczności pomocy społecznej.
- 4) Aktywizacja społeczna i zawodowa klientów pomocy społecznej.

1.1.2.3 Podmioty realizujące:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
- 3) Organizacje Pozarządowe.

1.1.2.4 Partnerzy :

- 1) Szkoły i Gimnazja.
- 2) Przedszkola.
- 3) Właściciele prywatnych sklepów spożywczo-przemysłowych.
- 4) Podkarpacki Bank Żywności.
- 5) Powiatowy Urząd Pracy.
- 6) Caritas, parafie.

1.1.2.5 Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczne zasoby rzeczowe i finansowe.
- 2) Niezrozumienie klientów dla proponowanych form pomocy.

1.1.2.6 Termin realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

1.1.2.7 Źródła finansowania:

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy .
- 3) Środki Unii Europejskiej.
- 4) Darowizny.

1.2 Cel operacyjny 2. Zapobieganie zjawisku ubóstwa

1.2.1 Działanie 1. Wyrównywanie szans edukacyjnych

1.2.1.1 Metody działania:

- 1) Przyznawanie i wypłata stypendiów szkolnych.
- 2) Przyznawanie i wypłata wyprawek szkolnych.

1.2.1.2 Przewidywane efekty:

- 1) Poprawa warunków edukacyjnych uczniów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

1.2.1.3 Podmioty realizujące:

- 1) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

1.2.1.4 Partnerzy:

- 1) Szkoły podstawowe.
- 2) Gimnazja.
- 3) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 4) Caritas, parafie.

1.2.1.5 Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczny poziom środków finansowych.
- 2) Zmieniające się przepisy prawa.

1.2.1.6 Termin realizacji:

- 1) Działania ciągłe.

1.2.1.7 Źródło finansowania:

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy.
- 3) Środki UE.

1.2.2 Działanie 2. Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży

1.2.2.1 Metody działania:

- 1) Tworzenie świetlic socjoterapeutycznych.
- 2) Organizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży.

1.2.2.2 Przewidywane efekty:

- 1) Możliwość spędzania wolnego czasu i odrabiania lekcji. Poprawa wyników w nauce.
- 2) Wypoczynek letni dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych.

1.2.2.3 Podmioty realizujące:

- 1) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
- 2) Kuratorium Oświaty w Rzeszowie.
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1.2.2.4 Partnerzy:

- 1) Szkoły.
- 2) ZHP.
- 3) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 4) Caritas, parafie.
- 5) SCK.

1.2.2.5 Obszary ryzyka:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 1) Mała ilość środków w stosunku do chętnych dzieci.

1.2.2.6 Termin realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

1.2.2.7 Źródła finansowania:

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy.
- 3) Sponsorzy.

1.2.3 Działanie 3. Opracowanie Programu Aktywności Lokalnej. Wdrażanie aktywnych form wychodzenia z ubóstwa

1.2.3.1 Metody działania:

- 1) Praca socjalno – mobilizacyjna do aktywnego poszukiwania zatrudnienia.
- 2) Realizacja projektów z EFS.
- 3) Zawieranie kontraktów socjalnych.

1.2.3.2 Spodziewane efekty:

- 1) Zmiana postaw biernych klientów pomocy społecznej.
- 2) Poprawa warunków materialnych.
- 3) Zwiększenie szans na rynku pracy.
- 4) Ograniczenie zjawiska ubóstwa.

1.2.3.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

1.2.3.4 Partnerzy:

- 1) PUP.
- 2) Organizacje pozarządowe.
- 3) Pracodawcy.

1.2.3.5 Obszary ryzyka:

- 1) Konsumpcyjne nastawienie klientów pomocy społecznej.
- 2) Niezrozumienie proponowanych form pomocy.

1.2.3.6 Termin realizacji:

- 1) Działanie ciągłe.

1.2.3.7 Źródło finansowania:

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy.

Środki UE m.in. Program Operacyjny Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Program Operacyjny Wsparcia Ekonomii Społecznej, Regionalny Program Operacyjny.

2. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU ORAZ POMOC NA RZECZ OSÓB BEZROBOTNYCH

2.1 Cel operacyjny 1. System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych

2.1.1 Działanie 1. Opracowanie Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej

2.1.1 Działanie 2. Poradnictwo dla osób poszukujących pracy oraz promowanie aktywnych form wychodzenia z bezrobocia.

2.1.1.3 Metody działania:

- 1) Stosowanie kontraktu socjalnego w pracy z klientem.
- 2) Działania z zakresu pracy socjalnej.
- 3) Poradnictwo prawne, pedagogiczne, psychologiczne, socjalne.
- 4) Doradztwo zawodowe.
- 5) Mobilizacja do aktywnego poszukiwania pracy.
- 6) Kształtowanie u bezrobotnych odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości np. uczenie prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami oraz planowania najbliższej przyszłości własnej rodziny.
- 7) Szkolenia, staże, zatrudnienie subsydiowane z projektów z EFS.
- 8) Opracowanie Programu Aktywności Lokalnej.
- 9) Promocja przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych.
- 10) Utworzenie grup wsparcia dla osób bezrobotnych.
- 11) Aktywizacja młodzieży poprzez wolontariat w celu zdobycia doświadczenia zawodowego.
- 12) Utworzenie spółdzielni socjalnych

2.1.1.4 Przewidywane efekty:

- 1) Zmiana biernych postaw klientów pomocy społecznej.
- 2) Poprawa warunków bytowych.
- 3) Podjęcie przez część osób stałego zatrudnienia i ograniczenie lub zaprzestanie korzystania z pomocy społecznej.
- 4) Rozwój wolontariatu i aktywizacja młodzieży.
- 5) Zmniejszenie liczby bezrobotnych.

2.1.1.5 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
- 3) Szkoły.

2.1.1.6 Partnerzy:

- 1) PUP.
- 2) Jednostki organizacyjne gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

3) Pracodawcy.

2.1.1.7 Obszary ryzyka:

- 1) Roszczeniowa postawa klienta i niezrozumienie proponowanych form pomocy.
- 2) Brak ofert pracy.
- 3) Brak lub niewystarczająca wysokość środków finansowych.

2.1.1.8 Termin realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

2.1.1.9 Źródła finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Środki EFS m.in. Program Operacyjny Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu.

2.1.2 Działanie 3. Opracowanie Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy i powiatu w celu rozwiązywania problemu bezrobocia

2.1.2.1 Metody działania:

- 1) Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Leżajsku w celu udziału klientów w aktywnych programach przeciwdziałania bezrobociu typu kursy zawodowe, szkolenia, staże dla absolwentów.
- 2) Współpraca z PUP w Leżajsku oraz Urzędem Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w celu zwiększenia udziału klientów w organizowanych pracach interwencyjnych i robotach publicznych, pracach społecznie użytecznych.
- 3) Stworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie.
- 4) Promowanie i wspieranie powstawania podmiotów ekonomii społecznej.
- 5) Partnerska współpraca z pracodawcami.

2.1.2.2 Spodziewane efekty:

- 1) Poprawa sytuacji bytowej osób i rodzin najbardziej dotkniętych problemem bezrobocia lub zredukowanie problemu bezrobocia na terenie gminy.
- 2) Poprawa współpracy z partnerami publicznymi, społecznymi i prywatnymi na rzecz zmniejszenia skali bezrobocia.

2.1.2.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
- 3) PUP w Leżajsku.

2.1.2.4 Partnerzy:

- 1) Organizacje pozarządowe.
- 2) Pracodawcy.

2.1.2.5 Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczne zasoby rzeczowe i finansowe.
- 2) Brak chęci do współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej.
- 3) Słabość organizacyjna partnerów.

2.1.2.6 Termin realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

2.1.2.7 Źródła finansowania:

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy.
- 3) Środki UE – EFS.
- 4) Zasoby pracodawców.

2.2. Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom pozostawania bez pracy

2.2.1. Działanie 1. Objęcie pomocą finansową rodzin dotkniętych problemem bezrobocia

2.2.1.1 Metody działania:

- 1) Przyznawanie i wypłata świadczeń pieniężnych w oparciu o ustawę o pomocy społecznej.
- 2) Świadczenia rodzinne.
- 3) Dodatki mieszkaniowe i ryczałty energetyczne.
- 4) Stypendia i wyprawki szkolne udzielane przez gminę.
- 5) Zasiłki na dożywianie.
- 6) Organizowanie szkoleń i staży, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych, robót publicznych. Zatrudnienie subsydiowane osób bezrobotnych w ramach projektów z EFS.

2.2.1.2 Przewidywane efekty:

- 1) Poprawa sytuacji materialnej i bytowej rodzin.
- 2) Ograniczenie zjawiska dziedziczenia bezrobocia.

2.2.1.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

2.2.1.4 Partnerzy:

- 1) PUP Leżajsk.
- 2) Pracodawcy.

2.2.1.5 Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczny poziom środków finansowych.
- 2) Często zmieniające się przepisy prawa w zakresie polityki społecznej.

2.2.1.5 Termin realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

2.2.1.6 Źródło finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Środki UE.

2.2.2. Działanie 2. Objęcie pomocą rzeczową rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.

2.2.2.1 Metody działania:

- 1) Dożywianie.
- 2) Wydawanie żywności i odzieży.

2.2.2.2 Spodziewane efekty:

- 1) Poprawa sytuacji bytowej osób i rodzin najbardziej dotkniętych problemem bezrobocia.

2.2.2.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

2.2.2.4 Partnerzy:

- 1) PCK.
- 2) Szkoły.
- 3) Przedszkola.
- 4) Podkarpacki Bank Żywności.
- 5) Parafie.
- 6) Inne organizacje obywatelskie.

2.2.2.5 Obszary ryzyka”

- 1) Niedostateczne zasoby rzeczowe i finansowe.
- 2) Niezrozumienie klientów dla proponowanych form pomocy.

2.2.2.6 Termin realizacji”

- 1) Realizacja ciągła.

2.2.2.7 Źródło finansowania”

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy.
- 3) Środki UE.
- 4) Darowizny.

3. WSPARCIE RODZINY W REALIZACJI FUNKCJI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH, SZCZEGÓLNI W RODZINACH DYSFUNKCYJNYCH: WIELODZIETNYCH I NIEPEŁNYCH WYMAGAJĄCYCH POMOCY W ROZWIĄZYWANIU TRUDNOŚCI RZUTUJĄCYCH NA ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY.

3.1 Cel operacyjny 1 Wsparcie dziecka i rodziny, w tym dysfunkcyjnej

3.1.1 Działanie 1 systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo - wychowawczymi

3.1.1.1 Metody działania:

- 1) Diagnoza deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo - wychowawczej, zaniedbań względem dzieci.
- 2) Diagnoza sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym.
- 3) Pomoc rodzicom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych.
- 4) Współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi (psychologiem i pedagogiem szkolnym) w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży. Zatrudnienie dodatkowych asystentów rodziny w miarę potrzeb.
- 5) Budownictwo socjalne dla rodzin żyjących w warunkach substandardowych
- 6) Rozwój form Karty Dużej Rodziny.
- 7) Utworzenie nowych świetlic socjoterapeutycznych.
- 8) Ponoszenie odpłatności za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.
- 9) Współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.
- 10) Realizacja programów osłonowych.
- 11) Utworzenie mieszkań chronionych i wspomaganych.

3.1.1.2 Przewidywane efekty:

- 1) Poprawa więzi emocjonalnych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie prawidłowej funkcji rodziny.
- 2) Możliwość konstruktywnego spędzania wolnego czasu poprzez uczestnictwo dzieci i młodzieży w zajęciach organizowanych przez świetlice szkolne oraz świetlice socjoterapeutyczne zapewniające pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, opiekę pedagogiczną.
- 3) Nabywanie przez dzieci i młodzież różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
- 4) Poprawa warunków lokalowych rodzin z dziećmi.
- 5) Zwiększenie dostępu dzieci z rodzin wielodzietnych do dóbr kultury, sportu i rekreacji.
- 6) Ochrona dzieci przed krzywdzeniem i brakiem opieki.

3.1.1.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Szkoły Podstawowe i Gimnazja działające na terenie miasta.
- 3) Kuratorzy sądowi dla dzieci i młodzieży.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 4) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Leżajsku.
- 5) Punkt Interwencji Kryzysowej.
- 6) Świetlice szkolne.
- 7) Samorządowe Centrum Kultury.
- 8) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

3.1.1.4 Obszary ryzyka:

- 1) Brak poradnictwa specjalistycznego.
- 2) Brak ciągłej pracy psychologicznej i socjoterapeutycznej.
- 3) Brak dostatecznego poziomu środków finansowych na tworzenie świetlic socjoterapeutycznych i zatrudnienia asystentów rodziny i realizacji programów osłonowych.

3.1.1.5 Termin realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

3.1.1.6 Źródła finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Środki Europejskiego Funduszu Społecznego i innych funduszy pomocowych.

4. STWORZENIE ZINTEGROWANEGO SYSTEMU WSPARCIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, DŁUGOTRWALE LUB CIĘŻKO CHORYCH ZAPEWNIAJĄCEGO IM WŁAŚCIWĄ OPIEKĘ

4.1 Cel operacyjny 1. Poprawa warunków materialno- bytowych osób niepełnosprawnych długotrwale lub ciężko chorych oraz ich rodzin.

4.1.1 Działanie 1. Świadczenie pomocy finansowej

4.1.1.1 Metody działania:

- 1) Przyznawanie i wypłata zasiłków świadczeń pieniężnych w oparciu o ustawę o pomocy społecznej.
- 2) Przyznawanie i wypłata zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń opiekuńczych.

4.1.1.2 Przewidywane efekty:

- 1) Poprawa sytuacji materialnej i bytowej.

4.1.1.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.

4.1.1.4 Obszary ryzyka:

- 1) Zmieniające się przepisy prawa dotyczące polityki społecznej.
- 2) Brak środków finansowych.

4.1.1.5 Termin Realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

4.1.1.6 Źródło finansowania:

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy.

4.2 Cel operacyjny 2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz długotrwale lub ciężko chorych w środowisku lokalnym

4.2.1 Działanie 1. Integracja osób niepełnosprawnych i długotrwale lub ciężko chorych w środowisku lokalnym

4.2.1.1. Metody działania:

- 1) Praca socjalna – wspieranie rodzin w których występuje problem niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby; wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.
- 2) Poradnictwo i pomoc w załatwianiu formalności związanych z ustaleniem niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, zasadami wsparcia ze środków PFRON.
- 3) Zapewnienie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w środowisku lokalnym.
- 4) Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.
- 5) Wspieranie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.
- 6) Organizacja czasu wolnego osób niepełnosprawnych.
- 7) Tworzenie warunków do organizacji wolontariatu i grup samopomocowych.
- 8) Rozwój szkolnictwa integracyjnego.
- 9) Umożliwienie kształcenia permanentnego osób niepełnosprawnych.
- 10) Kierowanie i ponoszenie odpłatności za osoby umieszczone w domach pomocy społecznej.
- 11) Utworzenie mieszkań chronionych i wspomaganych.

4.2.1.2 Przewidywane efekty:

- 1) Poprawa funkcjonowania w społeczeństwie lokalnym osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.
- 2) Zwiększenie dostępu do świadczeń należnych z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby.
- 3) Wzmocnienie organizacji pozarządowych.
- 4) Samoorganizacja i samopomoc rodzin osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.
- 5) Odciążenie rodzin w stałej opiece nad osobami zależnymi.

4.2.1.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
- 3) ZEAS Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

4.2.1.4 Partnerzy:

- 1) PCPR w Leżajsku.
- 2) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Leżajsku.
- 3) Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku.
- 4) Caritas, parafie i inne organizacje pozarządowe.
- 5) Gminne Centrum Kultury.

4.2.1.5 Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczny poziom środków finansowych.
- 2) Niechęć niepełnosprawnych i ich rodzin do udziału w organizacji samopomocy.
- 3) Słabość organizacji pozarządowych.

4.2.1.6 Termin realizacji:

- 1) Działanie ciągle.

4.2.1.7 Źródło finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) PFRON.
- 4) Środki UE.

4.2.2 Działanie 2. Likwidowanie barier społecznych, psychologicznych i fizycznych dyskryminujących osoby niepełnosprawne

4.2.2.1 Metody działania:

- 1) Likwidacja barier komunikacyjnych.
- 2) Likwidacja barier architektonicznych w budynkach administracji publicznej i w miejscu zamieszkania.
- 3) Zapobieganie osamotnieniu i izolacji poprzez umożliwienie udziału w życiu kulturalno – społecznym.
- 4) Zwiększanie wiedzy społeczeństwa na temat osób niepełnosprawnych, długotrwale lub ciężko chorych.
- 5) Współpraca z istniejącymi placówkami (ŚDS, ZAZ, OREW) zajmującymi się wspieraniem osób niepełnosprawnych i przewlekle psychicznie chorych na terenie Gminy.
- 6) Prowadzenie i rozwój wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

4.2.2.2 Przewidywane efekty:

- 1) Usprawnienie fizyczne i społeczne osób niepełnosprawnych i długotrwale lub ciężko chorych.
- 2) Odciążenie rodzin z osobami niepełnosprawnymi i długotrwale lub ciężko chorymi.
- 3) Zwiększenie mobilności osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- 4) Poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej.
- 5) Zmiana wizerunku osoby niepełnosprawnej wśród społeczności lokalnej.

4.2.2.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
- 3) Środowiskowe Domy Samopomocy, WTZ, OREW.

4.2.2.4 Partnerzy:

- 1) PCPR Leżajsk.
- 2) PFRON.
- 3) PUP Leżajsk.
- 4) Samorządowe Centrum Kultury.
- 5) ZOZ i NZOZ.

4.2.2.5 Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczny poziom środków finansowych.
- 2) Ograniczone możliwości w porozumiewaniu się w kontaktach społecznych.

4.2.2.6 Termin realizacji:

- 1) Działanie ciągłe.

4.2.2.7 Źródło finansowania:

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy.
- 3) PFRON.
- 4) Środki UE.
- 5) Darowizny sprzętu.

5. TWORZENIE GMINNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA ALKOHOLIZMOWI, PRZEMOCY W RODZINIE I NARKOMANII

5.1 Cel operacyjny 1. Organizowanie wsparcia na rzecz osób i rodzin z problemem alkoholowym oraz przemocy w rodzinie

5.1.1 Działanie 1. Rozwój i modernizacja usług terapeutycznych dla osób uzależnionych i członków ich rodzin.

5.1.1.1 Metody działania:

- 1) Zmniejszenie rozmiarów aktualnie występujących problemów alkoholowych i/lub przemocy w rodzinie.
- 2) Podejmowanie działań interwencyjnych, których celem jest uniemożliwienie dalszego krzywdzenia dziecka lub innych członków rodziny: Informowanie pokrzywdzonych o przysługujących im prawach oraz możliwościach korzystania z pomocy i wsparcia ze strony wyspecjalizowanych instytucji, rejestracja środków i przebiegu wydarzeń oraz podjętych czynności, stały kontakt z zagrożoną rodziną, rozpoznawanie skali zjawiska i zagrożeń w rodzinie, motywowanie ofiar przemocy do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy.
- 3) Rozszerzanie działań terapeutyczno– leczniczych, których celem jest minimalizowanie i usuwanie doznanych urazów i krzywd.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 4) Podejmowanie działań profilaktycznych dotyczących uruchamiania mechanizmów społecznych, prawnych, edukacyjnych, sprzyjających promowaniu dobrych relacji w zdrowej rodzinie (np. organizowanie wycieczki dla dzieci z grup ryzyka).
- 5) Intensyfikacja działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Grup Roboczych.
- 6) Wsparcie prawne, psychologiczne, pedagogiczne i socjalne dla osób współzależnych.
- 7) Realizacja Procedury Niebieskiej Karty.
- 8) Organizacja wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

5.1.1.2 Przewidywane efekty:

- 1) Wdrożenie nowoczesnych metod pracy z rodzinami.
- 2) Wzrost świadomości występujących zagrożeń w rodzinach.
- 3) Eliminowanie norm, które usprawiedliwiają przemoc.
- 4) Udzielenie wielowartościowego wsparcia moralnego, finansowego, prawnego.
- 5) Tworzenie grup samopomocowych.

5.1.1.3 Podmioty realizujące:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowej Sarzynie.
- 2) Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- 3) Szkoły, pedagodzy, psycholog, prawnik.
- 4) Placówki służby zdrowia.
- 5) Policja.
- 6) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 7) Kuratorzy sądowi, społeczni.
- 8) Świetlice szkolne, świetlice socjoterapeutyczne.

5.1.1.4 Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczny poziom środków finansowych.
- 2) Brak reakcji otoczenia na agresywne zachowania sprawcy upewnia go o bezkarności.
- 3) Ryzyko wystąpienia przemocy zwiększa nadużywanie środków zmieniających świadomość.
- 4) Nadużywanie środków zmieniających świadomość czynnikiem zwiększenia ryzyka występowania przemocy.
- 5) Agresja i przemoc służą do osiągnięcia własnych celów.

5.1.1.5 Termin realizacji:

- 1) Praca ciągła, systematyczna.

5.1.1.6 Źródło finansowania:

- 1) Środki własne gminy, w tym Fundusz Przeciwalkoholowy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Środki UE.

6. STWORZENIE SPRAWNEGO SYSTEMU POMOCY NA RZECZ DZIECI I RODZIN DOTKNIĘTYCH SIEROCTWEM, ZARÓWNO NATURALNYM JAK I SPOŁECZNYM

6.1. Cel operacyjny 1. System wsparcia na rzecz dzieci i rodzin dotkniętych problemem sieroctwa

6.1.1 Działanie 1. Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej

6.1.1 Metody działania:

- 1) Przyznawanie i wypłata świadczeń pieniężnych w oparciu o ustawę o pomocy społecznej.
- 2) Przyznawanie i wypłata obowiązkowych świadczeń rodzinnych.
- 3) Przyznawanie i wypłata dodatków mieszkaniowych i ryczałtów energetycznych.
- 1) Przyznawanie i wypłata stypendiów.
- 2) Zapewnienie podstawowego wyposażenia do szkoły, w celu wyrównywania szans edukacyjnych.
- 3) Zapewnienie ciepłego posiłku w szkole.
- 4) Możliwość uczestniczenia w zajęciach świetlicowych.
- 5) Pomoc rzeczowa w formie żywności i odzieży.
- 6) Dofinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

6.1.1.2. Przewidywane efekty:

- 1) Poprawa sytuacji materialnej i bytowej rodzin dotkniętych problemem sieroctwa.
- 2) Większa liczba dzieci pozostających w rodzinach naturalnych.

6.1.1.3. Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
- 3) ZEAS Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

6.1.1.4. Partnerzy:

- 1) PCPR.
- 2) PCK.
- 3) Szkoły.
- 4) Poradnia psychologiczno- pedagogiczna w Leżajsku.
- 5) Przedszkola.
- 6) Caritas, parafie.
- 7) Inne organizacje społeczne.

6.1.1.5. Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczny poziom środków finansowych.
- 2) Często zmieniające się przepisy prawa w zakresie polityki społecznej.

6.1.1.6. Termin realizacji:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

1) Realizacja ciągła.

6.1.1.7. Źródło finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Sponsoring.
- 4) Darowizny.

6.1.2 Działanie 2. Doskonalenie systemu opieki nad dzieckiem dotkniętym problemem sieroctwa

6.1.2.1 Metody działania:

- 1) Współpraca z organizacjami i instytucjami zajmującymi się opieką nad osieroconym dzieckiem.
- 2) Szkolenia dla pracowników socjalnych na temat pracy w systemie rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności wczesnego rozpoznawania nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny oraz zaznajamiania ze sposobami pracy z rodziną zastępczą.

6.1.2.2. Spodziewane efekty:

- 1) Efektywniejsza opieka nad dzieckiem dotkniętym sieroctwem społecznym bądź naturalnym.

6.1.2.3. Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

6.1.2.4. Partnerzy:

- 1) PCPR w Leżajsku.
- 2) Placówki opiekuńczo-wychowawcze.
- 3) Inne organizacje społeczne.

6.1.2.5. Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczne zasoby rzeczowe i finansowe.

6.1.2.6. Termin realizacji:

- 1) Realizacja ciągła.

6.1.2.7. Źródło finansowania:

- 1) Budżet państwa.
- 2) Budżet gminy.

7. ZWIĘKSZENIE AKTYWNOŚCI ŻYCIOWEJ LUDZI STARSZYCH POPRZEZ POMOC W ŁAGODZENIU TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z WIEKU I STWORZENIE MOŻLIWOŚCI UCZESTNICTWA W ŻYCIU SPOŁECZNYM

7.1. Poprawa jakości życia ludzi starszych. Wspieranie aktywności tych osób i ich rodzin

7.1.1 Działanie 1. Stworzenie optymalnych warunków do godnego starzenia się i aktywizacji osób

w podeszłym wieku

7.1.1.1. Metody działania:

- 1) Zapewnienie warunków zaspokajania potrzeb bytowych, zdrowotnych i społecznych.
- 2) Uczenie się starości poprzez budowanie pozytywnych stereotypów.
- 3) Tworzenie inicjatyw dla aktywności i ruchliwości społecznej tych osób – aktywności rodzin i środowiska lokalnego.
- 4) Poprawa jakości i ilości świadczonych usług – rozszerzenie usług opiekuńczych o usługi specjalistyczne.
- 5) Pomoc w tworzeniu nowych Klubów Seniora i grup samopomocowych osób starszych.
- 6) Poradnictwo specjalistyczne w tym prawne, psychologiczne.
- 7) Organizacja wolontariatu na rzecz osób w wieku podeszłym.
- 8) Kierowanie i pokrywanie kosztów związanych z pobytem w DPS.
- 9) Utworzenie domu dziennego pobytu.

7.1.1.2. Przewidywane efekty:

- 1) Zapobieganie izolacji społecznej i psychicznej osób starszych.
- 2) Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
- 3) Wzmacnianie więzi emocjonalnej z rodzinami osób w podeszłym wieku – trwała integracja międzypokoleniowa.
- 4) Upowszechnianie wiedzy o starości zarówno jednostkowej, jak i społecznej.
- 5) Rozwój infrastruktury społecznej.
- 6) Aktywizacja społeczna osób starszych.
- 7) Zwiększenie dostępu do opieki medycznej i rehabilitacji.
- 8) Jak najdłuższe pozostawienie ludzi starszych w swoim naturalnym środowisku.

7.1.1.3. Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.
- 3) Samorządowe Centrum Kultury.

7.1.1.4 Partnerzy:

- 1) Organizacje działające na rzecz osób starszych.
- 2) Polski Związek Emerytów i Rencistów.
- 3) ZOZ i NZOZ.
- 4) Caritas, parafie.

7.1.1.5. Obszary ryzyka:

- 1) Niedostateczna więź z rodziną i ze środowiskiem zewnętrznym.
- 2) Słaba identyfikacja z dokonującymi się przemianami powodującymi, że znaczna część starszego pokolenia żyje na uboczu zasadniczego nurtu życia społecznego.
- 3) Brak kształcenia wyspecjalizowanych kadr zawodowych w dziedzinie gerontologii,

geriatrii, geragogiki na terenie gminy czy powiatu.

7.1.1.6. Termin realizacji:

- 1) Praca ciągła.

7.1.1.7. Źródło finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Środki UE.

8. ORGANIZACJA WSPARCIA OSÓB BEZDOMNYCH I ZAGROŻONYCH BEZDOMNOŚCIĄ

8.1 Zapobieganie bezdomności

8.1.1. Działanie 1. Przeciwdziałanie postawianiu zagrożenia wśród osób i rodzin utraty lokali mieszkalnych

8.1.1.1 Metody działania:

- 1) Zapewnienie warunków zaspokajania potrzeb bytowych.
- 2) Zapobieganie zadłużeniu lokali mieszkalnych.
- 3) Budownictwo socjalne.

8.1.1.2 Przewidywane efekty:

- 1) Zapobieganie dekapitalizacji lokali mieszkalnych.
- 2) Utworzenie mieszkań chronionych.
- 3) Zapewnienie lokali socjalnych dla rodzin o niskich dochodach.

8.1.1.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna,
- 2) UMiG Nowa Sarzyna.

8.1.1.4 Partnerzy:

- 1) Podmioty prywatne.

8.1.1.5 Obszary ryzyka:

- 1) Brak środków finansowych.
- 2) Niska motywacja i kultura osób i rodzin do utrzymania lokalu.

8.1.1.6 Termin realizacji:

- 1) Praca ciągła.

8.1.1.7 Źródło finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Środki UE.

8.1.2 Działanie 2. Wsparcie osób bezdomnych

8.1.2.1 Metody działania:

- 1) Zapewnienie warunków zaspokajania potrzeb bytowych.
- 2) Umieszczenie w schronisku lub noclegowni w przypadku złych warunków atmosferycznych.
- 3) Utworzenie mieszkań chronionych.
- 4) Budownictwo socjalne.

8.1.2.2 Przewidywane efekty:

- 1) Zabezpieczenie osób bezdomnych przed utratą zdrowia lub życia.
- 2) Umożliwienie wyjścia z bezdomności.

8.1.2.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

8.1.2.4 Partnerzy:

- 1) Podmioty prywatne.
- 2) Caritas.
- 3) Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta.
- 4) Starostwo Powiatowe.
- 5) Inne organizacje.

8.1.2.5 Obszary ryzyka:

- 1) Brak środków finansowych.
- 2) Niska motywacja i kultura osób i rodzin do utrzymania lokalu.

8.1.1.6 Termin realizacji:

- 1) Praca ciągła.

8.1.2.7 Źródło finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Środki UE.

9. PODWYŻSZANIE JAKOŚCI PRACY KADRY POMOCY SPOŁECZNEJ

9.1 Poprawa kwalifikacji, organizacji i jakości pracy

9.1.1 Działanie 1. Poprawa kwalifikacji i jakości pracy

9.1.1.1 Metody działania:

- 1) Kształcenie permanentne – studia, studia podyplomowe, kursy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- 2) Zatrudnienie asystentów rodziny.
- 3) Specjalizacja w pracy socjalnej.
- 4) Zaangażowanie pracowników socjalnych w działania społeczności lokalnych i organizacji obywatelskich.
- 5) Realizacja programów przeciwdziałającym wykluczeniu społecznemu.

9.1.1.2 Przewidywane efekty:

- 1) Poprawa efektywności pracy.
- 2) Zwiększenie systemu wsparcia dla rodzin problemowych.
- 3) Mobilizacja osób i rodzin do aktywności społeczno – zawodowej.

9.1.1.3 Podmioty realizujące:

- 1) MGOPS Nowa Sarzyna.
- 2) Urząd Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

9.1.1.4 Partnerzy:

- 1) Organizacje pozarządowe.
- 2) PCPR Leżajsk.

9.1.1.4 Obszary ryzyka:

- 1) Brak środków finansowych.

9.1.1.5 Termin realizacji:

- 1) Praca ciągła.

9.1.1.6 Źródło finansowania:

- 1) Budżet gminy.
- 2) Budżet państwa.
- 3) Środki UE.

ROZDZIAŁ IV. Zasady realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych
ZASADY STRATEGICZNE

1. Zasada Zrównoważonego Rozwoju – zasada ta przyjmuje, że rozwój społeczno-gospodarczy gminy w dłuższym okresie czasu powinien się odbywać przy zapewnieniu równowagi społecznej, ekologicznej i przestrzennej. Realizacja tej zasady jest warunkiem niezbędnym stabilności, właściwego poziomu życia i sprawnego funkcjonowania instytucji publicznych i niepublicznych w gminie.

2. Zasada Rozwoju Wielokierunkowego – w pierwszej fazie realizacji strategii wprowadzić należy realizację jej założeń wspierając różnorodne działania społeczne, wzmacniać dobrze funkcjonujące zasoby i przedsięwzięcia.

W następnym etapie należy wprowadzić innowacyjne formy, koncepcje i metody polityki społecznej, przejście między tymi etapami powinno być płynne i zależy od konstrukcji programów, możliwości gminy i jej partnerów.

3. Zasada Orientacji na Mieszkańców – respektuje ona fakt, że podstawowym podmiotem działań jest społeczność lokalna i poszczególni mieszkańcy, źródłem zmian i rozwoju są ludzie ich dążenia, umiejętności i wiedza.

Władze samorządowe projektując strategię i zadania powinny uwzględniać założenia tworząc warunki sprzyjające aktywności mieszkańców miasta i gminy.

4. Zasada Partnerstwa Publiczno-Społecznego – system partnerstwa publiczno-społecznego sprzyja efektywnemu wykorzystaniu środków publicznych, łączy wysiłek finansowy i sprzyja korzystnym montażem środków zwiększającym szanse efektywnej realizacji założeń społecznych i inwestycyjnych.

System partnerstwa i montażu środków jest zgodny z zasadami dostępnymi w Unii Europejskiej.

5. Zasada Lokalnego zróżnicowania celów i narzędzi oddziaływań – projektowanie i wdrażanie strategii powinno być zróżnicowane i odpowiadać charakterystyce gminnej społeczności lokalnej.

Należy określić własną hierarchie celów i kierunków działań szczególnie w programach operacyjnych.

Lokalna polityka wsparcia podmiotów zabezpieczenia społecznego powinna być dostosowana do uwarunkowań lokalnych i zmian w nich zachodzących.

Podstawą programów operacyjnych będą wskazane w strategii obszary problemowe w sferze zabezpieczenia społecznego, które będą realizowane poprzez różnorodne przedsięwzięcia z gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

ROZDZIAŁ V. Monitoring i ewaluacja

Realizacja strategii będzie uzależniona od takich czynników jak:

- Otrzymywanie środków z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- Pozyskiwanie środków finansowych na zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej,
- Aktywności mieszkańców gminy i stopnia zaangażowania lokalnych instytucji oraz organizacji pozarządowych,
- Przygotowania profesjonalnego instytucji, kadr, służb ,
- Pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Społecznego i innych funduszy krajowych i zagranicznych.

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- monitoringu i ewaluacji,
- budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Za monitoring i ewaluację Strategii odpowiedzialny Będzie Miejsko– Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie.

OCZEKIWANE REZULTATY I WSKAŹNIKI REALIZACJI GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

W ramach realizacji Strategii planuje się, że osiągnięte zostaną następujące rezultaty:

- poszerzenie i wzmocnienie funkcji gospodarczej gminy w regionie,
- wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu,
- zwiększanie dostępności do usług,
- wprowadzenie nowych form działalności gospodarczej,
- podniesienie poziomu przedsiębiorczości społeczności lokalnej,
- wzrost aktywności podmiotów gospodarczych,
- ożywienie inwestycyjne w gminie,
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji (w ramach budowy społeczeństwa informacyjnego),
- poprawa estetyki przestrzeni publicznej,
- zastosowanie przyjaznych środowisku technologii infrastrukturalnych,
- uwzględnianie potrzeb osób niepełnosprawnych,
- zwiększanie powierzchni w gminie terenów zieleni, rekreacji i wypoczynku,
- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy poprzez przedsięwzięcia oświatowe,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

- stworzenie warunków do zdobycia nowych kwalifikacji,
- poprawienie mobilności zawodowej mieszkańców gminy,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą:

- wymierne ilości zmodernizowanych obiektów i infrastruktury komunalnej dla funkcjonowania instytucji i organizacji ze sfery rozwiązywania problemów społecznych;
- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych;
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych;
- liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach, stażach, pracach społecznie – użytecznych, pracach interwencyjnych, robotach publicznych, skierowanych do zatrudnienia subsydiowanego
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych;
- ilość oddanych do użytkowania mieszkań (w tym socjalnych);
- wskaźniki tempa zagospodarowania terenu objętego realizacją Strategii,
- liczba osób, którym udało się wyjść z bezdomności;
- liczba osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze, którym skutecznie udzielono pomocy;
- liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono specjalistycznej pomocy;
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe;
- ilość zorganizowanych kampanii na rzecz profilaktyki antynarkotykowej oraz liczba osób, do których dotarły materiały i ulotki informujące o zagrożeniu związanym z tą patologią w ramach systemu sieciowej pomocy;
- liczba atrakcji (zajęć, imprez, itp.) organizowanych, głównie dla dzieci i młodzieży, mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia,
- liczba osób, w tym dzieci objętych dożywianiem,
- liczba rodzin objętych różnymi formami pomocy Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i ilość godzin świadczonych usług,
- liczba usamodzielnionych klientów pomocy społecznej,
- liczba osób spośród klientów MGOPS, których warunki mieszkaniowe uległy poprawie,
- liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach grup samopomocowych dla osób niepełnosprawnych, z zaburzeniami psychicznym,
- liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach grup samopomocowych dla osób starszych,
- liczba dzieci objętych wsparciem świetlic socjoterapeutycznych.

Cechy programów i projektów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miasta rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a) własnych zasobów samorządu (np. projekty MGOPS),
- b) poprzez organizacje pozarządowe,
- c) poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miasta stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań ponadto powinna je cechować:

- a) **efektywność** - jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy realizowane w ramach strategii rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych, służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami;
- b) **skuteczność** - jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie - jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy);
- c) **celowość** - jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

Propozycje programów:

1. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
3. Program Wsparcia Dziecka i Rodziny.
4. Program Rozwoju Ekonomii Społecznej.
5. Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu.
6. Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.
7. Program Aktywności Lokalnej.
8. Karta Dużej Rodziny.

9. Program Rewitalizacji Społecznej.

Podsumowanie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się do wdrożenia w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna aktywnego modelu polityki społecznej. Strategia ta to przede wszystkim określenie długofalowych celów i zadań, wybór jej misji, kierunków działania, programów oraz alokację środków niezbędnych do realizacji tych celów. Strategia ta to swoisty drogowskaz, który ukierunkowuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, jako koncepcja kierunku posuwania się po skali, na której zostały zaznaczone obecne oraz przyszłe, czyli pożądane efekty.

Rozpoznanie kwestii społecznych nurtujących gminę stanowiło podstawę do opracowania strategii. Zatem analiza strategiczna SWOT obejmuje badanie sił i słabości instytucji oraz szans i zagrożeń otoczenia w podejściu z zewnątrz do wewnątrz i od wewnątrz na zewnątrz.

Silne strony instytucji posłużyły na pewno za podstawę do budowania strategii, zaś identyfikacja słabych stron posłuży korekcji i unikaniu problemów.

W centrum zainteresowania strategii znajduje się rodzina a wspomaganie jej uznane zostało za priorytet działań instytucji samorządu. Jednym zaś z celów szczególnych strategii jest stymulowanie i wspomaganie inicjatyw lokalnych prowadzących do zmniejszenia rozmiarów ubóstwa.

Wobec zmian następujących w przepisach dotyczących pomocy społecznej, znacząco zmieniać się będzie jej rola, a także zadania, przed jakimi staną jej pracownicy. Zadaniem samorządów jest jak najlepsze przygotowanie służb społecznych do nowych wyzwań. W zwalczaniu negatywnych zjawisk społecznych, do jakich bez wątpienia zaliczyć należy ubóstwo, czynnikiem często najistotniejszym jest wzmocnienie potencjału społeczności lokalnych, rozumianego zarówno jako potencjał osobisty każdego z członków, jego osobiste umiejętności i wiara we własne siły, potencjał społeczności jako całości, ich zdolności do mobilizowania się do działania we wspólnym interesie i wzajemnej pomocy, jak i potencjał instytucji w tych społecznościach i na ich rzecz działających. We wzmacnianiu tego potencjału upatrywać będziemy przede wszystkim roli pomocy społecznej.

Rola samorządów wobec problemów biedy i pomocy społecznej jest dwojaka. Polega nie tylko na wspieraniu środowisk najbardziej potrzebujących w sposób bezpośredni (co staje się coraz trudniejsze i mniej skuteczne, gdyż wobec ograniczonych środków nie daje możliwości zaspokojenia rosnących potrzeb), ale również, i przede wszystkim, na budowaniu nowego podejścia do problemów społecznych, w którym większy nacisk kładzie się na aktywizację ludzi i wyposażenie lokalnych społeczności w umiejętności pozwalające na wywieranie większego wpływu na własne życie.

Dla przeciwdziałania problemom społecznym w środowisku lokalnym niezbędne są dwa rodzaje kapitału:

1. Ludzki-społeczny.
2. Finansowy.

Kapitał ludzki miasta i gminy to przede wszystkim profesjonaliści w wielu dziedzinach życia społecznego, np. politycy, menadżerowie lokalni, pracownicy służb społecznych czy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

instytucji światowo – kulturalnych. Pobudzenie aktywności ekonomicznej ludności oraz rozwój gospodarczy mogą sprawić, że znaczna część problemów społecznych zostanie rozwiązana.

Wśród działań na rzecz powstania lokalnego kapitału ludzkiego powinien być system stypendialny dla zdolnych i chcących się uczyć dzieci. Byłaby to kontynuacja prowadzonych działań na rzecz młodzieży: „jeśli mamy tę młodzież w szkole, to możemy ją zmieniać, kształtować, na nią wpływać. Realizacją tego postulatu może być także program przeciwdziałania skutkom marginalizacji sfery oświatowej i kultury oraz wielu kategorii podlegających wykluczeniu społecznemu, co ma ogromne znaczenie dla młodego pokolenia. Najczęściej wymienianą cechą ludzi zmarginalizowanych jest niskie wykształcenie. W ramach programów pomocowych skierowanych do dzieci i rodzin ubogich dobrym rozwiązaniem są programy integracyjne, przeciwdziałające stygmatyzacji i izolacji społecznej młodzieży z biednych rodzin w środowisku lokalnym, np.: przez wyjazdy kolonijne, świetlice środowiskowe z elementami socjoterapii.

Wszystkie działania podejmowane na terenie gminy na rzecz aktywizacji zawodowej, samopomocy i samozaradności powinny opierać się na nieformalnych więziach sąsiedzkich, które wzmacniają współpracę. W każdej społeczności jest potrzeba wolontariatu i wzajemnej pomocy. Szczególnie na terenie gminy wiejskiej organizowanie działań dla dzieci, niepełnosprawnych i osób starszych służy realizacji zasady pomocniczości, rozumianej jako zdolność do tego, co ona sama potrafi uczynić, aby sobie pomóc.

Drugim zasobem potrzebnym do rozwoju gospodarczego Miasta i Gminy Nowa Sarzyna jest kapitał finansowy. Pozyskanie tego kapitału jest najtrudniejsze. Dlatego też ważne jest uzyskanie środków finansowych z dodatkowych źródeł, jak subwencje lub dotacje państwowe, czy środki UE

Inną możliwością jest skorzystanie z programów pomocowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej adresowanych do regionów wiejskich, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Strategia proponuje wdrożenie partnerstwa lokalnego między różnorodnymi partnerami społecznymi jako zasady rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Nowej Sarzyny, co pozwala na pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalne sfery związanej z realizacją zadań pomocy społecznej, ograniczeniem negatywnych zjawisk społecznych, jak patologie, ubóstwo czy długoterminowe bezrobocie. Konieczne jest tu oddanie wielu kompetencji lokalnym organizacjom i podmiotom, by w ten sposób zapewnić efektywne rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna.

Strategia to wieloletni plan działania, który powinien podlegać wielowymiarowej ewaluacji, czyli systematycznemu sprawdzaniu, czy i jak zakładane cele są osiągnięte. W ramach strategii zaproponowano więc również monitoring i ciągłą ocenę skuteczności realizacji zadań strategicznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykaz tabel

Tabela 1 Wymagany wkład własny.....	40
Tabela 2 Ilość firm wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	45
Tabela 3 Ludność Polski w latach 2012-2014.....	56
Tabela 4 Ludność województwa podkarpackiego w latach 2012-2014	56
Tabela 5 Ludność Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	56
Tabela 6 Ludność Polski, województwa podkarpackiego oraz Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 w tys.	57
Tabela 7 Wykaz osiedli i sołectw Miasta i Gminy Nowa Sarzyna z podziałem na liczbę ludności w 2014 w tys.	58
Tabela 8 Powierzchnia i ludność Miasta i Gminy Nowa Sarzyna (Stan na 31.12.2014 r.).....	59
Tabela 9 Ruch naturalny ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	60
Tabela 10 Przyrost naturalny w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2011-2013	61
Tabela 11 Ruch naturalny ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014.....	61
Tabela 12 Podział wiekowy ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2015 r.	62
Tabela 13 Przekrój wiekowy mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2015 r.....	62
Tabela 14 Migracje ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2015 r.	63
Tabela 15 Migracje ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014.....	63
Tabela 16 Zasoby komunalne w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 w tys. m ²	63
Tabela 17 Nowe mieszkania komunalne/socjalne oddane w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	64
Tabela 18 Zestawienie zaległości w opłatach czynszowych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna na 31-12-2014.....	64
Tabela 19 Ilość osób oczekujących na mieszkanie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	65
Tabela 20 Dodatki mieszkaniowe w latach 2012-2014.....	66
Tabela 21 Dodatki energetyczne w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	66
Tabela 22 Dzieci korzystające z placówek edukacyjnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	67
Tabela 23 Warunki lokalowe w poszczególnych szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku.....	68
Tabela 24 Uczniowie niepełnosprawni w szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014.	69
Tabela 25 Stopa bezrobocia dla Polski, województwa podkarpackiego, powiatu Leżajskiego w latach 2012-2014.....	69
Tabela 26 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	70
Tabela 27 Bezrobotni w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według stażu pracy (Stan na 31.12.2014 r.)	70
Tabela 28 Osoby bezrobotne w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według czasu pozostawania bez pracy (Stan na 31.12.2014 r.)	70
Tabela 29 Bezrobotni w Polsce oraz województwie podkarpackim – podział w latach 2012-2014 - stan na koniec roku	71
Tabela 30 Bezrobotni w województwie podkarpackim – podział w latach 2012-2014 - stan na koniec roku.....	72

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 31 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Polsce w latach 2012-2014 - stan na koniec roku	72
Tabela 32 Struktura wykształcenia bezrobotnych w województwie podkarpackim w latach 2012-2014 - stan na koniec roku	72
Tabela 33 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	72
Tabela 34 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Polsce, województwie podkarpackim oraz Mieście	73
Tabela 35 Struktura wiekowa bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	74
Tabela 36 Charakterystyka bezrobotnych powiatu leżajskiego w latach 2012 – 2014	75
Tabela 37 Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Polsce wśród całej populacji w latach 2012-2014	76
Tabela 38 Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w województwie podkarpackim wśród całej populacji w latach 2012-2014	76
Tabela 39 Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Polsce, województwie podkarpackim oraz Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.	76
Tabela 40 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	77
Tabela 41 Zestawienie liczbowe osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	78
Tabela 42 Powody przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 ..	79
Tabela 43 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku	82
Tabela 44 Zestawienie zbiorcze rzeczywistej liczby osób objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	83
Tabela 45 Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014	85
Tabela 46 Średnia wysokość miesięcznego świadczenia przyznawanego przez MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012 - 2014	86
Tabela 47 Wykonanie planu budżetu MGOPS w Nowej Sarzynie według rozdziałów w latach 2012 – 2014 w zł	86
Tabela 48 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014	88
Tabela 49 Realizacja pomocy rzeczowej w ramach środków własnych gminy dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	94
Tabela 50 cd. Realizacja pomocy rzeczowej w ramach środków własnych gminy dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	94
Tabela 51 Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.	94
Tabela 52 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014	96
Tabela 53 Realizacja Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2012 – 2014.	99
Tabela 54 Liczba rodzin korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2014 r. w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna	100
Tabela 55 Dożywianie w szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.	102
Tabela 56 Dożywianie w przedszkolach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.	104
Tabela 57 Przekrój wiekowy osób, którym przyznano świadczenie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	105
Tabela 58 Okres korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2014	106

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 59 Liczba rodzin korzystających w drugim pokoleniu z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	107
Tabela 60 Poziom dochodów rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	107
Tabela 61 Dochody osób samotnie gospodarujących objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	109
Tabela 62 Poziom wykształcenia klientów MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014	110
Tabela 63 Warunki mieszkaniowe w rodzinach osób, którym przyznano decyzją świadczenie	112
Tabela 64 Wyposażenie mieszkań klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2013-2014	113
Tabela 65 Ilość pomieszczeń mieszkań klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014	114
Tabela 66 Liczba rodzin klientów pomocy społecznej, w których wystąpił problem bezrobocia w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna 2014 roku.....	116
Tabela 67 Struktura bezrobotnych klientów pomocy społecznej według czasu pozostawania bez pracy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	117
Tabela 68 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według stażu pracy (Stan na 31.12.2014 r.)	117
Tabela 69 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	118
Tabela 70 Osoby z rodzin korzystających z pomocy pozostające bez prawa do zasiłku w Mieście... ..	119
Tabela 71 Zjawisko bezrobocia w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 – 2014	120
Tabela 72 Struktura wykształcenia bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	121
Tabela 73 Struktura wiekowa bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	122
Tabela 74 Struktura wiekowa bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w gminie w 2014 roku.	122
Tabela 75 Wykonanie budżetu projektu systemowego	125
Tabela 76 Realizacja kontraktów socjalnych	126
Tabela 77 Budżet.....	128
Tabela 78 Wykaz równorzędnych orzeczeń kwalifikujących osobę do grupy osób niepełnosprawnych prawnie oraz określenia stosowane w klasyfikacji niepełnosprawności/ inwalidztwa prawnego w latach 1988 i 2012	130
Tabela 79 Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna objętych świadczeniami pomocy społecznej i świadczeniami rodzinnymi w 2014 roku	131
Tabela 80 Niepełnosprawni zarejestrowani w PUP Leżajsk w latach 2012-2014	132
Tabela 81 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	132
Tabela 82 Rodziny korzystające z pomocy dotknięte niepełnosprawnością w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014.....	133
Tabela 83 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	133
Tabela 84 Ilość osób – do 16 lat – z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna wg podziału w roku 2014.....	134
Tabela 85 Ilość osób – powyżej 16 lat – z zaburzeniami psychicznymi zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna wg podziału w 2014 roku.....	134

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 86 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	134
Tabela 87 Liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej, w których wystąpiły problemy	136
Tabela 88 Ilość rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	137
Tabela 89 Liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej, w których wystąpiły problemy	138
Tabela 90 Ilość rodzin z uzależnieniem od narkotyków korzystających z pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	138
Tabela 91 Liczba rodzin wielodzietnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna - stan na 31.12.2014 r.....	140
Tabela 92 Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu liczby rodzin wielodzietnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.	141
Tabela 93 Liczba rodzin wielodzietnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna - stan na 31.12.2014 r.....	141
Tabela 94 Liczba rodzin niepełnych korzystających z pomocy w Mieście i Gminie	142
Tabela 95 Liczba dzieci w rodzinach niepełnych korzystających z pomocy społecznej w Mieście... ..	143
Tabela 96 Liczba rodzin, w których wystąpiły problemy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku	144
Tabela 97 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012- 2014	145
Tabela 98 Zjawisko drugoroczności wśród dzieci i młodzieży w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014	145
Tabela 99 Liczba dzieci skierowanych przez Postanowienie Sądu do placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych w latach 2012-2014	147
Tabela 100 Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych w latach 2012-2014.....	147
Tabela 101 Wydatki ponoszone przez Miasto i Gminę Nowa Sarzyna w związku z umieszczeniem dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych w latach 2012-2014....	147
Tabela 102 Realizacja rządowego i gminnego programu dla rodzin wielodzietnych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Sarzynie w 2014 r.	148
Tabela 103 Kryteria wypłaty stypendium szkolnego: czerwiec - grudzień 2014 r.	149
Tabela 104 Wydatki na pomoc materialną (stypendia szkolne) w latach 2012- 2014	150
Tabela 105 Liczba uczniów którzy otrzymali pomoc materialną w latach 2012 – 2014/15	151
Tabela 106 Podział wypłaconych stypendiów szkolnych dla uczniów ze względu na charakter szkoły z terenu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna 2013/14	152
Tabela 107 Pomoc rzeczowa w latach 2013/2015 według podziału na rok szkolny.....	153
Tabela 108 Realizacja zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2012-2014	155
Tabela 109 Świadczenia rodzinne przyznane i wypłacone w latach 2012-2014 z uwzględnieniem świadczeń pobranych nienależnie	162
Tabela 110 Realizacja świadczeń opiekuńczych oraz składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w latach 2012 - 2014.	166
Tabela 111 Realizacja funduszu alimentacyjnego w latach 2012 -2014.....	166
Tabela 112 Zestawienie kwot zwróconych przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w latach 2012-2014.....	170
Tabela 113 Kategoria przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	172

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 114 Udział nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014.....	174
Tabela 115 Liczba Niebieskich Kart w latach 2012-2014	177
Tabela 116 Liczba spotkań grup roboczych w ramach procedury „Niebieskie Karty” w latach 2012-2014.....	178
Tabela 117 Działania Zespołu Interdyscyplinarnego w roku 2014.....	179
Tabela 118 Liczba rodzin i osób wobec których wystąpiła przemoc w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku	179
Tabela 119 Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	180
Tabela 120 Liczba dzieci poszkodowanych w wyniku przemocy przez rodziców / opiekunów będących pod wpływem alkoholu w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	181
Tabela 121 Liczba osób starszych poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014.....	182
Tabela 122 Liczba sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	183
Tabela 123 Domniemane przesłanki działania sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	184
Tabela 124 Pomoc finansowa dla osób starszych korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	187
Tabela 125 Liczba osób w wieku podeszłym w poszczególnych kategoriach wiekowych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012- 2014.....	188
Tabela 126 Liczba osób samotnych i osamotnionych w wieku powyżej 75 lat w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	188
Tabela 127 Liczba samotnych i osamotnionych w wieku powyżej 75 lat w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2014.....	189
Tabela 128 Realizacja usług opiekuńczych dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	190
Tabela 129 Liczba mieszkańców z MiG Nowa Sarzyna skierowanych do domów pomocy społecznej w latach 2012 - 2014	193
Tabela 130 Liczba osób z terenu Miasta i Gminy umieszczonych w DPS w latach 2012-2014.....	194
Tabela 131 Liczba osób bezdomnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	195
Tabela 132 Liczba osób zagrożonych bezdomnością w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	195
Tabela 133 Liczba osób bezdomnych w placówkach i poza placówkami w latach 2012-2014 w woj. podkarpackim i w Nowej Sarzynie	195
Tabela 134 Liczba placówek noclegowych i liczba miejsc w placówkach noclegowych dla osób bezdomnych na terenie województwa podkarpackiego i Nowej Sarzyny w latach 2012-2014.....	196
Tabela 135 Liczba osób które zmarły z powodu wyziębienia w sezonie zimowym 2010/2011, 2012/2013, 2014/2015.....	197
Tabela 136 Zestawienie danych ze sprawozdań wojewodów za rok 2012-2014, dotyczących działań podjętych wobec osób bezdomnych.....	197
Tabela 137 Publiczne środki finansowe przeznaczone na działania pomocowe dla osób bezdomnych w latach 2012-2014	197
Tabela 138 Realizacja pomocy w formie udzielenia schronienia dla bezdomnych mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	198
Tabela 139 Liczba osób bezdomnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według badań w latach 2013 i 2015 – przebywających w placówkach.....	198

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Tabela 140 Liczba osób bezdomnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna według badań w latach 2013 i 2015 – przebywających poza placówkami	199
Tabela 141 Wykształcenie osób bezdomnych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2014 r.	199
Tabela 142 Pozostawanie w stanie bezdomności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.	199
Tabela 143 Liczba osób bezdomnych objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.....	200
Tabela 144 Wykaz sprzętu	201
Tabela 145 Produkty z Banku Żywności w roku 2014	203
Tabela 146 Ewaluacja kosztów dostaw żywności i sprzętu z Niemiec w 2014 r.	204
Tabela 147 Staż pracy pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012 – 2014	205
Tabela 148 Wykształcenie pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012 – 2014	205
Tabela 149 Liczba rodzin korzystających z pomocy MGOPS przypadająca na jednego pracownika socjalnego w latach 2012-2014	205
Tabela 150 Liczba Ludności Miasta i Gminy Nowa Sarzyna przypadająca na 1 pracownika socjalnego w latach 2012-2014	206
Tabela 151 Czasookres i liczba osób objętych pracą socjalną przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014.....	206
Tabela 152 Realizacja pomocy w formie pracy socjalnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.	208
Tabela 153 Realizacja narzędzia pracy socjalnej w formie kontraktu socjalnego przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014.	209
Tabela 154 Mapa problemów społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna	211
Tabela 155 Przedszkola w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.....	217
Tabela 156 Szkoły w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.	218

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Spis wykresów

Wykres 1 Ilość firm wpisanych do ewidencji działalności gospodarczej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	46
Wykres 2 Ludność Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 (w tys.).....	57
Wykres 3 Ludność Polski, województwa podkarpackiego oraz Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014 (w tys.).....	58
Wykres 4 Wykaz osiedli i sołectw Miasta i Gminy Nowa Sarzyna z podziałem na liczbę ludności w 2014.....	59
Wykres 5 Małżeństwa w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	60
Wykres 6 Ruch naturalny ludności w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	60
Wykres 7 Przyrost naturalny w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2011-2013.....	61
Wykres 8 Przekrój wiekowy mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2015 r.	63
Wykres 9 Zestawienie ilości mieszkań zalegających i liczby osób w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna na 31-12-2014.....	64
Wykres 10 Warunki lokalowe w poszczególnych szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku.....	69
Wykres 11 Stopa bezrobocia dla Polski, województwa podkarpackiego oraz powiatu Leżajskiego w latach 2012-2014.....	70
Wykres 12 Osoby bezrobotne w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według czasu pozostawania bez pracy (Stan na 31.12.2012 r.)	71
Wykres 13 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	73
Wykres 14 Struktura wykształcenia bezrobotnych w Polsce, województwie podkarpackim oraz Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.....	74
Wykres 15 Struktura wiekowa bezrobotnych w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	75
Wykres 16 Procentowa liczba populacji objęta pomocą społeczną w Polsce, województwie podkarpackim oraz Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.	77
Wykres 17 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	77
Wykres 18 Zestawienie liczbowe osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	78
Wykres 19 Zestawienie liczbowe osób objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	79
Wykres 20 Wybrane powody przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	80
Wykres 21 Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jako powód przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	81
Wykres 22 Wybrane powody przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	81
Wykres 23 Wybrane powody przyznawania pomocy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	82
Wykres 24 Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku.....	83
Wykres 25 Zestawienie zbiorcze rzeczywistej liczby osób objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	84

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 26 Zestawienie zbiorcze rzeczywistej liczby osób objętych pomocą społeczną w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	84
Wykres 27 Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014.....	85
Wykres 28 Średnia wysokość miesięcznego świadczenia przyznawanego przez MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012 - 2014	86
Wykres 29: Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Zasiłki stałe.....	89
Wykres 30 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Zasiłki okresowe.....	90
Wykres 31 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Posiłki i usługi opiekuńcze	91
Wykres 32 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Zasiłek celowy i sprawienie pogrzebu	91
Wykres 33 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Zasiłki celowe.....	92
Wykres 34 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa.....	92
Wykres 35 Realizacja zadań MGOPS w Nowej Sarzynie według form pomocy 2012-2014: Praca socjalna.....	93
Wykres 36 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014: Liczba osób objętych programem.....	97
Wykres 37 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014: Koszt programu w złotych.....	97
Wykres 38 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014: Koszt programu w budżecie gminy	98
Wykres 39 Realizacja programu "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" 2012-2014: Liczba posiłków	98
Wykres 40 Realizacja Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2012 – 2014...	100
Wykres 41 Liczba rodzin korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2014 r. w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna.....	101
Wykres 42 Liczba rodzin programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2014 r. w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna.....	101
Wykres 43 Dożywianie w szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r. - Pełne	103
Wykres 44 Dożywianie w szkołach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r. - Jedno danie gorące	103
Wykres 45 Dożywianie w przedszkolach w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 r.....	104
Wykres 46 Przekrój wiekowy osób, którym przyznano świadczenie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	105
Wykres 47 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2012-2014	106
Wykres 48 Liczba rodzin korzystających w drugim pokoleniu z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	107
Wykres 49 Poziom dochodów rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w przeliczeniu na osobę w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	108
Wykres 50 Dochody osób samotnie gospodarujących objętych świadczeniami pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	110
Wykres 51 Poziom wykształcenia klientów MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014: Liczba osób	111

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 52 Procentowy poziom wykształcenia klientów MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014.....	112
Wykres 53 Warunki mieszkaniowe w rodzinach osób, którym przyznano decyzją świadczenie z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w roku 2012-2014.....	113
Wykres 54 Wyposażenie mieszkań klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	114
Wykres 55 Ilość pomieszczeń mieszkań klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014	114
Wykres 56 Liczba rodzin klientów pomocy społecznej, w których wystąpił problem bezrobocia w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna 2014 roku.....	116
Wykres 57 Struktura bezrobotnych klientów pomocy społecznej według czasu pozostawania bez pracy w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	117
Wykres 58 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna według stażu pracy (Stan na 31.12.2014 r.)	118
Wykres 59 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014: ogółem.....	118
Wykres 60 Bezrobotni klienci pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014: Bezrobotni z i bez prawa do zasiłku.....	119
Wykres 61 Osoby z rodzin korzystających z pomocy pozostające bez prawa do zasiłku w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014: Okres pozostawania bez zasiłku.....	120
Wykres 62 Struktura wykształcenia bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	121
Wykres 63 Struktura wiekowa bezrobotnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	122
Wykres 64 Wykonanie budżetu projektu systemowego	126
Wykres 65 Realizacja kontraktów socjalnych.....	127
Wykres 66 Budżet	128
Wykres 67 Liczba osób niepełnosprawnych na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna objętych świadczeniami pomocy społecznej i świadczeniami rodzinnymi w 2014 roku	132
Wykres 68 Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych klientów pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	133
Wykres 69 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	134
Wykres 70 Liczba rodzin wielodzietnych wg jednostek administracyjnych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w 2014 roku.....	141
Wykres 71 Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2014 r. bez względu na rodzaj świadczenia	144
Wykres 72 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2012- 2014	145
Wykres 73 Wydatki na pomoc materialną (stypendia szkolne) w latach 2012- 2014.....	151
Wykres 74 Liczba uczniów którzy otrzymali pomoc materialną w latach 2012 – 2014/15.....	151
Wykres 75 Podział wypłaconych stypendiów szkolnych dla uczniów ze względu na charakter szkoły z terenu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna 2013/14	152
Wykres 76 Realizacja zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w latach 2012-2014.....	157
Wykres 77 Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania, s	158

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Nowa Sarzyna

Wykres 78 Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego i wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej...	159
Wykres 79 Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu podjęcia nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, na pokrycie wydatków związanych z zamieszkiem w miejscowości, w której znajduje się szkoła oraz z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła	160
Wykres 80 Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	161
Wykres 81 Realizacja funduszu alimentacyjnego w latach 2012 -2014	167
Wykres 82 Kategoria przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	173
Wykres 83 Kategoria przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	173
Wykres 84 Kategoria przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	174
Wykres 85 Liczba Niebieskich Kart w latach 2012-2014.....	178
Wykres 86 Liczba rodzin i osób wobec których wystąpiła przemoc w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w 2014 roku	180
Wykres 87 Skala zjawiska przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	181
Wykres 88 Liczba dzieci poszkodowanych w wyniku przemocy przez rodziców / opiekunów będących pod wpływem alkoholu w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	182
Wykres 89 Liczba osób starszych poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012 - 2014.....	183
Wykres 90 Liczba sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	183
Wykres 91 Domniemane przesłanki działania sprawców przemocy w rodzinie w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	184
Wykres 92 Pomoc finansowa dla osób starszych korzystających z pomocy społecznej w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	187
Wykres 93 Liczba osób samotnych i osamotnionych w wieku powyżej 75 lat w Mieście i Gminie Nowa Sarzyna w latach 2012-2014.....	188
Wykres 94 Liczba osób z terenu Miasta i Gminy umieszczonych w DPS w latach 2012-2014.....	194
Wykres 95 Liczba osób bezdomnych w placówkach i poza placówkami w latach 2012-2014 w woj. podkarpackim i w Nowej Sarzynie	196
Wykres 96 Czasookres i liczba osób objętych pracą socjalną przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014.....	207
Wykres 97 Realizacja pomocy w formie pracy socjalnej dla mieszkańców Miasta i Gminy Nowa Sarzyna w latach 2012-2014	208
Wykres 98 Realizacja narzędzia pracy socjalnej w formie kontraktu socjalnego przez pracowników socjalnych MGOPS w Nowej Sarzynie w latach 2012-2014.....	209

Literatura:

Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych wyznaczane metodą potrzeb podstawowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej, IPiSS, Warszawa.

Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997), Kategoria minimum socjalnego, w: Golinowska (1997). Golinowska S. (1997), Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie, IPiSS, Warszawa.

GUS (2015 a): Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju. Październik 2012, Warszawa.

GUS (2015 b): Biuletyn Statystyczny Nr 10/12, Warszawa.

IE NBP (2015) Informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury.

Organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta i Gminy Nowa Sarzyna:

1. Stowarzyszenie "Integracja bez Granic" Sarzyna 1221, 37-310 Sarzyna .
2. Stowarzyszenie "Nasza Mała Ojczyzna".
3. Stowarzyszenie Ludowe „SARZYNIOKI” w Sarzynie, Sarzyna 172.
4. Stowarzyszenie Przyjaciół Tarnogóry.
5. Caritas Archidiecezji Przemyskiej Oddział Leżajsk.
6. Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Region Sanu i Trzebońnicy”.
7. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów KOŁO w Nowej Sarzynie.
8. Stowarzyszenie „Dobry Dom” Wola Zarczycka 129a, 37-311 Wola Zarczycka.
9. Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Benefactum.
10. Parafie rzymskokatolickie: Jelna, pw. św. Franciszka z Asyżu; Łukowa, pw. Miłosierdzia Bożego; Nowa Sarzyna, parafia pw. NMP Królowej Polski; Sarzyna, pw. św. Sebastiana; Tarnogóra, pw. św. Stanisława Biskupa; Wola Zarczycka, pw. Przemienienia Pańskiego; Łętownia pw. Świętej Katarzyny Dziewicy i Męczennicy; Majdan Łętowski pw. Matki Bożej Częstochowskiej.
11. Ochotnicze straże pożarne.
12. Koła Gospodyń Wiejskich.